A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
168. SZÁM KIADVÁNYAI 168. SZÁM

FÖLDEÁK ÉS KÖRNYÉKE TÁJSZÓTÁRA

ÍRTA:
RÁCZ SÁNDOR

KIADJA A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
BUDAPEST
1984

Lektorálta Kiss Jenő

Szerkesztette Hajdú Mihály

ISBN 963 7501 64 9

8314418 MTA Sokszorosító, Budapest. F. v.: dr. Héczey Lászlóné

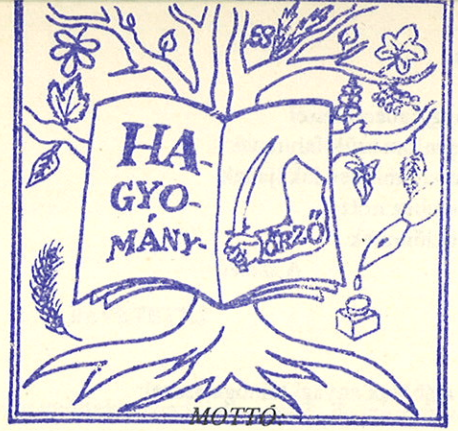

MOTTÓ:

„Oh jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok,
S azt kell védened. Hallgass rám! Egy láthatatlan lángolás
Teremté meg a nagy világot, s benned az lobog.
Mert neked is van lángod:
Szent e nyelv! S több kincsed nincs neked!
Oly csodás nyelv a magyar. Révület fog el, ha rágondolok is.
Ne hagyd tehát, hogy elmerüljön, visszasüllyedjen
a ködbe, melyből származott."
(FÜST MILÁN: A magyarokhoz)

„Gyűjteni, gyűjteni, gyűjteni! Megragadni a pusztulót,
megmenteni a veszendőt, feltárni a jelent, melyben a
múlt és a jövő ölelkezik."
(BÁRCZI GÉZA: Magyar Nyelv, 1964:13)

Jó szívvel:

RÁCZ SÁNDOR
MAKÓ 6900
HOLD

Ajánlás

Szeretettel, nagyrabecsüléssel
és jó szívvel ajánlom szülőfalumnak
s gyűjtőterületem minden lakójának
valamint szívemhez nőtt
kedves adatközlőimnek.

A szerző

Megjelent az alábbiak anyagi támogatásával:

Földeáki Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
Makói Városi Tanács
Hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat
Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyár
Marosmenti Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet
Makói Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
Szegedi Kazánjavító Ipari Szövetkezet
Makói Úttörő Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
Makói József Attila Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
Gorzsai Állami Gazdaság
Maroslelei Rákóczi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
Csanádpalotai Építőipari Szövetkezet
Földeák község Közös Községi Tanácsa
Termelőszövetkezetek Csongrád megyei Területi Szövetsége
Csongrád megyei Tanács

BEVEZETÉS

E tájszótár „Bevezetés"-éhez egyre gyűltek a gondolatmorzsák, de leírni őket – ez volt a legnehezebb.

Előre bocsátom, nem vagyok magyar szakos tanár, hanem alapvégzettség szerint tanító, majd mezőgazdasági tanár – jelenleg napközi otthon-vezető –, a néprajz és a nyelvjárási gyűjtőmunka szerelmese. Feleségem viszont magyar nyelv és irodalom-, valamint történelemtanár, aki a régi Püspöklelén (ma Maroslele) született, s élt. A rokoni szálak most is oda kötik. A község szomszédos Óföldeákkal (Óföldeákon is tanított). Óföldeák pedig – jelenleg – mint összevont tanácsú község, szomszédos Földeákkal. Maroslele és Földeák mintegy 13–14 km-re van egymástól. Ezt azért hangsúlyozom, mert amikor egy-egy régi vagy speciálisan „földeáki" tájszó előbukkant valahonnét, feleségem volt az első, aki „ezt soha nem hallotta", holott az ő szülei is egyszerű földművelő parasztemberek voltak, mint az enyéim. Egy-egy tájszó azért kerülhetett bele a tájszótárba, mert nincs meg a köznyelvben.

A nyelvjárások fölött megkondított vészharang szava messzire hallatszik. Ezt a vészjelzést az én lelkem is fogta, fogja. A hagyományos paraszti gazdálkodás eltűnése, a falu arculatának dinamikus megváltozása, az iskolázottsági és művelődési szint emelkedése, a televízió, a rádió, az újságok egyre növekvő hatása rohamosan gyorsuló ütemben közelíti a nyelvjárásokat a köznyelvhez. Egyes fogalmak és szavak mindig kisebb és kisebb használati körre szűkülnek össze, s az őket használó idős emberek elmúlásával menthetetlenül elvesznek (l. KISS JENŐ, Mihályi tájszótár. Bp., 1979. 5).

Nagyszámú adatközlőmtől anyanyelvjárásomat gyűjtöttem Földeákon, s ráadásul szülőfalumban, ahol őseim is éltek: otthon, szüleim, rokonaim, ismerőseim, barátaim körében s egyéb gyűjtőhelyeimen.

Gyűjtésemhez segédeszközül felhasználtam KISS JENŐ Mihályi tájszótárát; összehasonlításul – ellenőrzéshez – a Magyar Értelmező Kéziszótárt (ÉKsz. Bp., 1980), A Magyar Nyelv Értelmező Szótára (ÉrtSz. Bp. 1975), az Új Magyar Tájszótár 1. kötetét (ÚMTsz. Bp., 1979), a Magyar néprajzi lexikon 1. és 2. kötetét, O. NAGY GÁBOR–RUZSICZKY ÉVA: Magyar szinonimaszótár-át.

Földeákon születtem, ott is nőttem fel. Ott legénykedtem, tanultam, dolgoztam. Felnőtt fejjel ültem be a dolgozók tanítóképzőjének padjaiba, s lettem tanító, majd tanár.

Nem lakom szülőfalumban. Nem vagyok már földeáki több mint három évtizede. Szüleim még sokáig otthon éltek. „Fél falu" rokonom. Édesapám 1976-ban húnyt el 89 éves korában. Édesapám halála után édesanyám velünk élt, s 1980-ban húnyt el 77 éves

korában. Ő első számú adatközlőm és konzultánsom volt. A földeáki nyelvjárást beszélem. Szüleimmel rokonokkal, ismerősökkel egymás közt mindig nyelvjárásban beszéltünk, beszélünk.

Bátran kijelentem, hogy a ma is élő földeáki tájszavakat magam is ismerem és használom is (a földeáki nyelvjárást beszélve); amit pedig spontán, indirekt módon összegyűjtöttem, magam is hallottam, ha már nincs is használatban. Ezek a tények nagy segítségemre voltak a gyűjtés, rendezés, feldolgozás során.

A gyűjtést 1966-ban kezdtem, s 1983 júniusában fejeztem be. A fentebb leírtak természetesen nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy a tájszótárban megtalálható szavakon, kifejezéseken kívül még sok-sok, tájszótárba illő rokonuk kóborol szerte gyűjtőterületemen. A legtöbb kihalt (de még általam ismert) szó édesapám nyelvörökítő képessége révén jutott el fülemhez, s került be a tájszótárba. Édesapám felvilágosult, értelmes, okos, józan életű, széles látókörű ember volt világ életében. De bátran állítom, hogy életében egy ponyvafüzetnyi vastagságú könyvet el nem olvasott. Ebben az is közrejátszhatott, hogy rövidlátó volt. Öt elemi iskolát végzett. Jól, olvashatóan írt, szépen olvasott. Nem volt maradi, sem babonás – annak ellenére, hogy ismerte a babonás szokásokat és hagyományokat. Tehát az ő nyelve hagyományőrzően és tisztán megmaradt. Édesapám apja, apai nagyapám már akkor meghalt, amikor édesapám kétéves volt. Így édesapám dédöregapám mellett cseperedett fel iskolás koráig, aki hosszabb ideig subán fekve betegeskedve sokat mesélt neki. Dédöregapám részt vett az 1848-as szabadságharcban is.

Rokonságomban sok nagyöreg volt, akik közül néhánnyal még én is találkoztam, s hallgattam ízes meséjüket, beszédüket.

Édesanyám, annak ellenére, hogy életében kiolvasta az egész földeáki könyvtárat, nyelvében megmaradt háborítatlan földeákinak.

A mesét, az életteli, igaz történeteket mindig nagyon szerettem hallgatni, s még ma is szeretem. Hogy, hogy nem, de mindig kiszagoltam azokat a helyeket, ahol a mesehallgatásra alkalom adódott. Mellettünk lakott Asztalos (Koporsós) Horváth Laci bácsi, akinél rendszeresen dolgozott néhány segéd és inas, mellette édesapám unokatestvérének varrodája volt, s utána sorban: borbélyüzlet, kötélgyártó, majd hentes. Azt hiszem, körülérné a földet az a kötélmennyiség, melynek készítésekor én hajtottam a kerekek valamelyikét. A templom felé menet a másik sarkon ott volt a községi nagyvendéglő, ahol jónéhány kuglibabát felállítottam. Aztán jött a csirkés, a fodrász, az asztalos, majd Kovács Horváth Pali kovácsműhelye, ahol mindig akadt rávernivaló, de mese is patkolás közben.

Egy falusi gyermeki élet talán nem is volt egész, ha nem ministrált a templomban, mely összehozta az ember gyermekét az öreg harangozókkal, orgonafújtató, nyomorék, a templom előtt ülő koldusokkal, temetési szertartásokon sirató asszonyokkal, templomba járó öreggel, az élet és falu perifériájára szorított számkivetettekkel, akik a kedves, emberi szóért kitették szívüket-lelküket.

Azután a malom felé menet mellettünk lakott egy rokonunk, Szuszter Szabó Gyurka, akinek cipészműhelyében mindig várakozott néhány, rossz lábbelijét váró ember. A másik sarkon asztalosműhely, kocsma, szíjgyártóműhely, majd a nagymalom. Ez utóbbinál sosem volt üres a placc. Mindig volt őrletni, daráltatni valaki. Ennek udvarában volt a legközelebbi ártézikút. Ide jártam vízért.

A többi sarkot már csak így említem: Csali Laci, a boltos; Szupera, a tejcsarnokos; Trafikos Bagi Jani bácsi dohányárudája mellett volt egy utcai árok. Gyermekként, fiatal

legénykeként esténként itt hallottam először a munkásmozgalomról, a „cucilistákról", a „kominról", Oroszországról, a Tanácsköztársaságról és dicső harcairól, a különféle fehérgárdisták kegyetlenkedéseiről, s az ezt követő emberetelen üldözésekről, börtönökről.

Két sarkon két bognárműhely: Bognár Meggyesi Pista és Bognár Szögi Imre. Én az utóbbinál töltöttem a telek szabad idejének legtöbbjét. A forgács és a fűrészpor jó meleget csinált a műhelyben, ahol mindig akadtak ráérő „kuncsaftok", pipázgató, beszélgető öregemberek, akik a régi világról, fiatalkori élményeikről meséltek előszeretettel. Ezek a helyek, a műhelyek ily módon a nyelvjárás tiszta megismerésére és gyakorlására nyújtottak jó lehetőséget. Gyermekként gyakran hallottam e helyeken a háború előtti és első világháborús igaz történeteket. Azután volt egy fatelep, majd újra bognárműhely, s újra fűszerbolt. Ezek közé ékelődött az új református templom. Végül a szikvizes következett.

E helyekre mindre bejáratos voltam, s mindenütt nyitott füllel és szemmel jártam, akkor dehogy is gondoltam, hogy valaha az itt hallottakból tájszótár születik.

Egyetlen forrásom az élő, beszélt nyelv volt.

Születni tanyán születtem. Sokat laktunk tanyán. De ha folyamatosan nem is laktunk künn, a munka, a jószág, a növénytermesztés tanyai lakást és mezőgazdasági munkát adott számomra. Ismertem az egész tanyasort, a földeáki tanyarendszert lakóival, szokásrendjével, berendezkedésével, életvitelével, gazdaságával, nyomorával, munkamegosztásával, béreseivel és cselédeivel, aratóival és részeseivel, cséplőivel és hagymagányóival együtt.

Szótáram jóval többet ad, mint ahogy a cím ígéri. Ugyanis nemcsak tájszavakat, hanem országosan is ismert és használt (az ÉKsz.-ban *nép* minősítéssel jelzett) szavakat is tartalmaz. Ezen kívül a régebbi és újabb tolvajnyelv, ill. a szótárakba föl nem vett, de országosan ismert, a nemi életre vonatkozó szókincs számos eleme is belekerült e szótárba.

Földeák vázlatos története

Óföldeákról BOROVSZKY SAMU, Csanád vármegye története 1715-ig című, Budapesten, 1897-ben kiadott munkájának második kötetében többek között így ír: „Eredetileg itt Deákfalva nevű helység állhatott, melynek első birtokosáról, aki iskolázott ember volt, nevezték el ekként. Idővel a Szárazér partján még egy Deákfalva nevű helység keletkezett, úgy hogy a kettőt meg kellett egymástól különböztetni. Lett tehát a víz folyása szerint fentebb fekvő Föl-, a lentebb fekvő pedig Al-deákfalva. Ez utóbbi azonban valószínűleg árvíz következtében végleg elpusztult, s maradt magában Föl-deákfalva; ennek végéről azonban elkopván a falva végzet, állandósult a Földeák nevezet.

A pápai tizedlajstromban csak a XV. század elején kezd szerepelni. Ekkor a Földeáki családot találjuk itt birtokosul, mely számos tagjában virágzik. 1406. szeptember 14-én mint királyi emberek fordulnak elő Demeter és János. Nemsokára egy másik család is előtérbe lép; ez pedig a Köz család. . .

Alig egy félszázad elteltével más nemesi családot találunk Földeákon. 1448-ban Nagy Simony özvegye Dorottya és Halas Jakab elzálogosítják itteni részüket Földeáki Nagy Mátyásnak. . . (Édesanyám is Nagy családból származott, mert Nagy Katalin volt). . . . A XVI. században is új nevek merülnek fel a birtokosok sorában. Tiván Gergely, Poroszló (Lichtor) György, Bakos Miklós, Bodócz Péter, Lőrinczi János, Szabó Máté stb. (Édesapám anyai ága Szabó családnevű. Apai nagyanyám Szabó Katalin volt, aki 49 évi

özvegység után 1938-ban halt meg, amikoris én 12 éves voltam.)

Az 1552. évi nagy török hadjáratot Földeák is megsínylette. 1555-ben nem lehetett itt egy jobbágy portáját sem megróni. A dicátor azt írta a lajstromba, hogy nemesek lakják. Később megint helyre állott valahogy a falu; a temesi defterdár 1557–58-ban 30 házat írt össze.

Gyula bukása után Földeákra is szomorú napok virradtak, mígnem az 1596. évi tatárdúlás e falut is megsemmisítette. Puszta lett belőle. Csak a XVII. század közepe felé kezdett újra népesedni. . .

1647-ben. . . külön bírája és tanácsa volt, sőt 1658-ban pecsétet is vésetett, melyen az évszám és FULDEA:NEMES PECZETI köriraton kívül kardot tartó kar látható. . . . A végső csapást az 1686. évi tatárpusztítás mérte Földeákra. Elpusztult, s lakóinak egy része később Makóra menekült. 1700-ban a földeáki pusztát Makó bírta. . . Mint Makóhoz tartozó pusztát 1711-ben Földeákot is adományul kapta élte tartamára, Gróf Nádasdy László csanádi püspök, s érte a makóiaktól haszonbért vett. 1720 körül újra települt, a Makó, Battonya és Tornya mellett a negyedik helysége lett az újonnan alakult Csanád vármegyének. 1729-ben mixta donátió útján Návay György szerezte meg, s ettől fogva utódai bírják. 1845 tavaszán a Maros és a Tisza rendkívüli áradásai a régi községet elöntötték s nagyobb része a településnek összeomlott. Návay Károly az úgynevezett karabukai majorsági földjét cserébe átengedte a lakosságnak, ahol ezek 1846. tavaszán kezdték meg a mostani község felépítését. . .” (BOROVSZKY: I.m. 187–93).

Óföldeáknak az 1845-ös árvíz idején megközelítően 2000 lakosa volt.

Borovszky fentebb említett művében sok-sok régi személynevet sorol fel 1564-ig. Ezek közül egyet sem őrzött meg dűlő vagy határrész, kisebb vagy nagyobb terület.

Az 1670-től kezdődően felsorolt nevekből kiemelem a Kakula családnevet. Ennek vizsgálatát azért is fontosnak tartom, mert anyai nagyanyám, „dajkám” Kakulya Katalin volt. Ő emlékezetem szerint ly-nal írta a nevét. Édesanyám viszont a személyi igazolvány tanulsága szerint Kakuja Katalin édes gyermeke. Kakulya dajkám 1950-ben húnyt el 88 éves korában. A fenti ágakat tekintve nevezhetem őseimet törzsökös földeákiaknak, s utánuk magamat is.

Az Új Magyar Szalon című képes folyóirat 1941. november 1-i számában ezeket olvashatjuk Óföldeákról: „A hagyomány szerint a földeáki régi templomnak szentélyét azok a cseh építészek építették, akik a szeged-alsóvárosi templomot 1503-ban. Úgy látszik, hogy a templomnak a többi része is ugyanazon cseh építészek által volt felépítve, de ezek a XVII. század vége felé a községgel együtt a török háború alatt elpusztultak. . . Kovács Mihály lelkész 1782. évben azt jelentette felsőbb helyre, hogy a templom egy ismeretlen réginek romjaiból javíttatott ki 1723-évben. A most élő öregek állítása szerint a földeáki (óföldeáki) templom is, mint a szeged-alsóvárosi, kőfallal volt körülvéve, és a kertszerű rész temetkezési helyül szolgált.

Az anyakönyveket 1723 óta vezetik. Mária Terézia uralkodása alatt a Návay nemzetség Hont és Nógrád vármegyékből szállított ide jobbágyokat, a számukra kimért jobbágyi telkekre, mert eredetileg csak 19 jobbágyi telek volt itt, később ezeknek száma 60-ra emelkedett. . . „Földeákot a XVIII. század elején a szegediek szállták meg. Ezt az a körülmény is igazolja, hogy eleinte a földeákiak . . . nagy része Szeged városából hozta menyasszonyát és viszont a szegediek földeáki hajadonokkal házasodtak össze. . .”

Ez utóbbit bizonyítja BÁLINT SÁNDOR szegedi néprajztudós Tanulmányok

Csongrád megye történetéből című könyv 94–95. oldalán, amikor ezt és így írja: . . .„A szegedi táj népességének kirajzását és a szegedieknek a dohánytermesztés elterjesztésében betöltött szerepét kutatva, néhány Csanád megyei kertészséget is talált, melyeknek kertészkedő lakosságát részben a szegediek képezték, vagy gyarapították. Ilyenek Apáca. . ., Földeák.”

Óföldeáknak az 1845-ös nagy árvízkori 2000 lakosából – megítélésem szerint – mintegy 1500–1600 települt át Újföldeákra. (1871-ben 861 lakosa volt Óföldeáknak).

Borovszky a fentebb említett könyvének előszavát 1897. augusztus 26-án zárta. Ekkor Földeák lakosságának a száma: 3340. Tehát ekkorra már bőven megduplázódott az áttelepült lakosság száma. De jelzem, abban az időben sok volt a tízgyermekes vagy annál nagyobb létszámú családok száma Földeákon is. Édesanyámék is tizenegyen voltak testvérek. A község lélekszáma – a felszabadulás előtti időben – megközelítette az ötezret. Ezek szerint – közel egy évszázad alatt – a lakosság létszáma megháromszorozódott, de azóta folyton folyvást fogy. 1967 : 3843, 1970 : 3764, 1973 : 3697, 1976 : 3651.

CSÁNKI DEZSŐ Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában című művében utal arra, hogy a régi Földeák 1499-ben *Fyldeák*, majd *Feldeák* néven, mint pusztaság létezett. Minden valószínűség szerint Hunyadi János birtoka volt, s már akkor szerepelt területén, mint önálló helységnév Gajdos és Karabuka.

EÖTVÖS JÓZSEF említi, hogy Földeák község a XVI. században – sorrendben – a Telegdyek, Toldy, Szalai, Sárkány, majd Szabó nevű földesurak birtoka volt. . . A földeáki jobbágyok kézséggel sorakoztak Hunyadi János zászlaja alé, miközben a falu elnéptelenedett.

Az 1800-as években Földeákon is tartottak megyegyűlést. A megye alispánja Návay György volt, aki a megye főpénztárát kúriáján helyeztette el.

A Habsburg-ház egyik ágához tartozó Albrecht főherceg is megfordult Földeákon megszemlélni a hömpölygő árvizet. A krónika szerint a határban találkozott Fodor József nevű csősszel, akit szorgalmáért megdícsért; 10 forinttal jutalmazott.

Egyik legjelesebb látogatója volt Földeáknak Eötvös József, Magyarország első közoktatásügyi minisztere. 1869. január 4-én látogatott községünkbe, hosszabb időt töltött az iskolában, – s talán dédapáink tudnának arról beszélni, hogyan nyerte meg a miniszter tetszését helyes feleletük, s milyen szép dicséretet kapott Kiss János és Kiss Antal tanító (az utóbbi édesapámat is tanította még). A történethez tartozik, hogy Eötvös József mintaiskolának nevezte Földeák egyetlen iskoláját. Hálából utcát neveztek el Eötvös Józsefről, mely még ma is hirdeti a nagy kultúrpolitikus emlékét.

INCZEFI GÉZA, Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata (Bp., 1970. 165–6) című tanulmányában így ír Földeákról: . . . „F ö l d e á k ~ F ö l d e á k v. F ü l d e á k hivatalosan, írott formában 1332-ben fordul elő – először –, de később megtalálható: *Fyldyak, Fyldeák, Fildeák, Fildeak, Fyldeak, Fy̋ldeak, Fewldeak, Füldiak, Földeak, Fűldeák* formában is. Földeák eredetileg a mai Óföldeák falu neve volt, ma azonban a keletre eső községé, amely később települt. . . A latin *Filipus* (Fülöp) becéző csonkítása, amely a XIII–XIV. században helynevekben és személynevekben gyakori + deák. . . A *deák* jelentése itt bizonyára 'literatus' vagy 'írnok'. . . A *Földeák* családnév ma is ismert. . .

Az eredeti *Füldeák ~ Fildeák* névnek 1560-tól jelentkezik a népetimológia hatására a mai *Földeák* alakja, de a népnyelv ma is őrzi az eredeti *Füldeák* hangalakot a két Földe-

ák környékén (pl. Lelén, a makai tanyákon stb.); a két faluban azonban már csak *Földeák* hallható.

Borovszky tévesen Földeák-falva feltételezett névből magyarázza. . . , és feltételezi, hogy mellette volt Aldeákfalva. Magyarázata szerint a Földeákfalva összetételből a *-falva* utótag lekopott. A falu (a mai Óföldeák) az 1596. évi tatárdúláskor pusztult el, és csak a XVII. század közepe táján kezd újra népesedni. Terveszerűen telepítették 1720 körül Hont és Nógrád megyékből; Szegedről is sokan telepedtek le. . . 1729-ben a községet 4 ezerrhenes forintért a kamarai kincstárból Návay János, volt szegedi plébános, majd nagyváradi kanonok vette meg. . . A falu az utóbbi időben sokat szenvedett az árvíz miatt. 1843-ban, 1845-ben és 1853-ban az áradás romba döntötte. . . A név differenciálódása Óföldeák és Földeák nevekre az új Földeák telepítése (1847–48) után történt. Néha még hallható távolabb, így Szegeden is a keletebbre fekvő községnek Újföldeák neve is. A falu területén népvándorláskori és Árpád-kori leletek kerültek elő. . ."

Népmozgalom, népmozgás

A tájszavak kutatásakor föl kell mérni, merre jártak-keltek az adatközlők a nagyvilágban. A földeákiak részt vettek Hunyadi török elleni, Rákóczi és Kossuth Habsburg-ellenes harcaiban, csatáiban. Katonáskodtak az Osztrák-Magyar Monarchia területén. Harcoltak az első és második világháború csataterein. Sínylődtek ezen harcok fogolytáboraiban – a legtávolabbi Szibériától – a legnyugatibb Nyugatig. Mint internacionalisták fegyvert fogtak, s harcoltak a szovjet hatalom oldalán – a fiatal Vörös Hadseregben.

Többen dolgoztak, mint „vendégmunkások" Hitler Németországában a II. világháború megelőző években. Sokan részt vettek polgári munkavállalóként a dolhai – rahói – ruszinszkói erődrendszer építésében. Katonaként sokan részesei voltak a délvidéki, erdélyi és felvidéki bevonulásnak.

Sokan – asszonyok-lányok is – járták a búcsújáróhelyeket, még a vasút megépülése (1903) után is gyalog és szekéren Mátraverebélyre meg Radnára is.

Eljártak távoli állatvásárokra; jó lisztért, őrletni messzi híres malmokba; muzsikásaik, zenészeik messzi lakodalmakba, regrutakíséretekre; bundáért, subáért, birkabőrért, deszkáért fáért feljártak messzi Erdélybe is.

Sok vándoriparos, hátipatikáros, drótos és gyógyfűárus, paprikás, tűzköves, cukorpótlós, koldus és cigány, kupec és vásáros megfordult, járta az utcákat, aludt a községben.

Több átvonuló, megszálló és felszabadító katonai egység és csapat is tartózkodott a faluban az idők folyamán. Megfordultak itt vándorszínészek, cirkuszosok, komédiások, képmutogatók és bolondkocsisok, céllövöldések és légtornászok, medvetáncoltatók és artisták, jósok, kuruzslók, futballisták, hittérítők, misszionáriusok és az „Isten tudja, miféle nációk és ingyenélők".

A Magyar Tanácsköztársaság harcaiban és küzdelmeiben is sokan részt vettek, majd az ezt követő idők börtöneit és táborait, kínzókamráit is sokan végigszenvedték.

Ez a fenti felsorolás egy kicsit soknak tűnik, de lehet, hogy természetes egy-egy olvasónak. Mindenesetre jó alkalmak a nyelvkeveredésre, melyekre úgy érzem, eléggé érzékeny volt a földeákiak füle és lelkülete. Így érthető, hogy gyűjtés közben olyan szavakra is akadtam, melyet csak egy-egy család, esetleg szűkebb-szélesebb ága ismert. Ők tartották

meg emlékezetükben, hagyományörökítő, hagyománytisztelő módon természetesnek véve használatát.

A falu lakosságának egy része, különösen a fiatalság, nagy számban a városokba jár dolgozni. Értékelésük szerint az ipari foglalkozás emelkedést jelent számukra. Ezért az „alacsonyabb" életforma szókincsének elsajátítását fölöslegesnek tartják. Némiképpen a paraszti munkát folytató fiatalság körében is érzékelhető hasonló állásfoglalás. Szerintük az öregek „parasztos" tudománya nem követendő példa.

Az anyag elrendezésének és közreadásának módszerei

1. Az egyes szócikkekben a címszó félkövér szedéssel a köznyelvi adatot közli, a valódi tájszavaknál a kikövetkeztetett „köznyelvi" adatot. Csak elenyészően kevés esetben vettem fel címszónak szószerkezetet; zömében akkor, ha ez egy fogalmat fejez ki.
2. A nyelvjárási ejtést kurzív betűtípussal jelzem, akár a címszó után közvetlenül, akár magyarázó szövegben fordul elő.
3. Szociális érvényességi jelölést tudatosan nem alkalmaztam. Mint bevezetőmben fentebb már említettem, beszélt, s általam még hallott és beszélt nyelvjárásról, tájszavakról van szó! Amelyek megjegyzést kívántak, ott megtettem, vagy a példamondatban érzékeltettem.
4. Az alaki tájszavakat, tehát a köznyelvi megfelelőiktől csupán hangalakjukban különböző nyelvjárási szavakat jelentésmagyarázat nélkül közlöm: állt *át*, egyszer *ëccő*, hatszor *haccó*.
5. A tájnyelvi szó kurzív szedete után következik a szófaji meghatározás, legtöbbször rövidített jelöléssel.
6. A jelentés(ek) után közlöm – kurzív szedésben – a példamondatot, ha szükségesnek látszott, s ha találtam megfelelőt. A példamondatban szívesen alkalmaztam szólást, közmondást, ragadványnevet, névcsúfolót és egyéb nyelvi fűszerszámot, hogy minél élénkebb, minél színesebb, minél élettelibb legyen az.

„Több esetben több példamondatot is közlök: bizonyos szavak jelentésárnyalatokban igen gazdagok, ezeknél egy példamondat inkább egyoldalúan félrevezetné, semmint felvilágosítaná az olvasót. Ne feledjük azonban, a példamondatok csupán szemléltető anyagul szolgálnak, a pontos jelentésmegadást nem helyettesíthetik" (KISS JENŐ, I.m. 11).

7. Nem tartottam lényegesnek az egészen aprólékos, a lejegyzésben és a visszaolvasásban is bonyolult jelrendszer használatát. E tekintetben a ma használatos egyezményes hangjelölést alkalmaztam: *ā, ē, ë*.
8. Hogy miért „Földeák és környéke tájszótára" címet viseli gyűjteményem? Mert Földeákon kívül is gyűjtöttem indirekt módszerrel. Hódmezővásárhelyen éltem 4 évig, szüleim 7 évig, Makón (itt lakom 13 éve), itt jártam polgáriba, s több rokonom élt, s él is. Itt voltam újságíró a Csongrád megyei Hírlapnál. Makó és a volt makói járás 17 községe tartozott hozzám, mint város- és községpolitikushoz. Maroslelén: ide való feleségem és rokonsága, Baráth Lászlóné Rácz Berta tanítónő húgom itt tanított 16 évig, én is laktam itt egy ideig. Óföldeák, Apátfalva, Ferencszállás, Királyhegyes-Csikóspuszta (ez utóbbi 1950-ig Nagykirályhegyes nevet viselte), Magyarcsanád-Bökény – de az ottaniaknak, s nekem régiesen csak Beka, mely éppen most 650 éve jelentkezett először írott formában –; itt van egy kis

néprajzi alkotóházam a Maros töltésén, az ország legkisebb, 32 lelket számláló falujában. 10. „Tájszótárak írását nem lehet befejezni, csak abbahagyni. Ezt tettem én is." (KISS JENŐ, I.m. 11).

Remélem, hogy a Földeák és környéki nyelvjárás tájszavainak ilyen fokú és módú leírásával is megbízható forrásanyagot bocsátok a magyar nyelvtudomány, illetőleg nyelvjáráskutatás rendelkezésére.

Munkám befejeztével tisztelettel és nagyrabecsüléssel megköszönöm
Dr. Benkő Loránd akadémikusnak, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanárának, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnökének mindennemű segítségét;
Dr. Imre Samu akadémikusnak, az MTA Nyelvtudományi Intézet ügyvezető igazgatójának nagylelkű segítségét és támogatását;
Dr. Kiss Jenőnek, a nyelvtudományok kandidátusának, az ELTE docensének, tájszótáram lektorának gondos munkáját;
Dr. Hajdú Mihálynak, a nyelvtudományok kandidátusának, az ELTE docensének, az Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatokon több kiemelt első díjas pályamunkám bírálójának, szíves segítőm és konzultánsomnak, e könyv szerkesztőjének sokirányú tevékenységét.
Meleg szavakkal köszönöm meg eszmei segítségét
Ferenczi József (földeáki születésű és lakos) – Makó városkörnyéki községek országgyűlési képviselőjének és
Kangyalka Antal (a HÓDGÉP makói gyáregysége igazgatójának), Makó város országgyűlési képviselőjének.
El nem múló hálával és baráti kézfogással köszönöm meg anyagi támogatóimnak szíves segítőkészségét, akik nemes cselekedetükkel, nagylelkű patriótizmusukkal, megértőkészségükkel lehetővé tették, hogy Földeák és környéke tájszókincse nyomtatásban is megjelenhessen, napvilágot láthasson, ne vesszen el, s gyarapíthassa népünk kincsestárát:
A csanádpalotai Építőipari Szövetkezet, valamint földeáki részlege tagságának és Galgóczky Mihály szövetkezeti elnöknek;
A földeáki Egyetértés MGTSz tagságának és Bárdi István elnöknek,
Földeák község Közös Községi Tanácsának és Berényi Ferenc tanácselnöknek;
A hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat (HÓDGÉP) vezetőségének és Nyámádi Gábor igazgatónak;
A makói József Attila MGTSz (benne az óföldeáki üzemegysége) tagságának és (földeáki születésű) Berényi János elnöknek;
A makói Lenin MGTSz tagságának és Vízi István elnöknek;
A makói Úttörő MGTSz tagságának és dr. Balázsik Mihály elnöknek;
Makó város Városi Tanácsának és dr. Forgó István tanácselnöknek, valamint Várkonyi János művelődésügyi osztályvezetőnek;
A maroslelei Rákóczi MGTSz tagságának és Kerekes László elnöknek;
A Maros-menti Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet (ÁFÉSZ, MAKÓ) vezetőségének és Nagy Gy. József igazgatósági elnöknek;
A szegedi Kazánjavító Ipari Szövetkezet földeáki részlege tagságának és Hosszú Mihály elnöknek, valamint Zsoldos Sándor üzemvezetőnek;
A Termelőszövetkezetek Csongrád megyei Területi Szövetségének és Haskó Pál elnöknek;
A Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyár Központi Gyáregységének, igazgatóságának és dr. Váradi József kereskedelmi igazgatónak, valamint makói üzemének.

A Gorzsai Állami Gazdaság (Hódmezővásárhely) igazgatóságának és Borsi Sándor igazgatónak, az óföldeáki (gencsháti) üzemegység dolgozóinak, valamint a (földeáki születésű) Gilinger András ny. igazgató-helyettesnek;
A Csongrád megyei Tanácsnak, Szabó Sándor megyei tanácselnöknek, valamint dr. Keczer Tamás megyei művelődésügyi osztályvezetőnek.

Szívem minden melegével és szeretetével megköszönöm segítőkészségét, kitartását, ambicionálást, megértését, gondosságát feleségemnek, Rácz Sándorné Kurunczi Annának, elsősorban, mint maroslelei adatközlőmnek, s nem utolsó sorban, mint „házi lektoromnak" és konzultánsomnak;

Minden kedves, szívemhez nőtt adatközlőmnek – köztük édesanyám és édesapám (emlékének), valamint minden szeretett rokonomnak, akik bármivel is hozzájárultak tájszótáram létrejöttéhez.

Makó, 1983. június 15.

Rácz Sándor

Rövidítések és minősítések jegyzéke

1. *A szófaji minősítések*

tn. i.	= tárgyatlan ige
ts. i.	= tárgyas ige
fn.	= főnév (főnévi igenév is)
réja	= népdalok, mondókák jelentés nélküli (refrénszerű) felkiáltó szava (szavai)
mn.	= melléknév (melléknévi igenév is)
szn.	= számnév
nm.	= névmás
hsz.	= határozószó (határozói igenév is)
ik.	= igekötő
nu.	= névutó
ksz.	= kötőszó
isz.	= indulatszó
msz.	= mondatszó

2. *Jelentésmegadásban használt rövidítések*

vhol	= valahol
vki	= valaki
vkinek	= valakinek
vkire	= valakire
vmi	= valami
r. k.	= római katolikus

3. *A stílusminősítések*

gúny.	= gúnyos
kedv.	= kedveskedő

tréf.	= tréfás
gyny.	= gyermeknyelvi

4. *Egyéb*

kif.	= kifejezés, szószerkezet
Népr.	= néprajzi jellegű megjegyzés
tkp.	= tulajdonképp
Megj.	= megjegyzés
'ua.'	= ugyanaz a jelentése, mint a címszónak

A, Á

abajgat *abajgat* 1. ts.i. 'bánt' *Në abajgazsd, mẽ betörik a feje!* 2. tn.i. 'foglalkozik vele'.
abajog *abajog* tn.i. 'panaszkodik, jajong'.
abál *abál* ts.i. 'puhít, párol, félig megfőz'. *Disznóöléskó a hurkába- és sajdbavalót abájják.*
abalé *abalé* fn. 'abálólé'. *Régön az abalébű levest is csináltak.*
abáló *abáló* fn. 'abálólé'. *Az abálóban abálódott az abátszalonna is.*
abálótál *abálótál* fn. 'nagy tál, agyagedényfajta'.
abbiza *abbiza* hsz. 'abbizony'. *Abbiza kutya vót!*
ábécés *ábécés* mn. 'első osztályos, olvasni tanuló gyermek'.
ábelebábele *ábelebábele* 'kisgyermeknek mondott blabla szöveg'.
ablakalja *ablakajja* fn. 'a lakóház utcai ablaka előtt húzódó rész (járdarész)'. *Az ablakajját a lányok szépen főlocsolták.*
ablakkarika *ablakkarika* fn. 'ablakkeretbe foglalt üvegtábla'.
ablakkönyök *ablakkönyök* fn. 'ablakpárkány (belülről nézetben)'.
ablakos tót *ablakos tót* 'ablaküvegezéssel foglalkozó szlovák nyelvű, vándor üvegező (üveges)'. *A zablakos tót így kijabát: Dróóóótozni, fóóótozni, ablakot reperáni!*
ablakvas *ablakvas* fn. 'ablakrács'. *A betyároktú védött a zablakvas.*
ablézol *ablézol* ts.i. 'felvált a munkában'.
abrakol *abrakol* ts.i. 'ver, elver'.
abrakosbakó *abrakosbakó* fn. 'abrakos tarisznya' (abrakoszsák).
abranyica *abranyica* fn. 'vállon hordható kanta- és vödörtartó'. *Az abranyicán két vödröt vagy két kantát vittek. A gyerökök a zẽggyik cserépkantát parittyává szétlütték, a másik is lëesött, oszt az is széttört.*
abriktol *abriktol* ts.i. 'ver'. *A komát jól mögabriktolták.*
abroncsos *abroncsos* mn. 'olyan galamb, melynek a tollazatát tarka karikák díszítik'.
abroncsvonó *abrincsvonyó* fn. 'vesszőből való abroncs készítésénél használt szerszám'.
acat-macat *acat-macat* fn. 'maszatos gyermek'. *Te, kis acat-macat.*
acatoló *acatoló* fn. 1. 'az aszat kivágására rendszeresített V-alakú, botra (köpűvel) szerelt éles vas'. 2. 'az a személy, aki az azatolás munkáját végzi'. *Az acatoló az acatolóvá szúrta ki az acatot a főd színe alatt.*
acsarkodik *acsarkodik* tn. i. 'mérgelődik, tehetetlenül dühöng'.
ácsing *ácsing* fn. 'vágy, vágyakozás'.
ácsingózik *ácsingózik* tn.i. 'kíváncsiskodik'.
ácsinkodik *ácsinkodik* tn. i. 'vágyakozik, sóvárog'. *Pali ácsinkodik Maris után.*

acskó *acskó* fn. 'zacskó'.
adi! *adi!* ts.i. 'addsza, add ide!'. *Adi aszt a kóbászt!*
adóárkus *adóárkus* fn. 'adóív'. *Az adóárkuzsba nagy summát írtak.*
adrec *adrec* fn. 'levélcímzés'. *A levélre rá vót írva az adrec.*
adtateremtette! *attateremtötte!* mondatszó, ez káromkodás így.
affelől *affelű* nm. 'amiatt, avégett'. *Affelű a csikó felű gyüttem.*
afka! *afka!* msz. 'menjünk! gyerünk!'
ágazik-bogazik *ágaddzik-bogaddzik* tn.i. '(találóskérdésben) fa, növény tekervényes ágat hajt'.
ágas *ágas* fn. 'kútágas, köcsögtartó ágas'.
ágasfa *ágasfa* fn. 'kútágas'.
ágaskodik *ágaskodik* tn.i. 'nagyra tartja magát'.
ágáz *ágáz* ts.i. 'ócsárol'.
agyabugya *agyabugya* fn. 'verekedés'.
ágyal *ágyal* ts.i. 'gabonakévéket nyomtatásra eltereget'.
agyarkodik *agyarkodik* tn.i. 'dühösen, acsarkodva támad vkire'.
agyas *agyas* mn. 'megtermett, vaskos, erős'.
ágyás *ágyás* fn. 1. 'asztag alja'. 2. 'sárkánykészítéskor egy csomó sár'.
ágyáscsinálás *ágyáscsinálás* fn. 'kolbászkészítéskor az összes hús, amiből a kolbász lesz, amit már gyúrnak, sóznak, paprikáznak'.
ágyásol *ágyásol* ts.i. 'asztagfeneket rak'.
ágyazás *ágyazás* fn. 'asztagfenék-rakás'. *Az ágyazást úgy csinádd, hogy a kalászok në érjönek lë a főd re!*
agyasfejes *agyasfejes* mn. 'testes, vaskos'.
ágyciha *átyciha* fn. 'dunyha- és párnahuzat (esetleg derékalj)'.
agyesz-bugyesz *agyëz-bugyësz* hsz. 'mindegy, ahogy lesz, úgy lesz'.
agykarika *atykarika* fn. 'kerékagyra közvetlenül a küllők mellett ráerősített (két) keskeny vasabroncs egyike'.
ágymaj *ágymaj* fn. 'a bevetett ágy és a fal között levő hézag, ágymellék'. *Ha bújócskáztunk a szobába, akkó az ágymajba is bújtunk.*
agytröszt *atytröszt* fn. 'okos ember'. (gúny.) *Az öreg tótumfaktum ojan, mint ëggy atytröszt.*
ágyús *ágyús* fn. 'tüzér (katona)'. *A sógor ágyús vót a háborúban.*
ágyvetés *ágyvetés* fn. 'lakodalomkor a menyasszonyi ágy felállítási aktusa a vőlegényes háznál'. *Kész a zágyvetés, gyühet a nászéccaka!*
ahajt *ahajt* hsz. 1. 'ott arrafelé'. 2. 'azonnal, menten, akkor mindjárt'.
áhhá *ahhá!* msz. bizonyítószó 'igen'.
ajde! *ajde!* ts.i. 'add ide, addsza!'. *Ajde aszt a kinyeret!*
ájer *ájër* fn. 'szellő, (lágy szél), légáramlás'.
ajnál *ajnál* ts.i. 'dédelget, törődik vele'.
ajnároz *ajnároz* ts.i. 'terelget, igazgat, rendezget'. 2. 'vigyáz rá, gondol vele, óv(ja)'.
ájtatos *ájtatos* mn. 'lomha, lassú mozgású'.
ájtatoskodik *ájtatoskodik* ts.i. 'lassan, lomhán tesz (dolgozik) vmit'.
ajtatosság *ajtatosság* fn. 'délutáni litánia a templomban'.
ajtóhúzó *ajtóhúzó* fn. 'ajtókilincs (fakilincs)'.

ajtólyuk *ajtóluk* fn. 'ajtó alján levő lyuk, melyen (pl.) a macska ki- és bejárhat'.
ajtómadzag *ajtómaddzag* fn. 'kenderből, bőrből készült, s az ajtóhúzóra volt kötve'. Nótában: *Kócmadzag a húzó rajta.*
ajtószíj *ajtószíjj* fn. 'ajtóhúzó (szíjból)'. Megj. Az ajtó falilincsét ezzel húzták.
ájvékol *ájvékol* tn.i. 'jajgat, óbégat, siránkozik'. *Në ájvékoj mán!*
akácos *ákácos* fn. 'akácfaliget, akácerdő'.
akaromság *akaromság* fn. 'akaratosság, akarat'.
akasztanivaló *akasztanivaló* mn. 'nagyon rossz magatartású'.
akasztás *akasztás* fn. 'öltésfajta (cérnával, fonállal), a ruhaszélek egyszerű öltéssel való egymáshoz varrása'.
akasztófacímer *akasztófacímër* fn. 'rossz, gonosz ember'.
akkorta *akkorta* hsz. 'akkortájt'.
akkurát *akurát* hsz. 'éppen, pontosan olyan'. *Akurát az apja.*
akkurátuskodik *akurátuskodik* tn.i. 'pontoskodik, akaratoskodik, makacskodik'.
aláad *aláad* ts.i. 'behódolva, alázatosan mondja a szót vkinek'.
alákínál *alákínál* ts.i. 'kevesebbet kínál az áránál vmiért'.
alamuszi *alamuszi* mn. 1. 'álomszuszék'. 2. 'mamlasz'.
alányal *alányal* tn.i. 'beárul, befeketít vkit'.
alapos *alapos* mn. 'jókedélyű, tréfás'.
alávág *alávág* ts.i. 'a (búza) dőlésének irányával szemben vág a kaszájával'.
aláver *aláver* ts.i. '(csirkét) más kotló alá odatesz, nevelésére bíz'.
alávetés *alávetés* fn. 'a magot a tarlóra szórják, majd beszántják a földbe'. *Az alávetés még akkó vót, amikó nem vót ugarlás.*
áldozattájt *áldozattájt* hsz. 'estefelé, alkony táján'.
alé *alé* fn. 'nádas, nádas hely'.
alfa *alfa* fn. 'a kocsi oldalának, (járomnak) alsó része'.
alfarhang *alfarhang* fn. 'szellentés' (tréf.).
alít *alít* ts.i. 1. 'vél, gondol. 2. tn.i. 'álmosít, alélttá lesz'.
aljbúza *ajbúza* fn. 'a búza alja'.
aljdeszka *ajdëszka* fn. 'a szekér fenékdeszkája'.
aljhagyma *ajhagyma* fn. 'osztályon aluli hagyma'.
aljhajtó *ajhajtó* fn. 'lóval való nyomtatáskor az a sűrűfogú gereblye, amellyel szóráskor a gabonáról lesepert pelyvát összegereblyézték (s az is, aki ezt végezte: *ajhajtó* volt)'.
aljkő *ajkű* fn. 'szél-, száraz-, s hajómalomban az alsó őrlőkő'.
aljkukorica *ajkukorica* fn. 'fejletlen csövű, tejes kukorica, melyet az állatokkal hamarosan (szedés után) megetettek'.
aljpucolás *ajpucolás* fn. 'erdőben, ligetes részen a nagyobb fák közül a hajtások kivágása, eltávolítása'.
állás *állás* fn. 1. 'vályogverés gödrében földbe vájt rész, ahonnét a földet (sarat) egy másik személy tovább (ki-)dobta a gödörből'. 2. 'asztag, kazal oldalán hagyott álláshely, ahonnét egy kévehányó (szalmahányó) a kévét (szalmát) tovább dobta'.
állásfa *állásfa* fn. 'padlástapasztáskor 2 rúdra elhelyezett deszka (gerenda), melyen a sarat fogadó, s továbbító áll(t)'.
allé *alé* fn. 'fasorral szegélyezett egyenes út, erdőben levő út (szekérút)'. *Az alén gyorsan átszalattak a nyulak.*

állfőkötő *álfőkötő* fn. 'a halott állát felkötő kendő'.
állítólyuk *álítóluk* fn. 'az eketaliga gerendelyén levő lyuk'.
álló *álló* fn. 'a kisgyermek állni tanulását segítő eszköz (meg, hogy el ne mászkáljon a kisgyermek)'.
állogató *áligató* fn. 'az, aki a tekézéskor a babákat állítgatja'. *Az áligatónak a kuglipáján vót mellvértye is.*
állókő *állókű* fn. 'a szél-, hajó-, száraz- és minden malom alsó köve'.
állórokka *állórokka* fn. 'guzsalytalpba szúrt guzsaly'. *Az állórokkán kendőrt fonytak. Ëggyik felire ráültek a patkán.*
állószék *állószék* fn. 'tetőszerkezetnek a vendégszelemen nevű vízszintes gerendát tartó része'.
almásderes *almázsderes* fn., mn. 'kerek, sötétszürke foltokkal tarkázott lószín'. *Az almázsderes a lekszëb ló a világon!*
almáspej *almáspej* fn., mn. 'kerek foltokkal tarkított pej (lószín)'.
almássárga *almássárga* fn., mn. 'a sárga lószín egyik árnyalata'.
almásszürke *almásszürke* fn., mn. 'kerek sötét foltokkal tarkított szürke lószín'.
alómars! *alómars!* indulatszó (gyors mozgásra való biztatás:) 'Mars ki! Futás! Sipirc!'.
alsórény *alsórény* fn. 'a kocsi (szekér) fenékdeszkája' (alsórénydeszka).
által ellenben *átal ellembe* hsz. 'szemközt, szemben'.
általjában *átajjába* hsz. 'általjában, részletezés nélkül, egy összegben'. *Az uraságnál a részesök átajjába dógosztak, arattak, ëggy köblöst 80–100 kiló búzájé töttek össze.*
általjás *átajjás* fn. 'átalányban, egy összegben, előre kialkudott kerek összegért (mennyiségű terményért) munkát vállaló (ember)'.
általvető *átalvető* fn. 'általvető, vászonból készült, vállon két oldalra átvethető kettős tarisznya élelmiszer vagy teher hordása részére (általvetőszíjj)'.
altiszti kövér *altiszti kövér* kif. 'a pörköltben talált csont'. *Csupa altiszti kövérbű át a paprikás.*
ámbolyog *ámbojog* tn.i. 'ácsorog, ténfereg, ődöng' (bámészkodva).
ammondó *ammondó* mn. 'azt mondó, azt a véleményt valló'.
amúgy (van) *amúgy van* kif. 'terhes, várandós'.
Ána *Ána* fn. 'Ána, Ánafa, Szent Anna Jézus nagyanyja' (tehát fa).
áncella *áncëlla* fn. 'leveles cukorrépafej nagy kazalba hordva, s ott földdel letakarva'. (Édeskés szaga kilométerekre érzett). *Juhok, szarvasmarhák kiváló tápláléka volt az uraságnál az áncëlla.*
ancúg *ancung* fn. 'férfiruha'. *Vezsd lë az ancungot!*
áncvájra *áncvájra* hsz. 'egykettőre, gyorsan!'.
ángária *ángárija* fn. 'boradó, szeszadó'.
angolbegyes *angolbögyös* fn. 'angolbegyes (galamb)'.
angyalabangyala *anygyalabanygyala* '(kisgyermekhez ismételgetve mondott)blabla szöveg'.
angyalbögyörő *anygyalbögyöllő* fn. 'krumplisnúdli'.
angyalheverés *anygyalheverés* fn. 'a kenyérben kelés- és sütéskor keletkezett üreg'.
angyaltanya *anygyaltanya* fn. 'a kenyérben keléskor és sütéskor keletkezett üreg'.
ángyi(ka) *ánygyi(ka)* fn. 'sógornő, sógorasszony'.
ángyó *ánygyó* fn. 'idős sógornő, sógorasszony'.
ángyomasszony *ánygyomasszony* fn. 'idős sógornő, sógorasszony'.

ánslógoz *ánslúgoz* ts.i. 'hordót kénez'.
Antalka *Antalka* fn. 'Szent Antal (becézve)'.
ántivilág *ántivilág* fn. 'régi világ'.
anyabarom *anyabarom* fn. 'öreg tehén'.
anyáca *anyáca* 'gyermektelen asszony'. (Az *apáca* szójátékosan).
anyaegyje *anyaëggye* fn. 'édesgető szólítónév, egyke gyermek'. Más által pejoratíven: leszóló, elmarasztaló szólítónév. *Az anyaëggye mindig ëkényösztetött gyerök vót.*
anyagulya *anyaguja* fn. 'magyargulya tehene(i)'.
anyagásza *anyagyássza* fn. 'lezüllött, rossz gyermek'.
anyaszéna *anyaszéna* fn. 'első kaszálás szénája'.
anyatárs *anyatárs* fn. 'nászasszonyok egymás közti szólítóneve'.
anyja *annya* fn. szólítónév 'feleségét így szólítja a férje a gyermek jelenlétében'.
annyadmagával *annyadmagávă* hsz. 'ugyanannyi személlyel együtt'.
apacsol *apacsol* tn.i. 'az apacsozás nevű gyermekjátékban a hunyó megtalálja vmelyik játékost, s tenyerével a hunyóhelynek kijelölt falra, fára csapdos; s a megtalált játékos lesz az új hunyó'.
apacsozás *apacsozás* fn. 'apacsolós játék'. V.ö. apacsolás.
apádosan *apádossan* hsz. 'úgy, ahogy apád is csinál(ja)'.
apai-anyai *apai-anyai* mn. 'jól megverték'. *Mögkapta az apait-anyait.*
apajegy *apajegy* fn. 'olyan, az apa testén is megtalálható elváltozás, mely az újszülöttön is látszik'.
apajtozik *apajtozik* tn.i. 'áhítozik, vágyakozik'.
áperte *ápelte* hsz. 'nyíltan, egyenesen, őszintén megmond'.
apetitus *apetitus* fn. 'étvágy'. *Jó apetitussă öttek a lakodalomban.*
apja *apja* fn. 'az apa szólítóneve – az anya által – a gyermekek jelenlétében'.
appá *appá!* tn.i. (kisgyermeknek mondják:) 'Állj fel! Állj!'.
aprendál *aprëndál* ts.i. 'ócsárol, leszól'.
aprehendál *aprëhëndál* ts.i. 'ócsárol, leszól'. *Aprëhëndál, de ëgy szava së igaz.*
apróhagyma *apróhagyma* fn. 'magról kelt, első éves vöröshagyma, dughagyma'. *Az apróhagymát hatfelé válogattyák. Lekkisebb a zsiga, majd az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es és a legnagyobb a pitlesz.*
apróhajma *apróhajma* fn. 'magról kelt, első éves vöröshagyma, dughagyma'.
aprópénzszórás *aprópénsszórás* fn. 'lakodalomban, akkor szórja a menyasszony az aprópénzt, amikor kiérnek a templomajtón'.
áradmányos *áradmányos* mn. 'az a földterület, amit a víz elöntött'. *Az áradmányos föd azé jó, me a fojó az áradásakó möktrágyázza.*
aranykukorica *arankukorica* fn. 'kukoricafajta'.
aranybányai-kukorica *aranybányai-kukorica* kif. 'kukoricafajta'.
aranykácsa *aranykácsa* fn. 'a vékony jégen sarokkal üthető folt, mely a szivárvány színeiben tündököl'.
aranypej *aranypej* fn., mn. '(lószínnév:) a pej szín (piros) élénk árnyalata'.
aranyvőlegény *aranyvőlegény* fn. 'aranylakodalom vőlegénye'.
aratókorsó *aratókorsó* fn. 'egyfülű vászonkorsó'.
aratóvilla *aratóvëlla* fn. 'favilla, mellyel a kaparékot szedik össze'.
árendás *árëndás* fn. 'haszonbérbevevő (házat, földet)'.

árendátor *árëndátor* fn. 'árendás'.
áriázik *árijázik* ts.i. 'kiabál, ortájozik, hangoskodik, kornyikál'.
árki vad *árki vad* kif. 'sündisznó'. *Árki vad, a szögényök tápláléka vót. Ot fogják, ahun tuggyák.*
árkus *árkus* fn. '(kútásásnál) fából készített, körív alakú eszköz'.
árnyékvilág *árnyékvilág* fn. 'másvilág'. *Ëkűdelek a zárnyékvilágba!*
árokbélű *árokbélű* mn. 'nagyétkű'.
árokcica *árokcica* fn. 'egyfajta gyermekjáték, fogócska'. Népr. Az árokban levő fogónak (cicának) el kell kapnia az árkon keresztülszaladó, -ugró játszótársát. Akit elkap, az lesz a fogó.
árokír *árokír* fn. 'emberi ürülék'.
árpabodag *árpabodag* fn. 'árpalisztből készült (sült) lapos pogácsa'.
árpaganca *árpaganca* fn. 'árpalisztből készült, galuskaszerű főtt (és sült) tészta, melyet pirított morzsában forgattak meg'.
árpakotú *árpakotú* fn. 'a lekaszált árpatarló torzsa'.
árparakodó *árparakodó* fn. 'árpaszérű'.
árpáskörte *árpáskörte* fn. 'az árpával egyidőben érő körtefajta'.
árpáz *árpáz* ts.i. 'földet árpával vet be'.
ártánvíz *ártánvíz* fn. 'ártézivíz'. (tréf.)
ártézikút *átérzikút* fn. 'ártézikút'. (tréf.)
árulkodik *árúkodik* ts.i. 'árul'.
árulódeszka *árulódëszka* fn. 'amin a piacon árut árultak'.
árulósok *árulósok* fn. 'vásárosok' (akik árulták áruikat a vásárban).
árvabúza *árvabúza* fn. 'az előző búzatermés után kipergett magból kikelt búza'. *Vót ojan idő, amikó az árvabúzát mökhatták.*
árvaföld *árvafőd* fn. 'gazdátlan, elhanyagolt földterület'.
árvagané *árvagané* fn. 'a legelőn legelő szarvasmarhák megszáradt ürüléke'. *Az árvaganét összegyűjtötték, s tüzeltek vele.*
árvaganyé *árvaganyé* fn. 'szidás, lealázó megszólítás. *Te, árvaganyé!*
árválkodik *árvákodik* tn.i. 'egyedül, magányosan él, éldegél'.
árvarész *árvarész* fn. 'az az örökségrész, melyet az árva kapott'.
árvatútor *árvatútor* fn. 'árvagyám, közgyám, aki az árvák ügyeit is intézi'. *A faluban az árvatútor, tútor, kössékházi esküt vót.*
ásóköpű *ásóköpű* fn. 'az ásó cső alakú része, melybe a nyelet beleillesztik (vas)'.
ásóorom *ásóorom* fn. 'az ásó közepén végighúzódó erősítő rész'.
áspion *áspion* fn. 'folyó vér'.
áspis *áspis* fn. 'áspiskő, (veszedelmes kőféle)'. *Marja ki a szömödet az áspis!*
ás-vés *ás-vés* ts.i. 'tesz-vesz'. *Mindig ás-vés valamit az öreg.*
ászok *ászok* fn. 'olyan palincs, vastagabb deszka, melyet azért tesznek 2–3 téglára, hogy a zsák ne érjen le a földre'.
asszonyhad *asszonyhad* fn. 'asszonyok együttese, brigádja'.
asszonynéném *asszonnéném* fn. 'a lánynak már asszony nénje'.
asszonynyűg *asszonynyűg* fn. 'akaratos férj'.
asszonypajtás *asszonypajtás* fn. 'feleség' (tréfás megszólításként).
asztagfenék *asztakfenék* fn. 'az asztag alja, alapja'.

asztagfara *asztakfara* fn. 'az asztag két vége'.
asztaghajazás *asztakhajazás* fn. 'az asztag tetejének befedése szép kévékkel'.
asztagol *asztagol* ts.i. 'asztagot rak'.
asztagos *asztagos* fn. 'az a cséplőmunkás, aki az asztagról a cséplőgépre, a kévevágó elé teszi (dobja) a kévét'.
asztalkötő *asztalkötő* fn. 'az asztal 4 lábát X-alakban összekötő 2 fa (keresztfa)'. *Az asztalkötőre tötték a kártyások a lábukat.*
asztalszék *asztalszék* fn. 'széknek is használt alacsony asztal, (némelyik közepe lyukas, némelyiké kimélyített), hogy a bográcsot rá lehessen tenni'.
átabota *átabota* fn. 'harag'.
átabotában *átabotában* fn. 'veszedelemben, ellentétben, haragban'.
átalkodik *átalkodik* tn.i. 'csökönyös, megrögzött lesz'.
átalkodott *átalkodott* mn. 'megrögzött'. *Mögátalkodott gazembör!*
átavita *átavita* fn. 'viszály, perpatvar'. *Átavita vam mindig kösztük.*
átdobol *áddobol* ts.i. 'méhecskéket egyik kasból a másikba átdobolja, átküldi'. *Gyuri bácsi a méheket áddobolta a másik kazsba.*
átdűt *áddűt* ts.i. 'átdönt, átönt'.
átdöröcsköl *áddöröcsköl* ts.i. 'vmin áttör vmit'. *Édösanyám áddöröcskölte a paradicsomot a csíkmákszűrőn.*
átejti *átejti* ts.i. 'pl. lisztet a ritka szitán könnyedén áthullatja, átszitálja'.
átfér *áttér* tn.i. 'átfér'. *Áttér a lukon a macska feje.*
átgórál *ádgórál* ts.i. 'áthajigál, átdob'.
athok *athok* hsz. 'épp (éppen) ahogy van'. *Mindegy neki, athok.*
áthúz *áthúz* ts.i. 'lefejti a bort egyik hordóból a másikba'.
átlegel *átlegel* tn.i. 'jószág, tűz (vhová) terjed'.
átmarcangol *átmarcangol* ts.i. 'átnyomkod' (átmarcingol).
átmásítja *átmásíttya* ts.i. 'megmásítja (írását, állítását), megváltoztatja'. *Átmásíttya a végröndöletit.*
átöltözik *átőtözik* tn.i. 'elhagyja a régi (nép-) viseletet'.
átsuttyan *átsuttyan* tn.i. 'átsurran'. *Mari átsuttyant a zuccán.*
átszakad *átszakad* tn.i. 'sovány, leromlott állapotban van'.
átszivalkodik *átszivalkodik* tn.i. 'átnedvesedik, nedvet szív magába'. *A sifonyban a ruha átszivalkodott, oszt egész nedves.*
átszolgál *átszógál* tn.i. 'átvezet vhová'. *A pocokluk átszógál a fal alatt.*
áttestál *áttëstál* ts.i. 'átruház'. *A zöreg áttëstáta a főggyit.*
átul-cettig *átú-cettig* hsz. 'teljesen'. *Átú-cettig átnészte a kaptárt.*
átvág *átvág* ts.i. 'becsap'.
átver *átver* ts.i. 'becsap, átvág'.
atyaistenkedik *atyaistenködik* tn.i. 'basáskodik'.
atyamester *atyamestör* fn. 'enyhe káromkodás'. *Az atyamestörit!*
atyámuram *atyámuram* fn. 'após' (megszólításként).
atyó *atyó* fn. 'bácsi, öregember' (megszólításként).
autómobil *ótómobil* fn. 'autóbusz'.
avasfene *avasfene* fn. 'limlom'.
ázalék *ázalék* fn. 'főzelék'.

azidőtájt *azidőtájt* hsz. 'akkor'.
azlag *azlag* fn. 'kirakat'. *A bót azlagjába sok mindönt kiraktak.*
áztatóvíz *ásztatóvíz* fn. 'mosás áztatóvize'.
ázsió *ázsió* fn. 'felár, felpénz'. *Magos vót az ázsiója.*

B

bábacédula *bábacédula* fn. 'cédula, melyet a család által történő kitöltésre a pap átad a keresztelendő gyermeket bejelentő szülésznőnek'.
bábakakas *bábakakas* fn. 'gyenge ivarjellegű kakas' (öreglegényre is mondják). *A bábakakas nem tudot kukuríkolni së.*
bábakeresztelő *bábakörösztölő* fn. 'szülésznő, bába általi keresztelő'.
bábapénz *bábapénz* fn. 'a keresztelői lakomán a bábának adott pénz'.
babaruhaszétszedés *babaruhaszétszödés* fn. 'jegyesek elválása'.
bábáskodik *bábáskodik* tn.i. 'beleavatkozik, kotnyeleskedik, okvetetlenkedik'.
bábi *bábi* fn. 'kisgyermek lába' (tréf.).
babica *babica* fn. 'vkinek a kedvese, szerelmese' (már csak csúfnévként él). *Babica Tóniék.*
bábikó *bábikó* fn. 'kisgyermek lába' (tréf., gyny.).
babonaság *babonaság* fn. 'bájital'. *Babonaságot itattak vele, oszt ojan szerelmes löt, mint ëgy nagyágyú.*
bábos *bábos* fn. 'mézeskalácsból való huszár'.
babos *babos* mn. 'tarka (tyúk)'. *Lëváktuk a babos tyúkot.*
babospej *babospej* fn., mn. 'lószínnévként a pejszín egyik árnyalatának megnevezésére. *A babospej nagyon szépen rakta a lábát.*
babramunka *babramunka* fn. 'aprólékos, sok időt igénybe vevő munka'.
bacsó *bacsó* fn. 'számadójuhász'. *A bacsó birkájja mindik kettőt ellött, a zuraságé pedig néha ëggyet së.*
badár *badár* mn., fn. 'csinos, kecses, nyalka' (már csak lónévben él). *Tödd arrább, Badár, a lábod!*
badella *badella* fn. 'cserépből készült nagyobb butélia'. *Nállunk szurutykát tartottunk a badellában.*
bádogfoltozó *bádokfótozó* fn. 'bádogos, drótos'.
bádogosodik *bádogosodik* tn.i. 'a szeme homályosodik, üvegesedik'. *A haldokló szöme mán bádogosodik.*
bagázsi[1] *bagázsi* fn. 'szedett-vedett népség'.
bagázsi[2] *bagázsi* fn. 'holmi, cucc, teher'.
bágeros *bágeros* fn. 'kotrógépkezelő'.
bagó *bagó* fn. 'kis fizetség' (tréf.) *Bagójé dógosztunk!*
bagóleső[1] *bagóleső* fn. 'ingyenélő' (tréf.). *Szëgény bagóleső, mit akar ez? !*
bagóleső[2] *bagóleső* fn. 'száj'. (tréf.). *Csugd be a bagólesődet!*
bagolytüdő *bagojtüdő* fn. 'aszalt gyümölcs (főleg alma)'.
bágyadozik *bágyadozik* tn.i. 'betegeskedik'.
baj *baj* fn. 'lány teherbe esése'. *Mögesött a baj!*
bajol *bajol* tn.i. 'bajlódik'.

bajszi *bajszi* mn. 'bajuszos, kis bajuszú' (ragadványnév is).
bajusz *bajusz* fn. 'uborka, dinnye, vékony kacsa'.
bajusznövesztő *bajusznyövesztő* fn. 'emberi ürülék'.
bajuszporta *bajuszporta* fn. 'a bajusz helye'. *Fene a bajuszportádat!*
bakafántos *bakafántos* mn. 'akaratos, makacs, önfejű'.
bakagyerek *bakagyerök* fn. 'a gyermek apja gyalogos katona' (de lehet törvénytelen gyermek is).
bakaimádság *bakaimáccság* fn. 'erős káromkodás'.
bakázik[1] *bakázik* ts.i. 'bukfencezik, ütéstől hentereg'. *Kapsz ëgy akkora nyaklevest, hogy hatot bakázol!*
bakázik[2] *bakázik* tn.i. 'bakával, katonával udvaroltat'.
bakancsszíj *bakkancsszíjj* fn. 'fekete medvecukor elnyújtva'.
bakaszar *bakaszar* fn. 'nagyon komisz valami'.
bakcsó *bakcsó* fn. 'vakvarjú' (a gémek rendjébe tartozó vízimadár).
bakfasz *bakfasz* mn. 'ügyetlen'. *Te, nagy bakfasz!*
bakk *bakk!* indulatszó 'ijesztés szava'. *Így ijesztünk: Bakk!*
bakkant *bakkant* ts.i. 'vakkant, szól, beszél'. *Bakkantott ëggyet-kettőt.*
bakkol *bakkol* ts.i. 'feltámaszt, alátámaszt'.
bakó *bakó* fn. 'kenyerestarisznya'.
bákó *bákó* mn. 'muja, szájtáti, bamba, nemtörődöm'.
baktat *baktat* tn.i. 'bizonytalanul botorkál'.
bakter[1] *bakter* fn. 'a zsidó sakter segítője'. *A bakter húzta ki a liba gegőjibű a kukoricát.*
bakter[2] *bakter* fn. 'községi szolga, kisbíró'.
baktertojás *baktertojás* fn. 'emberi ürülék'. Gyermeket így bíztatják: *Csináld mëg eszt, mëg aszt! A tiéd lëssz a baktertojás sárgája.*
bakugrás *bakugrás* fn. 'csekély, rövid távolság'. *Csak ëgy bakugrásra van ide a kút.*
bakul *bakul* tn.i. 'lehajol, hogy átugorják'.
balégás *balégás* fn. 'kockára vágott nyírfahéjjal történő sorshúzó'. (Már csak ragadványnévben él:) *Balégás Miska.*
balfaszjankó *balfaszjankó* fn. 'élhetetlen, ügyetlen ember'.
balfaszoskodik *balfaszoskodik* ts.i. 'ügyetlenkedik'.
balfüles *balfüles* mn. 'kissé süket, nagyothalló (balfülű)'.
balhinca *balhinca* fn. 'kis bolha'.
balkereszt *balköröszt* fn. 'szerencsétlenség, örökre elveszett vmi'. *Ára mán balkörösztöt vethecc!*
balkezes *balkezes* mn. 1. 'ügyetlen'. 2. 'bal kezét használó'.
ballangó *ballangó* fn. 'ballagófű, ördögszekér, gyomnövény'.
ballotázás *ballotázás* fn. 'szavazás golyókkal'.
balos *balos* mn. 'suta'.
Bana *Bana* fn. 'lelei határrésznév'. *Banárú hoszta Jani a zasszonyt.*
bánatcsepp *bánatcsöpp* fn. 1. 'keserű tinktúra'. 2. 'szeszesital'.
bánatmalom *bánatmalom* fn. 'olyan malom, melynek nincsen őrölnivalója'. *Az öreg Virág hajómalma is ijen bánatmalom vót.*
bandázik *bandázik* tn.i. 'barátaival, társaival szórakozik'.
bandzsal *bandzsal* mn. 'bandzsa, kancsal'.

bandzsi *bandzsi* mn. 'kancsal'.
bangét *bangét* fn. 'szabályozott folyó töltésoldala'.
bangó *bangó* mn. 'bamba'.
bankócsináló *bankócsináló* fn. 'pénzhamisító'.
bankóforint *bankóforint* fn. 'régi váltóforint'.
bánompénz *bánompénz* fn. 'bánatpénz'.
banyakemence *banyakemence* fn. 'boglyakemence'.
bányászik *bányászik* ts.i. 'az orrát vájkálja'.
baptista *papdista* fn. (vallás).
baráber[1] *baráber* fn. 'vasútépítő, kubikmunkát vállaló vándormunkás'.
baráber[2] *baráber* fn. 'gyülevész, jöttment'.
bárány dézsma *bárány dézsma* fn. 'bárányokból való részelés'.
bárányguba *bárányguba* fn. 'báránybőrből készült guba'.
barátpap *barátpap* fn. 'miséző szerzetes'.
barázda *borozda* fn. 1. 'a szántáskor keletkezett árok'. 2. 'kapával nyitott (egyenes) árok (vetés céljára)'.
barázdaalj *borozdaajj* fn. 1. 'a barázda alja'. 2. 'egy-egy barázda száma'.
barázdabillegető *borozdabillögető* fn. 'barázdabillegető' (madár).
barázdacsóva *borozdacsóva* fn. 'az első barázdának barázdálásakori, leendő végéhez kitűzött, iránymutató csóva'.
barázdás *borozdás* fn. és mn. 'a barázdában járó (ló, ökör, igásállat)'. *A borozdás ökör lassan ballagott, neki nehezebb vót a munkája.*
barázdáskerék *borozdáskerék* fn. 'barázdában járó kerék'.
barázdaszomszéd *borozdaszomszéd* fn. 'földszomszéd (közvetlenül a földterület mellett)'.
barázdál *borozdol* ts.i. 'az első barázdát szántja (földben)'.
barázdálóbéres *borozdolóbérös* fn. 'az uradalomban az a béres, aki szántáskor nyílegyenes barázdát tudott szántani'. *A borozdolóbérösnek mindig nagy tekintéje vót.*
bárdol *bárdol* ts.i. 'szálfát bárddal hajaz, egyenget'.
bárdolatlan *bárdolatlan* mn. 'buta, lusta, szögletes mozgású ember'.
barkácsmester *barkácsmestör* fn. 'ezermester, ügyes, mindenhez értő ember'.
barkaszentelés *barkaszentölés* 'virágvasárnap történő katolikus szertartás, amikor a barkát megszentelik'.
barmol *barmol* ts.i. 'tákol, durván csinál meg, összetákol'.
barmolás *barmolás* fn. 'durván végzett munka'. *Ki csináta eszt a barmolást? !*
barnapej *barnapej* fn., mn. 'lószínnév, a pej sötét változata'.
barnáspej *barnáspej* fn., és mn. 'lószínnév, a pej egyik változata'.
barnul *barnul* tn.i. 'esteledik' (sötétedik).
baromorvos *baromorvos* fn. 'állatorvos'.
bárzsing[1] *bárzsing* fn. 'sertés, szarvasmarha nyelőcsöve'.
bárzsing[2] *bárzsing* fn. 'disznóbélben a zsíros réteg'.
baszarint *baszarint* ts.i. 'odavág'. *Odabaszarintott ëty téglát.*
baszik *baszik* tn.i. 'rá sem baszik: nem törődik vele'.
baszkódik *baszkódik* tn.i. 'kötekedik, piszkálódik, kínlódik vkivel'.
baszkolódik *baszkolódik* tn.i. 'baszogat, noszogat'.
baszkurál *baszkurál* ts.i. 'ingerel, zaklat, babrál, piszkál'.

baszog *baszog* tn.i. 'kínlódik'. *Nẽ baszogj mán ott!*

baszomatta *baszomatta* fn. 'hasznavehetetlen, megnevezetlen tárgy (enyhe káromkodás is)'.

baszos *baszos* mn. 'kicsapongó természetű (főleg férfi)'.

baszott *baszott* mn. 'szomorú'.

basszerkányos *basszerkányos* mn. (káromkodásban): *Aszt a basszerkányossát neki!*

basztat *basztat* ts.i. 'bosszant, piszkál, ingerel vkit'.

basztikuli *basztikuli* fn. (tréfás káromkodás): *Aszt a basztikulját!*

batallion *batalijon* fn. 'katonai egység'. *Ojan sokan vótak, mint ẽgy batalijon.*

Batida *Batida* fn. 'hódmezővásárhelyi határrésznév'. *Batidai asszonyt vött ẽ feleségű Pétör.*

batka *batka* fn. 'semmit, kicsit érő'. *Ẽgy batkát sẽ ér.*

bátorító *bátorító* fn. 'pálinka'. (tréf.)

batramáskodik *batramáskodik* tn.i. 'lábatlankodik, láb alatt van, alkalmatlankodik'. *Nẽ batramáskodj mán itt, te kölök!*

bátya! *bátya!* isz. (felkiáltásként:) *Bátya, micsoda kutyaidő lött!*

bátyó *bátyó* fn. 'idősebb férfi-testvér'. (megnevezésként v. megszólításként).

bátyós *bátyós* fn. 'idősebb férfi-testvér'. (megszólításként v. megnevezésként).

batyu *batyu* fn. 'sült tésztaféle (lekvárostáska)'.

bazár *bazár* fn. 'összevisszaság (holmik széjjelsége)'.

bazáros *bazáros* fn. 'apró tömegcikkeket árusító (piaci, vásári) árus (személy)'.

bazi *bazi* mn. 'ingerlően csinos, szép'. (Semmi másra nem használják.)

bazsajint *bazsajint* tn.i. 'mosolyog' (savanyú módon).

bazsajít *bazsajít* tn.i. 'ostobán mosolyog'.

bazsalyog *bazsajog* tn.i. 'fájdogál, zsibog'. *Bazsajog a fogam.*

bazsarózsás *bazsarúzsás* mn. 'bazsarózsás, hímzésminta megnevezése'.

beaggat *beaggat* ts.i. 'összevarr'.

beágyaz *beágyaz* ts.i. 'bealmoz, megalmoz'. *A tehenek alá beágyaz.*

beáll *beáll* tn.i. 'idő (tél) kezdődik'.

beálmélkodik *beálmélkodik* tn.i. 'nagy félve vhová bemegy, besétál' (bálba, lakodalomba).

bealmol *bealmol* tn.i. 'bealmoz'.

bearcátlankodik *bearcátlankodik* tn.i. 'bepofátlankodik'.

beárpáz *beárpáz* ts.i. 'árpával bevet'.

beavat *beavat* ts.i. 'katolikus pap a szülést követő két hét elmúltával a gyermekágyból felkelt asszonyt megáldja'.

bebakkant *bebakkant* ts.i. 'bekiált vhová'.

bebaszik *bebaszik* tn.i. 1. 'elbánik vkivel'. 2. 'elront, tönkretesz'. 3. 'rosszul sikerül vmi'.

beblöttyöl *beblöttyöl* tn.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.

beboglyáz *bebogjáz* ts.i. 'boglyába összerak'.

beborít *beborít* ts.i. 'nagy tenyerével megver, fejet ver'.

beborsóz *beborsóz* ts.i. 'borsóval bevet'.

beböffent *beböffent* mn.in. 'szobát bemelegít (pl. kályhával)'. *A zöreg csősz a gunyhót jó beböffentötte a kis jancsikájhává.*

bebúgatott *bebúgatott* mn. 'megtemékenyített (koca)'.

bebúgódik *bebúgódik* tn.i. 'anyasertés felveszi a kant'.

bebúg *bebúg* tn.i. 'koca párosul a kannal'.

bebugyolál *bebúgyulál* ts.i. 'betakargat'.

bebúzáz *bebúzáz* ts.i. 'búzával bevet'.

bebüzzent *bebüzzent* tn.i. 'befingik, beszellent'.

becéduláz *becéduláz* ts.i. 'idézésre behív'.

becirkalmaz *becirkalmaz* ts.i. 'vmely eszközzel vonalakat húz falra, földre'. *Becirkalmazta Jóska a falat.*

becókmókol *becókmókol* tn.i. 'cókmókkal jóllakik'.

becucál *becucál* ts.i. 'megtör, összezúz' (szőlőt).

becsajhol *becsajholódik* tn.i. 'harmattól vizes lesz'.

becsap[1] *becsap* ts.i. 'falat sárral beken' (hirtelen mozdulattal).

becsap[2] *becsap* ts.i. 'jószágot beenged (vetésbe, kukoricásba)'.

becsaptat *becsaptat* tn.i. 'szeleburdi módon bekajtat vhová'.

becsárél *becsárél* tn.i. 'berúg, beiszik'.

becsászkál *becsászkál* tn.i. 'bemegy, bemászkál'.

becsavarint *becsavarint* ts.i. 'fejkendővel a fejet beköti'.

becsemetéz *becsemetéz* ts.i. 'csemetével beültet'.

becsettent *becsettent* ts.i. 'becsuk (bicska pengéjét)'.

bécsifehér *bécsifehér* fn. 'festék, fehér festék'.

becsippent *becsippent* tn.i. 'berúg, beiszik'.

becsirkéz *becsirkéz* ts.i. 'szőlővesszőt ültetés után földkupaccal befed'. *A venyigét a sorban becsirkésztem.*

bécsivörös *bécsivörös* fn. '(vörös) galambfajta'.

becsodálkozik *becsudákozik* tn.i. 'berúg, beiszik'.

becsókol *becsókol* ts.i. 'megeszik, befal'. *A kölök becsókolta a núdlit.*

becsömöszöl *becsömöszöl* ts.i. 'begyömöszöl, betömköd'. *Apám becsömöszölte az oszlop lukját.*

becsömpölyegez *becsömpöjegöz* ts.i. 'durva pelyvás sárral, törekes sárral vastagon becsapkod, bever'. *A tapasztó a pallatot fölűrű becsömpöjegöszte.*

becsűröl *becsűröl* ts.i. 'beöntöget'. *Ẽdesanyám becsűrölte a paradicsomot a züvegbe.*

bedelel *bedelel* tn.i. 'délben lefekszik pihenni'.

bedinnyéz *bedinnyéz* ts.i. 'földet dinnyével berak, beültet'.

bedöglik *bedöglik* tn.i. 'lerobban, leáll, tönkremegy'.

bedudváz *bedudváz* ts.i. 'trágyával beterít'.

bedugdos *bedugdos* ts.i. 'kertet beültet'. *Bedugdostuk a kertöt palántákkal.*

beduggat *begyuggat* ts.i. 1. 'betömköd'. 2. 'nádtetőt megjavít'.

bedurrant *bedurrant* tn.i. 'befűt nagyon'.

beelégedik *beelégödik* tn.i. 'betelik'. *Beelégödött epörrẽ.*

beeprez *beepröz* tn.i. 'jóllakik eperrel'. *A kerbe beeprösztünk.*

beereget *beerëget* ts.i. 'beereszt'. *A bérös beerëgette a disznókat.*

beetet *beötet* ts.i. 'cséplőgépbe a kévéket'. *Az ötető a kévéket beötette a cséplőgépbe.*

befarag *befarag* tn.i. 'jól bevásárol'.

befázik *befázik* tn.i. 'hideg idő miatt meleg helyre húzódik'.

befelel *befelel* ts.i. 'talpraesett, találó választ ad'.

befellegesedett *beföllegösödött* tn.i. (ezt szójátékként így használják: *befele seggedet!*)

befér *betér* tn.i. 'befér'.
befésül *befűsül* ts.i. 'becsap, rászed vkit'. *Jó befűsűték Jóskát.*
befirhangol *befirhangol* ts.i. 'befüggönyöz'.
befírol *befírol* ts.i. 'befűz, megfőz, megnyeri az ügynek (kissé huncut módon is)'. *Mari befírolta Jóskát, hogy vögye ẽ.*
beflöstököl *beflöstököl* tn.i. 'megreggelizik'.
befog[1] *befog* tn.i. 'megkezdődik (a tél, esni kezd a hó)'.
befog[2] *befog* ts.i. 'hízóba fog'.
befog[3] *befog* tn.i. 'begyullad, bedagad' (a torok vmi hatására).
befogóhorog *befogóhorog* fn. 'eketaliga elején levő horog, melybe a vontatószerkezetet akasztják'. *Befogóhorogra akasztyák a kisefát vagy az ëgyes hámfát, vagy a csatló láncot.*
befolyat *befojat* tn.i. 'szarvasmarha párosodik, megtemékenyül'.
beforgat *beforgat* ts.i. 'beszánt, beás' (ásás, szántás szélét, végét).
befullad *befullad* tn.i. 'az elvetett mag nem kel ki'.
befütyül[1] *befütyül* tn.i. '(vonat) megérkezik az állomásra'.
befütyül[2] *befütyül* ts.i. 'kellemetlen helyzetbe hoz' (vkit). *Miskának befütyűt a disznóvágás, mẽ mögdöglött a disznó.*
befűz *befűz* ts.i. 'rászed' (huncut módon).
beganéz *beganéz* ts.i. 'trágyával megszór, beterít'. (földet).
begorombul *begorombul* tn.i. 'megmérgesedik, haragos kedvű lesz'.
begörög *begörög* tn.i. 'bepárosodik' (a koca).
begubódzik *begubózik* tn.i. 1. 'zárkózott lesz'. 2. 'meghal'.
begyepesedik *begyöpesödik* tn.i. 'az agya eltunyul, elbutul'.
begyújt *begyút* ts.i. 'felingerel, felbosszant'. *Addig dumát neki, amíg be nem gyútotta.*
begyullad *begyullad* tn.i. 'haragra lobbant, felbosszankodik'.
behágat *behágat* ts.i. 'kancát megtermékenyítés céljából ménnel párosít, meghágat'.
behagymáz *behagymáz : behajmáz* ts.i. 'földet hagymával beültet, berak'.
behajaz *behajaz* ts.i. 'az asztag tetejét betetőzi'.
behárít *behárít* ts.i. 'beseper, bemeszel'. *Behárította a házat.*
behegyel *behögyöl* ts.i. 'szénaboglya, gabona tetejét csúcsosra rakja'.
beheréz[1] *beheréz* ts.i. 'herével bevet (földet)'.
beheréz[2] *beheréz* tn.i. 'herével jóllakik (lucernával jóllakik)'.
behívogat *behívogat* ts.i. 'a vőfély a vendégeket meghívja a lakodalomba'. *A lakodalom előtti vasárnap a vőfény behívogatott.*
behum *behum* ts.i. 'behuny'. *Piri behumta a szömit.*
behurkáz *behurkáz* tn.i. 'hurkával jóllakik'.
behúz *behúz* ts.i. 'becsap'. *A cenzár jó behúszta a zöregöt.*
behúzat[1] *behúzat* ts.i. 'ekekapával megművel'.
behúzat[2] *behúzat* tn.i. 'meghal, elpusztul'.
behúzat[3] *behúzat* tn.i. 'cséplés után a cséplőgarnitúra szállására vonul'. *Sípos Lajos gépje behúzatott mán.*
beinal *beinal* tn.i. 'beszalad'. *Mögijett, oszt beinalt.*
beinstál *beinstál* ts.i. 'behív'.
beirdal *beirdal* ts.i. 'kenyeret, szalonnát bevagdos'.

béka *béka* fn. 'a ló lábának legpuhább (talpi) része'.
békaccsaz *bekaccsaz* ts.i. 'a kasza nyelét kaccsal látja el'.
békáfol *bekáfol* tn.i. 'beiszik, berúg'.
békajál *bekajál : bekajel* ts.i. 'jóllakik'.
békajdász *bekajdász* ts.i. 'bekiabál, behív'.
békajtat *bekajtat* tn.i. 'bejár, lótva-futva bejár'.
békalácsol *bekalácsol* tn.i. 'kaláccsal jóllakik'.
békalézol *bekalézol* ts.i. 'vmely területet kószálva bejár'.
békampecel *bekampecol* tn.i. 'meghal, elpusztul'.
békanalaz *bekanalaz* ts.i. 'jóllakik'.
békandarít *bekandarít* ts.i. 'nagy számot ír vhová'. *Az adóárkust jó bekandarították.*
békanyál *békanyál* fn. 'ökörnyál'.
békanyelv *békanyelv* fn. 'cipő része elől a fűzős rész alatt'. *A békanyelv nem engette be a vizet, ha belelépött a láb a vízbe.*
békapál *bekapál* tn.i. 'vkinek a földterületébe belekapál'.
békapatos *bekapatos* mn. 'bejáratos, beszokott'. *A macska nagyon bekapatos lött, alig löhetöt kihajtani a kuckóbú.*
békáposztáz *bekáposztáz* ts.i. 'káposztával beültet'.
bekarikázik *bekarikázik* tn.i. 'kerékpárral begurul vhová'.
békás *békás* mn. 'a ló lába kaptás (dudorodott az alsó csüdje)'. *Nem csak a cënzár, mög a kupec látta mög, hogy a ló lába békás.*
békász *békász* fn. 'békafogással foglalkozó személy'.
bekaszliz *bekaszliz* ts.i. 'bezár'. Tanulót az iskolában büntetésből bekaszlizták.
békavecsernye *békavecsörnye* fn. 'a békák esti nagy brekegése'.
békáz *békáz* ts.i. '(gyermekjáték:) lapos kavicsot úgy dob a vízre, hogy az többször felpattanjon, kacsázzon'.
békázás *békázás* fn. '(gyermekjáték:) a szereplők guggolva ugrálnak egymás után, s mondókát mondogatnak, békahívogatót'.
bekebelez *bekebelez* ts.i. 'berúg, becsíp'.
bekecses *bekecsös* fn. 'bekecskészítő'.
bekefél *bekefél* tn.i. 'férfi a nővel közösül'.
békegalamberesztés *békegalamberesztés* fn. 'szellentés'.
bekenceficél *bekenceficél* ts.i. 'beken'.
bekenekedik *bekenyeködik* tn.i. 'nagyon jóllakik, belakik'.
bekenőskefe *bekenyőskefe* fn. 'lábbelit bekenő kefe'.
bekerekedik *bekereködik* tn.i. 'vki vhová bemegy' (de az ottlét hosszabb időt vesz igénybe).
bekeresztel *bekörösztöl* ts.i. 'kévébe kötött gabonát keresztbe összerak'. *A tallón a kévéket bekörösztöltük.*
bekeresztelkedik *bekörösztölködik* tn.i. 'berúg, becsíp'.
bekéretőzik *bekéretőzik* tn.i. 'bekéredzkedik vhová'.
béketéesz *béketéesz* fn. 'Földeákon a temető népi neve'.
bekever *bekever* tn.i. 'férfi a nővel nemileg közösül'.
bekeveredik *bekeveredik* tn.i. 'bevetődik, betéved vhová'.
bekk *bekk* fn. 'a futballcsapatban vmelyik hátvéd'. *A bekk a laptát kibekkölte a pájárú.*

bekocogtat *bekocoktat* tn.i. 'az ablakon bekopog'. *Bekocoktatott a lőrésön a bakter.*
bekolbászoz *bekóbászoz* tn.i. 'kolbásszal jóllakik'.
bekommendál *bekomẽndál* ts.i. 'beajánl'. *Bekomẽndáták a bátyámat kizsbírónak.*
bekontyol *bekontyol* ts.i. 'az asztag gerincét berakja (kévékkel)'.
bekopertáz *bekupertáz* ts.i. 'beborítékoz'. *Bekupertászta Julis a szerelmeslevelet.*
bekoronáz *bekoronáz* ts.i. 'véglegesen befejez vmit'. *A disznóölésnek is bekoronásztak, mẽ ẽtört a lába a böllérnek.*
bekötik a fejét *bekötik a fejit* kif. 'férjhez megy'.
bekrepál *bekrẽpál* tn.i. 1. 'vmi nem sikerül, vmi kudarcba fullad'. 2. 'meghal, megdöglik'. *Bekrẽpál a juhászat, nem kel a bárány!*
bekukurékol *bekukuríkúl* tn.i. 'bekiált vhová'.
bekukoricáz *bekukoricáz* ts.i. 'kukoricával bevet földet'.
bekúpol *bekúpol* ts.i. 'kévéket kúpba rak'.
bekutyáztat *bekutyásztat* ts.i. 'kutyával behajtat vhová'.
bekuttyog *bekuttyog* tn.i. 'besétál, belépked'. *Szép lassan bekuttyogott a komám a házba.*
bekülőz *bekülőz* ts.i. 'kerékbe küllőt rak'.
bekvaterkázik *bekvatẽrkázik* tn.i. 'beiszik (töményitalból)'.
belapátol *belapátol* ts.i. 'gyorsan megeszi az ételt (főleg kanállal)'. *Rozi gyorsan belapátolta a levest.*
béldeszka *béldẽszka* fn. 'a kocsi (szekér) fenekére tett deszka, a falveréshez használt deszka, amelyben a földből verik a falat'.
beleagyusztál *beleagyusztál* ts.i. 'belever, beleilleszt vmit vhová'.
beleágyaz *beleágyaz* ts.i. 'gabonakévéket az asztag aljába berak'.
belealakodik *belealakodik* tn.i. 'beleszokik, belenyugszik vmibe'.
belealapodik *belealapodik* tn.i. 'belenyugszik vmibe (beletörődik)'.
beleáll[1] *beleáll* tn.i. 'megkezdi egy terület (búza) aratását'.
beleáll[2] *beleáll* tn.i. 'vmely testrész fájni kezd'.
belealszik *belealszik* tn.i. 'pl. a tej a köcsögbe'.
belebakkant *belebakkant* tn.i. 'más beszédébe beleszól, belekotyog'. *A sógor belebakkantott a Tóni beszéggyibe.*
belebasavél *belebasavél* tn.i. 'belevág, ráüt'. *Úgy belebasavélt a sárba, hogy csak úgy fröccsent.*
belebomol *belebomol* tn.i. 'beleszeret, belebolondul vkibe'.
beleboronál *beleboronál* ts.i. 'magot a földbe boronával belekever'. *A bérös beleboronáta a zárpát a szántázsba.*
belebök *belebök* ts.i. 'hegyes tárgyat beleszúr vmibe'.
belebőszelődik *belebőszelödik* tn.i. 'belemelegszik, belezavarodik' (munkába, imádságba).
belebújik *belebújik* tn.i. 'belekaszál, beleszánt a szomszéd földterületébe'.
belebzsel *belebzsöl* ts.i. 'behabzsol, gyorsan megeszi'.
belecsap *belecsap* tn.i. '(a juh) a más gazda vetésébe belemegy, belelegel'.
belecseppen *belecsöppen* tn.i. 'vki a jó sorba (házasság, örökség révén) beleül a vagyonba'. *Jójárt Pista belecsöppent a nagy gazdaságba, de még a natyház is a züvé lött.*
belecsihol[1] *belecsihol* ts.i. 'szikrát csihol a taplóba'.
belecsihol[2] *belecsihol* tn.i. 'tönkreteszi vki tervét, akaratát keresztül húzza'. *Néném belecsiholt a bálba menésbe.*

belecsinált *belecsinát* ts.i. 'az időjárás elromlott, s a terv is tönkrement'.
belecsócsál *belecsóccsál* ts.i. 'az összerágott ételt a kisgyermek szájába adja'.
beledisznókodik *beledisznókodik* tn.i. 1. 'beleevett vmibe, aztán otthagyta'. 2. 'ürülékét beleengedte vhová, vmibe'.
beledől[1] *beledűll* tn.i. 'belesüllyed (a sárba, pocsolyába)'.
beledől[2] *beledűll* tn.i. 'a kocsi húzásába (a hámba) a ló, járomba az ökör, munkába az ember beledől'.
beleeszik a fene *beleöszik a fene* kif. 'tönkremegy, vége mindennek'. *Beleövött a fene a nagy akarázsba, mikó nincs mán erő.*
belefordul *belefordul* tn.i. 'a következő életévébe lép'.
belegabalyít *belegabajít* ts.i. 'belekever'. *A szomszéd belegabajította Ferkót a bajba.*
belehág *belehág* tn.i. 'belelép'.
belehajt *belehajt* tn.i. 'adósságba kever'.
belehalad *belehalad* tn.i. 'megy bele a kaszálóba, kapálnivaló földterületbe'. *Mire főgyütt a nap, mán jó belehalatt a táblába.*
belehordozkodik *belehordoszkodik* tn.i. 'új házba beköltözik'.
belehuppan *belehuppan* tn.i. 'beleesik (sárba), (csizmába)'.
belehúz *belehúz* ts.i. 'beleránt vkit az adósságba'.
beleízikel *beleízíköl* tn.i. 'csúnyán, illetlenül eszik vmiből, azután egy részét otthagyja'.
beleizél *beleizél* tn.i. 'beleteszi ürülékét vmibe'.
beleízelődik *beleízelődik* tn.i. 'belemelegszik, belelendül, belejön vmibe'.
belekandít *belekandít* tn.i. 'belebámul, belenéz vmibe'.
belekap *belekap* tn.i. 'belekezd (hebehurgya módon, gondolkodás nélkül)'. *Belekap ez a kölök mindönbe, oszt nem ért sẽmmihön.*
belekapcáskodik *belekapcáskodik* tn.i. 'beleártja magát az ügybe, dologba'. *Belekapcáskodik mindönbe, oszt nincs ám igaza!*
belekavillál *belekavillál* tn.i. 'beletúrkál, belekever'.
belekerekedik *belekereködik* tn.i. 'belenyugszik'.
belekontárkodik *belekontárkodik* tn.i. 'kéretlenül beleavatkozik más ügyeibe'. *Nẽ kontárkogy bele, más dógába!*
belekontráz *belekontráz* tn.i. 'megakadályoz, helytelenít vmit'. *Apám belekontrázott a vételbe, nem is löt belülle sẽmmi.*
belekotyel *belekotyẽl* tn.i. 'beleavatkozik, beleszól, belekever vmit a beszédbe'.
belekozmásodik *belekozmásodik* tn.i. 'beleszeret vkibe'.
belekövesedik *beleküvesödik* tn.i. 'belekeményedik vmi vmibe'. *Beleküvesödött a tej a tehén tőgyibe.*
belekutyul *belekutyul* ts.i. 'belekever, beleavatkozik'.
bélelés *bélelés* fn. 'az asztag közepének kitöltése kévékkel'.
belelottyan *belelottyan* tn.i. 'csobbanva a vízbe, pocsolyába esik'.
belemicsinál *belemicsinál* tn.i. 'belepiszkít'.
beléndek *bilindök* fn. 'maszlag (Datura stramonium)'. *A bilindököt bolondítónak is híjjuk. A magjátú mögbolondúnak, ha mögöszik.*
belenyalábol *belenyalábol* tn.i. 'két kézzel, nyaláboló mozdulattal megfog vmit'.
belenyikkant *belenyikkant* tn.i. 'beleszól, beleavatkozik vmibe'.
belenyilamlik *belenyilamlik* tn.i. 'belenyilal'.

beleölt *beleőt* tn.i. 'sikamlós, nem minden fülnek hallható dolgokat mond'. *Amikó Anus néni beleőt, a gyerököknek ki kő mönni. Ijenkó aszongyák, gërënda van a házba!*

beleöregszik *beleörekszik* tn.i. 'vmi belerégiesedik vmibe'. *Beleöregödött a lekvár a szilkébe.*

belepacsál *belepacsál* tn.i. 'hirtelen mozdulattal a gyermek verdesi a vizet'. *A zunoka belepacsát a fürdővízbe.*

belepasszít *belepászít* ts.i. 'beleilleszt vmit vmibe'.

belepényez *belepényöz* tn.i. 'lepénnyel jóllakik'.

belepistul *belepistul* tn.i. 'beleun, megun, ráun'. *A kaszás belepistul a zaratásba, mẽ dűt a gaz.*

beleperget *belepörget* ts.i. 'magot pergetve beleszór'.

beleragad *beleragad* tn.i. '(a kutya) megharap'. *A buholi beleragad a koma horgosinába.*

belerakodik *belerakodik* tn.i. 'vmibe vmi (madár, méh) a fa odvába beköltözik, fészket rak'.

belerezzen *belerözzen* tn.i. 'beleremeg'.

beleroppan *beleroppan* tn.i. 'a munkába beleszakad'.

béles *béles* fn. 'több rétegű, dióval, mákkal, túróval töltött, kerek tepsiben sült süteményféleség'.

beleseggel *beleseggöl* tn.i. 'hátrálva, farral beleesik vmibe'.

belesendergőzik *belesöndörgőzik* tn.i. 'belekeveredik'.

béléseskendő *béllésöskendő* fn. 'kb. 80x80, vagy 100x100 cm-es nagyságú, szögletes, kivarrott vászonkendő'. *Béllésöskendőben vitték a gyerökágyas asszonnak a komatálat.*

beleskofa *beleskofa* fn. 'belet áruló kofa (árusasszony)'.

belesül *belesül* tn.i. 'tojásból nem kel ki (a szárnyasállat)'. *A tojázsba belesűt a kiccsirke.*

beleszakad *beleszakad* tn.i. 'ráfizet, tönkremegy'. *Beleszakad a nyaka a vállalkozázsba.*

beleszalad *beleszalad* tn.i. 'durva, konok lesz'.

beleszátyárkodik *beleszátyárkodik* tn.i. 'belebeszél'. *Az ügyembe beleszátyárkodik, beleszól a szomszéd.*

beleszottyan *beleszottyan* tn.i. 'loccsanó sárba, pocsolyába belelép'. *Naty cipőbe izs bele löhet szottyanni!*

beletapicskol *beletapicskol* tn.i. 'sárba, vízbe belegázol (főleg gyermek)'. *Sanyika beletapicskolt a pocsojába.*

beletesz *beletösz* ts.i. 'belefektet (pénzt, értéket) vmibe'.

beletottyan *beletottyan* tn.i. 'beleesik vmibe (főként fenékkel)'.

beletrafál *beletrafál* tn.i. 'beletalál, belevág'. *Beletrafát a közepibe.*

beletrottyant *beletrottyant* ts.i. 'hirtelen belepiszkít (a gatyába)'.

beletrotykol *beletrotykol* tn.i. 'belecsinál (főleg) a nadrágba'.

belevaló *belevaló* mn. 1. 'töltelék, disznóvágási kellékek'. 2. 'könnyen megkapható (nő)'. *Belevaló ëcs csaj!*

belevesel *belevesöl* tn.i. 'levessel jóllakik'.

belezargat *belezargat* ts.i. 'belekerget'.

belezendít *belezendít* tn.i. 'rákezdi (a banda) a nótát, gyermek a sírást'. *A lakodalomban a banda belezendített a nótába.*

bélforgatás *bélforgatás* fn. 'disznóöléskor a vékonybél kifordítása'.

bélgyékény *bélgyékény* fn. 'a gyékény szárának legbelső, legfinomabb része'. *A bélgyékénybű még szalmakalapot is csinának.*

belittyent *belittyent* ts.i. 'belöttyent, becsíp, berúg'.

bélkéve *bélkéve* fn. 'hordásnál a kocsi középső kévéje'.

bélkólika *bélkólika* fn. 'ló bélbetegsége'.

bélkövér *bélkövér* fn. 'disznóbélen levő háj, melyet disznóöléskor leszednek, s ebből lesz a bélzsír'.

belódít *belódít* ts.i. 'félrevezet' (becsap).

belök *belük* ts.i. 'italt gyorsan megiszik, felhajt'.

belökődik *belökődik* tn.i. 'bevetődik, betéved vhová'.

belőlfűtős *belőlfűtős : belűfűtős* mn. 'olyan kemence, melyet a szobából fűtenek'.

belöttyen *belöttyen* tn.i. 'rövid időre betér, benéz vhová'.

bélpecsenye *bélpecsönnye* fn. 'bélszínből készített pecsenye'.

bélpokol *bélpokol* fn. 'csillapíthatatlan éhséget érző ember'. *Ez a bélpokol mán mögötte a fejemet is!*

bélyeg *bíjjog* fn. 'bélyegzővas, állatbélyegző'.

bélyegzővas *béjjegzővas* fn. 'mellyel az állatra (megtüzesítve) rásütik a számot, jelet'.

bemagol *bemagol* ts.i. 'maggal bevet'. *Hagymával bemagolta a födet.*

bemajszol[1] *bemajszol* ts.i. 'bepiszkol, bepiszkít vmit'.

bemajszol[2] *bemajszol* ts.i. '(a kisgyermek) lassan megeszi a kenyeret'. *A kisfiú bemajszolta a kiscipót.*

bemarad *bemarad* tn.i. 'sorozáskor katonának beválik'.

bemaszatol *bemaszatol* ts.i. 'beken vmivel'. *Bemaszatolja a szájját lëkvárrã.*

bemázol *bemázol* ts.i. 'ház (szoba) földjét földes vízzel bekeni'.

bemázsál *bemázsál* tn.i. 'becsapódik, megjárja valamivel'. *A sógor is bemázsát a lóval, mẽ rugós lött.*

bemén *bemén* tn.i. 'bemegy'.

bemeszel *bemeszel* ts.i. 'nő az arcát, száját kifesti'.

bemurittyol *bemurittyol* tn.i. 'berúg, lerészegszik'. *A sógor a lakodárëba bemurittyolt.*

bemutatkozik *bemutatkozik* tn.i. 'nagyon rövid ideig tart' (időjárási jelenségre mondják). *Bemutatkozott a tél, mẽ esött ëgy kis hó, oszt utána mëgint jó idő lött.*

bendősödik *böndősödik* tn.i. 'a süldő, hízó gyomra tágul'.

benga *benga* fn. 'beteg'.

bengás *bengás* mn. 'beteges, göthös'.

bentkotlik *benkotlik* tn.i. 'mindig a szobában tartózkodik'.

bennmarad *bemmarad* tn.i. 'katonának besorozták'.

benyakal *benyakal* ts.i. 'torkig jóllakik'. *Benyakaltam a szármávã.*

benyal *benyal* tn.i. 'alázatosan besúg, hírt hord'.

benyalatos *benyalatos* mn. 'jópofát mutató hírhordó, bejáratos'.

benyali *benyali* mn. 'alázatosan kedvét keresi másnak, s ebből hasznot húz, hasznot remél'.

benyűgöz *benyűgöz* ts.i. 'a ló, szarvasmarha első két lábát (kötéllel) összeköti, hogy ne tudjon az elszaladni'.

beőrlet *beőllet* ts.i. 'nagyobb mennyiségű gabonát elvisz a malomba, s ott azt megőrleti'. *Beőllettük a zegész télirevalót.*

beörökít *beörökít* ts.i. '(földet) tartós használatra (gyümölcsfával, szőlővel) beültet'.

bepacsmagol *bepacsmagol* ts.i. 'beken, bemázol'. *Bepacsmagolta magát borotvákozás előtt szappannyā.*
bepakol *bepakol* tn.i. 'becsinál'. *A kölök bepakolt a nadrágba (gumibugyiba).*
bepapoz *bepapoz* tn.i. 'a gabonakeresztre felteszi a legfelső (tizennyolcadik) kévét, s azt leköti'. *Bepaposztunk, asztám még bőgősztünk.*
bepaprikáskrumplizik *bepaprikáskrumplizik* tn.i. 'jóllakik paprikásburgonyával'.
bepaprikásodik *bepaprikásodik* tn.i. 'megmérgesedik'.
beparancsol *beparancsol* ts.i. 1. '(gyermeket) behív vhová'. 2. 'bezavar vhová'.
bepeckel *bepöcköl* ts.i. 'az ujjával, körmével (megnyomva) beugraszt'.
bepelyhedzik *bepöjhöddzik* tn.i. 'a víz vékonyan befagy'.
bepörget *bepörget* ts.i. 'vékonyan behint, beszór vmivel (sóval)'. *A böllér bepörgette a szalonnát sóvā.*
bepörgetés *bepörgetés* fn. 'a ritkán kikelt vetés – utólag – pótlásként bevetése kézből pergetve'.
bepisil *bepisil* tn.i. 'ajtó- vagy egyéb hasadékon a hideg levegő élesen beiramlik'. *Élössen bepisít a szél a hasidékon.*
bepislant *bepislant* tn.i. 'bepisil'.
bepitéz *bepitéz* tn.i. 'pitével jóllakik'.
bepitykéz *bepitykéz* ts.i. 'lajbit pitykésgombbal ellát'.
bepocskol *bepocskol* ts.i. 'bekenve bepiszkol'.
bepofáz *bepofáz* ts.i. 'elárul, elkiabál' (eltitkolnivalót, takargatnivalót).
bepogácsáz *bepogácsáz* tn.i. 'pogácsával jóllakik'.
bepókhálósodik *bepókhállósodik* tn.i. '(víz) vékonyan befagy'.
beröndörül *beröndörül* tn.i. 'behajlik, felkunkorodik vmi széle'.
bepréfungol *bepréfungol* tn.i. '(macska) bepiszkít'.
bepröcköl *bepröcköl* ts.i. 'befröcsköl vmit (főleg vízzel)'.
bepuskáz *bepuskáz* ts.i. 'kocsikerékbe a puskát beveri'.
beragaszt *beragaszt* ts.i. 'befogja a kocsiba (munkaeszköz elé) a lovat, ökröt, igavonó állatot'. *Beragasztott az ekébe négy lovat.*
berág *berág* tn.i. 'mérges lesz'. *Berág, osztán tör-zúz.*
berakodik *berakodik* tn.i. 'a méhcsalád telirakja a lépet mézzel'.
berakott sparhet *berakot sparhet* kif. 'téglából, vályogból épített, rakott tűzhely (legtöbbször a sarokban)'.
beráz *beráz* ts.i. 'hogy a munkáját el tudja látni, végezni, megtanítja a munka végzésére'. *Úgy berázódott a munkába, hogy mán nem is köl neki segíccség.*
berbécs *berbécs* fn. 'bárány, birka, de főként kos'.
berberek *berberek* fn. 'emberhónapok: szeptember, október, november, december'.
bércse *bércse* fn. 'iszalag gyomnövény'.
berdó *berdó* fn. 'vöröshagyma'. *Öklömnyi nagyra nőtt (nyőtt) a berdó.*
bereccsent *beröccsent* tn.i. 'megijed'. *Jóska beröccsentött a kutyátú, mē nagy hangon rárohant.*
bereked *bereked* tn.i. 'eldugul, eltömődik'.
beremekel *beremeköl* tn.i. 'becsinál, bepiszkít (macska)'.
berendezés *berendezés* fn. '(embernek) vmely testrésze, főként a nő melle'.
bereterál *berëtërál* tn.i. 'visszavonul (meghátrál)'. *A koma berëtërát a kutyátú.*

berezel *berezel* tn.i. 1. 'nadrágjába székel, becsinál'. 2. 'megijed'.
berke *berke* fn. 'bőrkötény'. *A kovács mindig berkében vót, fét a szikrátú, hoty kiégeti a hasán a zingöt.*
berittyent *berittyent* ts.i. 'becsinál, nadrágjába székel'.
berlinerkendő *belinerkendő* fn.
bérmakorozsma *bérmakorozsma* fn. 'bérmaszülők ajándéka bérmagyermeküknek bérmáláskor'. *Bérmakorozsmaként ëgy zsebórát kaptam.*
bérmál *brémál* fn. 'bérmál'. *A püspök Kukutyinban brémát.*
berőkönyödik *berőkönyödik* tn.i. 'megijed'. *A Furi berőkönyödött, mögijett a bikátú.*
beröptet *beröptet* ts.i. 'a betanítandó postagalambot gyakoroltatja, hogy haza tudjon menni'.
berreg *bereg* tn.i. 'a nőstény juh párosodásra való hajlamot mutat'. *A szomszédom birkái beregnek.*
berregtetés *börrögtetés* fn. 'juhok pároztatása'.
berkshírei *bersírei* mn. 'berkshírei (sertésfajta)'.
bérszalonna *bérszalonna* fn. 'bérbe kiadandó (kommenciós) szalonna'. *A komenciósok a maktárba kapták a bérszalonnát.*
berugaszkodik *berugaszkodik* tn.i. 'becsíp, berúg'.
berzselt tojás *berzselt tojás* kif. 'zöldségzölddel takart (festett) húsvéti tojás'.
besavanyít *besavanyít* ts.i. 'kedvetlenné tesz, elszomorít'. *Besavanyította a kártyabukti.*
beseper *besöpör* ts.i. 'kártyanyereséget maga elé húz'.
besíkárol *besíkárol* ts.i. 'beken vmit vmivel'.
besikerül *besikerül* tn.i. 'sikerül, beválik'. *Jól besikerűt az anyakoca, mē tizenkettőt fijalt.*
besímít *besímít* ts.i. 'betapaszt (sárral)'. *Édesanyám besímította a tanya hátúját jó lóganés sárrā.*
besittel *besittöl* ts.i. 'becsuk, lecsuk, bebörtönöz'.
besöndörgőzik *besöndörgőzik* tn.i. 'belopakodik, beoson'.
besrófol *besrófol* ts.i. 'behajt (adósságot kényszerrel)'. *Besrófolta rajta a gyesznyó árát.*
besulykol *besujkol* ts.i. 'a szöveget, leckét betanulja, megtanulja'.
besung *besung* fn. 'az árok, homok- és kőprizma ferde széle' (ilyenre alakítja az ember).
besuvaszt *besuvaszt* tn.i. 'férfi a nőt magáévá teszi (nemileg közösül vele)'.
beszármáz *beszármáz* tn.i. 'származással (töltöttkáposztával) jóllakik'.
beszed *beszöd* ts.i. 'ruhaneműt beráncol'. *A váró beszötte a ruhát.*
beszedeget *beszödöget* ts.i. 'beiszogat, becsíp'. *Beszödögette a hatvan csöppöt.*
beszedelődzik *beszödelődzik* tn.i. 'berúg, becsíp'.
beszedelődzködik *beszödelődzködik* tn.i. 'berúg, becsíp'.
beszegés *beszegés* fn. 'az asztag hegyénél levő kévéknek összeerősítése a csúcson'.
beszélőgép *beszélőgép* fn. 'dumás, bőbeszédű asszony'. *Ez a Julcsa ojan, mint ëgy beszélőgép!*
beszélőke *beszélőke* fn. 'száj'. *A beszélőkéjjire ülök, hogy végre befejezze!*
beszenel *beszenel* ts.i. 'szénnel beszór'. *Beszenelte a bejárót.*
beszentel *beszentöl* ts.i. 'a vasalás előtti ruhát vízzel meghinti'.
beszippant *beszippant* tn.i. 'berúg, beiszik'.
beszív *beszí* tn.i. 'beiszik, berúg, lerégszegszik'.

beszop *beszop* tn.i. 'beiszik, berúg'.
besztercei *besztercei* fn. 'besztercei szilvafajta'.
beszuszakol *beszuszakol* ts.i. 'nagy nehezen beerőszakol'.
beszürkül *beszürkül* ts.i. 'besötétedik, beesteledik'. *Beszürkűt a zég ajja, mán alig löhet látni.*
betakarodás *betakarodás* fn. 'a gabona behordása'. *Betakarodás után főnagybőgősztük a tallót is.*
betáncol *betáncol* tn.i. 'jó helyre kerül (jópofaság, könnyű módszer révén) vki'.
betanyázik *betanyázik* tn.i. 'hosszú időre beül vhová (beszélgetni, komázni)'.
betarisznyáz *betarisznyáz* ts.i. 'élelmet, ennivalót rak a tarisznyába'.
betart *betart* tn.i. 'elgáncsolja terveit, szándékát (rossz szándékkal)'. *Jó betartott a vezető az újítónak.*
betegszék *betekszék* fn. 'szék, melynek az aljába elzárható, belecsukható éjjeliedény van'.
beteker *beteker* tn.i. 'bekerékpározik vhová'.
betelel *betelel* tn.i. 'télen beszorul (az állatokkal az istállóba)'.
beteper *beteper* ts.i. 'mohón megeszik vmit, befal'.
beterem *beteröm* ts.i. 'a föld bizonyos mennyiséget megterem'.
beteremt *beteremt* ts.i. 'előteremti azt a vmit'.
beterít *beterít* ts.i. 'a gabonakévéket a kézi cséplésre elteregeti'.
betermel *betermel* ts.i. 'megeszik, jóllakik'. *Jó betermeltük a disznótori kóbászt.*
betetejez[1] *betetejöz* ts.i. 'kazlat, asztagot befed, tetővel ellát'.
betetejez[2] *betetejöz* ts.i. 'leüt, lecsap vkit'.
betiszteleg *betisztölög* tn.i. 'bepiszkít'. *A macska a sarogba betisztölgött.*
betojósodik *betojósodik* tn.i. 'tojóssá válik a jérce'.
betököl *betököl* tn.i. 'férfi a nőt magáévá teszi (nemileg közösül vele)'.
betöröl[1] *betürül* tn.i. 'gyorsan, mohón elfogyasztja az ételt'.
betöröl[2] *betürül* tn.i. 'férfi a nőnek (nemileg közösül vele)'.
betörölközik *betürűközik* tn.i. 1. 'beiszik, berúg'. 2. 'jóllakik'.
betörtet *betörtet* tn.i. 'beront, berohan (előzetes hívás, bejelentkezés nélkül)'. *Nagy dirre-dúrra betörtetött a bálba.*
betranszporál *betráncporál* ts.i. 'beterel vhová'. *Betráncporáták a gyerököket, mē este vót mán.*
betrinkel *betrinköl* tn.i. 'berúg, beiszik'. *Jóska betrinkölt.*
betromfol *betromfol* tn.i. 'becsinál vhová'.
betropál *betropál* tn.i. 1. 'rosszul sikerül vmi'. 2. 'meghal'.
betúr *bedúr* ts.i. 'betemet (gödröt)'.
betüsszent *betüsszent* tn.i. 'becsinál'.
betütükél *betütükél* tn.i. 'becsíp, kicsit berúg'.
betyáréletet él *bëtyáréletöt él* kif. 'nincs rendes munkája, (s felesége sincs)'.
betyárkergető *bëtyárkergető* fn. 'pandúr, zsandár'.
betyároz *bëtyároz* tn.i. 'leány betyárokkal foglalkozik'.
beugrat *beugrat* ts.i. 'megtermékenyítés céljából ménnel bepárosít (kancát)'.
bevág *bevág* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi (nemileg közösül vele)'.
bevakul *bevakul* tn.i. 'nem kel ki a csirke (tojásból kikelő apróság) a tojásból'. *Mindön tojás bevakút, mē rosszú ült a tyúk.*

bevállaz *bevállaz* ts.i. 'vállon behord'.
bevedel *bevedel* ts.i. 'beiszik, berúg' (sokat iszik).
beverbál *beverbál* ts.i. 'automatikusan betanul'. *Beverbáta a leckét, oszt később elfelejtötte.*
bevergődik *bevergődik* tn.i. 'nagy nehezen bejut vhová'.
beverkliz *beverkliz* ts.i. 'betanul, bemagol (leckét, feladatot)'.
bever[1] *bever* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi (nemileg közösül)'.
bever[2] *bever* ts.i. 'beterel (jószágot)'.
bevet *bevet* ts.i. 'kenyeret sülni betesz a kemencébe'. *Bevetötték a cipót a parázsig, oszt majnem mögégött.*
bevizitál *bevizitál* ts.i. 'katonának besoroz vkit'.
bezaboláz *bezaboláz* tn.i. 'a ló szájába zablát tesz'.
bezargat *bezargat* ts.i. 'bekerget'. *A zeső bezargatta a zaratókat.*
bezsuppol[1] *bezsuppol* ts.i. 'zsúpszalmával befed'. *A hodáj tetejit a zsuppos bezsuppolta.*
bezsuppol[2] *bezsuppol* ts.i. 'csendőrökkel, pandúrokkal behajtat, bebörtönöz'. *Bezsuppolták a vén bëtyárt.*
bibéje *bibéjje* fn. 'baja'. *Az ördög tuggya, mi a bibéjje!*
bi-bi-bi! *bi-bi-bi!* indulatszó (a gyermekek így bosszantják egymást:) *Bi-bi-bi, nekëm ijen is van! Bi-bi-bi, mög löszö mondva, ki löszö dobva a szeméddombra!*
bibickocogó *bibickocogó* fn. 'terméketlen, rossz föld'.
bibircses *bibircsös* mn. 'ragyás arcú, lyukacsos arcú'.
bibircsés *bibircsós* mn. '(ember bőre) pattanásos, szemölcsös, himlőhelyes'.
bibis *bibis* mn. 'az ügy (a munka, a helyzet) nehezen érinthető, kényes (ügy)'. *Ne nyuj hozzá, mē bibis az egész ügy!*
biblődik *biblődik* ts.i. 'bíbelődik'.
biboldó *biboldó* mn. 'bolondos, ügyefogyott'. *Te, biboldó!*
bice *bice* mn. 'bicegve jár, sántítva jár'. *Tóni bice lábú vót.*
bicsakli *bicsakli* fn. 'bicska'. tréf. *Nyizsd ki azt a bicsaklit!*
bicskadobáló *bicskadobáló* fn. 'kocsma'.
bicskahegyez *bicskahögyöz* ts.i. 'bicskaheggyel piszkál'.
Bicskás *Bicskás* fn. 'gyakori ökörnév'. *Hajsz, Bicskás!!*
bicskázás *bicskázás* fn. 'egyfajta gyermekjáték (bicskával)'.
bidere *bidere* fn. 1. 'babrálás' 2. 'lábujjnyomogatás'.
bidereg *bidörög* tn.i. 1. 'rázkódó tárgy rezgő hangot ad'. 2. 'női kényes, affekta mozgásforma'.
biderél *biderél* ts.i. 'lábujjat nyomogat, morzsolgat'.
biderget *bidörget* ts.i. 'babrál, vmivel játszik'.
biga *biga* fn. 'kisfiú nemiszerve'.
bige *bige* fn. 'mindkét végén hegyes kis fadarab, amelyet bottal a levegőbe pattintanak, és onnan elütnek mint a labdát'.
bigecs *bigecs* fn. 'kert, gazos földterület'.
bigézés[1] *bigézés* fn. 'egyfajta gyermekjáték bigével'. (Bottal a levegőbe pattintott bigét elütik, mint a labdát).
bigézés[2] *bigézés* fn. 'nemi közösülés'.
bigyó *bigyó* fn. 'bili'.

bigyóresz *bigyóresz* fn. 'ismeretlen bármi, valami, megnevezetlen tárgy'. *Vidd innet eszt a bigyóreszt!*

bigyula *bigyula* fn. 'ismeretlen bármi, megnevezhetetlen tárgy'.

bigyusz *bigyusz* fn. 'ismeretlen bármi, megnevezetlen tárgy'.

bika[1] *bika* fn. 'vasúti mozdony és a cséplőgép gőzgépe'.

bika[2] *bika* fn. 'akkumulátorok együttese, mely a téli hideg időben beugratja, beindítja a gépjárművet '.

bikaalávaló *bikaalávaló* mn. 'párosodásra alkalmas üsző (lányra is mondják)'.

bikaállás *bikaállás* fn. 'a bikák karámja, legelőn való pihenőhely'. *A bikaállásbú jó termő főd lött, mē sok vót ott a trágya.*

bika egy jó nő! *bika ëggy jó nő!* kif. 'kívánatos', (nemileg jó és szép nőre mondják a férfi)

bikagazda *bikagazda* fn. 'a bikagondozó irányítására választott esküdt'. *A bikagazda mindönnap kimérte a zabrakot a bikáknak.*

bikahodály *bikahodáj* fn. 'bikák szálláshelye'.

bikakorlát *bikakorlát* fn. 'a bikák kifutójának korlátja'.

bikanyál *bikanyál* fn. 'ökörnyál'. *Ősszel úszik a bikanyál.*

bikás[1] *bikás* fn. 'a bikák gondozója, apaállat-gondozó'.

bikás[2] *bikás* mn. 'erős nemi jelleget mutató férfi'.

bikáskodik *bikáskodik* tn.i. 'a nők körül legyeskedik (férfi)'.

bikásodik *bikásodik* tn.i. 'felingerelt férfi erős nemi felindulást mutat'.

bikázás *bikázás* fn. 'cölöpverés'. *Mögindút a bikázás, amikó a házat alapozták.*

bikeboknadrág *bikeboknadrág* fn. 'a térd alatt gombolható nadrág'. *Kukutyimban a térgy nadrágot bikeboknadrágnak monygyák.*

bikk *bikk* fn. 'síma, hamuszín törzsű, tojásdad levelű, makktermő erdei fa'.

bikmakk *bikmakk* fn. 'alacsony gyermek és ember csúfolóneve'. *Te, kizs bikmakk!*

biléta *biléta* fn. 'menetjegy (jegy), jelvény, kutyametál'.

bidli *bidli* fn. 'bili'.

biliacél *biliacél* fn. 'rossz minőségű fémből készült fémtárgy'. *Ez a bicikli biliacélbú készűt, mē ēhajlott a váza.*

bilickézik[1] *bilickézik* tn.i. 'fölöslegesen sokat cselez (futbalista)'.

bilickézik[2] *bilickézik* tn.i. 'játszik vki idegeivel, piciny, de huncut dolgot csinál'. *Ne bilickézz mán itt!*

bilikék *bilikék* mn. 'nem szép kék színű'.

billing *billing* fn. 'biling, néhány szemből álló, a tőkén fejletlen szőlőfürt (kukoricacső)'. *Kis billingök vótak a szöllőn csak. Oja kis billingök vótak csak a kukoricán.*

bimbalió *bimbalió* fn. 'ityegő-fityegő, de megnevezetlen vmi is'. *Ott lógott a nyakában valami kizs bimbalió.*

bimballózik *bimballózik* ts.i. 'lábát lógatva kalimpál (az asztal alatt) a levegőben'. *Në bimballóz mán a lábodda!*

bimbele *bimbele* isz. 'kisgyermeknek ismételgetve mondott blabla szöveg'.

bimbi *bimbi* fn. 'bili'.

bimbó[1] *bimbó* fn. 'rügy'.

bimbó[2] *bimbó* fn. 'lealázó megszólítás (férfi)'.

binci *binci* fn. 'bili'.

bindereg *bindörög* tn.i. 'fintorog'.

binye *binye* mn. 'erőtlen, gyenge'.

birbicsél *birbicsél* ts.i. 'babrál'. *Ne birbicséld mán a zújságot!*

birbikél *birbikél* ts.i. 'fogdos, bőrt szaggat a kezéről'.

birbli *birbli* fn. 'vacakolás'.

birblizik *birblizik* tn.i. 'vacakol, kötöszködik'. *Në birblizz mán!*

birge *birge* fn. 'birka'.

birgenyírás *birgenyírás* fn. 'fiúgyermek kopaszra nyírása'.

birgepasszus *birgepasszus* fn. 'birkajárlat, birkajárlatlevél'.

birgés *birgés* fn. 'juhász'. *A birgés éppen ellet az istállóban.*

birkasopa *birkasupa* fn. 'birkaistálló'.

birkacupák *birkacupák* fn. 'a juh lábszárának rágós része'. *Kaptam ëgy nagy birkacupákot, oszt rákhattam hozzá.*

birkaguba *birkaguba* fn. 'birkaszőrből készült felsőruha'. *A birkaguba ing nékű nagyon szúrós vót ám!*

birkaszarvú paprika *birkaszarvú paprika* kif. 'birkaszarv alakú, hegyes paprikafajta'.

birós *birós* mn. 1. 'tehetős ember'. 2. 'erős állat'.

birsalmacibere *bisalmaciböre* fn. 'habarással készített birsalmaleves'. *A bisalmacibörére nem töttek paprikát.*

biszke *büszke* fn. 'piszke'.

biszti *biszti* msz. 'biztos'. *Biszti, hogy ot vót a kisnyúl!*

bitangban *bitangban* fn. 'tilosban'. *Bitangban vót a zöreg kan.*

bitangol *bitangol* tn.i. 'őrizetlenül elmegy, elkóborol'.

bitangföld *bitankfőd* fn. 'elhanyagolt földterület'.

bitangistálló *bitangistáló* fn. 'istálló, ahová az elkóborolt, gazdátlan állatokat bekötik (behajtják)'.

bitangoló *bitangoló* mn. 'kóborló, csavargó (jószág, ember)'.

bivalyerős *bivajerős* mn. 'nagyon erős (emberre mondják)'.

Bivalybasznád *Bivajbasznád* fn. 'Ferencszálláson egy major'. Tréfás válasz a – Hol voltál? kérdésre: *Bivajbasznádon!*

bivalyos *bivajos* fn. 'a bivalyok gondozója, hajtója'.

biza *biza* msz. 'bizony'. *Ot biza, ot vótam én is!*

bizerál *bizerál* ts.i. 'piszkál, piszkurál'. *Në bizerájj mán!*

bizget *bizget* ts.i. 'bolygat'. *Në bizgezsd mán aszt a zügyet!*

bizistók *bizistók!* msz. 'bizony isten'. tréf. *Bizistók, hogy nem bántott sënkit a komám!*

bizodalom *bizodalom* fn. 'kenyér és ennivaló'. *A bizodalom is benne vót a szamár hátán az átalvetőben.*

bizonykodik *bizonykodik* tn.i. 'bizonygat'.

bizsere *bizsere* hangulatfestőszó '(enyhe csiklandozás kísérő szava, amikor a kisgyermek tenyerét csiklandozzák'.) *Bizsere-bizsere-bizsere! – erre szalad a kisnyúl!*

bizserkél *bizserkél* ts.i. 'enyhén csiklandoz'.

bizsirikel *bizsiriköl* tn.i. 'bizsereg, viszket'. *Bizsiriköl az órom ajja, mög a job tenyerem.*

blazírozik *blazírozik* tn.i. 'saját érdekében számít valamire, döntögeti, melyik oldalra álljon, mi mellett foglaljon állást'.

blokkol *blokkol* ts.i. 'az agya nem kapcsol'.

blötty *blötty* fn. 'férfi nemiszerve'.

blúz *bulúz* fn.

bocipulman *bocipulman* fn. 'a felszabadulás utáni időben a marhavagonokból átalakított személyvonat kocsija'. *A bocipulmanban kájha is mök pad is vót ám azé!*

bodzatúró *boddzatúró* fn. 'emberi széklet'. *Akinek jól mögy a sora, arra mondják: Teli van a feneke boddzatúrúvã!*

bodzavölgye *boddzavőggye* fn. 'bodzabél'. *A boddzavőggyit kinyomtuk, oszt csinátuk a boddzapuskát.*

bogár *bogár* fn. 'tetű'. *Bogár a fejiben.*

bogati szonce! *bogati szonce!* (káromkodás) (tkp. *baszom a napot!*)

bóger *bóger* fn. 'összevisszaság, limlom'. *Akkora bóger vót ott!*

boglyakemence *bogjakemönce* fn. 'sárból készült, kerek alapú és alakú kemence'. *A bogjakemönce jó meleg ám!*

boglyatetőzővilla *bogjatetőzővilla* fn. 'a boglya tetejezésére használt hosszú nyelű (fa-) villa'.

bogos *bagos* mn. 'sovány, elhanyagolt, gondozatlan (csikó)'.

bográcskoszorú *bográcskoszorú* fn. 'fából (esetleg kutyagerincből) készített koszorú, melyre a bográcsot ráteszik'.

bohóckirály *bohóckiráj* fn. 'feltűnően, kihívóan öltözködő (főleg idős, idősödő) nő'. *Ojan, mint ëgy bohóckiráj.*

bojszint *bojszint* tn.i. 'ráfigyel'. *Nem bojszint mán oda së.*

bókol *bókol* tn.i. 'bóbiskol'. *Bókolt az éjjeliőr, mikó gyütt az elnök. Odaírta a naplóba: „Alva tanátam a zéjjeliőrt. Az éjjeliőr fölébred, az A-ra rátösz ëgy vesszőt: „Álva" lött belülle.*

bokrétakötés *bokrétakötés* fn. 'az esküvő előtt a menyasszonyos háznál a vőlegénynek adott virágcsokor'.

boldogasszonyi csirke *boldogasszonyi csirke* kif. 'VIII. 8-a körül kelt csirke'. *A boldogasszonyi csirke nagyon eddzëtt.*

boldogasszonytenyere *boldogasszonytenyere* fn. 'krizantém'.

boldog világ *boldog világ* kif. 'bőségben, jólétben folyó időszak, korszak'.

boletta *bolëtta* fn. 'pénzt helyettesítő jegy a 30-as évek búzaválsága idején'. (A búzaár támogatására forgalomba hozott gabonajegy). *A bolëttávã is löhetöt fizetni a bolettás világban.*

bolgárkodik *bulgárkodik* tn.i. 'kertészkedik'.

bolgárpaprika *bulgárpaprika* fn. 'bolgárkertész által termelt csípmentes, töltenivaló, fehér húsú paprika'.

bolhinca *bolhinca* fn. 'kis bolha, bolhácska'.

bólogatójános *bólagatójános* fn. 'neki minden jó, belenyugvó ember'. *Az egész téesztakság ëgy bólogatójános vót.*

bolondéria *bolondérija* fn. 'összevisszaság, kavarodás, fejetlenség'. *Ojan bolondérija vót ott, hogy sënki së tutta, mit kő csináni.*

bolondérozás *bolondérozás* fn. 'bolondozás'.

bolondító *bolondító* fn. 'beléndek, maszlag'. *A bolondító magjátú (bilindökmag) mög löhet bolondúni, ha mögöszik.*

bolondkocsi *bolonkocsi* fn. 'boglyába (vontatóba) rakott gabona, széna behordására alkalmazott vontató(kocsi)'.

boltol *bótol* ts.i. 'méh a mézet a kaptárban lefedi'. 2. 'ember boltozatot készít'. *A kűműves bebótolta a pincét, az ablakszömöldököt.*

bolyhoskata *bojhoskata* fn. '(kócos) kislány'.

bomlás *bomlás* fn. 'elmúlás'. *Elérközött a csősz bomlása.*

bonta *bonta* fn. 'fekete-fehér sertés (sertésfajta)'. *A bonta kilencet fijalt.*

bónung *bónung* fn. 'holmi, lakásfelszerelés'.

borárkus *borárkus* fn. 'bor után fizetendő adóív'. *A borárkusba írták az ángáriát.*

borbély *borbé* fn. 'borbély'. *A koszkaparó az borbé.*

borigató *borigató* fn. 'haltapogató'. *A borigatóvã a csökéj vízben halásztak. Lënyomták a vísz fenekire, oszt belenyútak kézzë.*

boriska *boriska* fn. 'bor'. tréf.

borító *borító* fn. 'csirkeborító, kotlóborító'. *A borító az úccai gödörben át, a kotló annak alá vót csukva. Itt öttek a csirkék.*

borítórosta *borítórësta* fn. 'a fészken ülő kotlóstyúk leborítására használt rosta'. *Borítórëstának rossz rëstát használtak.*

borjász *bornyász* fn. 'borjúgondozó'.

borjúbőgető *bornyúbőgető* fn. 'mészáros'. gúny.

borjúcövek *bornyúcövek* fn. 'karó, melyhez a borjút kikötik'.

borjúdöntögető *bornyúdöntögető* fn. 'nagy termetű kutya'.

borjúfog *bornyúfog* fn. 'borjú tejfoga'.

borjúfogas *bornyúfogas* mn. 'kb. 3 éves korig a borjú'. *Mán bornyúfogas korában befojatott a Tarka.*

borjúkötél *bornyúkötél* fn. 'olyan férfira mondják, akinek a felesége gyermekágyban fekszik, s a férfi nem élhet házaséletet'. *Jóskát bornyúkötélre fokták.*

borjúsodik *bornyúsodik* tn.i. 'savanyodásnak indul, s a teteje lepedékes lesz (a befőtt teteje)'.

borjútartó *bornyútartó* fn. 'a tehén méhlepénye, magzatburka'.

borjúztat *bornyúsztat* ts.i. 'tehenet ellet'. *A bornyász bornyúsztat.*

boronaalj *boronaajj* fn. 'amekkora földterületet a borona (szélessége) egyszerre elfed'. *Ëty parcëlla hét boronaajj vót.*

boronaelő *boronaelő* fn. 'egy boronaalj szélességű földterület'.

boronál *boronál* ts.i. 'a földön húz vkit vagy vmit (seperve)'.

boronatüske *boronatüske* fn. 'a borona tüskéje (tüsökborona)'.

borosember *borosembör* fn. 'aki a szőlős vidékről hozta a bort a faluba'. *A borosembör öt kiló kukoricájé adott ëgy liter bort.*

borotva *borotfa* fn. 'borotva'. *A borbé borotfávã borotfál.*

borovicskafenyő *borovicskafenyő* fn. 'borókafenyő'.

borvirág *borvirág* fn. 'piros emberi orr'. *A borvirág kiült a zórára.*

borvíz *borvíz* fn. 'szénsavas ásványvíz'. *Borvízben a gyöngy főszát.*

bosnyákbicska *bosnyákbicska* fn. 'bazárárus által árult bicska'.

boszorka *boszorka* fn. 'idős nő gúnyos v. tréfás megszólítása'.

boszorkányjárás *boszorkányjárás* fn. 'éjfélkori idő'. *Elérközött a boszorkányjárás, éjfél van.*

boszorkányszem *boszorkányszöm* fn. 'olyan emberi szempár, mely felett a szemöldök összeér'. *A boszorkányszöm, rontó szöm.*

botfejű *botfejű* fn. 'buta, ostoba'. *Nagyon botfejű vót.*
botika *botika* fn. 'botocska, kisebb bot'.
botlábú *botlábú* mn. 'rossz futballista'. *Ez a botlábú csetlik-botlik a páján.*
botlott *botlott* mn. 'elzüllött, lezüllött'. *Botlott ëggy lány.*
botnyelvű *bornyelvű* mn. 'nehezen beszélő'.
botolás *botolás* fn. 'fák ágainak megkurtítása (levágása)'.
botránkozik *botránkozik* tn.i. 'vétkezik'.
botsüket *botsüket* mn. 'teljesen süket, nem hall semmit'. *A botsüketnek hijába kijabász, útysë hajja.*
bozsékol *bozsékol* tn.i. 'határozatlan(kodik)'. *Në bozsékoj mán itt!*
bő *bű*
böce *böce* fn. 'tehén, üszőborjú'. *Szép kis böce!*
böcög *böcög* tn.i. 'ballag, lassan halad'.
bőcörög *bőcörög* tn.i. 'támolyog, céltalanul mendegél, jön-megy'.
bődörög *bődörög* tn.i. 'támolyog, kóborol, csavarog, kószál'.
bődül *bődül* tn.i. 'sír (elkezd sírni)'.
böffent *büffent* tn.i. 'megszólal'. *A koma is büffentött ëggyet.*
böfög *büfög* tn.i. '(a kisgyermek) fojtva, szipogva sír'.
bőget *bőget* ts.i. 'a kályhát nagyon megrak (tűzrevalóval), s az nagyon bömbölve melegít'.
bőgőcskézik *bőgőcskézik* tn.i. 'a kisgyermek sír, sírdogál'.
bögölyszemű *bögöjszömű* mn. 'kidülledt szemű (ember)'.
bögöz[1] *bögöz* ts.i. 'bogoz, bogozgat'.
bögöz[2] *bögöz* ts.i. 'betűzget (olvasásnál)'. *Az iskolázs bögözgeti a betűket.*
bögyörész *bögyörész* ts.i. 'fogdossa egy férfi vagy fiú nemiszervét'.
böhő *böhő* mn. 'bumfordi, melák, málészájú' (ragadványnévként él még). *(Böhő Varga Jani.)*
bőjt *bűt*
bőjti boszorkány *bűti boszorkány* kif. 'kócos, rendetlen nő, öregasszony'. *Ojan vagy, mint a bűti boszorkány!*
bőjti szél *bűti szél* kif. 'bolondos, hideg tavaszi szél' (de használatos, mint a bolondosság, szeleburdiság jelzője). *Ojan, mint a bűti szél.*
bőjtöl *bűtöl* ts.i. 'bőjtöt tart'.
böködős *böködős* mn. 'döfős (állat)'. *Böködős ëgy bornyú ez!*
bölcsőfia *bőcsőfija* fn. 'a bölcső fiókja'.
bölcsőháj *bőcsőháj* fn. 'a csecsemő széklete'.
bölcsőhely *bőcsőhejj* fn. 'szülőfalu, szülőföld'.
bölcsőmadzag *bőcsőmaddzag* fn. 'zsineg, mellyel a bölcsőt rángatják'.
bölcsőmadzagravaló *bőcsőmaddzagravaló* fn. 'a lakodalomban a vőfély ilyen címen szed pénzt a szitába (tányérba)'.
böllérpecsenye *böllérpecsönnye* fn. 'disznóölés napján reggelire készített pecsenye'.
bömmög *bömmög* tn.i. 'magában, félhangosan pusmog'. *Csak úgy bömmögött a zöreg a kuckó suttyában.*
böndörödik *böndörödik* tn.i. 'pöndörödik'.
bönge *bönge* fn. 'a termés betakarítása után elhagyott, ott felejtett (kukoricacső, szőlőfürt)'. *Ha lány után tanáták a szöllőfürtöt, böngét, akkó, aki möktanáta, csókot kapott a lántú.*

böngyöle *bönygyöle* fn. 'gyúrt és főtt tésztaféleség (de általános, megnevezetlen tésztaféleség is)'. *Főzzé mán ëty kizs bönygyölét!*
bőr *bűr*
bőrbuksza *bűrbuksza*
bőrcsapó *bűrcsapó* fn. 'légycsapó (bőrből készült csapóval)'.
bőrdeszka *bűrdëszka* fn. 'a fa hajas szeledéke'.
bőrharang *bűrharang* fn. 'hírhordó, pletykás (asszony)'. *Ez a Julcsa ëgy valóságos bűrharang, hozza-viszi a plëtykát!*
bőrnuna *bűrnuna* fn. 'bőrduda, kecske- vagy birkabőrből készült'.
bőrnunás *bűrnunás* fn. 'bőrdudán játszó ember'. *Az öreg Dombi Lajos bácsi vót a zutolsó bűrnunás Földeákon.*
bőrös táskola *bűrös táskola* kif. 'bőrtáska' (így csak vőfélyszöveg őrizte meg).
bőrpuska *bűrpuska* fn. 'fiú hímvessző(je)'.
bőrszedő *bűrszödő* fn. és mn. is 'házaló, utcai vándorkereskedő nyersbőrfelvásárló'. *A bűrszödő zsidó rëndszërëssen járta a zúccákat.*
börtörőgamó *bőrtörőgamó* fn. 'szűcsszerszám, ezzel töri a szőrös bőrt, a húsos részen a szűcs'.
böstörkösik *böstörködik* tn.i. 'morgolódik, veszekszik, perlekedik vkivel'. *Minidg böstörködik vkivel az öreg.*
böszörög *böszörög* tn.i. 'jön-megy, járkál'.
bratyó *bratyó* fn. 'báty megszólítása'.
bratyópajtás *bratyópajtás* fn. 'jó pajtás'.
brekkencs *brekkencs* fn. 'béka'.
brekus *brekus* fn. 'béka'.
brekusz *brekusz* fn. 'béka'.
brícó *brícó* fn. 'haver, társ, koma'.
brigyusz *brigyusz* fn. 'megnevezetlen tárgy, valami'. *Hozd mán ide aszt a brigyuszt!*
brindza *brindza* fn. 'hordós, erőstúróféleség'. *Brinzát szórtak a száraztésztára.*
brond *brond* fn. 'láb elfeketedése, elüszkösödése, főleg harctéri sebesülést követő jelenség'. *Brondot kapott a lába, oszt levákták.*
brúgó *brúgó* fn. 'nagyméretű, széles tarlógereblye'. *Húzzad aszt a brúgót, te kölök, më elalszó!*
brúgós *brúgós* mn. (fn. is) 'nagy tarlógereblyét húzó személy'.
brúgózik *brúgózik* ts.i. 'tarlógereblyével gereblyézi a tarlót'.
brunyál *brunyál* tn.i. 1. 'vizel, pisil'. 2. 'férfi nővel közösül'.
brühühühü *brühühühü* fn. 'sírás'. *Hadd mán abba a brühühühüt!*
brüttyő *brüttyő* fn. 'kis gyermek megszólítása'. *Te, kis brüttyő!*
buá-buá! *buá-buá!* hangutánzószó 'kisbaba sírásának utánzása'.
buázik *buázik* tn.i. '(a kisbaba) sír'. *Buázik a gyerök a bőcsőben.*
búb *búb* fn. 1. 'hajcsomó a fej tetején'. 2. 'a tyúk fején tollcsomó'.
buba *buba* fn. 1. 'baba, rongybaba'. 2. 'bekötött ujj'.
búbás *búbás* fn. (megfejtetlen szó). Mondatban csak így él: *Türűközz mög a búbások farkába!*
búbol *búbol* ts.i. 'fejet ütöget, vereget'.

bubus *bubus* fn. 'maskaraalak, szörnyalak'. Megj. Gyermekek ijesztgetésére. *Ha nem lösző jó, gyün a bubus, oszt ēvisz!*

Bucsa *Bucsa* fn. 'buták faluja'. *Te, bucsai, te!*

búcsúsének *búcsúsének* fn. 'nyújtott, hosszúra nyújtott ének'. *Hosszú, mint a búcsúsének.*

budák *budák* fn. 'csákány'. *Budákkā vötték ki a zákácfát.*

budákol *budákol* ts.i. 'csákányoz'.

budellárium *budellárium* fn. 'árnyékszék'. (tréf.)

budi *budi* fn. 'árnyékszék'. (tréf.).

búélesztő *búélesztő : búéllesztő* fn. 'bor, szeszesital'. *Bevötte a búélesztőt.*

bufli *bufli* mn. 'buta, butuska (kényes buta)'.

buflifejű *buflifejű* mn. 'erős, fejlett fejű (főleg fiú)'.

buga *buga* fn. 'kis szarvú tehén'. *Ēvitték a bugát.*

búga[1] *búga* fn. 'kendercsomó, összefogott csomó'.

búga[2] *búga* fn. 'a tarlón összegyűjtött kis kalászcsomó'. *A szödögetők búgába szötték a kalászt.*

búgattyúcsont *búgattyúcsont* fn. 'disznó egyik csűdcsontja ellentétes irányban átfúrva, s rajta madzag keresztül húzva. Ezt megforgatva-húzva-forogva, búgó hangot adott (gyermekjáték)'.

búgattyúgomb *búgattyúgomb* fn. 'gyermekjáték, nagyobb gomb négy lyukja közül kétkét szemköztibe madzag fűzve, s lendületesen forgatva, búgó hangot adott'.

búgattyúzik *búgattyúzik* tn.i. 'búgattyúval játszik'.

bugázik *bugázik* tn.i. 'kis csomóba szed terményt, kendert'.

búgó *búgó* fn. 'gyermekjáték'.

búgópor *búgópor* fn. 'vmi por, melyet a lányok cukorkájára szórtak, hogy könnyebben elcsábíthatók legyenek'.

bugris *bugris* mn. 'gazdag paraszt, fukar is'.

bugrisparaszt *bugrisparaszt* fn. 'fösvény, gazdag, fukar (paraszt)'.

bugyborékol *bugyburíkol* tn.i. 'folyadékban bugyborékot kelt'.

budli *budli* fn. 'bugyli, olcsó, kisméretű, fanyelű bicska'.

budlibicska *budlibicska* fn. 'bugylibicska'.

bugyliherélés *bugyliherülés* fn. 'a bugyli fanyele végének ferdén (srégen) történő levágása (idegen által, tréf.)'.

bugyor *bugyor* fn. 'batyu'.

bugyros *bugyros* mn. 'dudoros, buggyanós (ruha)'.

buholi *buholi* fn. 'kutya'. *Nagy buholid van.*

buhu *buhu* fn. 'nagy fülesbagoly'.

bujt *bojt* ts.i. 'a kipusztult szőlőtőkét úgy pótolja, hogy a mellette levő tőkéről egy vesszőt lehajt a földbe, mely gyökeret ver'.

bukik *bukik* ts.i. 'veszít'. *A ferbliben Jóska sokat bukik.*

bukseggel *bukseggöl : buksengöl* tn.i. 'bukfencezik'. *Körülbukseggölték a házat.*

bumberdó *bumberdó* fn. 'hangos szellentés'.

bumbi *bumbi* mn. 'pufók gyermek jelzője'.

bumbura *bumbura* mn. 'buta, marha'.

bumbus *bumbus* fn. 'mumus, burkus szörnyalak'. *Vigyázz, gyün a bumbus!*

bumfordi *bumfordi* fn. 'durva, mogorva, rideg'. *Ojan nagy bumfordi.*

bundáz[1] *bundáz* ts.i. 'veszteget'. *Mögbundászták a kapust.*

bundáz[2] *bundáz* ts.i. 'ver, üt'. *Bundázd csak mög jól!*

bungattyú *bungattyú* fn. 'nagyon messze levő hely'. *Hol az isten bungattyújába laktok? !*

burdzsing *burdzsing* fn. 'sok és nagy gyom együtt'. *Akkora burdzsing vót ott, hogy még a vaddisznót is mökfokta vóna.*

burkus *burkus* fn. 'mumus, szörnyalak' (gyermekek ijesztésére).

burokban született *burogban született* kif. 'szerencsés emberre mondják'. *Ez is burogban született, naty szöröncséje van.*

burrog *burrog* tn.i. 'párosodási szándékot mutat a disznó'.

buszma *buszma* mn. 'buta, bárgyú, faragatlan és lusta'.

buszmálkodik *buszmálkodik* tn.i. 'butáskodik, lustákodik'.

butélia *butélia* fn. 'fából készült, hordozható (dongás) ivóedény'.

butik *butik* fn. 'pálinkamérés'. *Mögitták a butigban a pájinkát, a búélesztőt.*

búvalbaszott *búvalbaszott* mn. 'szomorú, rosszkedvű'.

búvó *búvó* fn. 'a bújócskában szereplő játékos, aki bújik'.

búzaárenda *búzaárënda* fn. 'bérleti díj búzában megállapítva'.

búzaderce *búzaderce* fn. 'búzakorpa'. *Búzadercét szeretik a malacok.*

búzagereblye *búzagerebje* fn. 'a szénvonófejhez hasonló, alsó részén kifűrészfogazott deszka, melyben nyél is van. Ezzel gereblyézték a vizes vagy megmosott búzát, hogy nagyobb legyen a felülete, s jobban, gyorsabban száradjon'.

búzakaparék *búzakaparék* fn. 'a búzatábla (levágott) összegereblyézése után összeszedett, összekötött kaparék'.

búzakommenció *búzakomenció* fn. 'búzakommenció, búzában kapott, előre kialkudott járandóság'. *A bérösöknek búzakomenciót mértek.*

búzakotú *búzakotú* fn. 'búza learatás után visszamaradt torzsa'.

búzáshombár *búzáshambár* fn. 'búzatároló építmény'.

búzáskas *búzáskas* fn. 'vesszőből font búzatároló'. *A búzáskast régön szánkótalpra csinátak, hogy löhessön vontatni, ha gyün a török vagy tatár.*

búzaszentelő *búzaszentölő* fn. 'r.k. szertartás, amelyen a pap a zászlós körmenet élén megszenteli a falu szélén a búzavetést'.

búzateregető *búzaterigető* fn. 'hosszú nyelű lapát, mellyel a megmosott búzát elegyengetik és forgatják a ponyván (a napon)'.

búzatörek *búzatörek* fn. 'búzapelyva'.

búzaviasz *búzaviasz* fn. 'emberi ürülék'.

bű-e, bá-e? *bű-ë, bá-ë?* msz. 'igen vagy nem? '.

büdösbanka *büdösbanka* fn. 'gyümölcspoloska'. *A büdösbanka büdös ëgy bogár.*

büdöskővirág *büdösküvirág* fn. 'kénpor'. *Büdösküvirágot fúttunk a szöllőre.*

büdösparéj *büdösparé* fn. 'büdösparéj, gyomnövény'.

büdössántaság *büdössántaság* fn. 'juhok fertőző betegsége: lábvéggyulladás'.

büdös tojás *büdös tojás* kif. 'gyermekjáték: *"Në nész hátra, jön a farkas!"* c. játékban. *Aki nem vészi észre, hogy mögötte lëdopták a kendőt, az lësz a büdös tojás*'.

büfli *büfli* mn. 'kövér, pufók, mamlasz'. *Ojan büfli kölök.*

bügyürű *bügyürű* fn. 'fiú hímvesszője'.

bühüli *bühüli* mn. 'mafla, tátottszájú, tutyimutyi' (de petyhült szájtartás is egyben). *Ojan bühüliszájú vót Pétör kicsi korába.*
bükkfagatya *bükfagatya* fn. 'kikeményített pantalló'. *A bükfagatyába büszkén lépködött a legény.*
bükfejű *bükfejű* mn. 'konok, makacs (és buta is ráadásul)'.
bűnbarlang *bűnbarlang* fn. 'kártyabarlang'.
bőröszsidó *bűrözszsidó* fn. 'bőrfelvásárló, utcai házaló (főleg zsidó)'. *A bűrözszsidó összeszötte a bűröket a faluban.*
bütü *bütü* fn. 'a fa laposra vágott vége'. *Bütüre vágni nehéz.*
bütyök *bütyök* fn. 'kicsi, alacsony fiú'.
büzög *büzög* tn.i. 'beszél, beszélget'. *Ne büzögj mán annyit!*
büzzent *büzzent* tn.i. 'szellent'.

C

ca-ca *ca-ca!* hangutánzószó 'sertéshívogatószó'.
cacamaca *cacamaca* fn. 'rossz erkölcsű lány'.
cafat[1] *cafat* mn. és fn. 'sár, lucsok; rossz (idő)'.
cafat[2] *cafat* fn. 'értéktelen, vacak húsdarab'. *Cafat a macskáé.*
cafat[3] *cafat* fn. 'lógó, rongyos, vizes ruhadarab'. *Lóg rajta a cafat.*
cafatos *cafatos* mn. 'vizes, lucskos, harmatos, híg sáros'.
cafrang[1] *cafrang* fn. 'tépett rongy, cafatos rongy'.
cafrang[2] *cafrang* fn. 'gúnyos rang'.
cafrangos[1] *cafrangos* mn. 'rongyos, lompos ruhájú'.
cafrangos[2] *cafrangos* mn. 'előkelő'.
cajber *cájber* fn. 'kurva'.
cajgli *cajgli* fn. 'kerékpár, bicikli, bicajgli'.
caklipakli *caklipakli* fn. 'minden (mindenestől)'. *Szödd össze a caklipaklit, oszt gyere!*
caklis *caklis* mn. 'cakkos a széle a ruhának'. *Caklis szélű rokoja.*
cakompakostól *cakompakkostú* hsz. 'mindenestől'. *Cakompakkostú gyere!*
cakompart *cakompart* fn. 'barkó'. *Borotfávā lëvákta a cakompartot.*
cakpakk *cakpakk* hsz. 'hirtelen kész'. *Vágd össze, cakpakk!*
canga[1] *canga* fn. 'rossz erkölcsű nő'. *Vén canga!*
canga[2] *canga* fn. 'rossz bőrben levő szarvasmarha'. *Ojan canga tehenet láttam, hogy alig át a lábán.*
canga[3] *canga* mn. 'cafrangos (hús), lígó-lógó hús'.
cangamarha *cangamarha* fn. 'sovány marha, rossz bőrben levő marha'.
canglis *canglis* mn. 'cakkos'.
ccty! *ccty!* hangutánzószó (többször ismételgetve malachívogató).
cécózik *cécózik* ts.i. 'elveri a pénzt'.
céda *céda* mn. és fn. 'rendetlen, hiányos öltözetű'.
cédáskodik *cédáskodik* tn.i. 'kihívóan viselkedik (főként leány)'.
cédula *cédula* fn. 'máriás asszonyok szentképes (stációs) cédulája, amit cserélgettek'.
cefetül *cefetül* hsz. 'nagyon, alaposan, jól'. *Cefetű belaktam!*

cefréz *cefréz* ts.i. 'gyümölcsöt összegyűjt, melyből pálinka lesz'.
cégér *cégér* fn. 'csúffá tett, szégyenbe hozott'. *Cégért csinát belülle.*
cégéres *cégérös* mn. 'hírhedt, hitvány (gazember)'. *Cégérös gazembör.*
cégéreskedik *cégérösködik* ts.i. 'slamposkodik, kihívóan mutogatja magát, kiteszi magát a megszólásnak'.
cekker *cekker* fn. 'terhes nő terhe'. *Viszi a cekkert (kuffert).*
céklézik *céklézik* tn.i. 'munka nélkül jön-megy; lődörög, kóborol'.
cekli *cekli* fn. 'jegyzetlap, papírdarab'. *Fogd eszt a kis ceklit!*
celecula[1] *celecula* fn. 'mindenestül, szőröstül-bőröstül'.
celecula[2] *celecula* fn. 'cókmók, holmi'. *Fogd a celeculád!*
cén *cén* fn. 'cink'.
cemende *cemende* fn. 'szajha'.
cenzár *cënzár* fn. 'kommendáló, állatvásári közvetítő, alkusz'. *A vásárban a cënzár fölhajtotta az árút.*
cerka *cërka* fn. 'ceruza'.
cérnabél *cérnabél* mn. 'vékony, sovány'. *Te, kis cérnabél!*
cérnalaska *cérnalaska* fn. 'vékony laskatészta'.
cérnázik *cérnázik* tn.i. 'a ló sárlik, űzekedik'.
cérnatök *cérnatök* fn. 'tökfajta'.
Cézár *Cézár* fn. 'nagy, lomha kutya (elnevezése)'.
cibak *cibak* fn. 'durvára őrölt, kukoricából tejjel készített sült (katonakenyér) tészta'.
cibál *cimbál* ts.i. 'ua.'
cibere[1] *ciböre* fn. 'leforrázott korpa erjesztett levéből habarással készített böjti leves'.
cibere[2] *ciböre* fn. 'meggyből habarással készített leves'.
cícál *cícál* ts.i. 'szétszed, szétszór, szétcibál'.
cicamaca *cicamaca* fn. 'fogócska gyermekjáték'.
cicamacázás *cicamacázás* fn. 'cicamaca gyermekjáték'.
cicamacázik *cicamacázik* ts.i. 'játszik, cicázik'.
cicó *cicó* fn. 'gyermeki orr, orrocska'. *Fútt ki a cicód!*
cicvara *cicvara* fn. 'tejföllel, tojással, liszttel készített omlettszerű étel'.
cifit-cafat *cifit-cafat* fn. 'ringy-rongy'.
cifrapaszuly *cifrapaszúr* fn. 'tarkabab'.
cifracsupor *cifracsupor* fn. 'tarkára festett tejtartó cserépköcsög'.
cifralakodalom *cifralakodalom* fn. 'perpatvar, szóváltás'.
cifrálkodik *cifrákodik* ts.i. 'festegeti magát, színesen öltözik'.
cigány *cigány* mn. 'fekete hajú, bőrű'. *Te, kis cigány!*
cigányalma *cigányalma* fn. 'kormosalma'.
cigánybab *cigámbab* fn. 'nagy, fekete szemű babfajta'.
cigánybíró *cigámbíró* fn. 'cigánynegyed fölött felügyeletet gyakorló személy'. *A cigámbíró röndöt töd Bécsben.*
cigánydade *cigánydade* fn. 'cigányfiú'.
cigányfekete *cigányfekete* mn. 'ló színe'.
cigányfúró *cigánfúrú* fn. 'egyszerű, merőleges fogójú fafúró'.
cigánygyerek[1] *cigánygyerök* fn. 'nagyon feketére sült kenyér'.
cigánygyerek[2] *cigánygyerök* fn. 'hármas, kicsi fánk'.

cigányhajnal *cigánhajnal* fn. 'a hajnal utáni idő, már reggel'.
cigányhal *cigánhal* fn. 'keszeg'.
cigányharmat *cigánharmat* fn. 'dér'.
cigányházasság *cigánházasság* fn. 'vadházasság'.
cigányhit *cigánhit* fn. 'vadházasság, nem törvényes házasság'.
cigánykatlan *cigánkatlan* fn. 'tapasztó cigány által készített katlan'. *A cigánkatlanon szépen sül a zsír.*
cigánykeszeg *cigánkeszeg* fn. 'halfajta'.
cigánykocsi *cigánkocsi* fn. 'könnyű kis parasztkocsi'.
cigánykodik *cigánkodik* tn.i. 'alkuszik, jóval áron alul kér'.
cigánykorty *cigánkorty* fn. 'nagy korty ital'. *Ivott ëty cigánkortyot.*
cigánykovács *cigánkovács* fn. 'szegeket készítő kovács'.
cigánylakodalom *cigánlakodalom* fn. 'veszekedés'.
cigányló *cigánló* fn. 'gebe (ló)'.
cigánypipa *cigánpipa* fn. 'a ló patkolásakor az orrára tett szorító eszköz'. *Munkó Pali kovács fötötte a cigánpipát a ló órára.*
cigányputri *cigánputri* fn. 1. 'cigánykunyhó'. 2. 'felfordulás, rendetlenség'.
cigánysor *cigánsor* fn. 'cigányutca'. *Cigán-soron lakik a vajda.*
cigányszőlő *cigányszöllő* fn. 'fekete borszőlőfajta'.
cigányszurok *cigánszurok* fn. 'szurok'. *Cigányszurokkā mökkente a szusztër a fonalat.*
cigányteknő *cigánteknyő* fn. 'cigányok által kaparccsal faragott fateknő'. *A cigánteknyőben dagasztatta édësanyám a këny ért észtát.*
cigánytök *cigántök* fn. 'fekete hajú takarmánytök'.
cigányutca *cigánucca* fn. 'étel, ital rossz útja' (a nyelőcső helyett a légcsőbe megy, és köhögést okoz). *Cigánúccára mönt a falat.*
cigányvásár *cigánvásár* fn. 'nagy hangon veszekedő társaság'.
cigányvecsernye *cigánvecsörnye* fn. 'lárma, zenebona'.
cigányvég *cigánvég* fn. 'a falu vége (esetleg: cigánynegyed)'.
cigányzabla *cigánzabla* fn. 'feszítő nélküli, nem egyenes, hanem részekből álló zabla'.
cigeretli *cigërëtli* fn. 'cigaretta'.
cigeretlizik *cigërëtlizik* tn.i. 'cigarettázik'.
cigarettacsutka *cigërëttacsutka* fn. 'cigarettacsikk'.
ciha *ciha!* (tüsszentés hangjaként)
cihás *cihás* mn. 'huzattal ellátott'. *Puha a cihás ágy.*
cihel *cihel* ts.i. 'rángat'. *A férfi is ciheli a kosarat a bódba.*
cihelődzködik *cihelődzködik* ts.i. 'szedelődzködik'. *Nagy nehezen cihelőddzködött össze.*
ciheres *cihërës* fn. 'tüskés, bozótos hely'. *A cihërëzsbe húzód be a nyuszkurú.*
cihog *cihog:cihög* tn.i. 'nevetgél, vihog, vihorászik'. *Ben cihogtak a kölkök a sudba.*
cigus *cigus* fn. 'cigány'.
cikázik *cikázik* ts.i. 'fogócskázik'. *Cikásztak a zúccán a fijúk.*
ciki *ciki* 'cikipuszi'. Ahová adja a puszit, utána a bal öklét e helyre odateszi, s a másik öklével ráüt (odaszegezi).
cikis *cikis* mn. 'cikipusziként adott puszi'. *Kaptam ëgy cikist! (kisgyermekek adják az ilyen puszit!)*
cikli-cakli *cikli-cakli* fn. 'apró, kis rész, részlete vminek'. *Oja kis cikli-cakli!*

ciklicekli *ciklicekli* fn. 'apró papírdarabka, jegyzetpapír'.
ciklis-caklis *ciklis-caklis* mn. 'rojtos szélű'. *Ciklis-caklis a füzet széle.*
cilibuli *cilibuli* fn. 1. 'mulatság'. 2. 'cókmók'.
cili-culi *cili-culi* fn. 'kislány megszólítása'. *Te, kis cili-culi!*
cilinderes kémény *cilinderös kémény* kif. 'magas, lapostetjű kémény'.
cimbál *cimbál* ts.i. 'rángat, cibál'. *Në cimbádd a karomat!*
cimbora *cimbora* fn. 'azonos korú legény'. *Van ám sok cimborám!*
cimboraság *cimboraság* fn. 'az egy évben születtek baráti köre'. *A jó cimboraság mögvétte a tánciskolásokat is.*
címeres *címörös* mn. 'jól megtermett, szép (ember)'.
címerplacc *címerplacc* fn. 'arc, pofa'.
cimmeg-cammog *cimmeg-cammog* tn.i. 'lassan mozog, cammog'. *Lassan cimmek-cammog az öreg az úccán.*
cináber *cináber* mn. 'sovány, cingár'. *Nagyon cináber ez a gyerök.*
cincál *cincál* ts.i. 'tép, rángat, rancigál'. *Szétcincáták a vagyont a nevető örökösök.*
cincár *cincár, cënzár* fn. 'állatvásári alkusz'. *A cincár segítöt mögvönni a zállatot a zállatvásárban. Ezé kapott ëgy kis píszt.*
cincáz *cincáz* ts.i. 'bánt, verekszik'.
cinci *cinci* mn. 'kedves (főként bóknév)'.
cincog-fincog *cincog-fincog* tn.i. 'nyafog'. *Úty cincog-fincog, mint a szűz lány.*
cincogtat *cincoktat* ts.i. 'megpiszkál, megríkat, ellenkezik vele'. *Në cincoktazsd mán aszt a kölköt!*
cinegevalagú *cinögevalagú* mn. 'vékonypénzű, sovány'.
cinimadár *cinimadár* fn. 'sovány, vézna (főleg kislány)'.
cinegemadár *cinögemadár* fn. 'cinke'.
cinkézik *cinkézik* ts.i. 'cinkét akar fogni (cinkét fogdos)'.
cinkos *cinkus* fn. 'barát'. *A cinkusommā ëmöntünk jáccani.*
cinkusol *cinkusol* tn.i. 'barátkozik, cimboráskodik (vki)'.
cipó *cipó* fn. 'emberi fej' (tréf.). *A cipódra ütök!*
cipóképű *cipóképű* mn. 'pufók'. *Ojan cipóképű kölök vót az!*
cipószájú *cipószájjú* mn. 'kövér arcú, pufók'.
cipópofájú *cipópofájú* mn. 'kövér arcú, pufók'.
cipőpertli *cipőpertli* fn. 'cipőfűző'. *Közsd mög a cipőpertlidet!*
cirabarás *cirabarás* mn. 'cirkalmazott, tarkázott'. *Cirabarás, mint a magyar Piatnik-kártya hátúja.*
ciriburi *ciriburi* fn. 'mulatság, hangos mulatság'. *Vót ott akkora ciriburi, hogy még a sánta kutya is táncolt.*
cirizs *cirizs* fn. 'cirokrizs, hántolt cirokmag'. *A cirizsbű készűt hurka is finom vót.*
cirizses *cirizsös* mn. 'cirizsből készült'.
cirkál *cirkál* tn.i. 'tekereg, kanyarog'. *Jóska a bicikivē össze-vissza cirkát a várossban.*
cirkázik *cirkázik* ts.i. 'a televízió képernyője csíkozik'. *Fene eszt a tévét, mám mēgint cirkázik!*
cirkalmaz *cirkalmaz* ts.i. 'díszít vmit (ház földjét, utcát)'. *Dajkám a ház főggyit homokkā cirkalmaszta.*
cirkli *cirkli* fn. 'cipészszerszám'. *Cirklit a szusztër használa.*

cirkula *cirkula* fn. 'körfűrész (korongos rendszerű)'. *A cirkulávā vákták össze a tűzrevaló fát.*

cirkumdedérum *cirkumdedérum* fn. (közismert római katolikus temetési ének kezdő szava elferdítve) 'kész, vége, meghalt'.

cirmosalma *cirmosalma* fn. 'almafajta'.

ciróka-maróka *ciróka-maróka* fn. (pici gyermek szórakoztatása, kedveskedő játék közben mondogatják).

cirokmuzsika *cirokmuzsika* fn. 'cirokhegedű'.

citera *citora* fn. 'ua'.

citerabál *citorabál* fn. 'citerabál, magánházaknál rendezett kisebb, citerával kísért bál'.

citerál *citorál* tn.i. 'ua'.

citerás *citorás* fn. 'ua'.

citerázik *citerázik* tn.i. 1. 'citerál'. 2. 'remeg a lába'.

citling *citling* fn. 'acéllemez a fa felületének simításához'.

cobák *cupák* fn. 'rágós, inas hús, húsdarab'. *Kaptam ëgy nagy cupákot.*

co-co-poca! *co-co-poca!* 'disznó és malac hívogatására használt kif. (többszöri ismételgetéssel)'.

cocó *cocó* fn. 'kivénült, öreg ló'.

cofni *cofni* fn. 'hajfonat'. *Szép cofniba vót fonyva a lányok haja.*

cofort! *cofort!* hsz. 'zofort! vissza!'.

coki[1] *coki* fn. 'tilos, nem szabad'. *Ehhöz oszt coki!*

coki[2] *coki* fn. 'fekete selyemből készült, tűzéssel díszített, nem testhez álló, könnyű női kabát'. *Jól áll neköd a coki.*

coklis *coklis* mn. 'a ló lába lenn a boka körül más színű, mint a teste (harisnyásnak is mondják az ilyet)'. *A coklis lábú Nyalkát vezest ki a zistálóbú!*

cókmók *cókmók* fn. 'zöldségfélékből hússal készített leves'. *Mögfőszted mán a cókmókot (cókmóklevest)?*

colostöke *colostöke* fn. 'colstok' tréf.

copf *coff* fn. 'ua'.

cömbők *cömbők* fn. 'az állat lábára, szőrére tapadt gané- vagy sárcsomók'. *Csupa cömbők vót a disznó.*

cömböllék *cömböllék* fn. 'az állat lábára, szőrére tapadt gané- vagy sárcsomó'.

cövek[1] *cüvek* fn. 'cövek, karó, pányvakaró'. *Cüvekhön kötötték a disznót mög a marhát is.*

cövek[2] *cüvek* fn. 'kukoricafosztáshoz használt kis hegyes fa'. *A cüveköt ëty kis bűrre a zújjukra húszták, úty használták.*

cövekelés *cüvekölés* fn. 'karóverés'. *Cüvekölés vót a tőtésódalban.*

cövekes *cüvekös* mn. 'egyenesen álló vmi, vki'. *Cüvekössen át a zembör.*

cövekverő *cüvekverő* fn. 'cövekverő bunkó, vasabronccsal körülvett nyeles fatönk, mellyel a cöveket a földbe verik'.

crukkol *crukkol* tn.i. 'hátrál'.

cuhba dől *cuba düll* tn.i. 'tönkremegy'. *Az egész termés cuba dűt.*

cúbol *cúbol* ts.i. 'visz, hord, költözik'.

cúbolkodik *cúbolkodik* ts.i. 'hurcolkodik, költözködik'.

cuca *cuca* fn. 'kedves, szeretett személy'. *Édös cucám, drága szívem!*

cucálás *cucálás* fn. 'szőlő, dara összenyomkodása'. *A szöllő cucálása úty történt, hogy ëgy cucáló, döröcskölő fávā mögnyomkották, hogy összetörjön a szöllőszöm.*

cuceráj *cuceráj* fn. 'az összes cucc, holmi'.

cucli *cucli* fn. 'átverés, beugratás'. *Bevötte a cuclit.*

cuclizik *cuclizik* ts.i. 'az ujját szopja (gyermek)'.

cudarul *cudarú* hsz. 'furcsán, betyárosan'. *Cudarú ëbántak vele.*

cúdorgó *cúdorgó* mn. 'sompolygó, osonó'.

cufcuráré *cufcuráré* fn. 'lopott holmi'.

cufcurárézni *cufcurárézni* fn. in. 'lopni, csenni, elcsenni'.

cúghúzó *cúkhúzó* fn. 'kémény, szellőzőlyuk'. *Pucolt ki a cúkhúzót!*

cúglyuk *cúgluk* fn. 'szellőzőnyílás a kéményen'.

cuháré *cuháré* fn. 'rendszerint magánháznál rendezett, esti, délutáni, alkalmi táncmulatság'. *Jót táncoltunk a cuhárébа.*

cukk *cukk* fn. 'felöltő, felsőruha (férfiviselet)'. *Vöd fő a cukkot!*

cukli *cukli* fn. 'kis gallérú, ujjas, csapott vállú, férfiak által viselt felsőruhadarab. Gomb nem volt rajta kívül, de befelé volt gombolási lehetőség. Durva posztóból készült. Erre még rávették a dakut (nagykabátot)' (vékony kabátként is használták).

cukor *cúkor* fn. 'ua'. *kúkor* fn. 'cukor, cukorka (gyermeknyelvi)'.

cukros *cúkoros* fn. 'cukorárus, cukorkaárus'.

cukszfűrer *cukszfűrer* fn. (katonai rang) 'szakaszvezető'.

cula *cula* fn. 'kislány megszólítása'. *Te, kis cula!*

culabula *culabula* fn. 'kislány kedveskedő megszólítása'. *Aranyos kis culabula vaty të!*

culág *culág* fn. 'ráadás vmihez'. *Aggyon még ëty kis culágot rá!*

culibuli[1] *culibuli* fn. 'cókmók, holmi'. *Viszi az összes culibulit.*

culibuli[2] *culibuli* fn. 'táncolás, éneklés, mókázás (szórakozás) együtt (is)'. *Csaptunk ëty kis culibulit.*

cullag *cullag* fn. 'fizetéshez, fizetséghez adott, kapott ráadás'. *Rátöt még ëgy kis cullagot a hentös.*

cumi *cumi* fn. 'beugratás, átverés' tréf. *Bevötte a cumit.*

cuna[1] *cuna* fn. 'kislány szeméremteste'.

cuna[2] *cuna* fn. 'kislány kedveskedő megszólítása'. *Te, kis cuna!*

cunder *cunder* fn. 'a tüzes vasról kalapálással levert, üllőn maradó vaspor'.

cundra *cundra* fn. 'rossz, rongyos ruha (condra)'. *Rossz cundrában vót a zöreg kúdús.*

cungeráj *cungeráj* fn. 'limlom, cókmók' (csak a nótában él még:) *Cinge-cunge-cungeráj, cungeráj, cungeráj!*

cupákol *cupákol* tn.i. 'sárban nehézkesen tocsogva jár'. *A nagy sárban a csizsmáji csak úty cupákoltak.*

cupákos *cupákos* mn. 'rágós, csontos, inas hús'. *A cupákos húst (mócsingot) kaptam a lakodalomba, oszt rágóttam rajta.*

cuppingat *cuppingat* ts.i. 'cuppogtat'. *Cuppingatta a szájját.*

cuppog *cuccog* tn.i. 'cuppog'. *Cuccogott a lábán a cipő.*

cűgöl *cűgöl* ts.i. 'cipel'. *Cűgölte a gyerök a nagy táskát.*

cvancigol *cvancigol* tn.i. 'németül beszél'.

cvetter *cvetter* fn. 'szvetter'.

cvikli *cvikli* fn. 'szántóföld ékalakban végződő sarka, csücske'. *Ez a főd is cviklire gyün ki.*

cviklis *cviklis* mn. 'ékalakú (földdarab)'. *De cviklis ëggy főd!*

CS

csábult *csábult* mn. 'zavarodott, bolond'.
csácsározik *csácsározik* ts.i. '(nő) csúnyán jártatja a száját, replikázik'. *Maris úcs csácsározik, hogy hangzik a zúcca.*
csácsog *csácsog* tn.i. 1. 'tátog, jártatja a száját'. 2. 'kisgyermek, kismadár tátogatja a száját'.
csadarint *csadarint* ts.i. 'odavág, odacserdít, odacsördít'.
csaffog *csaffog* tn.i. 'csahol (a kutya)'. *A Bodri mérgesen csaffog.*
csahhant *csahhant* tn.i. 'csahint (a kutya)'. *A buholi csahhantott.*
csahoj *csahoj* fn. 'nagy harmat, lucsok, nedvesség'. *A nagy csahojtú csajhos lött a gatya szár*
csahol *csahol* tn.i. 'nagyon köhög (ember)'. *Jóska erőssen csaholt.*
csajbókos *csajbókos* mn. 'bolondos, hóbortos, szeleburdi'.
csajhos *csajhos* mn. 'lucskos, sáros, csatakos'.
csajhoskodik *csajhoskodik* tn.i. 'harmatos, sáros időben künn dolgozik'. *A legény kint csajhoskodott a tallón.*
csajla[1] *csajla* mn. 'lekonyult szélű, formátlan (kalap)'.
csajla[2] *csajla* mn. 'szarvasmarha szarvállása lefelé görbül'.
csajla[3] *csajla* mn. 'lehajló fülű, lekonyuló fülű (sertés)'.
csajla[4] *csajla* mn. 'habókos, bolondos'. *Csajla ëty koma ez!*
csajláskodik *csajláskodik* tn.i. 'bolondozik, hajlong'. *Mindik csajláskodik Lajos a bálban.*
csaklizik *csaklizik* ts.i. 'csereberél, csencsel'.
csala *csala* fn. 'csalás'. *Csere csaláva jár.*
csáléra *csáléra* hsz. 'balra, félre'. *Csáléra áll a kalapja.*
csálés *csálés* mn. 'balról befogott (ökör)'.
csalézol *csalészol* tn.i. 'lődörög, ténfereg'. *Összevissza csalézolt.*
csali *csali* mn. 'ravasz, cseles'. *Csali ëggy óra ez, hatot mutat, tízet üt.*
csalingál *csalingál* tn.i. 'mászkál, lódörög'. *Összevissza csalingát.*
csalingázik *csalingázik* tn.i. 'kerékpárral, a kormányt rángatva jobbra-balra kis irányt változtat'.
csalóka *csalóka* fn. 'cucli'. *A kizsgyerök szájjába nyomta a csalókát.*
csámbókos *csámbókos* mn. 'bolondos, bolond, kelekótya'.
csámcsog *csancsog : csámmog* tn.i. 'ua'.
csanak *csanak:csanyak* fn. 'általános mindenféle (ivásra használt) ivóedény'.
csánkpók *csánkpók* fn. 'a ló lábszárán, az ízületet alkotó csontok belső oldalán kifejlődő kóros csontkinövés'.
csap *csap* ts.i. 'sarat csap a vályogvetőbe'.
csapalja *csapajja* fn. 'dézsaszerű faedény, melyet a hordó csapja alá szoktak tenni'. *Kiugrott a gyugó, de ot vót a csapajja.*
csapda *csabda* mn. 'csapodár, csalfa (nő), céda'.
csapdáskodik *csabdáskodik* tn.i. 'csapodárkodik, csalfáskodik (nő)'.
csapó *csapó* fn. 'aki a kinyomtatott szalmát favillával lekaparja a még további nyomtatást igénylő gabonáról'.

csapol *csapol* tn.i. 'vizel'.
csápol *csápol* ts.i. 'ver'.
csapósan *csapóssan* hsz. 'tele, de nem tetejére, tetézve'. *A véka éppen csapóssan vót, lë köllöt csapni.*
csapószíj *csapószíjj* fn. 'a karikásostorban a kötél (fonott rész) után következik'. *A csapószíjba kötötték a súgárt.*
csappint *csappint* tn.i. 'hirtelen ráüt, rácsap vkire, vmire'. *Tóni rácsappintott a kutya órára.*
csaptató *csaptató* fn. 'a borjú orrára helyezett, fából készült szerkezet, mely megakadályozza őt a szopásban'.
csapul *csapul* tn.i. 'felszárad a harmat, jobb idő lesz'. *Csapul mán az idő, főszárad a talló.*
csarnokos *csarnokos* mn. 'tejbegyűjtő, tejkezelő'.
csáskerék *csáskerék* fn. 'az eketaliga bal kereke'.
császárkodik *császárkodik* tn.i. 'uralkodik (a beosztottakon)'. *Úty császárkodott ott a pallér, mintha ű lönne a zatyaisten.*
császkál *császkál* tn.i. 'lábatlankodik, láb alatt van'.
csatakos *csatakos* mn. 'harmatos, lucskos'. *Csatakos lött a ruhám.*
csatarál *csatarál* tn.i. 'veszekszik (főleg nő)'.
csáté *csádé* fn. 1. 'bozótos, bokros hely' (általános küldés). *Ménny a csádéba!* 2. 'baj' fn. *Beleesött a csádéba.*
csatlás *csatlás* fn. 'szekér része, fellépőül az szolgál'.
csatlólánc *csatlólánc* fn. 'a lógós ló kocsihoz kötésére való hosszú lánc, mellyel a ló húzza a kocsit, az egymás elé fogott (ekében, kocsiban) lovak, ökrök ezzel húzták az eszközt'.
csatlószeg *csatlószög* fn. 'rúdszeg'. *Csatlószöktű nem gyüt ki a rúd.*
csatlószíj *csatlószíjj* fn. 'lószerszám (hám) része'.
csatpecek *csatpöcök* fn. 'a csatnak a lyukon átbújtatott rögzítő tűje'. *A csatpöcök ádbújt a dérkszíj lukján.*
csatra *csatra* mn. 'fecsegő, szeleburdi'.
csattogzásos *csattogzásos* mn. 'pattogzásos'. *Csattogzásos vót a kisgyerök bűre.*
csáva *csáva* fn. 'moslék'. *Add oda a csávát a malacoknak!*
csávábavaló *csávábavaló* fn. 'disznóeledelbe való (híg eleség)'.
csavargós *csavargós* mn. 'kanyargós, tekervényes (út)'.
csavargyár *csavargyár* fn. 'a csavargó nem létező munkahelye'. *Ez is a csavargyárban dolgozik!*
csavarint *csavarint* ts.i. 'csavar'.
csávás *csávás* fn. 'híg moslék (a sertések részére)'.
csávásdézsa *csávásdézsa* fn. 'mosléktartó dézsa'.
csávó *csávó* fn. 'cigány (vályogvető)'.
csecsesbárány *csöcsösbárány* fn. 'szopósbárány'.
csecses-faros *csöcsös-faros* mn., fn. 'nagy mellű, széles csípőjű (nő), gömbölyű, formás menyecske'.
csecstej *csöcstej* fn. 'anyatej'.
cselák *cselák* fn., mn. 'cseh' (gúny.).

cselemó *csélëmó* mn. 'balkezes, sete'. (már csak névcsúfolóban él).
cselleg *csellög* tn.i. 'jön-megy, kóborol'.
csellegő *csellögő* mn. 'különféle apró munkát végző'. *Az öreg ojan csellögő munkás vót.*
cselő! *cselő!* msz. 'igába fogott szarvasmarha (ökör) térítésére: balról – jobbra!'.
cselőre áll *cselőre áll* (vmi) kif. 'összevissza áll vmi'. *Mindön ojan cselőre át ott, még a szalmakazal is.*
csempe[1] *csempe* mn. 'csorba, törött szélű'. *Csempe lött a bögre széle.*
csempe[2] *csempe* mn. 1. 'hiányos szájszél'. 2. 'hamar sírásra álló szájú'.
csencsel *csencsöl* ts.i. 'csen, lop'. *Ëcsencsölte a tolvaj a hagymát.*
csenderít *csöndörít* ts.i. 'cserdít, vág'.
csengettyű *csöngettyű* fn. 'lélekharang, kisharang'.
cseng-leng *cseng-leng* tn.i. 'lézeng, teng-leng'. *A kúdús csak úgy csengöt-lengött, ëggyik naprú a másikra élt.*
csentrebentre *csentrebentre* fn. 'limlom, apróság'.
csentres *csentrös* fn. 'mindenféle, apró, főként cserépből készült konyhaedény'. *Főbukott a kislány, összetört a csentrös.*
csepegés *csöpögés* fn. 'az ereszalja, ahová a tetőről a víz lecsurog'. *A csöpögézsbe tötték a teknyőt, amikó esött a zeső.*
cseperész *csöpörész* tn.i. 'szitál az eső'. *Csöpörész az eső.*
cseperkész *csöpörkész* fn. 'csepereg, szemerkél az eső'.
cseppent *csöppent* ts.i. 'tehenet fej'. *Csöppenzsd mán mög a Tarkát!*
cseprő-csupró *cseprő-csupró* fn. 'aprócseprő tárgy(ak)'.
csepül *csöpül* ts.i. 'ver, csépel, páhol'. *Úty csöpűte a fenekit, hoty csak úty porolt.*
csercsap *csercsap* fn. 'szőlőtőkén egy évesnél idősebb termővessző'.
csercsula *csercsula* fn. 'megnevezetlen valami'. *Vidd innen eszt a csercsulát! Mi ez a csercsula?*
csere-csala *csere-csala* fn. 'csalással járó csere'. *Csere csalával jár!*
cserepcsík *cserepcsík* fn. 'csikóheréléshez használt eszköz'. Megj. Ezzel szorítják el a here vérellátását biztosító verőeret. Egy 20 cm hosszúságú hüvelykujjnyi vastagságú fát ketté hasítanak. Ennek felső végét zsineggel lazán megkötik. Ezek közé szorítják a herén felüli részt, s az alsó végét is megkötik szorosan.
cserépkaszroly *cserépkaszroj* fn. 'kétfülű mázas cseréplábas'.
cserépmécses *cserépmécsös* fn. (a sírás kifejezésére). *Ëtörött a cserépmécsös.*
cseréppikula *cseréppikula* fn. 'okarina'. *A cseréppikulát okolinának is híjják.*
cserépre fordítás *cserépre fordítás* kif. 'nádtető átváltása cseréptetőre'. *A cserépre fordítás möktörtént, a nádat elégettük.*
cserépszilke *cserépszilke* fn. 'cserépedényfajta'. *A cserépszilkébe lëkvárt is töttek.*
cseréptörés *cseréptörés* fn. 'a sorban haladók közé szaladás; zárt soron való átszaladás'.
cserépverő *cserépverő* fn. 'cserepes, téglaverő'. *A cserépverő csak nyáron dógozott a cserépszín melletti gödörben.*
cseresznyeárverés *cserösznyeárverés* fn. 'a cseresznye fán való elárverezése'. *A vásárhejji Rácúton fástú ëggyütt árverezték a cserösznyét, de a fa maratt. Ez vót a cserösznyeárverés.*
cserevilág *cserevilág* fn. '1945–46-os, inflációs korszak, amikor a javakat nem pénzért adták, hanem cserélték'.

cserfes *cserfös* mn. 'beszédes, bőbeszédű (nő)'.
csérog *csérog* mn. 'nyafog, sírva nyafog (gyermek, nő)'.
csérogtat *cséroktat* ts.i. 'megríkat, megnyaggat, hogy sírjon'.
cserpák *csërpák* fn. 'fából készített vízmeregető (általában kis edény)'. *Hoz mán ëty csërpák vizet!*
csértessék! *csértessék!* msz. 'dícsértessék! – köszönés rövidítve'.
cservessző *cservessző* fn. 'szőlőtőkén két éves termővessző'.
cseszd meg *csezd mög!* ts.i. 'süsd meg!' (enyhe káromkodás).
Cseszkó *Cseszkó* fn. 'Csehszlovákia (országneve)' tréf.
cseszeget[1] *cseszöget* ts.i. 'piszkál, ingerel'.
cseszeget[2] *cseszöget* ts.i. 'férfi a nőt rendszeresen magáévá teszi'.
cseszik *cseszik* ts.i. 'nemileg közösül'.
csetle *csetle* mn. 'gyengén fejlett kukorica(cső)'.
csettegő-csattogó *csettögő-csattogó* mn. 'nem veszélyesen ugatgató kiskutya így ugat'.
csevejde *csevejde* fn. 'gyermekhad, gyermeksereg'.
csibe *csibe* fn. 'fiatal, tapasztalatlan kislány'.
csibehordó kánya *csibehordó kánya* kif. 'hamvas varjú'.
csibrik *csibrik* fn. 'kis vízhordó edény'. *A csibrigbe aggyá vizet!*
csibuk *csibak* fn. 'rövid szárú, fából készült, kupak nélküli pipa'.
csicsa *csicsa* mn. 'szép'. (már csak ragadványnévben él!)
csicsás *csicsás* mn. 'szép, csinos'. *Csicsás ruhát vöttek a kislánynak.*
csiccsant *csiccsant* tn.i. 'berúg, spicces lesz'.
csiccsed *csiccsed* tn.i. 'savanyodik, erjed'.
csicsiska *csicsiska* fn. 'alvás' (gyny.).
csicskara *csicskara* fn. 'szúrós, tüskés termésű gyomnövény'.
csicsókás *csicsókás* mn. 'fias (krumpli)'.
csigaleves *csigaleves* fn. 'csigatésztás húsleves'.
csigarétes *csigarétes* fn. 'csiga alakúra összecsavart rétes'.
csihad *csihad* tn.i. 'pihen'.
csígerbor *csígerbor* fn. 'vízzel feltöltött törkölyből erjesztett gyenge bor'. *Csígerbort attak a kapásoknak, tötögetőknek.*
csihel *csihöl* ts.i. 'ver'.
csihelő *csihölő* mn. 'verő, ütő'.
csihos *csihís* mn. 'ijedős, félénk, félős'.
csihessé tesz *csihíssé tösz* kif. 'félénkké, ijedőssé tesz'.
csikcsaózik *csikcsaózik* ts.i. 'csiklandozik, csiklandóskodik'. tréf. *Në csikcsaózz mán!!*
csiklik-csuklik *csiklik-csuklik* tn.i. 'hajlong, nyeklik'. *Csiklik-csuklik, mint a budlibicska.*
csíkmákszűrő *csíkmákszűrő* fn. 'tésztaszűrő, lyukas (szűrős) kanál'.
csíkmáktészta *csíkmáktészta* fn. 'metélt tészta'.
csikó[1] *csikó* fn. 'faragószék (szorítóval)'. *A csíkóba befokták a kocsi zápját.*
csikó[2] *csikó* fn. 'a vályogvetőt húzó (főként gyermek)'. *A vályogvetőre maddzagot, drótot vagy kötelet kötöttek, beleputtyantották a sarat, osztán ëhúzta a csikó oda, ahová kölött. Ott kifordították.*
csikó[3] *csikó* fn. 'gyermek, aki a kubikostalicskát hámmal húzta a talicskatoló előtt fel a pallón a töltésre'.

csikójárás *csikójárás* fn. 'csikólegelő'.
csikóláb[1] *csikóláb* fn. 'kisgyermek orrából lógó takony'. *Lóg a csikóláb a zórábú a krapeknak.*
csikóláb[2] *csikóláb* fn. 'nagy klarinét'.
csikónyírás *csikónyírás* fn. 'kisfiú nyírása'.
csikósgazda *csikózsgazda* fn. 'csikósok brigádvezetője'.
csíkszedő *csíkszödő* fn. 'tésztaszűrő'. *Csíkszödőve szötték a csíktésztát a vízbű.*
csíktészta *csíktészta* fn. 'levesbe való vékony tészta'.
csilás *csilás* mn. 'kancsal'. *Ojan csilás, kerbe néző a szöme.*
Csillag *Csillag* fn. 'egyik leggyakoribb lónév'.
csillaghomlokú *csillakhomlokú* fn. és mn. 'a ló fején lévő fehér folt'. *A csillaghomlokú a legnyalkább az egész ménözsben.*
csillagjárás *csillagjárás* fn. 'csillagozás, karácsonyi népszokás'.
csillagozás *csillagozás* fn. 'háromkirályok napján kialakult népszokás'.
csillagszakadás *csillakszakadás* fn. 'amikor ősszel az égről leesnek a csillagok'. *Tënnap este csillakszakadás vót.*
csillagvirág *csillagvirág* fn. 'nárcisz'.
csillingbilling *csillingbilling* fn. 'kis fürt szőlő, kis kukorica'.
csimasz *csimasz* fn. 'cserebogár lárvája'.
csimbók *csimbók* fn. 'kis termetű gyermek megszólításaként'. *Te, kis csimbók.*
csimbókos galuskaleves *csimbókos galuskaleves* kif. 'főtt ételféleség'.
csimicsomó *csimicsomó* fn. 'bog, csomó'. *Ódd mán ẽ eszt a csimicsomót!*
csimota *csimuta* fn. 'leszármazottja, ivadéka vkinek'.
csimpajgódzik *csimpajgódzik* tn.i. 'csimpaszkodik'.
csimpolya *csimpoja* fn. 'bőrduda, tillinkó'. *Fúdd a csimpojádat!*
csín *csín* fn. 'bűn, rosszaság'. *Te mán mëgint csínt követté ẽ!*
csina *csina* fn. 'kiscsikó megszólítása'. *Csina, csina, csinuka!!*
csinált út *csinátt út* kif. 'műút'. *A csinátt útat régön söpörték.*
csindribindri *csindribindri* fn. 'apróság'.
csingilibingili *csingilibingili* fn. 'kis kukoricacső'. *Csak ojan kis csingilibingili termött.*
csinkandlikukorica *csinkandlikukorica* fn. 'csírkandlikukorica kukoricafajta neve'.
csínyozó *csínyozó* fn. 'háromélű, vésőszerű szerszám'. *A csínyozóvã véste a kopjafára a kopjafás a nevet mög a díszítést.*
csint-csont *csint-csont* fn. 'mindenféle csont'. *Dopt ki eszt a csint-csontot!*
csinuka *csinuka* fn. 'kiscsikó megszólítása'.
csípi *csípi* ts.i. 'szereti, tetszik neki'.
csipafészek *csipafészök* fn. 'lekicsinylő, gúnyolódó kifejezés'. *Te, kis csipafészök!*
csipákol *csipákol* tn.i. 'hosszan csipog a csirke (gyermekre és nőre is mondják)'.
csipás *csipás* mn. 'fájóssszemű'.
csipás málé *csipás málé* kif. 'édes málé (a cukor kisül a tetejére)'.
csipcsipcsóka *csipcsipcsóka* fn. 'gyermekjáték'.
csipcsupkodik *csipcsupkodik* tn.i. 'kicsinyeskedik'.
csipcsuppol *csipcsuppol* ts.i. 'elapróz'. *Rozi néni ẽcsipcsuppolta az egész vagyonát, oszt asztán sënkinek së köllött.*
csípi *csípi* ts.i. 'szereti azt a vkit, vmit (tetszik neki)'.

csipisz *csipisz* fn. 'fityisz, semmi'. *Néha a csipisszẽ a fügét is mutattyák a zújjukkã.*
csipkebor *csipkebor* fn. 'csipkebogyóból készült bor'.
csipkefa *csipkefa* fn. 'vadrózsa fája'. *Csipkefárú szöttük a hecsedlit.*
csipkézet *csipkézet* fn. 'a ház esővető deszkájának szélére erősített szegélydísz, mintázott, fűrészelt deszka'.
csipog *csipog* tn.i. 'eseget az eső'. *Amikó csipogott a zeső, szalattunk.*
csipri-csupri *csipri-csupri* fn. 'apró-cseprő vmi'.
csipszar *csipszar* fn. 'pici-kicsi'. *Akkora, mint ẽcs csipszar.*
csíramálé *csíramálé* fn. 'kicsírázott búzából és megtört búzából, ennek levéből és kukoricalisztből készített sült lepényféleség'.
csírás *csírás* fn. 'borjas tehenekkel foglalkozó béres'. *A csírás elletött is, szoptatott is, mök fejt is.*
csíra tehén *csíra tehén* kif. 'meddő tehén'.
csiri *csiri* fn. 'veréb'.
csirinyó *csirinyó* fn. 'csupasz, kopasz kisveréb'. *Kiesött a csirinyó a fészögbű.*
csirip-csupp *csirip-csupp* fn. 'kevés, apró, pici, elaprózott vmi'.
csiripel *csiripöl* tn.i. 'fecseg'.
csirízesfenekű *csirízösfenekű* mn. 'cipész, csizmadia gúnyneveként'. *Mindön szusztërinast csirízösfenekűnek csúfoltak.*
csirízeskezű *csirízöskezű* mn. 'tolvaj, lopós'.
csirke *csirke* fn. 'egy villára való széna, szalma (szálastakarmány)'.
csirkeborító[1] *csirkeborító* fn. 'krinolin (női ruha)'.
csirkeborító[2] *csirkeborító* fn. 'kotlóborító, mely alatt a csirkék ettek'.
csirkedaráló *csirkedaráló* fn. 'csirkék részére kukoricát daráló gép'.
csirkegalamb *csirkegalamb* fn. 'pörge farkú galambfajta'.
csirkepásztor *csirkepásztor* fn. 'csirkékre vigyáz, hajtja a vetésről'.
csirkés *csirkés* fn. 'baromfifelvásárló'.
csirkéstyúk *csirkéstyúk* fn. 'kotló'.
csirkeszedő *csirkeszödő* fn. 'baromfifelvárásló'.
csirkézés *csirkézés* fn. 'szénának kisebb villahegybe való összegyűjtése'.
csirkézik *csirkézik* ts.i. 'szénát villahegynyi nagyságú csomókba összerak'.
csisz *csisz* ts.i. 'könnyedén érint'. *Csak csiszte a zújjam a kasza.*
csíszár *csíszár* fn. 'kupec (aki ad, vesz)'. *A csíszár lovakat is vött.*
csíszárkodik *csíszárkodik* tn.i. 'kupeckedik (ad, vesz)'.
csiszicsoszi *csiszicsoszi* mn. 'lassan lépegető, húzza a lábát'. *Az öreg mán csak csiszicsoszi, éppen hogy csak.*
csissza meg *csissza mög!* ts.i. 'csessze meg! (enyhe káromkodás)'.
csisszent *csisszent* ts.i. 'hirtelen vág, nyisszant'.
csitri *csitri* mn. 'apró, jelentéktelen, haszontalan'. *Csitri lány.*
csitt-csatt *csitt-csatt* fn. (mn.) 'csatakos, lucskos, nedves idő'.
csivirgós-csavargós *csivirgós-csavargós:csivirgős-csavargós* mn. 'kacskaringós, tekervényes'. *Csivirgós-csavargós úton jár.*
csivirint-csavarint *csivirint-csavarint* ts.i. 'csavar, csavargat'.
csivír-csavar *csivír-csavar* ts.i. 'csűr-csavar (főként a szót, nyakát)'.
csízióskönyv *csízióskönyv* fn. 'jóskönyv'.

csizma *csëzsma : csizsma : csimma* fn. 'ua'.
csizma ágyéka *csizsma ágyéka* fn. 'csizma hajlása a talp alatt'.
csizmahúzókutya *csizsmahúzókutya* fn. 'fakutya'.
csizmamarasztaló *csizsmamarasztaló* fn. 'ragadós, nagy sár'.
csizmafa *csizsmafa* fn. 'csizmába való kaptafa (csizmaszárkaptafa)'.
csizmanyomófa *csizsmanyomófa* fn. 'aki egyedül vetette le a csizmát, ezzel nyomta a csizma fejét'.
csizmareperálás *csizsmarëpërálás* fn. 'csizmajavítás'.
csizmarúd *csizsmarúd* fn. 'a csizmát ezen vitték a vásárra'.
csobolyó *csobojó* fn. 'szűrös locsoló'.
csócsa *csócsa : csócsó* fn. 'csecsemő számára előre megrágott étel'.
csodaszerzet *csudaszërzet* fn. 'különös ember'. *Gyütt ëgy csudaszërzet a faluba.*
csókás *csókás* fn. 'villásan kétfelé álló szarvasmarha megnevezése (Makón határrésznév is: *Csókás*)'.
csókaszemű *csókaszömű* mn. 'kékszemű barna ember'.
csola *csola* mn. 'lefelé álló (kalapszél, szarvállás)'.
csolákszemű *csolákszömű* mn. 'csilásszemű, rossz szemű'.
csomótaszigáló *csomótaszigáló* fn. 'asztalos' (gúny.)
csonkabika *csonkabika* fn. 'szarvasmarha szarvállása (letört szarvú)'.
csonkahét *csonkahét* fn. 'ünnep előtti hét'.
csonka utca *csonka úcca* kif. 'nem teljes hosszúságú utca (egyik oldalsora rövidebb)'. *Földeákon volt Csonka úcca .*
csonkavasárnap *csonkavasárnap* fn. 'hamvazószerda utáni vasárnap'.
csontika *csontika* fn. 'csontocska'. *A csontikát dobd ki a kutyának!*
csontkorcsolya *csontkorcsoja* fn. 'csontból kifaragott, lábra köthető korcsolya'. *A csontkorcsoja is hasította ám a jeget!*
csontpók *csontpók* fn. 'a ló lábának csontos daganata'.
csorbacsík *csorbacsík* fn. 'fogatlan gyermek csúfolója'. *Csorbacsík, mindön szarba belecsíp!*
csordaeresztés *csordaeresztés* fn. 'a csordáról beérkező tehenek szétengedése'. *Csordaeresztéskó mindönki várta a tehenit.*
csóré[1] *csóré* fn. 'a kisgyermek hányása, a kisgyermek kihányta étel'.
csóré[2] *csóré* mn. 'meztelen, ruhátlan, csupasz'. *Csóré veréb lëesött a fészökbű.*
csórel *csórël* ts.i. 'a kisbaba hány'. *A kisgyerök a zannya ölibe csórëlta a tejet.*
csóréleves *csóréleves* fn. 'szegényes leves'.
csóreszol *csórëszol* ts.i. 'csen, lop'.
csórézik *csórézik* ts.i. 'a csecsemő szájából tejes nyál buggyan ki'.
csorgás *csurgás* fn. 'a ház eresze (eresz, ahová a víz csöpög)'.
csorgatott tésztaleves *csurgatott tésztaleves* kif. 'olyan leves, melybe liszttel kevert tojást csorgatnak'.
Csorgó *Csurgó* fn. 'Csorgó nevű csatorna a makói határban'.
csóró *csóró* fn. 'cigány fiú' (szólítónév is).
csorog-csöpög *csurog-csöpög* tn.i. 'kerül, jut, van vmi haszon'. *Innen is csurog-csöpög, onnan is valami, oszt csak mögélünk.*

csoroszlya[1] *csorosztya* fn. 'az ekének az ekefej előtt függőlegesen álló, vasból készült része, mely a földet függőlegesen hasítja'.
csoroszlya[2] *csorosztya* fn. 'vén, öregasszony'. *Vén csorosztya.*
csoroszlyagúzs *csorosztyagúzs* fn. 'olyan vaspánt, mellyel a csoroszlyát az ekegerendelyhez erősítik'. *A csorosztyagúst két csavar tartotta.*
csosza[1] *csosza* mn. 'lábát húzó, lomha járású'.
csosza[2] *csosza* fn. 'kényelmes házicipő' (mamusz).
csosza[3] *csosza* mn. 'félre taposott lábbelisarok jelzője'. *Oja csosza a cipőt sarka, hogy rossz nézni!*
csóva *csóva* fn. 'eladó kocsira kitűzött (vásárban) szalmacsóva'.
csoze *csozë* fn. 'naplopó, csavargó, gazember'. *Te, vén csozë!*
cső *csű* fn. 'ua'.
csökös *csökös* mn. 1. 'buja természetű férfi'. 2. 'kis növésű férfi'.
csömbők *csömbők* fn. 'galacsin, gombóc, gubanc az állat szőrén (lóg)'. 2. 'fokhagyma üstökére ragadt sárgombóc, sárgalacsin'.
csömböllékes *csömböllékös* mn. 'sárgalacsinos'.
csömöszöl *csömöszöl* ts.i. 'dögönyöz'. *A szöllőt összecsömöszölték.*
csömpölyeg *csömpöjeg* fn. 'tapsztáshoz használt, durva, pelyvás, (apró szalmás) sárcsomó'. *Csömpöjegöt raktak a pallatra.*
csömpölyegel *csömpöjegöl* tn.i. 'csömpölyeget rak'.
csöpű *csöpű* fn. 'kóc'. *Ojan a haja, mint a csöpű (kócos).*
csörgős bot *csörgős bot* kif. 'betlehemes játék kelléke (botja)'.
csörgőskorsó *csörgőskorsó* fn. 'mázatlan cserépkorsó, melybe kiégetés előtt agyaggolyót tesznek'. *A csörgőkorsóban csörgött a gojó.*
csörgőszáraz *csörgőszáraz* mn. 'légszáraz'.
csörgőszarka *csörgőszarka* fn. 'szarka'. *Csörgőszarka ēvitte a csibét.*
csörmelék *csörmelék* fn. 'törmelék, hulladék'.
csörmő *csörmő* fn. 'törmelék, evés maradéka, tepertő alja'.
csörmőkukorica *csörmőkukorica* fn. 'aljkukorica'.
csörög-csattog *csörök-csattog* tn.i. 'pöröl, veszekszik'. *Julcsa mindig csörök-csattog.*
csöröge *csőrege* fn. 'forgács alakúra csavart, kisütött omlós sütemény'. *A csőregét zsírban sütötték, cukroszták, s ötték.*
csörögemetélő *csőregemetélő* fn. 'sarkantyúhoz hasonló alakú vágó, recés kerekű eszköz, mellyel a kinyújtott tésztát elvágják, kivágják'.
csőszbőgető *csőzbőgető* fn. 'nagy férfi hímvessző'.
csőszlány *csőszlány* fn. 'a szüreti bálban a szőlőt őrző leány'.
csőszlegény *csőszlegény* fn. 'szüreti bálban szőlőt őrző legény'.
csősztanya *csősztanya* fn. 'csőszkunyhó'.
csövedzik *csőveddzik* tn.i. 'a kukorica csövet ereszt'.
csövidinka *csövidinka* fn. (a kövidinka bormárkából származik a szó:) 'rossz bor'.
csövű *csűvű* mn. 'tornyú (templom), egycsövű, kétcsövű'. *Kétcsűvű a szegedi fogadalmi templom.*
csúcsi *csúcsi* mn. 'sarki'.
csucska *csucska* fn. 'csücsök, sarok'. *A csucskát szántotta a traktor.*
csúfondáros *csúfondáros* mn. 'csúnya, rút'.

csúfot űz *csúfot űz* ts.i. 'erőszakot követ el vkin'.
csuha *csuha* fn. 'bő felső ruha'. *Vöt fő a csuhát, mē mögfázó!*
csuhajla-ihajla *csuhajla-ihajla* réja 'tánc közbeni felkiáltás'.
csuhé *csuhéj* fn. 'csuhé, a kukoricacső borító levele, háziipari nyersanyag'. *A csuhéjat cüvekkē bontották ki a kukoricaszödéskó.*
csuklik-csiklik *csiklik-csuklik* tn.i. 'összecsuklik'.
csuklyásbarát *csukjázsbarát* fn. 'ferencrendi szerzetes'.
csula *csula* mn. 'lekonyuló karimájú, kajla kalap, szarv'.
csumiszkol *csumiszkol* ts.i. 'lenyomkod (csumiszol)'. *Csumiszkold a főtkrumplit, hogy jó lögyön a disznónak!*
csúnyálkodik *csúnyákodik* tn.i. 'ízetlenül beszél, viselkedik'.
csúnyaság *csúnyaság* fn. 'genny a furunkulusban'.
csupál *csupál* ts.i. 'lenyomkod, szétnyomkod (szőlőt, burgonyát)'.
csurak *csurak* fn. 'fényes, fekete posztóból készült báránybőr bélésű kabát, amely az ján, a nyakán és a kezénél és a kézelőnél fekete szőrmével volt díszítve'.
Csurgó *Csurgó* fn. 'Magyarcsanád-Bökényben a tó neve'.
csurka *csurka* fn. 'fürdővíz'. *A csurkát nagyon szereti a kizsbaba.*
csurkázik *csurkázik* tn.i. 'a kisbaba fürdőzik'.
csúrolás *csúrolás* fn. 'folyadék csorgatása'. *Elég a csúrolásbú!*
csurranásig *csurranásig* fn. 'színültig'. *Csurranásig öntötte tejjē.*
csurrant *csurrant* ts.i. 'tehenet fej'. *Csurranzsd mög a Riskát!*
csuszinga *csuszinga* fn. 'csuszkálásra alkalmas jég, csúszka'.
csuszingál *csuszingál* tn.i. 'jégen csúszkál'. *A jégön csuszingátunk.*
csúszka *csúszka* fn. 'síma, csúszósra koptatott töltésoldal, srég lépcsőtámfal teteje, melyen feneken lefelé csúszkálni lehet'.
csuszkura *csuszkura* fn. 'csúszkálás (helye)'. *Kimönyünk a csuszkurára.*
csuszkurál *csuszkurál* ts.i. 'piszkál'. *Nē csuszkurájj mán!*
csúszó[1] *csúszó* fn. 'az ekét alátámasztó, a barázdában csúszó vas, eketalp'. *A csúszót sosë köllött élösíteni.*
csúszó[2] *csúszó* fn. 'a törött kerék pótlására a szekér tengelye alá tett erős dorong (fa)'. *A csúszó mán füstölt, amikó sokáig csúszott a küvesúton.*
csúszófa *csúszófa* fn. 'ekeló' (erre teszik fel az egyes ekét, ha vontatják).
csúszólánc *csúszólánc* fn. 'a kocsioldalt alúlról összekötő lánc'.
csuszorál *csuszorál* tn.i. 'csúszkálva, öregesen lépked, megy'.
csúszóvas *csúszóvas* fn. 'a bal ekeszarvon (egyes ekén) levő hajlított vas, amelyen az oldalra döntött ekeszarvat védi a kopástól'. *A csúszóvas nagyon kifényösödik, ha csúszik a fődön.*
csúsztató *csúsztató* fn. 'ekeló'. (erre teszik fel az egyes ekét, ha vontatják).
csúsztatófa *csúsztatófa* fn. 'ekeló' (erre teszik fel az egyes ekét, ha vontatják).
csúsztatóvas *csúsztatóvas* fn. 'bal ekeszarvon (egyes ekén) levő hajlított vas, amelyen az oldalra döntött ekeszarvat védi az elkopástól'.
csuta *csuta* fn. 'kukoricacsutka (levelesszár), lerágott kukoricaszár'.
csutak *csutak* fn. 'földes mázoláshoz használt ruhadarab'.
csutka *csutka* fn. 'kukorica szára (többnyire levágva szárazon)'. *Csutkát ötettek éccaka a zökrökkē is.*

csutkababa *csutkababa* fn. 'morzsoltcsutkából készült baba'.
csutkababázik *csutkababázik* tn.i. 'csutkababával játszik'.
csutkakúp *csutkakúp* fn. 'kukoricaszárkévékből rakott kúp'.
csutkalevél *csutkalevél* fn. 'száraz kukoricaszár levele'.
csutkaparázs *csutkaparázs* fn. 'morzsoltcsutka parazsa'.
csutkarozka *csutkaroszka* fn. 'csutkababa neve'.
csutkaszár *csutkaszár* fn. 'kukoricaszár'. *Lëváktuk a csutkaszárat.*
csutkaszárkúp *csutkaszárkúp* fn. 'kukoricaszárkévékből rakott kúp'.
csutkató *csutkatű* fn. 'a kukoricaszárnak a szárvágás után a földben és a föld feletti (15–20 cm magas) töve'. *A csutkatű nagyon jó tűzrevaló.*
csutkatőverés *csutkatűverés* fn. 'csutkató bottal való kiverése a gyökerek között levő földtől'.
csutkázás *csutkázás* fn. 'a kukoricacső gépi morzsolásakor a gép alól a csutkázó dobálja ki a morzsoltcsutkát'.
csutribál *csutribál* fn. 'dugott, tanyai (engedély nélküli) bál'. *A csutribálat patkaporos bálnak is hítták.*
csúvár *csúvár* fn. 'a malomba szállítandó őrletnivalót szedte össze kocsival, s szállította a malomba, s onnét vissza'. *A csúvár (csúváros), ha gyütt vagy rázta a csöngőt, vagy a lován vót a csöngő.*
csűcsös *csűcsös* mn. 'csöccsel, szopókával ellátott'. *A csűcsös korsóbú ittak.*
csűcsű *csűcsű* fn. 'fésű' tréf.
csüggő *csüggő* fn. 'kőművesfüggő'. *Csüggővē csüggőszték a falat.*
csühög *csühög* tn.i. 'négy ütemű, régi motor hangja után (lehet hangutánzószó is)'.
csühögő *csühögő* fn. 'hímvessző'.
csürhés *csürhés* mn. 'csürhében nevelkedett (disznó)'. *A csürhés disznó összetart, védi ëgymást.*
csűrölget *csűrölget* ts.i. 'folyadékot töltöget'. *Në csűrölgezsd mán aszt a tejet!*
csütörizé *csütörizé* fn. 'finomkodva, kimérten beszélő ember' (gúny.).

D

dadri *dadri* mn. 'hadaró'.
dagaszt *dagaszt* ts.i. 'türelmetlen állat egy helyben topog'.
dagasztóalj *dagasztóajj* fn. 'dagasztóteknő alá való négylábú állvány'. *A dagasztóajjat széklábnak is hítták.*
dagasztóláb *dagasztóláb* fn. 'dagasztóteknő alá való négylábú állvány'.
dagasztószék *dagasztószék* fn. 'dagasztóteknő alá való négylábú állvány'.
dajdajozik *dajdajozik* tn.i. 'spiccesen énekel'. *Fölátt a zasztarra, oszt od dajdajozott, ugrát, ordított.*
dajkatehén *dajkatehén* fn. 'az a tehén, mely más tehén fiát (is) szoptatja'. *A Riska a Dáma fiját is szoptatta, ezér dajkatehén.*
dajna *dajna* fn. 'könnyűvérű, kapható nő'.
dajvékol *dajvékol* ts.i. 'kurjongat'.
dajvérozik *dajvérozik* tn.i. 'kurjongat, ordítozik, berúgva hejehujázik'. *A részög berugva dajvérozott a zúccán.*

daku *daku* fn. 'nehéz posztóból készült nagykabát'. *Vöt fő a dakut!*
dakukacabáj *dakukacabáj* fn. 'rossz nagykabát'.
dallikóztak *dallikóztak* ts.i. 'daloltak, énekeltek (a fonóban)'.
dáma *dáma* fn. 'ringyó, céda (nő)'.
daral *daral* tn.i. 'fél'. *Annyid daral, hogy mán tiszta ideg.*
darazsas *darazsas* mn. 'mérges, haragos'. *Az öreg mindig darazsas.*
darázsfészek *darásfészök* fn. 'furunkulus, kelés, ahol a genny külön-külön kis rekeszben helyezkedik el, mely kifakadozik'. *A darázsfészök kifakatt a kezeszárán.*
dárdája *dárdájja* fn. 'férfi nemiszerve'.
darizik *darizik* ts.i. 'kunyerál, kéreget'. *A kisgyerök darizott.*
Daru *Daru* fn. 1. 'ökörnév'. *Möggyütt a Daru mög a Lombár!* 2. 'daru: kártyázásban (magyar kártyával) bármelyik ász'.
darudöbögős *darudöbögős* fn. 'népi táncfajta'. *Ējárták a darudöbögőst.*
darunyakú *darunyakú* mn. 'barnásfekete nyakú szarvasmarha'.
daruszürke *daruszürke* mn. (lószínnév:) 'a szürke egyik árnyalata'.
darvas *darvas* fn. 'nagy szarvú ökör'. *Befokták a darvast, csás vót.*
datura *datura* fn. 'nagy tölcsérű virág'. *Kinyít a datura virágja.*
davaj *davaj!* msz. 'ide vele, gyerünk' tréf.-gúny.
davallérozik *davallérozik* tn.i. 'büszkén pöffeszkedik, nagyképűsködik, tombol'. *Pétör davallérozott a lakodalomba.*
debla *dëbla* mn. 'debella, testes, lomha járású (ember, állat)'.
deciz *deciz* ts.i. 'pontoskodik, pontosan méreget'. *Në deciz mán!*
dédöreganya *dédöreganya* fn. 'dédanya'.
delelőkút *delelőkút* fn. 'kút a legelőn, ahol a jószág délben pihen'.
depó *dëpó* fn. 'pálinkakimérőhely (kocsma)'. *A dëpóban ittak a komák.*
dercedurcáskodik *dercedurcáskodik* tn.i. 'durcáskodik'.
dereglye *deregje* fn. 'trágya- és pelyvahordásra alkalmas eszköz'.
dereglyés *deregjés* fn. 'pelyvahordó a cséplőgépnél'.
derékfürhéc *dërékfürhéc* fn. 'a nyújtót keresztező, a szekér alját tartó fa'. *A derékfürhéc is fábú vót, de be vót vasalva.*
derékpánt *dërékpánt* fn. 'szekéroldal felső fáján levő vaspánt'.
derékszeg *dërékszög* fn. 'vastag, erős vasszeg a szekérben, amely a fergettyűt és a nyújtót az első tengelyhez erősíti'.
derespej *derespej* mn. '(lószínnév:) a pej szín egyik árnyalata'.
deressárga *deressárga* mn. '(lószínnév:) a sárga egyik árnyalata'.
deresszürke *deresszürke* mn. '(lószínnév:) a szürke egyik árnyalata'.
dergovác *dergovác* fn. 'olyan személy a vásárban, akit az eladó előre megfogad, hogy amikor komoly vevője van, menjen oda és ígérjen rá'. *A dergóvácnak nem vót péze, csak pofája.*
dérrel-durral *dérrē-durrā* hsz. 'hangosan, csapkodva'. *Nagy dérrē-durrā mönt ki a zajtón, kijabát, mög csabdosta is a zajtót.*
derreg-durrog *derreg-durrog* tn.i. 'mérgeskedik'.
dérütötte *dérütötte* mn. 'megfagyott (növény)'.
derzsi *derzsi* fn. 'magyar kártyában az ászok neve'. *A maggderzsi, pirozsderzsi, tögderzsi, ződdérzsi mind nállam van!*

desz *desz* ts.i. 'odavág, rávág'. *Desz oda a favillávā. Desz a tetejibe.*
deszka! *dëszka!* hsz. 'az ajtó kopogáskor (kívülről kopogtak), s aki benn volt azt mondta: deszka! *Ha még ëtyszer kopogott, akkor a válasz: Végig dëszka! Ez is azt jelenti: szabad!*
deszkaköz *dëszkaköz* fn. 'a falverésnél egy deszka közébe bevert földmennyiség'. *Kész a dëszkaköz, möhetünk főjjebb!*
dettó *dëttó* hsz. 'ugyanaz, ugyanannyi'.
dévánkozik *dévánkozik* tn.i. 'habozik, bizonytalankodik, tanakodik'.
devernyázik[1] *devernyázik* tn.i. 'tivornyázik'. *Jóska devernyázik.*
devernyázik[2] *devernyázik* tn.i. 'lustálkodik'. *A koma od devernyázott a fa alatt.*
dézsás oláh *dézsás oláj* kif. 'dézsát áruló erdélyi ember'.
dézsástúró *dézsástúrú* fn. 'dézsában tartott (érlelt) túró'.
dezséri *dezséri* fn. 'desire márkájú, holland burgonya'. *A dezséri beérött, oszt főszöttük.*
diákír *diákír* fn. 'emberi ürülék'.
díb-dáb *díb-dáb* kif. 'lomha járásmód'. *Úgy díb-dáb vánszorgott.*
díbol *díbol* ts.i. 'rátaposva rongál, pusztít, tirimbol'. *Ugrád, díbolt, mindönt lëtaposott.*
dibeg-dobog *dibög-dobog* tn.i. 'dobog'.
diceg-döcög *dicög-döcög* tn.i. 'döcög, ballag'. *Szép lassan dicögött-döcögött.*
dida *dida* fn. 'női mell'.
difinyó *difinyó* mn. 'finom'. *Nagyon difinyó ez a torta.*
digid-dagad *digid-dagad* tn.i. 'dagad'. *Lassan digid-dagad a tészta.*
digó *digó* fn. 'kordéval dolgozó kubikos'. *A digó kordévā horta a fődet a tőtéshön.*
digózás *digózás* fn. 'a föld mélyen való megfordítása a szőlő alá'. *A digózás möktörtént, löhet ültetni a szöllőt.*
dikhec[1] *dikhec!* isz. 'ni! nézd!'.
dikhec[2] *dikhec* fn. 'vége van, kampec'.
dikhenc *dikhenc* mn. 'gebe, sovány'. *Ojan kis dikhenc vagy.*
dikics *dikics* fn. 'rossz bicska'. *Në nyuzgold mán azza a dikiccsē!*
dikicsel *dikicsöl* ts.i. 'rossz, életlen késsel, bicskával vág'.
dikkel *dikköl* ts.i. 'kézben tolható ekekapával dolgozik'. *A gányó dikkölővē dikkölte a hagymafődet.*
dikkelő *dikkölő* fn. 'tolókapa'. *A dikkölő ëty kerékön gurul.*
diktatúra *diktatúra* fn. 'direktórium a Tanácsköztársaság idején'. (Ragadványnév is: *Diktatúra Jóska bácsi = Bajusz József:* a Tanácsköztársaság idején a direktórium elnöke volt.)
dila *dila* mn. 'gyengeelméjű, félkegyelmű'. *Te, dila!*
diláj *diláj* mn. 'dili, dilis'. (már csak ragadványnévben él: *Diláj*)
dilibogyó *dilibogyó* fn. 'általános gyógyszer, de konkrétan: altató, idegcsillapító'. *Bedobott kéd dilibogyót, oszt asztán mögnyugodott.*
dilingós *dillingós:dillinkós* mn. 'együgyű, félbolond'. *Jóska ojan dillingós vót.*
dinka *dinka* mn. 1. 'részeg'. 2. 'ütődött'. 3. 'dilis'.
dinkaitök *dinkajitök* fn. 'sütőtök'. *Dinkajitököt sütöttünk a sütőbe.*
dinkatök *dinkatök* fn. 'sütőtök'. *A dinkatök jó sütni.*
dinnye *dinnye* mn. 'hülye, bolond, bolondos'. *Te, dinnye!*

dinnyeherülés fn. 'a dinnye aljának (orozva) meglékelése (ha nem jó, akkor lefelé fordítják, s ott hagyják). *A dinnyeherülés lényegében dinnyelékelés, csak tilozsban.*

dinnyekalap *dinnyekalap* fn. 'dinnyéből készült kalap' (a kettévágott dinnyehéjból a belét kiettük, s a hajat a fejünkre húztuk, s „harcoltunk" benne).

diribes-darabos *diribös-darabos* mn. 'apró, diribdarab'. *Csak ojan diribös-darabos szén van a telepön.*

dirrel-durral *dirrē-durrā* hangutánzószó 'nagy mérgesen hangosan, csapkodva'. *Nagy dirrē-durrā mönt ki a házbú.*

diskura *diskura* fn. 'beszélgetés, társalgás'. *Vót ot nagy diskura.*

díszmákvirág *díszmákvirág* fn. 'rossz ember, gonosz ember'. *Te, díszmákvirág!*

disznó *dëszny ó : gyëszny ó* fn. 'ua'.

disznóalom *disznóalom* fn. 'rendetlenség'. *Akkora disznóalom vót ot, hoty sëmmi së vót a hejjin.*

disznócenzár *disznócënzár* fn. 'disznóra vevőt hozó közvetítő'.

disznókupec *disznókupec* fn. 'disznó- (sertés-) kereskedő'. *A disznókupec it mögvötte a disznót, ott elatta.*

disznókutrica *disznókutrica* fn. 'disznómérlegelő ketrec'.

disznónyúja *disznónyújja* fn. 'a keresztcsont a rátapadó izmokkal együtt'. *A disznónyújjábú jó kóbász van – a köröszcsont nékű.*

disznóórja *disznóórija* fn. 'a sertés hátgerince, rajta a farok is'.

disznópasszus *disznópasszus* fn. 'marhalevél, járlat'.

disznóparcsin *disznóparcsin* fn. 'porcsinkeserűfű'.

disznószájú *disznószájú* mn. 'nagyon csúnya beszédű ember'. *Nagyon disznószájjú vót a koma, mindik csúnyákat beszét.*

disznószerencse *disznószöröncse* fn. 'nagy szerencse'. *Disznószöröncséjje vót a szomszédnak, nyert ëggy ótót.*

disznóvacok *disznóvacok* fn. 'nagy rendetlenség'. *Akkora disznóvacok vót Julcsájékná, mindön szanaszét hevert.*

díszpaszuly *diszpaszúr* fn. (gyermeknek mondják, ha rossz, nem lehet példaképül állítani más gyermek elé) *Ó, te díszpaszúr!*

dobbint *dobbint* tn.i. 'dobbant'. *Dobbintott ëggyet a lábáva.*

dobfara *dopfara* fn. 'cséplőgép hátsó része'. *Dopfaráná vót a szalmarudasrakó.*

dobfenekű *dopfenekű* mn. 'nagy ülepű'. *Karikalábú dopfenekű!*

dobogó *dobogó* fn. 'árkon, gödrön átvezető hidacska'.

dobseggű *dopseggű* mn. 'nagy ülepű (csúfoló)'. *Karikalábú,dopseggű!*

dohog[1] *dohog* tn.i. 'szellent'.

dohog[2] *dohog* tn.i. 'öreg kutya ugat'. *Az öreg Bodri dohogott.*

dókázás *dókázás* fn. 'uradalmakban a felakasztott ekevas összeverése (ébresztés és összehívó jelleggel)'.

dokument *dokument* fn. 'írás'.

dólézés *dólézás* fn. '(lányokkal) közösülés'.

dolgozónap *dógozónap* fn. 'munkanap, hétköznap'.

dolgozóruha *dógozóruha* fn. 'hétköznapi ruha'.

dombéroz *dombéroz* tn.i. 'mulat, dobog, dáridózik'.

domoó *domoó* fn. 'a kenyér zsöngéje, gyürkéje'. *A domoó néha ëty kicsit zsöngés vót.*

donyec *donyec* fn. 'ringyó, szerető'. *Nagy donyec ez a nő.*

dordel *dordel* fn. 'halál'. *Majd ëgyün érted a dordel!*

dorga *dorga* fn. 'szidás, szidalom'. *Kapott akkora dorgát, hogy alig át mög a lábán.*

dorkó *dorkó* fn. 'gumicipő (sporthoz)'.

dorong *dorong* fn. 'férfi nemiszerve'.

doroszol *doroszol* ts.i. 'húzza a farát és úgy megy'. *Úgy doroszol, de mëgy, csak mëgy.*

dosza *doca* mn. 'sánta, bice'. *Kicsid doca vót neki a lába.*

doszta *doszta* hsz. 'elég! (kártyázás közbeni kifejezés, amikor már nem kér több kártyalapot)'.

döbbencs *döbbencs* mn. 'tenyeres-talpas'. *Döbbencs ëty koma ez a Ferkó.*

dödög *dödög* ts.i. 'dohog, magában dörmög, dömmög'. *Mindik csag dödögött.*

döfi *döfi* fn. 'kenyér (főleg veknikenyér)'.

dög *dög* fn. 'nagyon sok (vmiből)'. *Annyi van, mint a dög.*

dögkerék *dökkerék* fn. 'földbe ásott oszlopon levő kerék'. *Erről kaptak a kutyák húst künn a legelőn, a dögkerékről.*

dögkert *dökkert* fn. 'dögtemető, elkülönített, bekerített hely, ahová az elhullott nagyobb jószágokat eltemették'.

dögkút *dökkút* fn. 'a dögtemetőben ásott kút az apróbb állatoknak'.

döglődik *döglődik* tn.i. 'lustálkodik, heverész'.

Dögmaros *Dögmaros* fn. 'a Maros szabályozás előtti ága'.

Dögtisza *Döktisza* fn. 'a Tisza szabályozás előtti ága'.

döhög *döhög* tn.i. 'dohog'. *Az öreg mindig csag döhögött.*

dől *dűll* tn.i. 'ua'.

dőlt *dűtt* mn. 'ua'.

döme *döme* mn. 'köpcös, tömzsi' (ragadványnév is).

dömmög *dömmög* tn.i. 'magában haragosan beszél, morog, morgolódik'.

dömsödi *dömsödi* mn. 'köpcös kis ember'.

döngicsél *döngécsöl* tn.i. 'döngicsél (a méh, légy)'.

dönt *dűt* ts.i. 'ua'.

dörgincs *dörgincs* fn. 'kis- és süldőmalac'.

dörgöl *dörgöl* tn.i. 'nagybőgőzik (a vonót mozgatja)'.

dörgölés *dörgölés* fn. 'tarhonyának rostán való átdörgölése'.

dörgölő *dörgölő* fn. 'a szekéroldal alsó, vízszintes fájára erősített vaslemez, amely megakadályozza a forduló kerék oldalfához való dörzsölődését'. *A dörgölőt is mökkenték kocsikenyőccsē.*

dörgölődzőfa *dörgölődzőfa* fn. 'földbe ásott oszlop, melyhez a jószág (főleg a legelőn) hozzádörgölődzhet'.

dörgölővas *dörgölővas* fn. 'a szekéroldal alsó, vízszintes fájára erősített vaslemez, amely megakadályozza a forduló kerék oldalfához való dörzsölődését'.

dörmöl *dörmöl* ts.i. 'összemorzsál, morzsássá tesz'. *A száraz kënyeret nem aprította nagyanyám a tejbe, hanem dörmölte.*

dörmölős[1] *dörmölős* mn. 'morzsálódzós, olyan kenyér bele (málé), ami kirontja a szájat, mert érdes, száraz (félszáraz)'.

dörmölős[2] *dörmölős* mn. 'dörgölődő és egyszerre doromboló (macska)'. *Nagyon kedves ez a dörmölős macska.*
döröcsköl *döröcsköl* ts.i. 'nyomkod, megnyomkod, összenyomkod, összezúz (szőlőt)'. *Döröcsköld mög jó a hátam! Döröcsköld mög a szöllőt!*
döröcskölőfa *döröcskölőfa* fn. 'nyomkodófa, mellyel a (szőlőt) préselés előtt összenyomkodják'. *Döröcskölőfávã nyomkodd a szöllőt!*
dörög-morog *dörög-morog* tn.i. 'duzzog, mérges, morgolódik'.
döröszöl *döröszöl* ts.i. 'macska, kutya, malac, melynek a derekára vágtak, s húzza (félre fordítva) a hátsó részét (mozgásforma)'.
dörzsölőfa *dörzsölőfa* fn. 'földbe ásott oszlop, melyhez a jószág hozzádörgölődzhet (főleg a legelőn)'.
drága[1] *dërága* fn. 'has, gyomor'. *Jó mögraktuk (tömtük) a dërágát.*
drága[2] *dërága* mn. 'ua'.
drót *dërót* fn. 'ua'.
drótkukac *drótkukac* fn. 'drótféreg'.
drótos *dërótos* fn. 'edények drótozásával, foltozásával foglalkozó vándoriparos'. *A dërótos így kijabát: Drótozni, fótozni, fazëkat rëpëráni!!*
drugár *drugár* fn. 'farönk'. *A drugárok úsztak a Maroson lëfelé.*
duda *duda* fn. 'bádogból készült hangszer, csordáskürt'. *Amikó a dudába belefútt a kondás, a malacok kiugrátak az ól tetejin.*
duda[1] *duda* fn. 'dudacserép, kúpcserép'. *Főraktuk a dudát a girincre.*
duda[2] *duda* fn. 'hagymaszárból készített hangszer'. *A hagymafődön csinátunk dudát, oszt fúttuk.*
duda[3] *duda* fn. 'erős, szép női mell'. *Mökfogdosták Nóra dudáját.*
dudál *dudál* tn.i. 'kanászkürttel tülköl'.
dudáz *dudáz* ts.i. 'házgerincre dudacserepet rak'.
dudi *dudi* mn. 1. 'kövér, pufók (főleg gyermek)'. 2. 'cucli'.
dudú *dudú* fn. 'autó' (kisgyermek autótülkölés hangjának utánzásakor tesz így, s mondja:) *dudú! dudú!*
dudul *dudul* tn.i. 'tutul' (autóhangot utánoz kisgyermek).
dudus *dudus* fn. 'szeretetreváló, szép kislány becézése'. *Te, kis dudus!*
dudva[1] *dudva* fn. 'trágya'. *Kihorták a dudvát a fődre.*
dudva[2] *dudva* fn. 'ferbli (magyar kártyával) egy kézben levő, négy azonos színű kártyalap (bejelentése)'. *Dudvám van!*
dudvakazal *dudvakazal* fn. 'trágyakazal'. *Dudvakazal a főd végin át.*
dudvás *dudvás* mn. 'trágyával megszórt, megterített földterület'.
dudváz *dudváz* ts.i. 'földet trágyáz'. *A bërös hajnalban mán dudvázott.*
dug[1] *gyug* tn.i. 'nemileg közösül'.
dug[2] *gyug* ts.i. 'kemencét fűt, kemencébe dugja a tűzrevalót'.
dug[3] *gyug* ts.i. 'dug'. *Dajkám gyugott neköm ëty kis kóbászt.*
dugacs *dugacs* fn. 'kisgyermek kicsinyítő megszólítása' tréf.
dugasz *dugasz : gyugasz* fn. 'kis ember megszólítása' tréf. *Te, kis dugasz!*
dugat *gyugat* fn. 'a kemencébe egyszerre bedugható szalmacsomó, ízékmennyiség'. *Öt gyugat vót ëty fütet.*

dugdos[1] *gyugdos* ts.i. 'dugdos'. Kukoricacsőveket a szekéroldal mellé (belülről) hegyére állítva gyugdos.
dugdos[2] *gyugdos* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
dugdos[3] *gyugdos* ts.i. 'titokban ad vmit'. *Dajkám mindig gyugdosott valamit neköm.*
dugdosás[1] *dugdosás* fn. 'nádtetőjavítás, nádpótlás a háztetőn'.
dugdosás[2] *dugdosás* fn. 'a csöncsöngyűrű nevű játékban a gyűrűt titokban átadó játékos ezt teszi'.
dugesz *gyugesz* mn. 'dugott vmi (pénz is)'. *Mindig vót dajkámná ëty kis gyugesz cúkor.*
duggat[1] *gyuggat* ts.i. 'duggat' (hagymát a földbe)'. *A foghajmát mán akkó gyuggatták, amikó ëmönt a hó a fődrű.*
duggat[2] *gyuggat* ts.i. 'nádcsomók bedugdosásával pótolja a nádhiányt a nádtetőn'. *A nádvérő gyuggatta a tetéjt.*
duggat[3] *gyuggat* ts.i. 'férfi a nővel nemileg közösül'.
duggatás[1] *gyuggatás* fn. 'emberi közösülés'.
duggatás[2] *gyuggatás* fn. 'dugdosás, nádtetőn a nád hiánypótlása új nádcsomókkal, dugdosással való pótlása'.
dughagyma *dukhajma* fn. 'ua'.
dugig *gyugig* hsz. 'dugig, telistele, zsúfolásig tele'.
dugó[1] *gyugó* fn. 'kis ember' gúny., tréf. *Ojan, mint ëty kis gyugó.*
dugó[2] *gyugó* fn. 'dugó'. *A züvegbe jó passzol a gyugó.*
dugott[1] *gyugott* mn. 'tiltott, engedély nélküli vmi (disznóölés, pálinkafőzés, magánháznál rendezett táncmulatság)'.
dugott[2] *gyugott* mn. 'dugott'. *Kaptam a gyugott pízbű.*
dummog *dummog* tn.i. 'morog, mérgesen zsörtölődik'. *Az öreg dummogott.*
dunduli *dunduli* mn. 'dundi, pufók, jóltáplált'. *A kisgyermek szép dunduli.*
duni *duni* mn. 'az orrából beszélő' (ragadványnév is). *Nagyapámat is Duni-nak hítták, mẽ ojan duni vót.*
dunog *dunog* tn.i. 'dörmög, zsörtölődik'. *Ferkó mindig dunog.*
dunyog *dunnyog* tn.i. 'orrából beszél'. *Rozi mindik csak dunnyog.*
dunszt *dunct* fn. 'fogalom'. *Halvány dunctya sincs hozzá.*
duránci *duráncai* fn. 'szilvafajta'.
durbincs *durbincs* fn. 'kisgyermek megszólítása'. *Te, kizs durbincs!*
durca *durca* fn. 'kenyér kitüremkedése, gyürkéje'. *A durca kicsit zsöngés vód, de nagyon finom vót.*
durcás *durcás* mn. 'olyan (kenyér), melynek kitüremkedése, gyürkéje van'.
durmancskodik *durmancskodik* tn.i. 'makacskodik, mérgeskedik, akaratoskodik'. *A kislány mindig durmancskodott.*
durrog *durrog* tn.i. 'mérgeskedik, dohog, pöröl'. *Mindig csak durrog.*
durrogtat *durroktat* tn.i. 'szellent'.
duruzsol[1] *durúzsol* tn.i. 'dörmög, morog, zúgolódik'. *Nẽ durúzsoj mán!*
duruzsol[2] *durúzsol* tn.i. 'szerelmeskedik'. *Pista mög Manci od durúzsoltak a sarogba.*
dusás *dusás* mn. 'busás'. *Dusás haszonra töt szört a kupec.*
duskál *duskál* tn.i. 'a tálban túrkál, válogat'. *Csak úgy duskát a tálba.*
duttyán *duttyán* fn. 1. 'vásárban, búcsúban alkalmi sátor'. 2. 'lacikonyha, melyben ételt és italt árulnak'. *A duttyánba sűtt-főtt.*

duzma *duzma* fn. 'szótlan harag'. *A duzma csak úty ford benne.*
duzmancs *duzmancs : duzsmancs* mn. 'haragvó, mindig sértődött (személy)'. *Duzmancs ëty kislány ez a Julcsa.*
duzsmancsoskodik *duzsmancsoskodik* tn.i. 'akaratoskodik, duzzog, mérges, haragvó'. *Duzsmancsoskodott a kislány, még verte is magát a főthön.*
düdü *düdü* fn. 'ügyetlen, elkényeztetett gyermek' (ragadványnév is)'. *Ojan kizs düdü!*
dülőbiztos *düllőbisztos* fn. 'csősz'.
dülőföld *düllőfőd* fn. 'egy dűlőnyi hosszúságú föld, melynek két végén dűlőút van'.
dűlőznek *düllőznek* tn.i. 'valamilyen körülmények között élnek'. *Anygyó mög a mönye nem düllősztek soha.*
dümmög[1] *dümmög* tn.i. 'morog, zsörtölődzik'. *Në dümmögj mán itt!*
dümmög[2] *dümmög* tn.i. 'magában (érthetetlenül) félhangosan beszél, morog, morgolódik (mérgesen is)'. *Csak dümmögöd, dümmögöd mindig.*
dümmögés *dümmögés* fn. 'zsörtölődés, morgolódás'. *Dümmögés hallaccot ki a házbú.*
dürgincs *dürgincs* fn. 'kismalac'. *Szopik-ë még ez a kizs dürgincs?*
dürücköl *dürücköl* ts.i. 'nyomkod, gyömöszöl, gyomroz'. *Dürücköld mög a hátamad, de jól!!*
dürüszöl *dürüszöl* tn.i. 'amikor vki vagy vmi húzza a derekát, s úgy megy'. *A kismalac dürüszkölt a zudvaron.*
düzzög *düzzög* tn.i. 'terhes asszony (nő), kövér ember nehezen megy, nehezen viszi a terhét, a súlyát'.

DZS

dzsamál *dzsamál* ts.i. 'mohón eszik, fal'. *Jóska dzsamáta a núdlit.*
dzsukhel *dzsukhel* fn. 'kutya'. *Vidd innen eszt a dzsukhelt!*
dzsumesz *dzsumesz* msz. 'mindent bele!'. *Aggyad neki! Dzsumesz!*

E É

ebagos[1] *ebagos* mn. 'szőrösen született (gyermek)'. *Jankó ebagos kölök vót mán születésekó.*
ebagos[2] *abagos* fn. 'betegségféleség'.
ebenguba *ebenguba* msz. 'mindegy'. *Ebenguba, péz vagy szalonna!*
ebkapor *epkapor* fn. 'gyomnövény'.
ebsömör *epsömör* fn. 'bőrsömör arcon, karon, nyakon'.
ebszőlő *epszöllő* fn. 'mérges gyomnövény'.
ecetera-ecetera *ecetera-ecetera* nm. 'ésatöbbi, ésatöbbi'.
édesbátyám *édözsbátyám* fn. 'nagybátyám'. *Az édözsbátyám ēmönt a háborúba, oda is veszött a zelső rohamba.*
édesegy *édösëggy* mn. 'jó viszonyban levő'. *Édösëty komám, jó, hogy it vagy!*
eel *eel* ts.i. 'piciny gyermek székel'. *Kisfijam, eej mán!*

égedelem *égedelöm* mn. 1. 'nagyon rossz (főleg gyermek)'. *Égedelöm ëty kölök.* 2. 'veszedelem, baj' (fn.) *Az égedelöm kerűgetöt bennünket.*
egér *egér* fn. 'a ló testén daganat, csomó'. *Egér vót a ló marján.*
éghetetlen *ékhetetlen* mn. 'nagyon rossz (magatartásforma)'. *Ékhetetlen ëgy rossz embör ez a Tóni!*
égő szerelöm *égő szerelöm* kif. 'kakukszegfű (virág)'.
egres *egrös* fn. 'ua'.
egrecérplacc *egrecírplacc* fn. 'gyakorlótér'.
egyalmú *ëgyalmú* mn. 'együtt nevelkedett (gyermek, állat)'. *Jóska mög Jani ëgyalmújak.* 2. 'ikrek'.
egyalombeli *ëggyalombeli* mn. 'egyszerre, közel egyidőben születettek'. *Pétör, Tóni mög Laci ëggyalombelijek.*
egyenes *igenyös* mn. 'egyenes'.
egyenest *igenyöst* hsz. 'azon nyomban'.
egy karra dolgoznak *ëty karra dógoznak* kif. 'közös keresetre dolgoznak'. *Jani mög az apóssa ëty karra dógoznak.*
egy kenyéren élnek *ëty kinyérön élnek* kif. 'közös háztartásban élnek'. *Julcsa mög az anyóssájék ëty kinyérön élnek.*
egyszer *ëccő*
egytrapp *ëtytarapp* fn. 'folyamatos, egész úton való ügetés, futás'. *Ëtytrapp vót ám hazájig, mē gyütt a vihar.*
ehejt *ehejt* hsz. 'itt ni'. *Ehejt tanálod, amit ēvesztötté.*
ehen! *ehen!* msz. 'igen (az „n" alig hallhatóan)'.
ehen *ehen* isz. 'aha' (ráismerés, felismerés kifejezésére) (tényleg)'. *Néha még az ehent mondó a saját homlokára is csap saját tenyerével.*
éhnyál *éhnyál* fn. 'olyan nyál a szájban, amikor még aznap semmit nem evett'. *Éhnyál szalatt a szájjába, mē mék falat së vót a szájjában.*
éhom *éhom* fn. 'üres gyomor, evés előtti állapot'. *Éhomra főhajtott ëggy féldeci ágyaspálinkát.*
éhtyúk *éhtyúk* fn. 'éhes tyúk'. *Főkapta, mint éhtyúk a taknyot.*
ehun *ehun* hsz. 'itt van'. *Ehun van ë, ē sincs veszve!*
éjjelibakter *éjelibakter* fn. 'éjjeliőr'. *Az éjelibakter lámpát gyútott, mög ótott is.*
egy ekebeli gyerek *ëggy ekebeli gyerök* kif. 'egy családban tizennyolc gyermek'. *Mari nénijéknek ëgy ekebeli gyerökük vót.*
egy ekeföld *ëggy ekefőd* kif. 'földmérték, két lóval egy nap alatt megszántott földnagyság egyes ekével'. *Ëggy ekefőd körübelű tizennyóc lánc, azaz ëgyezernyócszáz négyszögöl főd vót.*
ekehúzató *ekehúzató* fn. 'ekeló – fából'. *Ekehúzatóvā húzatták a zekét, ha nem messzire möntek szántani.*
ékel *ékel* ts.i. 'nemileg közösül'.
ekeló *ekeló* fn. 'az a kétágú fa, amelyen az ekét vontatják (csúsztatják)'. *Az ekelovat is ló húszta úty, hogy az eketajigát húszta a ló, az eketaliga pedig a zekét.*
éklécel *éklécöl* ts.i. 'nemileg közösül'.
eladó *eledó* mn. 'eladó'. *Ez a ház eledó! A gazdájja csavargó!*
elállnivaló *elánivaló* mn. 'állóképes befőznivaló'. *Ez az uborka mán elánivaló.*

elbámészkodik (a nap) *ebámészkodik (a nap)* kif. 'nagyon süt a nap'. *Nagyon ebámészkodott a nap, izzatt a nép.*
elbaszik *ebaszik* ts.i. 'elront'.
elbaszarint *ebaszarint* ts.i. 'elront (vmit)'.
elbaszána *ebaszána* ts.i. 'elront (mintha ország lenne)'. *A tévészerelő Ebaszána a tévét.*
elbődül *ebődint* ts.i. 'elbődül'. *Ebődintötte magát a tehén.*
elbődörög *ebődörög* tn.i. 'elkószál'. *Ebődörgött a malac a tallón.*
elbökkenti *ebökkenti* ts.i. 'elszólja (magát)'. *Ebökkenti magát, véletlen mögmondja a zigazat.*
elcsesz *ecsesz* ts.i. 'elront'. *Ecseszte a zügyet.*
elcsipcsuppol *ecsipcsuppol* ts.i. 'elapróz'. *Ecsipcsuppolja a tejet.*
éldegél *éddögél* tn.i. 'ua'.
elébb-tovább *elébb-tovább* hsz. 'itt-ott'. *Tanákosztam vele eléb-tovább.*
elébe *elejbe! : elibe!* hsz. 'elébe!'. *Fogjátok mög! Elejbe! Fordiccsátok mög! Elibe!*
eleven parázs *eleven parázs* kif. 'izzó parázs'. *Eleven parazsat rakott a valaóba.*
elfenekel *efeneköl* ts.i. 'a gyermek fenekére ver'.
elgáncsol *egancsol* ts.i. 'elgáncsol'. *A bekk egancsolta a halfot.*
elgrájfol *egrájfol* ts.i. 'ellop, elcsen'. *A tolvaj egrájfolta a birkát.*
elgrájfolint *egrájfolint* ts.i. 'ellop, elcsen'.
elhetel *ehetel* ts.i. 'eltölti az időt (vhol)'. *Jóska ehetelt, emönt rögge, oszt este gyüt haza.*
elhív *ehí* ts.i. 'felkér'. *Jóska ehítta Marcsát táncolni.*
elhurcikol *ehurcikol* ts.i. 'elvisz, elhurcolkodik'. *Pétör ehurcikojja a zsákot a malomba.*
elhúz *ehuz* ts.i. 'a fal alját elfesti'. *Rozi ehúszta a fal ajját.*
elihinget *elihinget* ts.i. 'elijesztette, elzavarta'. *A szomszéd elihingette a kutyámat.*
elkacsmalta *ekacsmalta* ts.i. 'magához vette, elvette'. *Palkó ekacsmalta a píszt.*
elkalapol *ekalapol* tn.i. 'elsiet'.
elkanyvad *ekanyvad* tn. 'betegség, öregség miatt elerőtlenedett'. *A sógor tejjessen ekanyvatt.*
elkeshed *ekessed* tn.i. 'elkopik'. *A nagykabátom ekessed.*
elkezelget *ekezelget* ts.i. 'nemileg közösül (sűrűn) férfi a nővel'.
elmegy *emén* tn.i. 'ua'.
ellebzsel *elebzsöl* tn.i. 'elver'. *A komám elebzsölték.*
elmenő *emönő* mn. 'távozó'. *Az emönő katonák hattak ecs csomó gyerököt.*
elmenőben *emönőbe* hsz. 'indulóban'.
elmismásol *emismásol* ts.i. 'ellop'. *A buholi emismásolta a tojást.*
elnáspángol *enáspágol* ts.i. 'elver' (gyermeket alaposan). *Úgy enáspágolták Tónit, hogy a két kézbe vitte haza a fenekit.*
elnyaffintja magát *enyaffinytya magát* kif. 'nyafogó hangot ad'. *Enyaffinytya magát a kisbaba.*
elő *elő* fn. 'a termőföldnek egy munkás által munkába vett (fogott) darabja'. *Egy előt kapart a hagymafődön a gányó.*
előbátorkodott *előbátorkodott* tn.i. 'előjött'.
előcsajhos *előcsajhos* fn. 1. 'jelentős, hangadó személy'. 2. 'munkáscsoport vezetője'. 3. 'templomi előénekes'.

előénekes *előénekös* fn. 'ki elől megy, elöljáró, első kaszás'. *Az előénekös diktáta az ütemöt. Az előénekös akkora röndöt vág, hogy no!*
előfogatos *előfogatos* fn. 'községi vagy uradalmi parádéskocsis (úri kocsis)'. *Az előfogatos fönt ült a bakkon.*
elpacsmagol *ēpacsmagol* ts.i. 'elszuszogja, elhúzza az időt'. *Ojan sokájig ēpacsmagolt a paszúrfejtéssē.*
elpetyegi *ēpötyögi* ts.i. 'elmondja'. *Imre ēpötyögi a titkot.*
elpintyörödik *ēpintyörödik* ts.i. 'elhúzza a száját, kis sírásra fakad'. *A kis kölök ēpintyörödik, mē nem kap cúkort.*
elprankol *ēprankul* ts.i. 'tönkretesz'. *A földesúr ēprankúta a birtokot.*
elriferál *ēriferál* ts.i. 'elajánl, felkínál'. *A kupec ēriferáta a lovat.*
elrugtat *ēruktat* tn.i. 'nyomtat (lóval)'. *Nehezen ruktattunk ē, mē medvét foktunk, nagy eső vót.*
elsikít *ēsikít* ts.i. 'elsikkaszt'. *A bótos ēsikította a bevételt.*
elsipircel *ēsipircöl* tn.i. 'elfut, elszalad'. *Gyorsan ēsipircölt.*
első háború *ēlső háború* kif. 'első világháború (1914–1918)'.
elsőlé *elsőlé* fn. 'szappanfőzéskor a szappananyagra öntött első vízmennyiségből lejövő szappananyag'.
elsuhint *ēsuhint* ts.i. 'ellop, elsikkaszt'. *A vövő ēsuhintotta a kóbászt.*
elszuszakol *elszuszakol* (időt) ts.i. 'elkínlódja, lassan elszöszmötöli az időt'. *Në szuszakoj mán annyit!*
elszuszmákol *ēszuszmákol* ts.i. 'piszmogva eltölt (időt)'.
elszűkít *ēszűkit* ts.i. 'más földjét elszántja'. *Ēszűkítötte Pista a Janiják főggyit.*
eltércseli *ētrécsöli* (az időt) ts.i. 'elbeszélgeti (az időt)'. *Ētrécsölte a zidőt, ēfelejtött vacsorát főzni a zurának.*
eltrefeli *ētrefeli* ts.i. 'eltalálja'. *Ētrefölte a bot a nyulat.*
elvadít *ēvadít* ts.i. 'elzavar'. *A jógazda ēvadította a béröst.*
el van kapálva *ē van kapáva* kif. 'el van intézve, rendben van (pl. az ügy)'. *Nyugogy mög, mindön ē van kapáva!*
élvezet *élvezet* fn. 'haszonélvezet'. *Az élvezetöt ráíratta a nőre.*
elzónázza *elzónázza* ts.i. 'elmulatja, ellumpolja'. *A lump embör ēzónászta a zegész vagyonát.*
emberhajcsár *embörhajcsár* fn. 'pallér, botosispán'. *Az embörhajcsár toronyirányt mutatot, mē napfőgyütt után értünk ki a fődre.*
embernyi ember *embörnyi embör* kif. 'már nem gyermek'. *Mán embörnyi embör vagy, neköd mán egész rész járna.*
endelgős *endelgős* mn. 'táncféleség (esetleg tánclépésféleség)'.
én la! *én la!* nm. 'igen, én'. *Nem más, én la!*
enyhely *enyhejj* fn. 'árnyék'. *Enyhejbe átak a bivajok.*
éppen *ippeg* hsz. 'ua'.
érettgilva *érötgilva* fn. 'mérges ember'. *Ojan, mint az éröt gilva.*
erdőzik *erdőzik* ts.i. 'erdei munkát végez, erdőben fakitermelési munkát végez'. *Jóska erdőzött, oszt rádűt èty fa, oszt kaput!*
ereje *ereje* fn. '(a kemence) heve, tüzessége'. *A kenyérsütéskor az asszony piszkafává mögnészte a kemince erejit.*

ereszágas *ereszágas* fn. 'az ereszt tartó T-alakú fa'. *Az ereszágas képpeszte a gangdëszka oszlopát is ëggyútta.*
érmelegítő *érmelegítő* fn. 'fonálból kötött (kesztyűszárhoz hasonló kötött holmi), melyet felhúznak (hidegben) a csuklóra'.
érett gané *éröt gané* (ganyé) kif. 'olyan trágya, melyben már nem látszik a szalma; ásóval vágható'.
esőkérés *esőkérés* fn. 'egyházi körmenet esőért'. *Eszt énekelték: Uram aggy esőt nekünk!*
esőzsák *esőzsák* fn. 'alacsonyan lógó esőfelhő'.
estendőn *estendőn* hsz. 'este, estefelé'. *Estendőn elültek a tyúkok.*
eszcájg *ekszcájg* fn. 'evőeszköz'. *Mozsd ë az ekszcájgot!*
eszkába *iszkába* fn. 'V-alakú vaskapocs'.
eszterhéj *eszterhéjj* fn. 'nádból készült háztető'. *Az eszterhéjj alatt nem csöpögött a szalonna, së a kóbász.*
észtok *észtok* fn. 'koponya'. *Van ott észtok!!*
esztronga *isztronga* fn. 'juhfejéshez használt kaloda'.
éte *éte* fn. 'evése'. *Rossz éte vót, csak nyámmogott.*
etető *ötető* fn. 'cséplőgépmunkás, aki a cséplőgép dobjába ereszti a kévét'. *Az ötető léktöpsző bandagazda is vót.*
etyelepetyele *etyelepetyele* fn. 'szerelmi enyelgés'. *A sarogba mönt nagy etyelepetyele. Mék csókolóctak is.*
éves borbély *éves borbé* kif. 'egy évre szerződött borbély'.
évődik *évődik* tn.i. 'tépődik, elgondolkozik vmin'.

F

fagaras *fagaras* fn. 'semmi, semmit érő dolog'. *Ëty fagarast se ér a zegész.*
fahitű *fahitű* mn. 'hitetlen'. *Ojan fahitű vót az egész életibe.*
fájintos *fájintos* mn. 'príma, nagyszerű'. *Haj, de fájintozs bor!*
fájront *fájrunt* fn. 'a munkaidő vége, pihenési idő munka közben'. *Fájrunt, embörök, rá löhed gyútani!*
fakabátos *fakabátos* fn. 'rendőr csúfolója'. *Ëmöntek a fakabátosok.*
fakanál *fakalány* fn. 'fakanál'.
fakalapos *fakalapos* fn. 1. 'rendőr'. 2. 'régies gondolkodású'.
fakutya *fakutya* fn. 'csizmahúzó'. (kifejezésekben: *mit röhöksz, mint a fakutya?*)
falat ver *falat ver* kif. 'földből épület- vagy egyéb falat készít'. *Tóni bandájja a Nagykocsma úccában falat ver, ház lösz belülle.*
falkalap *falkalap* fn. 'vertfalból, vályogból készült fal tetejére csutkatőből alakították ki a falkalapot, melyet szépen betapasztottak'. *A falkalapná a csutkatű szára belű vót, kívű a gyükér.*
falangérozik *fallangérozik* tn.i. 'flangál'. *Inci fallangérozik.*
falverőbanda *falverőbanda* fn. 'vert falat verő brigád, társaság'.
fantasztikus *fantasztétikus* mn. 'fantasztikus'.
fapados értekezlet *fapados értekezlet* kif. 'olyan kongresszus, nagyobb stílű előadás, ahol csak magyar nyelven adnak elő'.

fapina *fapina* fn. 'a szövőszék vetélője'. *Kiugrott a fapina. Ha legény kapta fő a fonóban, akkor mök köllöt csókolnija a lánynak.*
fara *fara* fn. 1. 'kenyér fara, hátsó része'. 2. 'asztag vége'.
farcináz *farcináz* ts.i. 1. 'molesztál'. 2. 'erősen faggat, vallat, gyötör, kínoz'. *Úty farcinászta, hoty sírt a zilletö.*
farkall *farkal* ts.i. 'ló a gyeplőt a farka alá kapja'. *Farkalt a Furi, a farka alá kapta a gyöplűt. Szétszórta a kocsit.*
farkasfog *farkasfog* fn. 'frissen született kismalac fekete szemfoga'.
farmezsgye *farmezsgye* fn. 'véggel összeérő földek mezsgyéje'.
farokfelvágva *farokfölvágva* hsz. 'nagy rohanás, sietség'. *Szinte farokfővágva mönt, rohant.*
farpárna *farpárna* fn. 'nő faralakját javító párna' (hogy szép faralakot mutassanak, azért viselték valaha a nők).
farszél *farszél* fn. 'szellentés'.
fartat *fartat* ts.i. 'faggat, vallat'. *Addig fartatta, fartatta, amíg be nem vallotta a peteköt.*
faszályos *faszájos* mn. 'príma, nagyszerű'.
faszarági *faszarági* mn. 'fukar'. *Ojan faszarági vót a nagybátyám, hoty szántás közben ötte a pattogatot kukoricát.*
faszi *faszi* fn. 'öregem, komám helyett használt megszólítás'.
faszka *faszka* fn. 'a fonás közben elszakadt szál két vége'. *Faszka, ragaggy bele! Faszka, ragaggy össze! Eszt a fonóban akkor monták, amikor ëszakatt a kenderből font, már az orsóra orsózandó fonál.*
faszos tehén *faszos tehén* kif. 'bika' tréf.
fatengelyes világban *fatengős világban* kif. 'nagyon régen'. *Tán még a fatengős világban vót, ojan régön vót.*
fatty *fatty* fn. 1. 'kukoricán növedékhajtás'. 2. 'törvénytelen gyermek'.
fattyú *fattyú* fn. 1. 'fiúgyermek'. 2. 'törvénytelen gyermek'.
fazékálló *fazékálló* fn. 'olyan ágasfa, melyre a fazekakat tették'.
fecser *fecser* ts.i. 'ficserékel, ficsiríköl'. *A kacsák fecsertek.*
fecskefarkú *fecskefarkú* mn. 'a lepényharapás (emberi szájjal) utáni alak a lepényen'.
fédervejsz *fidërvájsz* fn. 'síkpor'.
fehérmájú *fehérmájú* mn. 'nemileg kielégíthetetlen' (tréf.).
fehérpénz *fehérpéz : fehérpíz* fn. 'a pengős világ tíz- és húszfillérese'.
fejbekel *fejbeköl* ts.i. 'a fejét megveregeti'. *A kölköt mëgfejbekölték.*
fejbész *fejbész* ts.i. 'a fejét megveri, megütögeti kézzel'.
fej *fej* fn. 1. 'főnök'.
fejkóta *fejkóta* fn. 'fejadag'. *Nagyon kicsi vót a fejkóta a háború alatt.*
feketecukor *feketecükor* fn. 'medvecukor'.
fekete ugar *fekete ugar* kif. 'felszántott, de pihentetett, bevetetlen földterület'.
felbizgat *főbizgat* tn.i. 'felingerel'.
félcédulás *félcédulás* mn. (fn.) 'félbolond'. *Te, félcédulás!*
felcsíp *főcsíp* ts.i. 'nemi közösülés céljára megszerez'.
féldeszkaköz *féldëszkaköz* fn. 'falveréskor félig (földdel) töltött (vert) deszkaköz'. *Féldëszkaközzë kötötték a falat.*
feles *feles* fn. 'fele bor, fele szódavíz'. *Kérök ëgy felest!*
felgabalyint *főgabajint* ts.i. 'nőt teherbe ejt'.

felher *felher* fn. 'irha'. *Viszi a felhert.*
felhérc *fürhéc* fn. 'parasztkocsin a hámfák ráakasztására való megvasalt fa alkatrész, mely fellépőül is szolgál'.
felhérung *felhérung* fn. 'fűrfal, falfelmagasítás a padlástérben, a padlás felmenő fala'. *A felhérung mögemelte a házat.*
felhő *föjhő* fn. 'ua'.
felhő elé harangozás *felhő elé harangozás* kif. 'jégeső vagy vihar elé harangozás' (hogy a felhő szétoszoljon).
felhúzat *főhúzat* ts.i. 'kukoricát ekekapával feltöltöget'.
félpénzű *félpézű* mn., fn. 'félnótás, félbolond, okosbolond'.
felpúkanyósodik *főpúkanyósodik* tn.i. 'felpúposodik'. *A parketta főpúkanyósodott.*
felruház *főruház* tn.i. 'tripperrel vagy más nemibetegséggel megfertőz'.
felstájgerol *főstájgërol* ts.i. 'az árakat, egyebet felemel'.
felszerel *főszerel* tn.i. 'nemibetegséggel megfertőz'.
felszusszan *főszusszan* tn.i. 'hamar méregbe gurul'. *Jani hama főszusszant, oszt piros vót, mint a paprika.*
féltetéj *féltetéj* fn. 'féltetős épület teteje'. *A színön féltetéj vót.*
feltöröl *főtürül* ts.i. 'ua'.
félzákányos *félzákányos* mn. '(lakodalom utáni) spicces (állapot)'.
feneleves *feneleves* fn. 'rántottleves'. *Feneleves kurvazsírral habarva.*
fenédzik *fenédzik* tn.i. (tagadás kifejezésére szolgáló, tagadásszerű alakulat). – *Kigyün Jani markot verni? – Á, fenédzik az!*
feneminden *feneminden* fn. 'sok lim-lom'.
fentereg *fentereg* tn.i. 'nő a férfivel (fektében) közösül'.
fér *tér* tn.i. 'fér'. *Nem tér be a zajtón.*
féreg *férög* fn. 'egér, pocok'. *Mögötte a férög a házat.*
férhess! *férhess!* tn.i. 'hagyj békén!'. *Férhess, mẽ mögjárod!!*
ferslóg *ferslúg* fn. 'ferslóg, nagy láda'.
fertály[1] *fërtáj* fn. 'földmérték (22 kishold, 1100 négyszögöles földterület)'.
fertály[2] *fërtáj* fn. 'tejföl és egyéb kis tételben mért bab, borsó (vetőmagként), űrmérték-egység: 2 dl!'.
fészkelni *fészkelni* fn. 'fészket rabolni'. *Ëmöntek fészkelni a zerdőbe.*
fiaspokolkelet *fiaspokolkelet* fn. 'fias furunkulus, fias gennyes góc'. *A fiaspokolkelet, ëgy gennyes gilva, mejket több apró gilva vëszi körű.*
ficni-fecni *ficni-fecni* fn. 'papírdarabkák'. *Széjjẽ vót ot sok ficni-fecni.*
Ficsorjárás *Ficsorjárás* fn. 'a Maros folyó partján levő 8–9 m széles, fátlan csapás, ahol 6–8 ló vontatta felfelé a hajót'.
fidrik *fidrik* mn. 'fürge, ügyes, mozgékony'. *Fidrik ëgy gyerök.*
fifti-fifti *fifti-fifti* nm. 'egyenlő alapon'. *Röndözünk ëgy bulit fifti-fifti.*
figurencia *figurencia* fn. 'figura (sokszor megnevezetlen vmi)'. *Mi a figurencia az? !*
fika *fika* fn. 'orrba száradt (maradt) takony (maradék)'.
filibusz *filibusz* fn. 'öcsém, kiskomám'. *Idefigyejj, filibusz! !*
fillérke *fillérke* fn. 'virág, pénzlevelű bizinka'.
finánclábszár *finánclápszár* fn. 'vágott dohányban a vastagabb, nehezen égő szál (rész)'. *Kinyomta a papírt a finánclápszár.*

fincem-fancom *fincöm-fancom* fn. 'finom étel, főleg nyalánkság'. *Vót ott a zasztalon anynyi fincöm-fancom, hogy gyomorrontást kaptunk.*
fingkelt *finkkőt* fn. 'nyelven keletkezett, kis fájó hólyagocska'. *A finkkőtt úgy keletközött annak a nyelvin, aki éppen ivott, mikó valaki éppen fingott (szellentött).*
fitat *fitat* ts.i. 'keresgél, kutat'. *A kölök fitatta a zigasságot.*
fittyen *fittyen* tn.i. 'lóg'.
fizet *fizet* tn.i. 'bepisil (a kisgyermek)'. *Fizetött a Joca.*
fizints! *fizincs!* ts.i. 'fizess! – pincézés játéknál felszólítás a fizetésre'.
fluta *fluta* fn. 'zsírban sült, kerek, krumplis tésztából készített tészta'.
fogagyar *fogagyar* fn. 'összeveszettségi állapot, ellenségeskedés'. *Az asszony mög az embör fogagyarba vótak eggymással.*
foxtrott *foksztrotty* fn. 'tánc'.
folyóka *fojóka* fn. 'aprószulák'. *Fojókát szöggyé a disznóknak!*
fonákja *fonákja* fn. 'visszája'. *A suba fonákját vötte fölű.*
fordított ház *fordított ház* kif. 'az utcai részen hosszabb, utcára fordított ház'. *A fordított ház mán elegánsab vót.*
forhant *forhant* mn. 'tartalék (eszköz), se hétköznapi, se ünneplő (öltözet)'. *Forhandba tötték a kapát.*
forr *fór* tn.i. 'jár-kel, sertepertél, nyüzsög (gyors mozdulatokkal kísérve)'. *Julcsa úgy fórt ott a disznóvágásban.*
forsitja *forsittya* fn. 'módszere, nyitja'. *Möktanáta a forsittyát, hoty szóra bírja.*
forsitos *forsitos* mn. 'módszeres'. *Forsitos észjárása vót az öregnek.*
forspontos *forspontos* fn. 'előfogatos'. (Ez a néhai jobbágyszolgáltatásból maradhatott fenn, mert a lovas gazdák sorosan (kocsin) szállították a faluba érkező végrehajtót, orvost, tanítót, esküdteket). *Bëkában a forspont a felszabadulásig mögvót.*
fosábos *fosábos* mn. 'fosos, hasmenéses'. *Fosábos ëgy macska ez!*
fosztika *fosztika* fn. 'foszlék, rongyos szél'.
főcsővezető *főcsűvezető* fn. 'tűzoltóparancsnok' (tréf.).
főkáplár *főkáplár* fn. (vőfélyszövegben: vőfély, káplár = tizedes)
főkötő *fékető* fn. 'gyermekfőkötő'.
fölakad a szeme *fölakad a szöme* kif. 'annak a nőnek, aki nagy hímvesszőjű férfivel közösül vagy nagyot élvez'.
fölcsapul *fölcsapul* tn.i. 'felszárad a harmat, a hűvös reggel felmelegszik'. *Főcsapút a talló, nem lösz csajhos a lábod.*
földnélküli János *földnélküli János* kif. (földnélküli szegény emberek általános jellemzése). *Mind fődnéküli János az!*
fölgúnyázza magát *fögúnyázza magát* kif. 'melegen felöltözik'.
föltizedel *főtizedöl* ts.i. 'vályogot tízesével összerak'.
fönnforgó *fönforgó* fn. 'lakodalomban, vacsorán gyors felszolgáló'. *Lakodalomban a fönforgók ügyesen horták a paprikást.*
fölnyű *főnyű* tn.i. 'növényt tövestől kitép a földből'.
förgeteges *förgetegös* mn. 'bolond'. *Mönny a fenébe, te förgetegös!*
frajla *frajla* mn. 'rossz erkölcsű'. *Frajla ëgy nőszemély!*
frájter *frájter* fn. 'rossz gyermekre mondják: *Te, rosz frájter!*
franciás *franciás* mn. 'csapkodó járású (ló)'.

fréz *frész* mn. 'piroshoz közel álló, kissé narancssárgába hajló színárnyalat'.
frissibe *fristibe* hsz. 'frissen'. *Fristibe ugorj vízé!*
frufru *fufru* fn. 'ua'.
früstök *flöstök* fn. 'reggeli'. *Jó vót a flöstök, türűdd a szád!*
fuharba jár *fuharba jár* kif. 'fuvarozik'.
fullajtár *fullajtár* fn. 'küldönc'.
fúr *fúr* tn.i. 'nemileg közösül'.
furkó *furkó* fn. (mn.) 'ragacsos, keletlen kenyér'.
fuszujka *fuszujka* fn. 'bab, paszúly'. *A fuszujka szára főmászott a fára.*
futball *fodbal* fn. 'ua'.
futura *futura* fn. 'magtár, ahová a beszolgáltatási gabonát gyűjtötték össze az 1940–50-es évek elején'.
futurás *futurás* fn. 'a beszolgáltatási gabonát átvevő magáros' (ragadványnév is: Futurás Pista).
fuvar *fuhar* fn. 'fuvar'. *A fuharos ēmönt fuharba.*
fülbecsavaró *fülbecsavaró* fn. 'kövirózsa (növény)'. *A fülbecsavaró a náttetőn is, mög a falkalapon is tenyészött.*
fülesbagoly *fülesbagoj* fn. 'bamba ember'. *Ojan, mint ëty fülesbagoj.*
füllik *füllik* tn.i. 'ua'.
fűrfal *fűrfal* fn. 'a padlás felmenő fala'. *A fűrfal magosította a házat – kivűrű, mög a pallásd belűrű.*
fütykös *fütykös* fn. 'férfi nemiszerve'.
fütyülős *fütyüllős* fn. 'pálinkamennyiség (0,5 dl)'. *Aggy ëty fütyüllőssē!*

G

gabajint *gabajint* ts.i. 'nőt teherbe ejt'.
gácsér *gádzser* fn. 'a kacsa hímje'.
gácsérfarok *gádzserfarok* fn. 'a fiúk feje elején levő hajkunkor'.
gacsos *gacsos* mn. 'görcsös (fa)'. *Sok gacsos fa vót a zerdőbe.*
gajda *gajda* fn. 'bőrtömlőből készült duda (mint nuna)'.
gajdesz *gajdesz* (fn.) 'tönkremenés'. *Gajdeszra mönt a zegész.*
gajdol *gajdol* tn.i. 'bőrtömlőből készült dudán játszik'.
galárd *galárd* mn. 'alávaló, becstelen'. *A cënzár nagyon galárd vót.*
galambcsiszár *galambcsiszár* fn. 'galambász, galambkereskedő'.
galambpecér *galambpöcér* fn. 'galambász, galambot adó-vevő'.
galáris *galáris* fn. 1. 'nyaklánc'. 2. 'a borban, pálinkában felszálló gyöngy' (galárisos).
galandos *gallantos* fn. 'galandot: keskeny szalagot, pántlikát áruló személy (gumipertlit, biztosítótűt, tűt s egyéb apró cikkeket is árult piacon, vásárban).
galládia *galládia* fn. 'sokszínű, tarka szekfűjellegű virág'.
gama *gama* mn. 'görbült, sérült, rossz kezű, lábú'
gamó *gamó* fn. 'szűcsszerszám'. *Gamóvā töri a szűcs a bűrt.*
gánca *ganca* fn. 'kukoricalisztből készült, zsírban megsütött étel'.
gancasár *gancasár* fn. 'durva, szalmával kevert sár'. *A gancasár hasóllít a csömpöjekhön. Evvē nem tapasztanak, csak pallatolnak fölű.*

gancsó *gancsó* fn. 'hónalj alatt gennyes nyirokcsomóduzzanat'. *A gancsó leginkább aratáskó, főleg férfiakon gyütt elő.*
gáncsol *gancsol* ts.i. 'gáncsol, elbuktat'. *Jóska mindig gancsolt.*
ganéj *ganyé* fn. 1. 'állati, ritkán emberi ürülék'. 2. mn. 'gyalázatos (ember)'.
ganéjcsomó *ganyécsomó* fn. 'a földre kihordott trágyarakás'.
ganéjdomb *ganyédomb* fn. 'a földre kihordott trágyarakás'.
ganéjformázó *ganéjformázó* fn. 'olyan, mint a vályogverő, csak nagyobb, kb. 35 x 35 cm nagyságú (lehet)'.
ganéjtaposás *ganétaposás* fn. 'szegény emberi munka általános jellemzése, de a tűzrevaló ganéjt megtaposták, mint a sarat, s utána tették a formába'. *A ganétaposás után lábat mostak.*
garabanciás szél *garabanciás szél* kif. 'nagy, erős szél'. *Garabanciás szél fútt Illéskó.*
garaboly *garaboj* fn. 'füles, karra akasztható kosár'.
grádics *garádics* fn. 'lépcsőfokkal ellátott grádics, feljáró'.
gardemama *gardimama* fn. 'a lányokat a bálba, táncmulatságra elkísérő nő (anya is)'. *A gardimamák ültek, néha bóbiskoltak is.*
gardepapa *gardipapa* fn. 'a lányokat a bálba, táncmulatságba elkísérő apa' tréf.
gatter *gáter* fn. 'szalagfűrész'.
gatyahülü *gatyahülü* fn. 'kisgyermek, ember bő gatyában vagy nem rászabott, nagy, bő ruhában'.
gatyakorc *gatyakorc* fn. 'a gatya derékrésze, amelybe a gatyamadzagot (gumipertlit) belehúzzák, mely kötéskor ráncosodik'.
gaz *gaz* fn. 'száron álló gabona'. *Mögdűt a gaz a nagy esőtű.*
gavar *gavar* mn. 'gavallér, nagyvonalú'. *Gavar vót, fizetött.*
gazfészek *gazfészök* fn. 'tarackfészek (más gaz is) a mezsgyében'.
gaznáci *gaznáci* fn. 'rossz gyermek megszólítása'. *Te, gaznáci kölök!*
gaznátor *gaznátor* fn. 'rossz gyermek megszólítása'. *Te, gaznátor!*
gaztetejű épület *gaztetejű épület* kif. 'szalmával, náddal, zsúppal fedett épület'. *A gaztetejű épület könnyen möggyullatt.*
gazsulérozik *gazsulérozik* tn.i. 'alázatoskodik, készségeskedik'.
gebed *gebed* tn.i. 'fázik, megdermed, nyomorultul elpusztul'.
géberfal *géberfal* fn. 'tűzfal'.
gebeszkedik *gebeszködik* tn.i. 'ágaskodik (erőltetve)'.
gecsemáni kert *gecsemáni kert* mn., fn. 'a szenvedés helye (vallási hely és fogalom)'. *Annyit szemvedött, mint Krisztus a gecsemáni kerbe.*
gecizik *gecizik* tn.i. 'vacakol'.
geggencs *geggencs* fn. 'rossz, öreg ló'. *Az öreg geggencs mán úgy lődörgött a kocsi előtt.*
geleb *geleb* fn. 'az ing eleje, a derékban megkötött ing és a test közötti űr, ahová kisebb tárgyat, gyümölcsöt dugtak be'.
georgína *georgia* fn. 'dália'.
gépalj *gépajj* fn. 'egy cséplőgarnitúrához tartozó cséplőcsapat'.
gépész *gébész* fn. 'ua'.
gereben *gereböny* fn. 'ua'.
gerendely *göröndő* fn. 'ua'.
gerjed *gerjed* tn.i. '(a tűz) gyullad'. *Gerjed mán a tűz.*

gerőpullman *gerőpulman* fn. 'marhavagonból átalakított személyvonat kocsija (a felszabadulás utáni időben)'.
gersli *gersli* fn. 'öreg ló (virslibevaló)'.
gerzemürze *gerzemürze* fn. 'gezemice, sokféléből összefőtt leves'.
geszler *geszler* mn. 'vékony, sovány'. *Te, kis geszler!*
gesznyegusznya *gesznyegusznya* fn. 'apró, többféle ruhadarab, cókmók'.
geteguta *geteguta* mn. 'beteges, satnya, csenevész (főleg növény)'.
gezemice *gezemice* fn. 1. 'száraz növényi hulladék, sokféleség, gizgaz'. 2. 'apróra vágott vegyes savanyúság'.
gezentor *gezentor* mn. 'dezentor, huncut, vásott (kölyök)'.
gibercs *gibercs* mn. 'sovány, vézna'. *Ojan gibercs, hoty kiláccanak a zódalbordáji.*
gígájos *gígájos* mn. 'ritka, egymástól távol kelt (növény)'. (Lelén: Vígájos!) *Ojan gígájossan kelt ez a kukorica, kijabájja ëgymást.*
gilinyó *gilinyó* fn. 'giliszta'. *A gilinyót főhúsztam a horogra, a pëcára.*
gilís *gilís* fn. 'gennyes csomó'.
girland *gillant* fn. 1. 'díszes csík'. 2. 'a függöny kisebbik része'.
gilt *gilt* módosítószó 'rendben van, érvényes'. *Rendben van, gilt!*
gilva *gilva* fn. 'gennyes csomó, mely kifakad'. *A gilvára sűt vöröshagymát töttek, oszt mögért, maj kinyomkották.*
gilvás a helyzet *gilvás a hejzet* kif. 'büdös helyzet'. *Gilvás a hejzet, húzni kő a csíkot, de nem a sárgát!*
gingallózik *gingallózik* tn.i. 'harangoz a lábával (kisgyermek)'.
girbic *girbic* mn. 'sovány, vézna'. *Ojan girbic vót ez a fiú.*
girbinc *girbinc* mn. 'sovány, vézna'.
girbincs *girbincs* mn. 'sovány, vékony'.
gircses-görcsös *gircsös-görcsös* mn. 'nagyon görcsös vagy csak itt-ott görcsös'. *Nagyon gircsös-görcsös vót a fánk.*
girfli *girfli* fn. 'biliárddákó krétája'. *Girflizd mög a dákót!*
girhes *girhes* mn. 'göthös'.
girlandozva *gillantozva* ha. 'virágfűzérrel kidíszítve'. *A lakodalmi sátor szépen ki vót gillantozva.*
gledícsiasövény *glédicssövény* fn. 'lepényfa, krisztustövissövény'.
gógyi *gógyi* fn. 'ész, ravaszság'. *Vót ám od gógyi!*
gogyó *gogyó* fn. 'bolond'. *Csupa gogyó ëggy embör az.*
golgota *golgota* fn. 'valódi vagy jelképes hely'. *Végre főjutott a golgotára.*
gólyafejes *gójjafejes* mn. 'búzakötél-készítési mód' (tövestől felhúzott bázaszárakat ketté veszi. Kalásza alatt négy-öt szál búzaszállal körültekeri. A kötél két szárát megsodorja, s közben a kalászokat a búzaszálak közé fordítja.)
golyófogó *gojófogó* fn. 'a lőtéri lövedéket felfogó földtöltés (az apátfalvi legelőn a magyarcsanádi határban)'.
bombaszaki *gombaszaki* fn. 'gombaszakértő' tréf.
gomboshere *gomboshere* fn. 'lóhere'. *A gombosherét szeretik a dongók.*
gomora *gomora* fn. 'letarolt, elégetett, elpusztított hely'. *Ojan, mint gomora.*
gór *gór* ts.i. 'dob, hajít'. *A dobó akkorát górt, hogy átesött a szomszédba a lapta.*

gornyadozik *gornyadozik* tn.i. 'kornyadozik, rosszul él'. *A kúdús csak úgy gornyadozott, alig övöt valamit.*
gorzsa *gorzsa* fn. 'nádvágó kés (kasza)'. *Gorzsa* hódmezővásárhelyi határrésznév.
göbe *göbe* fn. 1. 'nőstény disznó'. 2. mn. 'görbe, geteguta (ember)'.
gőböljárás *gőböjjárás* fn. 'az ökrök legelő- és pihenőhelye'.
göcs *göcs* fn. 'csomó, bog, görcs (a fában)'.
göcs-bogas fa *göcs-bogas fa* fn. 'görcsös-ágas fa'.
göcsös *göcsös* mn. 'görcsös, csomós (fa)'. *Csupa göcsös vót a fa.*
gödény *gődény* fn. 'nagy étvágyú ember'. *Ojan, mint ëgy gődény.*
göghenc *gökhenc* mn. 'gőgös, pökhendi'. *A sógorná gökhenceb nem vót sënki a faluban.*
gőgmakher *gőgmakher* mn. 'gőgös, önhitt, pökhendi'.
gömölye *gömöje* fn. 'gomolya'. *A gömöjét úgy csinájják, hogy a tehéntúrút sóval összegyúrják. Öklömnyi natyságúra kiformázzák. Majd vászonruhában kitëszik száranni. Mökszárad. Lëhet reszelni is.*
gönye *gönye* mn. 'erőtlen, gyenge'.
görbefájdalom *görbefájdalom* fn. 'parasztkocsilőcs' (tréf.). *A görbefájdalom nem engette szétnyíni a kocsidërëkat.*
görhe *görhe* fn. 'kukoricalisztből készült lepény'.
görhemálé *görhemálé* fn. 'kukoricalisztből készült lepény'.
grabanc *grabanc:gramánc* fn. 'grabanc vki hátán (nyakánál) a ruha megfogása (nyúl, macska hátán a bőr megfogása)'. *Mökfokták a grabancát, oszt kivákták a kocsmábú, më murizott.*
gránátos *gránátos* fn. 'régi katona, tüzér, feszes járásmód'. *Úgy mén, mint ëgy gránátos.*
gránic *gránic* fn. 'csatornákkal határolt tábla föld'.
grimbusz *krimbusz* fn. 'felfordulás, rendetlenség, csetepaté, patália'. *Vót ott akkora krimbusz, hogy mindön a feje tetejin át.*
gródfa *grótfa* fn. 'sarokszarufa'.
gubakenyér *gubakinyér* fn. 'paprikás szaftjában megforgatott kenyér'.
gubáncs *gubáncs* fn. 'bogáncs'. *A gubáncs beleragatt a birkába.*
gubáncsos *gubáncsos* mn. 'bogáncsos'. *A birka szőre gubáncsos.*
gubics *gubics* fn. 'gubacs, a tímárok használták bőrkikészítésnél'.
gubó *gubó* fn. 'szemgolyó'. *Kiveröm a gubódat.*
gubolló *gubolló* fn. 'vesszőből font csirke- (kotló-) borító'.
gucorog *gucorog* tn.i. 'kuporog'. *Gazsi gucorog a sarokban.*
guga *guga* fn. 'golyva, kemény nyaki daganat'.
gugahalál *gugahalál* fn. 'pajzsmirigy járványos, halálos betegsége'.
gugás *gugás* mn. 'golyvás'.
guggol *gugul:guggul* tn.i. 'ua'.
gumis *gumis* fn. 'gumijavító'.
gunyhós *gunyhós* mn. 'a talpon álló gabona kúszált, a szél lefektette, összeforgatta'.
guráca *guráca* fn. '(frissfejős tehén) összement teje'.
gurácásodik *gurácásodik* tn.i. 'a savanyú tej összemegy'.
gurászta *gurászta* fn. 'összement tej'.
gurgat *gurgat* ts.i. 'görget'. *Az öreg Pétör hordót gurgat.*
gurgula *gurguja* fn. 'hengeralakú gördülő eszköz'.

gurungál *gurungál* tn.i. 'hengergőzik vmi'.
guvad *guvad* tn.i. 'dülled (a szeme)'. *Guvaggyon ki a szömöd!*
guzu *guzu* fn. 'kisgyermek foga'. *Jön az öcskös guzuja!*
gúzs *gúzs* fn. 'lószőrből és csepűből font béklyó'.
guzsaly *guzsaj* fn. 'kézirokka, kerék nélkül'. *Guzsajra ráültek a patkán, oszt mán is fonytak a zasszonyok mög a lányok.*
guzsalycsepű *guzsajcsöpű* fn. 'a guzsalyon feldolgozott kender csepűje'.
guzsalyos *guzsajos* fn. 'fonó, a fonók összejövetele'. *A guzsajozsban szépen szót a nóta.*
guzsi *guzsi* fn. 'kisgyermek foga'. *Gyün a kisgyerög guzsija.*
gübe *gübe* mn. 'beteges, élhetetlen (ember, állat)'.
gübörcsögös *gübörcsögös* mn. 'nagyon görcsös vagy egyenetlen felületű vmi'.
gübörcsös *gübörcsös* mn. 'nagyon görcsös vagy egyenetlen felületű (vmi)'.
gücsmő *gücsmő* fn. 'csomó, görcs'. *Öklömnyi gücsmők vótak a fában.*
gücsmős *gücsmős* mn. 'csomós, görcsös'.
gűgyű *gűgyű* fn. 'házasságközvetítő, házasulandók közötti közbenjáró'. *A gűgyű a házasságközvetítésé kapott ëgy fejkendőt.*
gülüszemű *gölüszömű* mn. 'dülledt, kidülledt szemű'.
güzüegér *güzüegér* fn. 'élelmesen gyűjtögető (ember)'.

GY

gyakik *gyakik* ts.i. 'nemileg közösül (főleg ember)'.
gyalogrokka *gyalogrokka* fn. 'egyszárnyas guzsaly'. *A patkán ráültek a gyalogrokkára, oszt úty fonytak a zasszonyok.*
gyámoló *gyámoló* fn. 'gondviselő'.
gyantároz *gyantároz* ts.i. 'dögönyöz, nyomkod'.
gyapál *gyapál* ts.i. 'megver, elver, üt'. *Jó möggyapáta Jani az öreg kehöst.*
gyengefias *gyöngefijas* mn. 'néhány napos fias (főleg tehén, mely nem régen ellette a borját)'. *A tehenünk mék csak gyöngefijas.*
gyepák *gyëpák* mn. 'gyenge, rossz állapotú'. *Ojan gyëpák vótam, hogy még a finom önnivaló së köllött.*
gyepszint *gyöpszint* fn. 'a gyep felszíne – vékony földréteggel'. *A gyöpszintben nevelik a bulgárok a palántot.*
gyere ide! *gyerede!*
gyerekeste *gyerökeste* fn. 'koraeste'. *A kanász mán gyerökeste behajtotta a disznókat.*
gyermeket fog *gyerököt fog* kif. 'megtermékenyül, terhes lesz (a nő)'.
gyetra[1] *gyëtra* fn. 'gyomor'. *A fene a gyëtrád ögye mög!*
gyetra[2] *gyëtra* mn. 'gyatra, fejletlen, satnya'. *Ojan gyëtra lött a köles a laposon, hogy csak úty kijabáta egymást.*
gyikics *gyikics* fn. 'rossz, életlen kés, bicska'.
gyikicsel *gyikicsöl* ts.i. 'rossz, életlen bicskával (késsel) vág, nyiszál'.
gyéres *gyíres* fn. 'ritka növésű erdő'.
gyöngy *gyöngy* fn. 'hüvelyes, egylövetű golyó, mellyel szarvasra, vaddisznóra vadásznak'.
gyújtó *gyútó* fn. 'gyufa'.

gyúrtaljú (lepény) *gyúrtajjú (lepény)* mn. 'olyan (lepény), melynek tésztáját (alját) gyúrt tésztából készítették'.
gyűrés *gyűrés* fn. 1. 'szálastakarmány, szalma gyűrt sarka a kocsin (de mennyiségi jelölés is, az egymás feletti gyűrések száma megszámlálva)'. 2. 'egy adag takarmány, széna, szalma'.
gyűrűcefa *gyűrűcefa* fn. 'nyírfához hasonló, udvarsepréshez jó és alkalmas vesszőt szolgáltató fa'. *Lelén gyűrűcefábú csináták a zudvarsöprűt.*
gyüszmékel *gyüszméköl* tn.i. 'jön-megy, járkál'.

H

habar *habar* ts.i. 'hadar, gyorsan beszél'. *Mindönt összehabar, ami éppen a szájjára gyün.*
habog *habog* ts.i. 'hebeg'. *Annyit habog, hogy kipállik a szája.*
habók[1] *habók* fn. 'nemi vágy'. *Rozira rágyütt a habók.*
habók[2] *habók* fn. 'szeszély, hóbort'.
habzsi *habzsi* mn. 'mohó, vagyonéhes, falánk, telhetetlen'. *Úgy öszik, mint ëgy habzsi.*
hacacáré[1] *hacacáré* isz. (tánckurjantás) *Hacacáré, hacaca!*
hacacáré[2] *hacacáré* fn. 'rikító öltözködés'. *Juli ojan hacacáréba vót a bálba, hogy na még ojat!*
hadakozik *hadakozik* ts.i. 'fenekszik'.
hadar *hadar* ts.i. 'cséphadaróval csépel'.
hadarint *hadarint* ts.i. 1. 'kever'. *Anyám mökhadarintotta a rántást.* 2. 'hadar'. *Pétör gyorsan ëhadarintotta a mondókáját.*
hadigyerek *hadigyerök* fn. 'háború idején, házasságon kívüli kapcsolatból született gyermek'.
hadovál *hadovál* ts.i. 'dumál, lódít'.
hadra *hadra* mn. 'gyors, hadaró beszédű'.
hadri *hadri* mn. 'gyorsan és hebehurgyán beszélő'. *Ojan hadri beszédű, hogy alig löhet érteni.*
hadrikál *hadrikál* ts.i. 'hadar, gyorsan beszél'. *Had mán abba eszt a hadrikálást, më ëty szót së értök!*
hagymaborona *hagymaborona* fn. 'kökényvesszőből készült borona, mellyel a hagymaföldet a hagyma elrakása után elsimítják'.
hagyma *hajma* fn. 'ua'.
hajazat *hajazat* fn. 'az asztag teteje'. *Kész a hajazat, gyühet a zeső!*
hajcihő *hajcühő* fn. 'hűhó, rohanás'. *A lakodalom előtt vót akkora hajcühő, hogy maj mögbolondútak.*
hajdermennykő *hajderménkű* fn. 'villám, istennyila'. *Úgy gyütt a csikó, mint a hajderménkű.*
hajnalvelő *hajnalvelő* fn. 'rágható ín'. *Hajnalvelő, nagyon finom.*
hájszen *hájszen* hsz. 'hiszen'. *Hájszen éppen gyünni akartam.*
hajszos[1] *hajszos* mn. 'hajszás (ökör)'. *Mindig a hajszost nógatták, më az mönt a borozdába.*
hajszos[2] *hajszos* mn. 'hajszolós, strapás, rohanó'. *Mindig nagyon hajszos életbe vót részünk.*

hajtós *hajtós* mn. 'túlságosan dolgos'. *Ojan hajtósak vótak, de mög is gazdútak.*
hakapeci *hakapöci:hakapöszi* mn. 'éhenkórász'. *A zegész család, ojan hakapöci, tehát szögény, éhönkórász.*
hákog *hákog* tn.i. 'krákog'.
kalapál *kalapál* ts.i. 'mindent saját magának gyűjt össze (erőszakkal is)'. *Összekalapáták eszt a kis nyaralót.*
Halesz *Halesz* fn. 'falu- és határrésznév is, régen kenderföld volt. A Száraz-ér mellett terül el'. *Szójátéka: Ha lesz, lesz, ha nem lesz, nem lesz.*
halhé *halhé* fn. 'levágott szálastakarmány kisebb boglyákba összerakva'. *Összerakták halhéba a szénát a rétön.*
hallomás *hallomás* fn. 'hírből hallott'. *Hallomázsbú tudom, hogy mi történt a határban.*
hambárzat *hambárzat* fn. 'padlás felmenő fala'. *A hambárzat mögmagosította a házat is, mög a pallást is.*
hambakkos *hambakkos* mn. 'bolondos, eszelős'. *Mindönki ojan hambakkos ott.*
hamham *hamham* fn. 'ennivaló'. *Kabd be, it van a hamham!*
hamihami *hamihami* msz. 'egyél, kapd be (gyermekbeszéd)'! *Hamihami, itt van a csóccsa!*
hamulé *hamulé* fn. 'a leáztatott hamu, melyet mosásra, vízlágyításra használtak'. *Hamulében sujkolták a ruhát régön.*
hamvazkodik *hamvaszkodik* tn.i. 'hamvazószerdán a pap a homlokát megjelöli hamuba mártott ujjával'.
hancúrozik *hancúzik* tn.i. 'ua'.
hancsik *hancsik* fn. 'kis földkupac, -halom, melyet szántás előtt azért emelnek, hogy ezzel jelöljék a szántás irányát'.
hancsikolni *hancsikolni* fn. 'ásóval, kapával kis földkupacot emelni; ezzel jelölik a szántás irányát a szántandó földön'.
handerikáz *handërikáz* ts.i. 'összevissza beszél, hazudik'. *Mindönt összehandërikázik it neköm.*
handlés *hanglés* fn. 'utcai ószeres'. *Gyütt a hanglés, oszt elattam neki a zöreg subát.*
hangyabaka *hanygyabaka* fn. 'apró katona (apró ember is)'. *Akkora vagy, mint ëty hanygyabaka!*
hapcizik *hapcizik* tn.i. 'tüsszent'. *Akkorát hapcizot, hogy maj möksüketűtem.*
harangozik *harangozik* ts.i. 'valamit sejt, eszébe jutott vmi'. *Valamit harangoznak, eszembe jutott valami!*
harangozópénz *harangozópénz* fn. 'harangozásért járó pénz'. *Temetés után kifizették a harangozópészt.*
harangszentelés *harangszentölés* fn. 'az új harang elhelyezése utáni beszentelése'.
haras torony *haras torony* kif. 'klastrom'.
hári *hári* fn. 'haj'.
harisnyás *harizsnyás* mn. 'a ló lába lenn fehér vagy világos színű a teste színéhez viszonyítva'.
harmadiklé *harmadiklé* fn. 'szappanfőzéskor a harmadszorra felöntött lé'. *Szappanfőzéskó a harmadiklé is lëgyütt.*
hasabangya *hasabanygya* mn. 'nagy étkű, sokat evő'. *Ojan hasabanygya gyerök ez.*
hasít *hasajt* ts.i. 'ua'.
haska *haska* mn. 'pókhasú'. *Ez a Gyurka ojan haska gyerök.*

hastok *hastok* fn. 'disznóöléskor használt, vastag fatetejű, húsvágó asztal'. *Disznóöléskó a hastokon vákták a húst.*
hasz-vili *hasz-vili* mn. 'világos, természetes'. *Amit mondasz, hasz-vili.*
hátipatikáros *hátipatikáros* fn. 'utcai, házaló árus, aki a hátán vitte az áruját'. *A zúccán a hátipatikáros hangosan kijabát.*
hausznek *hausznek* fn. 'küldönc'.
havivásár *havivásár* fn. 'minden hónap első szerdáján tartott makai állatvásár'.
ház háta *hász háta* kif. 'a ház mögötti rész, a háznak a felső szomszéd felé néző része, oldala'. *Bemeszelték a hász hátát.*
háznép *háznép* fn. 'lakodalomban a lányos- vagy legényesház népe'. *A háznép ëkísérte a vőlegényt is lányoshászhon.*
házpásztor *hászpásztor* fn. 'a házat őrző személy, főleg gyermek, akkor, ha a háznép elment hazulról'.
házszentelés *hászszentölés* fn. 'vízkeresztkor a pap a helyszínen megszenteli a házat, s felírja az ajtó szemöldökére G+M+B (1940) (Gáspár+Menyhárt+Boldizsár)'.
hebedurda *hebedurda* fn. 'derelye, s egyéb más megnevezetlen ételféleség'.
hébernyákos *hébernyákos* mn. 'bolondos'. *Blaskovics földesúr ojan hébernyákos vót.*
hecsempeccs *hecsempeccs* fn. 'csipkebogyólekvár'. *Nagyon finom a hecsempeccs, mejjet hecsedlibű csinának.*
hecsepecs *hecsepecs* fn. 'csipkebogyólekvár'. *A hecsepecsöt vadrózsabogyóbú csinájják.*
hederint *hederint* tn.i. 'rá se fütyül'. *Rá së hederincs!*
hejhóharisnya *hejhóharizsnya* fn. 'nylonharisnya' (tréf.).
hékám *hékám* fn. 'házastárs megszólításaként'. *Ide figyejj, hékám!*
hekemuka *hekemunka* fn. 'megnevezetlen valami'.
hekemukázik *hekemukázik* ts.i. 'köntörfalazik, összefüggéstelenül beszél, hamukázik'. *Në hekemukázz itt neköm összevissza!*
heklipakli *heklipakli* fn. 'megnevezetlen tárgy'. *Szödd össze a heklipaklit!*
helladójom! *helladójom!* mondatszó (ezt kiabálta az utca tollaszsidó) Tkp.: *Eladójja mi van?*
hentereg *henterög* tn.i. 'nemi közösülést végez (ember)'.
heppen *heppen* tn.i. 'pottyan, huppan'.
heppendúre *heppendúré* fn. 'gyorsan főtt étel, valami étel'. *Mögfőszted mán aszt a heppendúrét? !*
heppent *heppent* ts.i. 'gyors, főtt ételt készít'. *Várj ëty kicsit, heppentök valamit!*
heprecsóre *haprecsóré* mn. 'fecsegő, szájas (féleg lányka, nő)'. *Ojan heprecsóré szájja van, hoty fél tülle a falu.*
heptika *heptika* fn. 'tüdőbaj'.
heptikás *heptikás* fn. 'tüdőbajos'.
hercig *hercig* mn. 'pedáns, jólöltözött'.
hercsula *hercsula* fn. 'ételféleség, de megnevezetlen valami'.
hereszéna *hereszéna* fn. 'lucerna- vagy lóhereszéna'. *A lovak legjobban szeretik a hereszénát, mëg a nyulak is.*
herflizik *herflizik* ts.i. 'tangóharmonikán játszik'.
Herkules *Herkules* fn. 'az erő megtestesítője'. *Ojan erős, mint Herkules.*

hernyógomb *hernyógomb* fn. 'szűrön levő fonott gomb'. *A szűrt a régi öregök hernyógombba gombolták össze.*

Heródes *Heródes* fn. 'bibliai kegyetlen király, gyermekgyilkos, a kegyetlenség megszemélyesítője'. *Ojan kegyetlen vagy, mint Heródes!*

herőce *herőce* fn. 'forgácsfánk'. *Annyuk, süssé ëty kis herőcét!*

hétfogás *hétfogás* fn. 'egy fajta gyermekjáték'. Népr. (a fogást az ember jobb kezének hüvelyk- és középső ujjának más (főleg férfi) térdtől fölfelé való hét gyors fogdosásával végzi. *Aki nem bírja ki nevetés nélkül, az nem bírja ki a hétfogást.*

hetipicsaszájú *hetipicsaszájjú* mn. 'pletykásszájú'.

hétderék *hédd̈erék* hsz. 'szerda és csütörtök'.

hétközép *hétközép* hsz. 'szerda és csütörtök'.

hetyempety *hetyempetty* mn. 'szép (kislány), kifestett, kihívóan öltözött nőszemély'.

hiblihubli *hublihubli* mn. 'meggondolatlan, felelőtlen, s ilyen módon beszél'.

hicc *hicc* fn. 'tüzes vas szikrája'. *A kovácsműhejben csak úgy szát a hicc.*

hiccel *hiccöl* tn.i. 'a vas hányja a szikrát (a kovácsműhelyben)'.

hidegsebész *hideksebész* fn. 'boncmester, boncsegéd'.

hímel-hámol *hímöl-hámol* tn.i. 'óvatoskodva kertel'. *Në hímöj-hámolj it neköm, hanem mond a zigasságot!*

hím-hám *hím-hám* fn. 'hímezés-hámozás, óvatoskodva kertelés'. *Húzta a nyakát, oszt csak hím-hám.*

hímhámol *hímhámol* tn.i. 'óvatoskodva kertel'.

himuhumi *himihumi* fn. 'főként a leány hozománya'. *Kőtöszköttek, oszt vitték a himihumit.*

hipóbb *hipóbb* mn. 'fehérebb'. *A Mari haja a leghipóbb.*

hív *hí* ts.i. 'ua'.

hogyenánc *hogyënánc* fn. 'küldönc, beosztott'.

hóhérol *hóhérol* ts.i. 'erősen (kegyetlenül) ütlegel, ver'.

hókon *hókon* hsz. 'homlokon, fejbe'. *Úty hókon váglak, hogy ēmén a zeszöd!*

holholosan *holholossan* hsz. 'hol igen, hol nem'. *Csak úty holholossan válaszolt, amit így is, mög úgy is löhet érteni.*

holtziher *hótziher* mn. 'holtbiztos, egészen biztos'. *Amit mondok, az hótziher, āra mérget vöhecc!*

homokol *homokol* ts.i. 'homokos mésszel meszel'. *Behomokolta a ház hátát.*

hoppá! *hoppá!* msz. 'ugrással kapcsolatos kurjantás'. *Hoppá, kisangyalom, monta a pap, amikor a hölgy lába fődet ért, ott, amikó kitötte a zablakán.*

hoppáré *hoppáré* fn. 'bolondóra'. *Rágyütt a hoppáré.*

hoppincs *hoppincs* fn. 'facipőszerű lábbeli, melybe cipőstül belelépnek'. *Beleugrottam a hoppindzsba.*

hopszolás *hopszolás* fn. 'táncolás'.

hóstya *hóstya* fn. 'telket körülkerítő vályog- vagy téglafal, illetve az általa körülkerített terület'. *Az éjjeliőr bejárta a hóstyát.*

hosszúcukor *hosszúcúkor* fn. 'vásári, búcsúi, kisujjnyi vastag cukorka, melyet nyolc-kilenc centiméter hosszúságúra nyújt el a mézeskalácsos'.

hosszú nóta *hosszú nóta* kif. 'hosszan tartó munka vagy egyéb, ami hosszan eltart'. *Aj, de hosszú nóta vót ez!*

hőbörödött *hőbörödött* mn. 'hóbortos, bolond'.

hőbörtösség *hőbörtösség* fn. 'szertelenség, hóbortosság'. *A hőbörtössége nem ismert határt.*

höc-höcc! *höc-höcc* msz. 'hejnye!-hejnye!'.

hömbölyget *hömböjget* ts.i. 'gurítva juttat tovább'. *Áthömböjgették az új hídon a hordót.*

hörpöl *hörböl* ts.i. 'ua'.

hubog *hubog* tn.i. 'a lábon a bő cipő (lábbeli) szuszogó-pufogó hangot ad'.

hucikék *hucikík* mn. 'hupikék, élénkkék'. *Hucikík ruhába vót Julcsa a pijacon.*

hucimuci *hucimuci* fn. 'ruhanemű (ágynemű is lehet)'. *Szödd össze a hucimucidat!*

húgygödör *húgygödör* fn. 'istállón kívüli gödör, melybe a hídállásból belefolyik az állatok vizelete'.

hugyozik a giliszta *hugyozik a giliszta (gajiszta)* kif. 'fáj, ég a gyomor, inni kell (szeszes-italt)'.

huh! *huh!* 'ijesztés szava'. *Huh, így ijesztelek mög!*

huja *huja* fn. 'munka közbeni rövid pihenő'. *Pipahuját tartanak.*

hum *hum* tn.i. 'alszik (egy kicsit)'. *Humtam ëty kicsit.*

humi *humi* fn. 'holmi'. *Szödd össze a humidat!*

huncutka *huncutka* fn. 'kisgyermek haja, hajfürtje'. *Te, kizs bë'tyár, mökhuzigálom a huncutkádat!*

huny *huny* tn.i. 'szundít egyet'. *Hunytam ëty kicsit.*

hunyócska *hunyócska* fn. 'bujócska (gyermekjáték)'. *Jáccunk ëty kis hunyócskát!*

hupli *hupli* fn. 'kis mélyedés, gödör, sár, amibe pl. kerék (autókerék) belezökken'.

huppog *huppog* tn.i. 'lábon a bő lábbeli puha, tompa hangot hallat'.

hurcikol *hurcikol* ts.i. 'hurcol'. *A kiskutya ēhurcikolta a papucsomat.*

hurcipál *hurcipál* ts.i. 'visz, cipel'. *Jóska hurcipádd mán ē a kutyát ótásra!*

hurka *hurka* fn. 'veréstől származó csík a testen'. *A gazda úgy mögverte a béröst, hoty csupa hurka vót a háta.*

húshagyó *húshagyó* fn. 'farsanggal kapcsolatos, hamvazószerdát megelőző keddi nap'. *Húshagyókó vót a farsang utolsó napja.*

husi *husi* 'nő kedveskedő, becéző megszólítása'. *Husikám, nagyon szeretlek!*

Húsipar *Húsipar* fn. 'közel a földeáki határhoz, a hódmezővásárhelyi határban egy bérlői nagybirtok, házrésznév is'. *A Húsiparba sok földeáki embör járt dógozni.*

huszkol *huszkol* ts.i. 'húzgál vmit'.

húz *húz* ts.i. '(férfi nővel) nemileg közösül'.

huzakodik *huzakodik* tn.i. 'veszekszik'.

húzatós gép *húzatós gép* kif. 'állati erővel vontatott cséplőgép', (de később a magánjárót is így nevezték).

húzó *húzó* fn. 'fakilincs'. *Kócmadzag a húzó rajta.*

hüppöl *hüppög* tn.i. 'sírás után csendesen szipog'.

hürböl *hürböl* tn.i. 'szörtyög, szürcsöl'. *Pétör hürbölte a tejeskávét.*

hütyü *hütyü* fn. 'ujjvédő tokocska bőrből, ruhából, gumiból'. *Ha ēvákta valaki a zújját, hütyüt húzott rá.*

hülzni *hűzli : hűzni* fn. 'töltény hüvelye'.

I

ibercíger *íbercíger* fn. 'ruha, egy ember összes ruhája'. *Lẽvetött mindön íbercígert.*
Icig *Icig* 'zsidó' gúny. *Mögvötte Icig a hajmát.*
idei baktatás *ideji baktatás* kif. 'a juhászoknál az idei kisszamár'. *Az idei baktatás ot botladozott a birkák köszt a zannyávã.*
időnapelőtt *időnapelőtt* hsz. 'a szokottnál hamarabb vagy a természetesnél hamarabb'. *Időnapelőtt möggyütt a zembör.*
ígről-ígre *ígrű-ígre* hsz. 'pontosan, pontról-pontra, apróra, aprólékosan'. *Ígrű-ígre mindönt ẽmagyarázott neki.*
igyint *igyint* tn.i. 'alig törődik valamivel, már haldoklik, nem ügyel semmire'. *Mán nem igyint sèmmire a haldokló.*
ihinget *ihinget* ts.i. 'ijeszt, zavar, tevékenységre serkent'. *Ihingezsd mán ẽ aszt a kutyát!*
impotentó *impotentó* mn. 'impotens' (tréfás, olaszos ejtéssel).
inas *inas* fn. 'a vontató-bolondkocsinál a rudat alátámasztó Y-alakú fa'. *Töd mán alá az inast a vontatórúdnak!*
indebindéje *indebindéje* fn. 'valamiféleképpen valakije' (lehet szeretője, ágyasa is)'. *Juli Jóska indebindéjje.*
indula *indula* fn. 'emberi mandula' tréf. *Kivötték a zindulámat.*
infámis *imfámis* mn. 'különleges, rosszindulatú'.
ingyenes tanyás *inygyènös tanyás* kif. 'olyan szegény ember, aki valakinek a tanyájában, a tanya takarításáért ott lakik'.
inkopányol *inkopányol* ts.i. 'rábeszél'.
inóc-pokróc *innóc-pokróc* isz. (elszakadás kifejezésére használják:) nyomás!'. *De most mán oszt innóc-pokróc!*
ippeg-ippeg *ippeg-ippeg* hsz. 'éppen-éppen'.
irdal *irdal* ts.i. 'valamit párhuzamos bemetszéssel lát el (kukoricát)'. *Kukorica morzsolásakor én irdaltam a csűveket.*
irdja *irgya* fn. 'ine' (ahol a kötőgép a zokni, harisnya kötését befejezi, vastagabb).
iringál *iringál* tn.i. 'jégen csúszkál'.
iromba *iromba* mn. 'kendermagos (tyúk, kakas)'.
iskolahagyott *iskolahagyott* mn. 'iskoláskorból kinőtt (gyermek)'. *Jóska mán iskolahagyott, nem jár mán iskolába.*
istállóágy *istálóágy* fn. 'istálló sarkában, földbe ásott oszlopokon álló ágy, mely alatt takarmányos vagy kisebb borjú volt'.
istállópriccs *istálópriccs* fn. 'az istálló sarkában, földbe ásott oszlopokon álló fekvő alkalmatosság, béres alvóhelye'.
istenátka *istenátka* fn. 'rossz gyermek'. *Te, istenátka!*
istenfa *istenfa* fn. 'üröm, fűszer- és gyógynövény'.
istengyalultatök *istengyalultatök* fn. 'olyan tök, mely gyalulás nélkül, főzés közben szálára szétesik'.
istenszem *istenszöm* fn. 'paraszthàzak utcai végének kifűrészelt deszkából készült vége, melynek nap- és napsugáralakú kiképzése van'.
istiglinc *istiglinc* fn. (enyhe káromkodás) *Az istiglincit neki! (Az istenit neki!* finomabb formájú kifejezése.)

iszánkodik *iszánkodik* tn.i. 'jégen csúszkál'.
iszingál *iszingál* tn.i. 'jégen csúszkál'.
iszli-muszli *iszli-muszli* mn. 'aprólékos'.
iszongál *iszongál* tn.i. 'jégen csúszkál'.
isztrongahajtó *isztrongahajtó* fn. 'aki behajtotta a fejőkalodába a fejős birkát'. (De már csak káromkodásban él:) *Az isztrongahajtó kutyaüristenit!*
ízék *ízík* fn. 'kukoricaszár (lerágott állapotban)'.
ízékcsutka *ízíkcsutka* fn. 'kukoricaszár (lerágott állapotban)'.
ízékkéve *ízíkkéve* fn. 'állatok által lerágott kukoricaszárból készült kéve'. *Öt ízíkkéve köllött ẽty fűtéshön.*
ízékszár *ízíkszár* fn. 'lerágott kukoricaszár'.
ízékszárkazal *ízíkszárkazal* fn. 'kazalba rakott ízíkkéve'.
izompacsirta *izompacsirta* fn. 'gyenge gyermek (ember)' (gúnyos). *Ojan vagy, mint ẽggy izompacsirta.*
izromba *izromba* hsz. 'azonnal, menten'. *Hozd mán, izromba!*
ízzé-porrá *ízré-porrá*

J

jajvörös *jajvörös* mn. 'tarkabarka (ruházat)'. *Ojan jajvörözsbe őtözött, ha a bika möglátta vóna, mögvadút vóna tülle.*
jakabszilva *jakapszilva* fn. 'Jakab napja (július 25.) körül érő kékszilva'.
jancsiszög *jancsiszög* fn. 'férfi nemiszerve'.
jancsibankó *jancsibankó* fn. 'az I. világháború után papírpénz volt, cirkalmazott háttal'.
jankó *jankó* fn. 'vontató-bolondkocsi rúdját feltámasztó Y-alakú fa'. *Tödd mán alá eszt a jankót a rúdnak!*
járlat *járlat* fn. 'járlatlevél, marhalevél, passzus'. *Válzsd mög a járlatot bornyúnak, mẽ visszük a havivásárba, Makóra!*
jégdinnye *jégdinnye* fn. 'fehér héjú, a padláson, búzában is megérő dinnyefajta'.
jéghízlalás *jéghízlalás* fn. 'az a művelet, amikor télen, mielőtt a hentesek és mészárosok a Száraz-érben kivágatták volna, locsoltatták a jeget, hogy vastagabb legyen'.
jegying *jegying* fn. 'a menyasszony által a vőlegénynek küldött ing' (a lakodalom napján). *A jegyingben esküdött a vőlegény.*
jegyruha *jegyruha* fn. 'a menyasszony által a vőlegénynek küldött ing'.
jérce *jérce* fn. 'fiatal lány'.
jesszumpepi! *jesszumpepi!* isz. (csodálkozás kifejezésére) *Jesszumpepi, micsoda csoda!*
jézusi vásár *jézusi vásár* kif. 'makói januári vásár'.
johádzik *johádzik : juhádzik* tn.i. 'mérges ember (állat) lecsillapodik'.
joházkodik *juhászkodik* tn.i. 'szelídül, csillapodik'.
jóskaalma *jóskaalma* fn. 'apró, piciny almafajta'. *A jóskaalmát ecedbe is ẽtöszik télire, befőtnek.*
jószagú kenet *jószagú kenet* kif. 'arckrém, testápoló kenőcs, mozsdó'. *A lányok jószagú kenettẽ kenyték be a zarcukat.*

Jovásznyik *Jovásznyik* fn. 'ez a Szent János-szobor beceneve Földeákon'. *Szent Jovásznyik régën a templom előtt át, de ārább tolták.*
jön *gyün* tn.i. 'ua'.
jöttment *gyüttmönt* mn. 'ua'.
jövőre *gyüvőre* hsz. 'ua'.
júdáspénz *júdáspénz* fn. 'a holdviola termésének kerek rekeszfala'.
jugerum *jugerum* fn. 'földmérték, 1100 négyszögöles hold föld'.

K

kabak *kabak* fn. 'fej'. *Üres a kabakja.*
kacagányos *kacagányos* mn. 'juhászbundás'.
kacimbál *kacimbál* ts.i. 'rángat, ráncigál'. *Në kacimbádd a ruhám!*
kacsalódik *kacsalódik* tn.i. 'édesget'.
kacsajgás *kacsajgás* fn. 'udvarlás'.
kacsázik *kacsázik* tn.i. 'kerékpárral a kormányt jobbra-balra rángatja'. *A fiú úty kacsázott a zútcán, hogy rossz vót nézni.*
kacsózik *kacsózik* ts.i. '(macska) az első lábával finoman fogdos valamit'. *A kismacska kacsószta a rongylabdát.*
kadrát *kadrát* fn. 'négyzet'. *Kadrádba verték a falat.*
kaffant *kaffant* ts.i. 'néha megszólal (idős ember)'.
kajfétás *kajfétás* fn. 'spicces, enyhén ittas'.
kajiba *kajiba* fn. 'összetákolt kunyhó, házikó'.
kajkós *kajkós* mn. 'ittas, spicces'. *Ojan kajkós, alig áll a lábán.*
kajla *kajla* mn. 'komolytalan, hebehurgya'.
kajmol *kajmol* ts.i. 'férfi nőt magáévá tesz'.
kajtat *kajtat* tn.i. '(nő után) kéjsóvár módon lohol'.
kákabélű *kákabélű* mn. 'keveset evő'. *Alig ötté valamit, te kákabélű!*
kakastejjel sütött kenyér *kakastejjel sütött kenyér* kif. 'nagyon finom kenyeret (tej híján) vízzel készítve süt'. Megj. A kisgyermeknek így kínálják, hogy finom.
kakasülő *kakasülő* fn. 'a szarufa két ágát összetartó keresztgerenda a padláson'.
kakhavel *kakhavel* ts.i. 'mellébeszél'. *Në kakhavëjj!*
kakri *kakri* fn. 'kakas beceneve'. *A kakri főszállott a zülőre.*
kakrija *kakrija* fn. 'a kisgyermek hímvesszője'.
kalahári *kalahári* mn. 'bolondos'.
kalahüttyös *kalahüttyös* mn. 'nagyvonalúan bolondos, felelőtlen'.
kaláka *kaláka* fn. 'vasárnap délután 4-től 8 óráig tartó táncmulatság'. *A fijatalok ēmöntek a kalákába táncolni.*
kálomista *kálamista* fn. 'kálvinista vallású'. *A kálamistákná máskép harangosztak, a lakodalom is csöndösseb vót.*
kalangya *kalangya* fn. 'szénaboglya'. *A szénát kalangyába rakták.*
kalangyál *kalangyál* ts.i. 'lábát lóbázza ülő helyzetben'. *Tóni mindik kalangyát a lábávā a zasztal alatt.*
kalányos *kalányos* fn. 'fűféle gaz'.
kalapál *kalapál* ts.i. 'beszél'. *Në kalapájj mán annyit!*

kaláris[1] *galáris* fn. 'nyaklánc'. *Szép galáris vót a nyakán.*
kaláris[2] *galáris* fn. 'borban, pálinkában felszálló gyöngy'.
kárlátó *kálátó* fn. 'a lakodalom éjjelén a lányosházтól a menyasszony rokonai átmennek a legényes házhoz, ők a kálátósok'.
kalézol *kalézol* tn.i. 'összevissza mászkál, járkál'. *A csőz bekalézolta a zegész határt.*
kamatyol *kamatyol* ts.i. 'férfi nővel közösül'.
kamel *kamël* ts.i. 'rajongva imád, szeret'. *Nagyon kamëlom a tőtötpaprikát.*
kamin *kamin* fn. 'kemence előtti pernyelyuk'. *A kamimba húszták bele a pörnyét a kemincébű.*
kámpicsorodik *kámpicsorodik* tn.i. 'kedvetlenedik'.
kampó *kampó* fn. 'gyenge, (öreg) ló'. *A kampó od baktatott a szekér előtt.*
kamuka *kamuka* fn. 'csak úgy bizonytalan(ra), lesz ahogy lesz'. *Csak úty kamukábú fővötte a kártyalapot.*
kanyi *kanyi* fn. 'hím (főleg nyúl és sertés)'.
kánai mennyegző *kánai mennyegző* kif. 'csodás, dús, szép alkalom'. *Ojan dús vót ott a zasztal, mint a kánai mennyegzőn.*
kanászszámadó *kanásszámadó* fn. 'uradalmakban a sertéstelep vezetője'. *Nagy úr vót ám ëty kanásszámadó Návajiná!*
kanfarú szín *kanfarú szín* mn. fn. 'a főépület végéhez épített, a főépület tetejéhez viszonyítva merőleges tetőállású szín'.
kániszmerga *kániszmërga* fn. 'emberi ürülék'.
kankarék *kankarék* fn. 'a gémeskút ostorfáján a vedret tartó horog'. *A kankaréknak vót ëty kis pöcke, az nem engette lëesni a vödröt.*
kankarékban *kankarégba* hsz. 'összegömbölyödve'. *Összegömböjödve alszik a kutya mög a macska, kankarégba.*
kankó *kankó* fn. 'szűrkankó, férfiruhadarab'.
kankus *kankus* fn. 'mumus' (a gyermekek ijesztgetésére).
kanlott *kanlott* mn. in. 'olyan kandisznó, mellyel párosítást végeztek'. *A kanlott disznó ócsóbb is, de a szalonnája is keményebb.*
kanol *kanol* ts.i. 'közösül' (ember is, sertés is).
kántál *kántál* tn.i. 'disznóölés estéjén a háztól idegen személyek maskarába öltöztek, s blabla szöveget mondva bementek a disznótoros házhoz, ahol már előre ronggyal töltött hurkát készítettek részükre, ott bolondoztak, ettek-ittak'.
kantár *kantár* fn. 'legénylak'.
kántorharmat *kántorharmat* fn. 'kis, enyhe eső, esőcske'.
kantus *kantus* fn. 'egybeszabott, ujjas, bő felsőruha'.
kanyvadt *kanyvatt* mn. in. 'hervadt, szomorú állapotú'. *Ojan kanyvatt vaty, hogy a zórod a fődig ér!*
kapacsoló *kapacsoló* fn. 'cukorrépa húzásához a vasvilla két meggörbített ágából csinálták'. *A lëfejezöt cukorrépába belevákták a kapacsolót, oszt evvē húszták össze a csomóba.*
kapaorom *kapaorom* fn. 'a kapa közepén végighúzódó, vastagabb, erősítő rész'. *A kapaormot nehéz vót kalapáni.*
kaparcs *kaparcs* fn. 'a cukorrépa húzásához a vasvilla két meggörbített ágából csinált szerszám'.

kapta *kapta* fn. 'a ló körme feletti dudor, pók'.
kaptás *kaptás* mn. 'a ló körme (patája) feletti rész dudoros, pókos'.
kappanherélés *kappanherülés* ts.i. 'a kakas kiherélése'.
kár *kár* fn. 'férfi nemiszerve'.
karaszol *karaszol* ts.i. 'karaszolóval munkát végez'.
karaszoló *karaszoló* fn. 'hosszú nyelű, széles fejű kaparó'.
karcingál *karcingál* ts.i. 'karcolgat'.
karikafontos kalács *karikafontos kalács* kif. 'karikába font kalács, ilyen a vőfély kalácsa is, melyet az üveg nyakára húz'.
karmizsál *karmizsál* ts.i. 'főleg körömmel karmolász'.
karistol *karistol* ts.i. 'karcol, kapar vmit, vmivel, mely kellemetlen hangot ad (hallat)'.
karmantyú *karmantyú* fn. 'karom, köröm'. *A fene a karmantyúdat!*
káró *káró* fn. 'férfi nemiszerve'.
karós *karós* mn. 'egyenes lólábállás'. *Karós lábú lova vót.*
karsant *karsant* ts.i. 'a felhúzott sétálós óra egyet sercent, amikor az ütő nem működteti a harangot'.
karsog *karsog* ts.i. 'fülsértő módon karcol össze két tárgyat'.
kártojás *kártojás* fn. 'piciny tyúktojás, melyhez sok babona fűződik'. Népr. *A kártojást becsukot szömmẽ köllött áthajítani a szomszéd háza girincin.*
kassa *kassa* mn. 'jó, príma, finom'.
kaszakankó *kaszakankó* fn. 'kacs, a kasza nyelének fogantyúja'. *A kiskaszakankót bal, a nagykaszakankót jop kézzẽ fokták.*
kaszáljjancsi *kaszájjancsi* fn. 'növény, gyomnövény'.
kaszatakaró *kaszatakaró* fn. 'kaszacsapó, melyet a kaszanyélre erősítettek, hogy kaszálás-kor a magasabb növények oldalra hárításában segítsen (rendre vágáskor)'.
kaszatokmány *kaszatokmány* fn. 'kaszatok, ahol vízben fürdik a kaszakő'.
kaszlott *kaszlott* mn. 'lerongyolódott, tollát, szőrét vesztett (állat)'.
kászolódik *kászolódik* tn.i. 'nagynehezen kikel az ágyból'.
kaszvány *kaszvány* mn. 'sovány'. *Ojan kaszvány, hoty csörögnek a csonytyaji.*
katat *katat* ts.i. 'kotorászva keresgél'.
kattyos *kattyos* mn. 'spicces, enyhén ittas'.
kóció *kóció* fn. 'kaució'. *Nem tutták kianni a kóciót, ezé nem mönt férhön a szögény lány a gazdalegényhön.*
kavillál *kavillál* ts.i. 'kavar, kever'.
kavityál *kavityál* ts.i. 'kavar, kever'.
kavityol *kavityol* ts.i. 1. 'kavar, keverget'. 2. 'közösül'.
kazalos *kazalos* fn. 'cséplésnél a (szalma-, pelyva-) kazlat rakó cséplőmunkás'.
keceráj *keceráj* fn. 'kis szatócsbolt'. *A kecerájban mindön vót.*
kecmec *kecmec* fn. 'nincs lehetőség, nincs tovább'. *Nincs kecmec!*
kecseg *kecseg* tn.i. 'udvarol, szépen beszélget a fiú a leánnyal'.
kelés *kilís* fn. 'nagyobb, mérges, gennyes kelés (furunkulus) a testen'.
kelevész *kelevész* fn. 'épülettel kapcsolatos tartófa'.
kelevéz *kelevíz* fn. 'a nyűg pecekkel ellátott része'. *A nyűkkelevíszt a tehén lábára töttük, hogy nẽ tuggyon szalanni.*

kelt *kőtt* fn. 'kelt (tészta)'.
kemencelyuk *keminceluk* fn. 'a pernye elhamvasztására, a kemence szája előtt levő lyuk (kamin) – a falba süllyesztve'.
kemencenyögés *kemöncenyögés* fn. 'ételfelszolgáláskori vőfélyszövegben'. *Eszt pedig követi a kemöncenyögés.*
kemencepadka *kemincepatka* fn. 'a búboskemencét körülvevő padka'.
kemencesuttony *kemincesuttony* fn. 'kemence párkánya, padka hátulja'.
kemencetorok *kemincetorok* fn. 'kemence nyaka a szobában'.
kenekedik *kenyeködik* ts.i. 'jóllakik, jól bekenyeködik'.
kenő *kenő* fn. 'a szövésnél használt puha, pépes anyag (lenmagfőzet), amely síkossá tette a felvetett szálakat'.
kenyérbélvirág *kenyérbélvirág* fn. 'cickafark'.
kényeső *kényeső* fn. 'higany, de gyermeki magatartásra is értették: eleven, fürge gyermek jelzője'. *Ojan, mint a kényeső ez a gyerök.*
képlag *képlag* hsz. 'csak amit az arc mutat, ami a felszínen látszik, az a színlelés, hogy belül mit érez, nem számít'.
kerekásó *kerekásó* fn. 'vasból készült, félgömbölyűre formált ásó' (a kukora gödrének kerek lyukat ástak vele. Kb. 150 mm átmérőjű volt. Egy köpüje, s egy nyele volt).
kerékfej *kerékfej* fn. 'kerékagy'. *A kerékfejben vótak a küllők.*
kerékkenés *kerékkenyés* fn. 'borravalóadás'.
kereplő *kereplő* fn. 'beszélő (sokat beszélő asszony)'.
kereszt *köröszt* fn. 'egy-egy falu búcsús népének összefoglaló neve'. *A köröszt éppen most vonút ẽ a falu alatt.*
keresztjárás *körösztjárás* fn. 'a falu szélein levő keresztek egyházi menetben (ceremóniával) való meglátogatása'.
keresztjáró napok *körösztjáró napok* kif. fn. 'amikor a falu szélein álló feszületeket szokásosan, papi vezérlettel, lobogókkal a kézben meglátogatták'.
keresztvágófűrész *körösztvágófűrész* fn. 'keresztfűrész'.
keresztvessző *köröszvesszö* fn. 'a kenyérsütés eszköze'. *A köröszvesszőt a sütőteknyőre tötték körözbe, s erre a zabroszt.*
kérincsél *kérincsél* ts.i. 'kér, kéreget'.
kertbe néző szemű *kerbe néző szömű* kif. 'kancsal'.
kerülő *kerülő* fn. 'csősz, mezőőr'.
keshedt *kessett* mn. 'kopott, foszlott'.
keszegel *keszegöl* ts.i. 'húzza a derekát, lassan megy'.
keszkenő *keszkenő* fn. 1. 'törülköző'. 2. 'fejkendő'. 3. 'zsebkendő'.
két asszony közi csirke *két asszony közi csirke* kif. 'aug. 15-e és szept. 8-a között kelt csirke'. *A két asszony közi csirke erős és egésségös.*
két karra dolgozik *két karra dógozik* kif. 'külön keresetre dolgozik'. *Apám, mög a bátyám, aki mögnősűt, most mán két karra dógozik.*
kétkézvonókés *kétkézvonyókés* fn. 'vonókés'.
kétszíkű tojás *kétszíkű tojás* kif. 'olyan tojás, melynek két sárgája van'. *A kétszíkű tojászbú sok rántotta sűt.*
ketté szakadt *ketté szakatt* kif. 'megszült'.

kettőben van *kettőbe van* kif. 'már megszült'.
ketyegtet *kötyöktet* ts.i. 'tenyerén hord, dadusgat, kényeztet'.
ketyegtet-petyegtet *kötyöktet-pötyöktet* ts.i. 'kényeztet'.
kettyent *kettyent* ts.i. 'közösül'.
kettyint *kettyint* ts.i. 'közösül'.
kévehányó villa *kévehányó villa* kif. 'hosszúnyelű, kétágú villa'.
keverintett *keverintött* mn. 'kövér, gömbölyű'. *Ojan vót Tërka, mint ëty keverintött kád.*
kezel *kezel* ts.i. '(rendszeresen) közösül férfi a nővel'.
kezelget *kezelget* ts.i. '(rendszeresen) közösül férfi a nővel'.
kézihajtány *kézihajtány* fn. 'férfi önkielégülése'.
kibaszarint *kibaszarint* ts.i. 'becsap, kitol valakivel'.
kicitkacat *kicitkacat* fn. 'limlom, kacat'.
kicsap *kicsap* ts.i. 'zsinórral falra csíkot, egyenes vonalat fest'. *A piktor a farra kicsapta a csíkot.*
kicsesz *kicsesz* tn.i. 'kitol valakivel'.
kifarol *kifarol* tn.i. 'vmiből kihúzza magát' (munkából, megkötött üzletből). *Jóska kifarol a zűzletbű, elát a vételtű.*
kifingik *kifingik* ts.i. 'meghal'. *Kifingott a vilák kéménnyin.*
kifittyent *kifittyent* ts.i. 'jól láthatóan kilóg, kilátszik'. *Kifittyent Laci inge ajja a gatyábú.*
kígyóhagyma *kígyóhajma* fn. 'őszi kikerics'.
kikompernál *kikompernál* ts.i. 'kisüt, kigondol vmit, kitalál'.
kikecmereg *kikecmerög* tn.i. 'kimászik (bajból), vmiből'.
kikubikol *kikubikol* ts.i. 'ügyet elintéz (sok utánajárással)'.
kikukorázták *kikukorászták* ts.i. 'a kukorára tekert kötéllel a hajómalmot a parthoz kihúzták'.
kikutyapicsáz *kikutyapicsáz* ts.i. 'kisemmiz, kizavar, elkerget vkit'.
kimezgelte magát *kimezgelte magát* kif. 'kisemmizte magát'. *Úgy kimezgelte magát, hoty szögényön halt mög.*
kint alszik *kint alszik* kif. 'terményt (növény) künn nem védi semmi, ki van téve az idő viszontagságának'. *A dinnye is sokszó kint alszik, mire mög löhet önni.*
kint hál *kint háll* kif. 'terményt (növény) nem védi semmi, ki van téve az idő viszontagságának'.
kipöttyentött *kipöttyentött* mn. 'kicsinosított'.
kipofásodott *kipofásodott* mn. 'kiverődött (a balta éle)'.
kipurcan *kipurcan* tn.i. 'elpusztul, meghal'.
kirakodóvásár *kirakodóvásár* fn. 'széjjelség, rendetlenség'. *Akkora kirakodóvásár vót ot, hogy sëmmi së vót a hejjin.*
kisasszonyi csirke *kisasszonyi csirke* kif. 'IX. 8-a vagy körülötti időben kelt csirke'.
kisebbik uram *kissebbik uram* kif. 'asszony férjének öccsét így szólította'.
kisefa *kisefa* fn. 'kisafa, kettősfogat hámfarendszere eke, borona, fogas előtt'. *A kisefát lukkā szabájozták, ha nem ëtyforma erős vót a két ló a zeke előtt.*
kisház *kisház* fn. 'a pitvar utáni szoba a régi parasztházban'. *A kisházat csak akkó használták, ha mögnősűt a legény. Itt laktak.*

kishold *kishold* fn. '1100 négyszögöles földterület'. *11 lánc főd vót ëty kishold főd.*
kiskacs *kiskaccs* fn. 'a kasza kiskankója'.
kiskertbe néző *kiskerbe néző* kif. 'kancsal, bandzsal'.
kistafírol *kistafírol* ts.i. 'hozománnyal ellát'.
kistemető *kistemető* fn. 'kisgyermekek temetőrésze'.
kistűz *kistűz* fn. '(disznóölésnél) szalma gyújtására használt tűz'.
kisültek *kisűtek* tn.i. 'labdajátékban, akik buktak, azok lettek a fogók, akik eddig a labdát ütögették'. Megj. E társasjátékot többen játszották, a büntetés az egész társaságot érintette.
kitránszporál *kitráncporál* ts.i. 'kituszkol, kizavar' (vkit vhonnét).
kitribliz *kitribliz* ts.i. 'kicselez'. *A bal bekk kitribliszte a kapust, oszt berukta a laptát.*
kitúr *kidúr* ts.i. 'kitúr'. *Kidúrta a disznó a csicsókát.*
kitüzelés *kitüzelés* fn. 'a kemence kiégetése'. *A sárbú csinát kemincét kitüzelték, oszt mikó kész löt, betapasztották a szájját.*
klánét *klánát* fn. 'klarinét'.
klott *glott* mn. 'ua'.
klumpa *krumpa* fn. 'ua'.
kóbi *kóbi* fn. 'zsidó' tréf. *A kóbi mögvötte a hajmát.*
kocaparaszt *kocaparaszt* fn. 'úri paraszt, nem eredeti paraszt'. *A kocaparaszt nem értött a fődműveléshön, csak urizát.*
kocékol *kocékol* tn.i. 'kocog (főleg ember)'.
kocogón van *kocogón van* kif. 'nemileg éppen élvez'.
kocséber *kocsíber* fn. 'bazáros, nyakba akasztott tálcáról árut áruló árus'.
kocsipásztor *kocsipásztor* fn. 'vásárban, földvégen kocsit őrző személy (legtöbbször gyermek)'. *Kocsipásztor vótam a vásárba.*
kocsispálinka *kocsispálinka* fn. '0,45 dl vegyespálinka + 0,05 dl édes kommerszkonyak keveréke'.
kocsizáp *kocsizáp* fn. 'kocsikerék küllője'. *Kilötyögősödött a kocsizáp, oszt kidűt a kerék a kocsi alú.*
kodácsol *kodácsol* tn.i. 'a tyúk kotkodácsol, tyúkhang'.
kodál *kodál* tn.i. 'kodál, kotkodál a tyúk, tyúkhang'.
koffer *kuffer* fn. 'a másállapotos nő terhe'. *Vajon, mi van a kufferban?*
kohog *kohog* tn.i. 'mérgesen zsörtölődik'. *Fejezd be a kohogást!*
kojtol *kojtol* ts.i. 'láng nélkül nagy füsttel ég, erősen pipázik'.
kókányol *kókányol* ts.i. 'nem szakmunkát végez'. *Kókányold mán Pista a biciklim!*
kókkó *kókkó* fn. 'kisgyermek feje' (gyermeknyelvi). *Hun a kókkód, kisfijam? Mutazsd!*
kokszi *kokszi* fn. 'a fejre ujjbeggyel egy kemény ütés'.
kókusz *kókusz* fn. 'a fejre ujjbeggyel egy ütés'.
kolbász[1] *kóbász* fn. 'veréstől származó piros csík a testen'.
kolbász[2] *kóbász* fn. 'a Maros medrébe süllyesztett, lecövekezett, töltéserősítő vesszőköteg'. *A kóbászokat karóval lëerősítötték a folyóra merőlegössen, majd lesűjjesztötték, oszt a fojó eszt telerakta iszappā.*
koldulás[1] *koldulás* fn. 'az, ha a kártyázáskor az osztó egyenként oszt'.
koldulás[2] *kúdulás* fn. 'ua'.
kólészik *kólészik* tn.i. 'járkál, jön-megy, cél nélkül megy'.

komacsésze *komacsésze* fn. 'a gyermekágyas asszony számára ételhordó cserépedény'.
komafazék *komafazék* fn. 'agyag- vagy porcelánedény' (a gyermekágyas asszonynak ebben vitték az ételt).
komatál *komatál* fn. 'kétfülű, fedeles tál, melyben vitték a gyermekágyas asszonynak a húslevest'.
kombájntojás *kombájntojás* fn. 'a kombájn szalmakocsijából kipottyanó pelyvával kevert szalmakupac'.
kommencióosztó *komencióosztó* fn. 'kommencióosztó, aki az uraságnál az előre kialkudott természetbeni járandóságot kiosztotta'.
kommün *komin* fn. 'a Tanácsköztársaság ideje'.
komp *komp* fn. 'hancsik, szántás előtt kis földkupacot emeltek, s ez volt az irányzék a szántáskor'.
kompernál *kompernál* ts.i. 'kombinál, fantáziál, kisüt valamit'. *Toldi kompernáta, hogy hogyan juthat be a báttya szobájába.*
komplementol *komplementol* tn.i. 'hajlong, meghunyászkodik, bókol, behódol, keresi a feljebbvaló kegyeit'.
kongat *kongat* tn.i. 'karikásostorral durrogtat, cserdít'. *A kiskondás nagyokat kongatott a karikássã.*
kontárbába *kontárbába* fn. 'parasztbába, nem tanult bába'. *A szomszédos nagy tanyavilágban sokszó csak a kontárbába vót kézné.*
kontrabont *kontrabont* fn. 'ellentét, viszály'.
konya *konya* mn. 'fül- és szarvállás (sertés- és szarvasmarhánál)'.
konyi *konyi* fn. 'öreg ló'. *A konyi lassan húszta a nyikorgó szekeret.*
konnyad *konnyad* tn.i. 'konyul, hervad, erőtlenedik'.
kontyos háztető *konytyos hásztető* kif. 'a náddal fedett ház gerincének két végén nádból csomót kötöttek, ez volt a konty'.
kópisgál *kópizsgál:kópiskál* ts.i. 'a fejét veri, veregeti'. *A kotló kópisgájja a csirkéjje fejit.*
kopolya *kopoja* fn. 'vízzel telt gödör, lapos rész'. *A kopojába, ha nagy eső vót, mindig összeszalatt a víz.*
koporsószög *koporsószög* fn. 'Honvéd márkájú erős cigaretta'.
koppó *koppó* fn. 'a csirke, baromfi lábán lévő bőr- és szaruréteg'. *Koppasztáskó néha ëccörre gyütt lë a koppó.*
korcol *korcol* ts.i. 'szid, leszid'. *Palit úty korcolta az apja, hogy sírt.*
korda *korda* fn. 'korbácsszerűség, összefont (fűzvessző), amivel verni lehet'. *A kordátú jó nagy hurkák löttek a háton.*
kórintyál *kórintyál* tn.i. 'kószál, céltalanul mászkál, járkál'.
kórántelelt *kórántelelt* mn. 'rosszul táplált ló, szarvasmarha (mely csutkaszáron telelt csak, s sovány, girhes)'.
korozsma *korozsma* fn. 'ajándék, melyet a keresztszülő (bérma-) vesz és ad a keresztgyermekének'. *Ettű függetlenű azé van lakodalmi korozsma is, ami paplany, kanta, ëgyéb használati cikk.*
korpacibere *korpaciböre* fn. 'savanyított korpa levéből készített leves'. *A szögényök régön korpacibörén éltek.*
kóser *kóser* mn. 'príma, jó, rendben'.
koshomlok *koshomlok* fn. 'gyomnövény, gaz'.

kospitol *kospitol* ts.i. 'használ, szaggat, nyüstöl ruhát, cipőt, lábbelit'.
kossava *kossava* fn. 'heves szélfajta neve'. *Gyün a kossava!*
kóstibál *kóstibál* ts.i. 'kóstol vmit'.
kostök *kostök* fn. 'kostökzacskóból készült dohányzacskó neve'. *A kostügbű elővötte a zöreg juhász a késségöt, oszt csiholt.*
kosútoz *kosútoz* ts.i. 'borozgatva politizál, vitatkozik'. *A negyvennyolcas körbe a nagyapámék ëkosútozgattak.*
koszorúfej *koszorúfej* fn. 'olvasótársulat vezetője (egyházi)'.
koszpitol *koszpitol* ts.i. 'használ, szaggat, nyüstöl (ruhát, cipőt, lábbelit)'.
koszvakaró *koszvakaró* mn. 'borbély' (gúny.). *A koszvakaró mökszabadított a szakállamtú, de a hárit is lëvákta.*
kotárka *kotárka* fn. 'kukorica tárolására, lécből készült góré'.
kotkodál *kotkodál* ts.i. 'a tyúk megtojás után hangot ad'.
kotla *kotla* fn. 'vasháromlábra tett főzőüst vagy bográcsʼ.
kotlókergető *kotlókergető* fn. 'Velorex típusú rokkantkocsi (gúny.)'. *Mit akarsz ezzẽ a kotlókergetővẽ, mán széthúll? !*
kotlóláz *kotlóláz* fn. 'a nők változáskori hőingadozása, forrósága'.
kotlós tojás *kotlós tojás* kif. 'olyan tojás, amiben már állat is van'.
kotré *kotré* fn. 'az a szemét, hulladék, amit a Maros hoz áradáskor'.
kotreca *kotrëca* fn. 'sertésnevelő (ólrendszer)'. *A kotrëcában szépen hísztak a gyesznyók.*
kotú *kotú* fn. 'kotú, a kalászosok kaszálás utáni torzsa'. *A kotú vérösre kirontotta, kiseböszte a kiskanász lábajit.*
kóty *kóty* fn. 'leérett, túlérett (főleg) sárgadinnye'.
kótyaletye *kótyaletye* mn. 'szószátyár, (félbolond), gondolkodás nélkül dumáló'. *Maris ojan kótyaletye, mindig fossa a szót.*
kotyel *kotyël* mn. 'kicsit részeg, spicces, rossz a közérzete, (de lehet nem egészen normális is)'. *Kotyëlul érzöm magam.*
kótymány *kótymány* fn. 'sáros hely (az úton)'. *A kótymányban ësűjjett a kocsi.*
kótyomfitty *kótyomfitty:kotyomfitty* fn. 'bolondos, dilinós személy'. *Kotyomfitty ëty koma az!*
kótyos *kótyos* mn. 'puha, túlérett'.
kottyos *kottyos* mn. 'bolondos, nyomott, félbolond'.
Kozarek *Kozarek* fn. 'a kegyetlenség megszemélyesítője, hóhér' (Magyarország hóhérja volt). *Ojan vagy, mint Kozarek.*
kő *kű* fn. 'ua'.
köböl *köböl* fn. 'űrmértékegység: 62,5 liter'. *Két véka búza, ëty köböl. Ëty kishold födbe két köböl búza kő.*
kökénybogyótinta *kökénybogyótënta* fn. 'kökényléből készült tinta'.
különc *különc* fn. 'rossz gyermek megszólítása'.
körfontos kalács *körfontos kalács* kif. 'kerekre alakított kalács'. *Körfontos kalácsot töttek a vőfény borosüvegére is.*
körtemuzsika *körtemuzsika* fn. 'okarina'.
köszörül *köszörül* ts.i. 'rossz kerékpáros ügyetlenül kerékpározik'.
kötelet nyelt *kötelet nyelt* kif. (arra mondják, aki hosszú ideig tartózkodott az illemhelyen) *Tán kötelet nyelté?*

kötélhányó *kötélhányó* fn. 'aki a gabonakötelet a földre teríti'.
kötöznivaló *kötöznivaló* fn. 'bolond, őrült gazember'. *Te, kötöznivaló gazember.*
középszeg *középszög* fn. 'a szekérelőt és -utót kapcsolja össze a nyújtó végén'. *A középszöget is kenyd mök, ha kocsit kenysz!*
közlekedik *közleködik* ts.i. 'férfi nővel nemileg közösül'.
krajcáros szeg *krajcáros szög* kif. 'darabszámra vásárolt szeg, melynek – akkor – egy krajcár volt az ára'. *Most ëgy krajcáros szög kb. 15 cm hosszúságú.*
krakedli *krakedli* fn. 'málnából és szódavízből készült üdítőital, melynek üvegnyaka dudorodott volt, s ott az egyik ujjal lehetett a kerek üveggolyót lenyomni, s így kiönthető volt'.
krampampuli *krampampuli* fn. 'a boltban a cukorkásüvegekben összegyűlt cukorkatörmelékek vegyítve'. *A krampampuli lényegösen olcsóbb volt, mint az egyébkénti cukorka.* (Az egyébkénti krampampulit cukrozott, fűszerezett pálinkából vagy rumból készítik, s felszolgáláskor a vendék előtt meggyújtják ezt a szeszesitalt.)
krezlerájos *krájzlerájos* fn. 'falusi, kis boltos'.
krucifiksz *krucifiksz* fn. (káromkodásban használatos kifejezés:) *Krucifiksz szakramentom!*
krucifuksz *krucifuksz* fn. '(káromkodásban használatos kifejezés:)' *A krucifuksz szakramentomát!*
krumpliherélés *krumpliherülés* fn. 'az, amikor a bakhát oldalából kiszedik a már nagyobbacska burgonyát, s a szár tovább él és tovább neveli a kis burgonyákat'.
krumplitojózás *krumplitojózás* fn. 'az, amikor a bakhát oldalából kiszedik a már nagyobbacska burgonyát, s a szár tovább él és tovább neveli a kis burgonyát'.
kuc-kuc! *kuc-kuc!* msz. (csiklandozást követő hangutánzószó)
kufenc *kufenc* mn. 'fukar, fösvény'. *Nagyon kufenc vót Roza néni.*
kuka *kuka* fn. 'kocsikötő fahorog, hasonló a szalonnakampóhoz is'.
kukás *kukás* fn. 'dohánykertész' (gúny.).
kukendál *kukendál* ts.i. 'néz, kukucskál'. *Në kukendáj, me kiesik a szömöd!*
kukhál *kukhál* ts.i. 'néz, nézeget'.
kukk! *kukk!* isz. (ijesztés szava) *Így ijesztelek mög: Kukk!*
kukk-bakk! *kukk-bakk!* isz. 'csend legyen'.
kukora *kukora* fn. 'földbe süllyesztendő egyenes faoszlop, melynek a felső része át van fúrva'. A kukora testére kötelet, drótkötelet csavartak az oszlop forgatása közben. A lyukjába rudat dugtak. Ezzel forgatták. A vízen levő hajómalmot húzták vele. *A kukora lukját kerekásóval ásták ki.*
kuku *kuku* fn. 'kisgyermek (fiú) nemiszerve'.
kukukk! *kukukk!* isz. hangutánzószó 'kukucs!'. *Látsz-ë? Kukukk!*
kukulló *kukulló* fn. 'csirkeborító, kotlóborító, mely alatt a kotló be van csukva, s itt esznek a kiscsirkék is'.
kukumajka *kukumajka* fn. 'szikkadt sárból készített pukkantó gyermekjáték'. A fél maréknyi sarat a bal kézbe vettük. Jobb kézzel – főként hüvelykujjal – kiformáztuk, majd beleköptünk. Üregével lefordítottuk. Sima területre gyors mozdulattal odavágtuk. Nagyot pukkant.
Kukutyin *Kukutyin* fn. 'ferencszállási határrésznév, s Ferencszállás falucsúfolója is'. *Mö hecc Kukutyinba zabot högyözni!*
kulál *kulál* ts.i. 'székletet ürít'.

kuláré *kuláré* fn. 'állati végbél (egyenes része), melybe kolbászt töltenek'. *Kulárében van a legjob kóbász (szalámi).*
kulléroz *kulléroz* ts.i. 'szabályoz, irányít'. *A zöreg gazda jó kullérosztа a gazdaságot.*
kumhátas *kumhátas: kunhátas* mn. 'akaratos, de van ebben egy kis lustaság is, hanyagság is'.
kumma *kumma* fn. 'semmi, egy csepp sem'. *Ëty kumma szó së gyüt ki a szájján, úgy mögijett.*
kummant *kummant* ts.i. 'nemileg közösül'.
kummol *kummol* ts.i. 'a fejére üt egy nagyot'. *Jó nagyot oda kummolt a szamár fejire.*
kuncog *kuncog* ts.i. 1. 'gyermek, kiskutya nyafog'. 2. 'nyafogva kér'.
kuníroz *kuníroz* ts.i. 'bosszant, leckéztet'.
kúpa *kúpa* fn. 1. 'mák magot raktározó kupája'. 2. 'nagy emberi orr' tréf.
kupakol[1] *kupakol* ts.i. 'nemileg közösül'.
kupakol[2] *kupakol* ts.i. 'kupakolós gyermekjátékban a pénisz fitymájával méri az út porát'. *Ëty kupak, két kupak!*
kúpászkodik *kúpászkodik* ts.i. 'engedély nélkül, alattomosan megkeres, s elvesz vmit (nem nagy értékűt)'.
kufercol *kufercol* tn.i. 'elmegy, elhúzza a csíkot'.
kupercol *kupercol* tn.i. 'elmegy, elszalad, elhúzza a csíkot'. *Úty kupercolt, hogy még a porát së láttuk.*
kupi *kupi* fn. 'kupleráj, bordélyház'.
kúpol *kúpol* tn.i. 'embercsoport piacon, templom előtt összeáll beszélgetni'. *A vásárban nem nagyon átak össze kúpolni.*
kuppant *kuppant* ts.i. 'férfi nemileg közösül nővel'.
kuptorka *kuptorka* fn. 1. 'csirkeborító (bújtató)'. 2. 'tojástartó kosár'.
kupujka *kupujka* fn. 'tojásoskosár, tojástartó (zsuppból) kosár'.
kúr *kúr* ts.i. 'nemileg közösül'.
kurátor *kurátor* fn. 'közgyám'.
kurrentál *kúrentál* ts.i. 'kerestet, nyomoztat'.
kurgula *kurgula* fn. 'kemencekocsi', (*kuruglá*nak is mondják).
kurrantja *kurrantya* ts.i. 'költi, ébreszti, felkiáltja'.
kursbit *kursbit* fn. 'felcser, katonaságnál, huszároknál az állatorvos segítője, fogdmegje'. *A kursbit vitte az orvosi táskát a lódoktor után a lóistálóba.*
kurtakocsma *kurtakocsma* fn. 'olyan kocsma, italmérőhely, mely csak szeptember 29-től április 24-ig volt nyitva'.
kurugla *kurugla* fn. 'kemencekocsi'.
kuruttyol *kuruttyol* tn.i. 'kuksolva várakozik'.
kurvint *kurvint* tn.i. 'kurváskodik, kurválkodik'.
kusendál *kusendál* ts.i. 'spekulál, kifundál, kisüt'. *Tóni addig kusendát, amig ki nem sütötte, a pockot hoty kő kifogni a lukbú.*
kusornyó *kusornyó* fn. 'kutyaház, a kutya helye, kutyakas'. *Marzs be a kusornyóba! Hun a kutya? – A kusornyóba.*
kuszkusz! *kuszkusz!* isz. (csiklandozás szava)
kuszkuszál *kuszkuszál* ts.i. 'piszkál, piszkálgat, csiklandoz'.

kuszperda *kuszperda* fn. 'rossz magatartású kislány megszólítása' tréf. *Hej, hej, te kis kuszperda!*
kútbéléstégla *kútbélléstégla* fn. 'ásottkút holdalakú téglája'.
kutrica *kutrëca* fn. 'sertéstenyésztés helye'.
kuttog *kuttog* tn.i. 'ballag, battyog'.
kutyafül *kutyafül* fn. 'disznó szívén levő két felső pitvar'. *Disznóvágáskó a kutyafület lëváktuk, oszt odattuk a kutyáknak.*
kutyakaliba *kutyakaliba* fn. 'kutyaól, kutyaházikó'.
kutyalakodalom *kutyalakodalom* fn. 'verés, kikapás'. *Vót akkora kutyalakodalom, jó ëverték Jóskát.*
Kutyalök *Kutyalök* fn. (Kövegy község falucsúfolója) *Kutyalökiek.*
kutyaszőr *kutyaszőr* fn. 'huncut ember'. *Te, kutyaszőr!*
kutyaütő *kutyaütő* fn. 1. 'rossz kölyök'. 2. 'kártyázásnál az utolsó lap'.
kutyáztat *kutyásztat* ts.i. 'állatot kutyával tereltet, téríttet'.
kuttyog *kuttyog* tn.i. 'ballag, lassan lépked'.
kutyul *kutyul* ts.i. 'kever, kavar, zagyvál'.
kuzsi *kuzsi* fn. 'kis lélekmelegítő birkabőrmellényke'.
kuzsu *kuzsu* fn. 'kis lélekmelegítő bőrmellényke'. *A kuzsu (kuzsi) jó meleg.*
küldött ördög *küdött ördög* kif. 'piszkos ruhájú gyermek, felnőtt'. *Ojan vagy, mint ëtty küdött ördög!*
kvártélyoz *kovártéjoz* ts.i. 'szállást foglal, szállást vesz'.

L

lábtőszomszéd *láptűszomszéd* fn. 'kertlábban lakó szomszéd'.
lábvíz *lábvíz* fn. 'szeszesital nélküli tea'. *Főzzé ëty kis lábvizet!*
lafanc *lafanc* fn. 'szakadt, rongyos ruha'.
lakodáré *lakodáré* fn. 'lakodalom'.
lam *lam* fn. 'rendetlenség, széjjelség, szemét, szétfolyt vizelet'.
lamol *lamol* ts.i. 'vki sokat vizel'.
lánc *lánc* fn. 'földmértékegység, 100 négyszögöl föld'. *Ëgy lánc (kislánc) főd möktermötte a 10 mázsa hagymát.*
lánckorda *lánckorda* fn. 'láncos, rövid ostor (nagyobb, lábasállatok verésére)'. *A hószínű lovat, ha lánckordáva mögverék, ezön a hejjön fekete színű szőr nyőtt.*
lányparti *lányparti* fn. 'nagylányok (barátnők) együtt'.
lapaj *lapaj* mn. 'hórihorgas, esetlen fiatalember'.
lapátol *lapátol* tn.i. 'ló lábemelési módja'.
lapít *lapít* tn.i. 'sunyin meghunyászkodik'.
lapocka *lapocka* fn. 'abrakkeverő, rövidnyelű szerszám – deszkalapból faragva – lapátszerűen, – labdaütő is'.
lápos oláhok *lápos olájok* kif. 'tutajos románok, akik fát úsztattak le a Maroson'.
lat *lat* fn. 'régi súlymérték, egy lat: 1,75 dkg'. *Így él még: Latra szart (nagyon fösvény, zsugori).*
latymatag *latymatag* mn. 'lusta, hanyag, nemtörődöm'.

lazsnak *lazsnak* fn. 'ütleg'. *Kapott annyi lazsnakot a hátára.*
lazsnakol *lazsnakol* ts.i. 'üt, ver'. *Jó möglazsnakolta a zannya Janit.*
lé *lé* fn. 'moslék'. *Öndzsd mán oda a levet a malacoknak!*
lécel *lécöl* tn.i. 'iszkol, szalad, eltűnik'.
lecimbál *lecimbál* ts.i. 'leráncigál'. *Lecimbáta a kabáttyát.*
lecsap *lëcsap* ts.i. 'tetézett vékáról a szemet csapóval lesimít'.
leff *leff* fn. 'lebegő ruha'. *Viszi a lefföt.*
leffeg *leffög* tn.i. 'ruha lobogó része, állat füle minden lépésnél ide-oda lendül'. *Csak úgy leffögött rajta a ruha, mikó szalatt.*
leffentyű *leffentyű* fn. 'állat (kecske, nyúl, disznó, szarvasmarha) kis pótlógója a pofa két oldalán'.
legényparti *legényparti* fn. 'legények (barátok) együtt'.
légyfogós *létyfogós* fn. 'légyfogót áruló (főleg) mozgóárus'.
lekváros hebedurda *lekváros hebedurda* kif. 'lekváros, sült (megnevezetlen) tésztaféleség'.
lekushad *lëkushad* tn.i. 'meggörnyed, összehúzódzkodik'.
lekváros mise *lekváros mise* kif. 'lelki prédikáció, lelki fröccs'.
lelapul *lëlapul* tn.i. 'a nő lehetőséget ad, hogy idegen férfi közösüljön vele'.
lélek *lélök* fn. 'a harang nyelve, ütője'. *Mögszóllalt a kisharang lelke, mán mögint gyerökhalott van a faluba.*
lelkeli *lelköli* ts.i. 'szóval, de erősen bizonyítja'.
lénia *lénia* fn. 'dűlőút'. *Lë në térj a léniárú, më ëtévecc!*
lentet *lentet* tn.i. 'járásmód: nagy mozdulatokkal, de lomha mozgással halad előre'.
lenyakaz *lënyakaz* ts.i. 'fát a törzséig legallyaz'.
lepényleső *lepényleső* fn. 'száj'. *Në tácsd a lepényleséded!*
lepréfungol *lëpréfungol* tn.i. 'rosszat csinál már kezdetben, rosszul mutatkozik be'. *Az első találkozáskó mán lëpréfungoltál, szégyölhetöd magad!*
ler *lër* fn. 'a tűzhely sütője'.
lerimbol *lërimbol* ts.i. 'tönkretesz, lerombol'. *Lërimbolták a disznók a kertöt, mindönt tönkretöttek.*
lerni *lerni* fn. 'tűzhely sütője'.
lesakterol *lësakterol* ts.i. 'levág (állatot)'.
lesmárol *lësmárol* ts.i. 'erőszakkal megcsókol'.
lesutul *lësutul* ts.i. 'a hajat simára fésüli'. *Lësutúta a haját.*
leszar *lëszar* ts.i. 'leszól, lepocskondiáz'. *Lëszarta, majd lënyalta.*
leszekúr *leszekúr* fn. 'feltörekvő (ember)'.
leszínel *lëszínöl* ts.i. 'lefölöz (tejet, hasznot)'.
letáberol *lëtáberol* ts.i. 'lehengerel, nem enged szóhoz jutni'. *Mari nagy hanga lëtáberolta Julcsa nénit.*
letérdepel *lëtérgyepöl*
letykó *letykó* fn. 'leves'.
leveles *leveles* mn. 'aki csínyt követ el'. *Leveles vagy, kölök!*
levesnóta *levesnóta* fn. 'déli harangszó'.
levetkőzik *lëvetkőzik* tn.i. 'elbukik, leszegényedik'.
levontatóz *lëvontatóz* ts.i. 'a vontatóba rakott terményt szalmakötéllel leköti'. *Lëvontatósztunk, gyühet a tátorján!*

líció *líció: líceum* fn. 'lícium, temetői növény, ördögcérna, sefűsefa'.
lidércke *lidércke* fn. 'vékony kislányka megszólítása'.
lifisz *lifisz* fn. 'lófasz' (szépítő).
likitöl *likitöl* tn.i. 'férfi nemileg közösül'.
likitölős kút *likitölős kút* kif. 'kézzel hajtható, dugattyús kút'.
likker *likker* fn. 'kis golyó (cserép, üveg, fém)'.
likkerezés *likkerözés* fn. 'gyermekjáték, likkerrel való golyózás'.
lilikes *lilikös* mn. 'félős, félénk'. *Ojan lilikös vót, mindik fét.*
limányos *limányos* mn. 'ritkás (vetés), rosszul kelt (vetés)'.
limbusz *limbusz* fn. 'gaz, gyom'.
limbuszos *limbuszos* mn. 'gazos, gyomos'.
limonádé *limonádé* mn. 'lanyha, semmitmondó'. *Az egész ëgy limonádé.*
lina *lina* fn. 'kislányok tréf. megszólítása'. *Te, kis lina!*
linkóci *linkóci* mn. 'link, hebehurgya, meggondolatlan'.
lipántos *lipántos* mn. 'beteges, gyenge, girhes (ember, állat, vetés)'.
lippögős *lippögős* mn. (fn.) 'táncféleség (tánclépésféleség)'.
lityifityi *lityifityi* fn. 'értelmetlen csevegés, „csicsergés" '. *Mindön asszony monta a lityifityit.*
littylötty *littylötty* fn. 'gyenge leves'. *Mëgint litylöttyöt főszté, te asszony? ! Ettű fődobja a zembör a talpát a munkába.*
lóbogár *lóbogár* fn. 'lótetű'.
lobogó víz *lobogó víz* kif. 'forrásban levő víz'.
loboncos *loboncos* mn. 'bozontos'. *Loboncos a kutya szőre.*
lócsiszár *lócsiszár* fn. 'lókereskedő, lókupec'.
lóf *lóf* fn. 'megbocsátáskérés'. *Térdön áva kérte a lófot.*
lófrál *lófrál* tn.i. 'mászkál, sétafikál'.
lófringol *lófringol* tn.i. 'mászkál, sétafikál'. *Ráérőssen lófringol.*
lógándozik *lógándozik* tn.i. 'lóg, kerüli a munkát'.
lógattyúzik *lógattyúzik* tn.i. 'lóg, lötyög, kerüli a munkát'.
lógóló *lógóló* fn. 1. 'a harmadik ló'. 2. 'vagy olyan ló, amelyik nem húz'. *A ló betanítása is úgy kezdődött, hogy elsőbb lógóló vót, asztán befokták a kocsiba – hámba.*
lokhec! *lokhec!* msz. (futás, futásra való gyors felhívás)
lokhecol *lokhecol* tn.i. 'rohan, fut, elrohan' (gyorsan). *Szödd a lábad, oszt lokhecojj, ahogy a lábod birja, mẽ jaj neköd!*
lombár *lombár* fn. 1. 'nagy, kifelé álló szarv'. 2. 'ökörnév'. *(Daru mög a Lombár).* 3. 'kártyában: ász'.
lombos *lombos* mn. 'lomha járású, lusta, hajlongva járó (ember)'.
loncsos *loncsos* mn. 'rendetlen és mocskos ruhájú, öltözetű, hajú'.
lónyál *lónyál* fn. 'italféleség: 1 dl bor + egy üveg Márka (ital)'.
lópokróc *lópokróc* fn. 'durva, érzéketlen (ember)'. *Ojan, mint a lópokróc.*
lóré *lóré* fn. 'keskenyvágányú lóvasút egy kocsija'.
lórés *lórés* fn. 'keskenyvágányú lóvasút lóhajtója'. *A lórés a lórében áva hajtotta a lovat, mejj a lórévasút sínei között ballagott (lórésínek között). A lórévasútnak vót váltója is.*
lórum *lórum* fn. 'magyar kártyával játszott egyszerű, kirakós kártyajáték'.

lotyhadt *lotyhatt* mn. in. 'lottyadt, túlérett (gyümölcs)'.
lotyó *lotyó* fn. 'sokat beszélő kislány megszólítása'. *Te, kis lotyó!*
lök *lük* ts.i. 'férfi nemileg közösül'.
lökars! *lökars!* mondatszó. 'Le vagy szarva!'
lökött *lökött* mn. 'lüke'. *Ez a kölök ojan lükött.*
lőrés *lőrés* fn. 'lakóház utcai pici, kis ablaka'.
lötyefötye *lötyefötye* mn. 'pletykás'.
lőtyöl *lőtyöl* ts.i. 'felkavar, kavargat'. *Miska lőtyölte a vizet.*
lőtyömfityikél *lőtyömfityikél* ts.i. 'lötyköl, csapdossa a vizet a kezével'.
lötyörög *lötyörög* tn.i. 'tötyög, ténfereg, cél nélkül mendegél'.
lövészárok *lövészárok* fn. 'a nő nemiszerve' (főleg özvegyé, elvált). *Ehagyott lüvészárok, elvált asszony (özvegyasszony).*
lövött *lüvött* mn. 'ideges, kapkodó, idegesítően hisztis (de ebben félénkség is lehet) – mindez együtt'.
lucapogácsa *lucapogácsa* fn. 'Luca-napra sütött krumplispogácsa'.
ludáj *ludáj* mn. 'elipszisszerű alakú, nem kerek (tojás, tök)'.
lulu *lulu* fn. 'tyúk'.
luluka *luluka* fn. 'tyúkocska'.
lúpál *lúpál* ts.i. 'ellúpál, meglúpál, ver, elver, megver'.
lusztérozva *lusztérozva* 'kivilágítva'.

LY

lyuk *juk: lik: luk* fn. 'ua'.
lyuka *luka* fn. 1. 'végbélnyílás'. 2. 'nő nemiszerve'.
lyukaszt *jukaszt: lukaszt: likaszt* ts.i. 'nemileg közösül'.
lyukasztgat *lukasztgat* ts.i. 'a nőt magáévá teszi (folyamatosan)'.
lyukrakanász *lukrakanász* fn. 'nagyobbacska golyóval játszott gyermekjáték, ahol a golyót bottal ütötték bele a földbe vájt kis gödröcskébe'.
lyukralikker *lukralikker* fn. 'földön játszott gyermekjáték, melynek tárgya a likker volt. Ezt a jobb kéz mutatóujjával löktük bele a földbe vájt lyukacskába'.
lyukraálló *lukraálló* mn. 'tréfás kifejezés: lukraálló fegyver = nukleáris fegyver, de ezt férfivonatkozásra kell érteni'.

M

ma *mámma* hsz. 'ma'.
mácsik *mácsik* fn. 'metélt, főtt tészta, ízesítve mákkal, dióval'.
macskanadrág *macskanadrág* fn. (gyermekes jellegű hasonlítás) *Ojan, mint a macskanadrág.*
mádra[1] *mádra* fn. 'fájdalmas, csomós, ideg- vagy kóros daganat, ijedtség is'.
mádra[2] *mádra* fn. 'hasfájás'. *Savanya Antalné aszonta: mádrájja van!*
maflinger *maflinger* mn. 'mafla' tréf. *Jaj, de maflinger vagy!*

magjaszakadt *magjaszakatt* mn. 'gyermektelenül hunyt el'.
magkacsa *makkácsa* fn. 'tenyészkacsa'.
magszakadás *makszakadás* fn. 'amikor utód nélkül hal ki a család'.
mahinál *mahinál* ts.i. 'ravaszkodik, huncutkodik'.
maj[1] *maj* fn. 'zug, sarok, ágy és a fal közötti rész'.
maj[2] *maj* fn. 'a sír oldalra való bemélyesztése'. *A sír maját úgy ásták, hogy lëástak két és fél méter méjre, ott oldalra még beástak, oszt oda tötték be a koporsót.*
majkérol *majkérol* ts.i. 'vmely tevékenységet színlel, utánoz'. *Në majkérojj mán!*
majorkirály *majorkiráj* fn. 'termelőszövetkezetben: majorgazda, tehenészeti ágazat vezetője, irányítója'. *A majorkiráj mán este kiatta a parancsot, hoty hónap mit csinájjunk.*
majorspang *majorspang* fn. 'fűrfal, felmenőfal'. *A majorspang magosította a házat is mög a pallást is.*
majsz *majsz* fn. 'morc, arcra kenhető, kent valami'.
majszog *majszog* ts.i. 'nyámmog, lassan rág'.
mákos guba *mákos guba* kif. 'megsütött, leforrázott és ízesített kenyértészta (kalácstészta), mely diónyi nagyságú'.
makszos *makszos* mn. 'ittas, berúgott'.
máléliszt *máléliszt* fn. 'a málé sütéséhez használt, finomra őrölt kukoricaliszt'. *A málélisztöt a kukuricadarábú szitáni is löhetött.*
maligán *maliga* fn. 'ua'.
mamakukka *mamakukka* fn. 'kamuka, hamuka, légből kapott hír'. *Mamakukka vót a zegész beszéd.*
mamatar *mamatar* fn. 'öreg mama, ember' tréf. *Vén öreg mamatar már a papa.*
mandarin *mandarin* fn. 'férfiember megszólítása (krapek, koma, tag)'. *Öreg mandarin.*
mángorló *mángolló* fn. 'ua'.
marci *marci* fn. 'kenyér'. *Kentünk ëty siláp marcit.*
marcingol *marcingol* ts.i. '(erősen) nyomkod, kézzel közben lazán markolgat is'. *Sűrűn marcingoltuk apánk hátát.*
Márianosztra *Márianosztra* fn. 'női fegyház volt, s ez azonosult a női büntetések végrehajtásával'. *Majd ëkűdelek Márianosztrára!*
Máriapócs *Máriapócs* fn. 'búcsújáróhely (sokat emlegették)'. *A Máriapócson lévő Szűzmária bocsásson mög neki!*
máriás huncut *márijás huncut* kif. 'gazember'. *Márijás huncut az!*
máriás tallér *márjás tallér* kif. 'egy tallér = két forint' (a magyar vereteken Szűz Mária képe volt).
marmelád *marmaládé* fn. 'gyári gyümölcsíz'.
maródi *maródi* mn. 'beteg, beteges, nem jól érzi magát'.
marokmarcsa *marokmarcsa* fn. 'fiúk, legények nemi önkielégülése'.
masinaember *masinaembör* fn. 'erős, izmos, szíjember'.
maskara *maskura* fn. 'kihívóan öltözött, szép lány'. *Áj, de szép kis maskura!*
máskor *másszó* hsz. 'ua'.
másképp van *máskép van* kif. 'terhes, teherben van'.
másodiklé *másodiklé* fn. 'szappanfőzéskor a második felöntés leve'.
második háború után *második háború után* kif. '1945 után'.

maszat *macat* fn. 'ua'.
maszulva *maszúva* hsz. 'bámulva'.
maszték *maszték* fn. '(képlékeny, kenhető) megnevezetlen tárgy'. 2. 'madzag' tréf.
mazúr *mazúr* mn. 'üres'. *Ez az üveg mazúr.*
mázsa *mázsa* fn. 'súlymérték, régiesen 100 font = 56 kg!'.
mazsola *mazsola* fn. 'apró (kis) növésű leányka'. *Te, kis mazsola!*
medál *metál* fn. 'medaillon'.
medvecukor *medvecúkor* fn. 'édesgyökér szirupjából készített, vékony, rúdalakú, fekete cukor'.
megágáz *mögágáz* fn. 'szemmel ver'. *Ezt a gyerököt mögágászták.*
megagyal *mögagyal* ts.i. 'fejbe ver'. *Jól mögagyalták Pétört.*
megbajuszol *mögbajuszol* ts.i. 'bajuszos arccal a gyermek arcához dörgölődzik'.
megbérmál *mögbérmál* ts.i. 'megver, megpofoz'. *Jól mögbérmáták.*
megblöttyöl *mögblöttyöl* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megbogarasodik *mögbogarasodik* tn.i. 'megrőkönyödik'.
megcseppenti *mökcsöppenti* ts.i. 'a tehenet megfeji, a tőgyből tejet cseppent'. *Édesanyám mökcsöppentötte a Citromot.*
megcsiccsed *mökcsiccsed* tn.i. 'megsavanyodik'. *Mökcsiccsett a lekvár.*
megcsodál *mökcsudál* ts.i. 'a terhes nő, ha csúnya vkit, vmit nagyon megnéz, akkor arra hasonlítani fog a születendő gyermeke'.
megdádáz *mögdádáz* ts.i. 'megver'. *A csősz mögdádászta a tolvajt.*
megereszt *mögereszt* ts.i. 'szélmalmot indít'. *Gyuri bácsi mögeresztötte a vitorlát.*
megest *megest* hsz. 'megint'.
megfejbekel *mökfejbeköl* ts.i. 'fejbe ver (a kéz behajtott ujjbütykőjével jól megkopogtatja más fejét)'.
megfejbész *mökfejbész* ts.i. 'fejbe ver (a kéz behajtott ujjbütykőjével megkopogtatja más fejét)'.
megkúr *mökkúr* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
meggalgáz *möggalgáz* ts.i. 'szemmel ver'.
meggebed *möggebed* tn.i. 'nagyon fázik'.
meggyapál *möggyapál* ts.i. 'megtépáz, megver'.
meghajít *mökhajít* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
meghajint *mökhajint* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
möghőbörödik *mökhőbörödik* tn.i. 'megháborodik'.
meghúz *mökhúz* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megindul *mögindul* tn.i. 'sertés, szarvasmarha párosodási hajlandóságot mutat'.
megjön *möggyün* tn.i. 'megjön, nem haragszik tovább'.
megkajmol *mökkajmol* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkefél *mökkefél* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkendőz *mökkendőz* ts.i. 'megver'.
megken *mökken: mökkeny* ts.i. 'megver'.
megképzelt *mökképzelt* tn.i. 'a terhes asszony látott vki, vmi csúnya embert, s egyebet, s azt megcsodálta, akkor a gyermeke erre hasonlított'.
megkeresztel *mökkörösztöl* ts.i. 'megver, elver'.

megketlett *mökketlött* tn.i. 'vmiből csak kettő lett, két vmi jött létre'. *A tehén mökketlött* (két borjút ellett).
megkezel *mökkezel* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkíván *mökkíván* ts.i. 'a terhes asszony megkíván vmit, s azt teljesíteni kell'. *Ángyi mökkívánta bélest, mẽ ẽmén a Pétörkéjje.*
megkontyol *mökkonytyol* ts.i. (nőt) hajába kapva megtépáz'.
megkotor *mökkotor* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkuppant *mökkuppant* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megköpül *mökköpül* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkupakol *mökkupakol* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkúr *mökkúr* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megkúrel *mökkúrel* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
meglocsol *möglocsol* ts.i. 'megver, elver'.
meglovasít[1] *möglovasít* ts.i. 'elver, megszalajt'.
meglovasít[2] *möglovasít* ts.i. 'elissza (vmit, pénzt)'. *A csikó árát möglovasították, sömmi sẽ marat belülle.*
megmarul *mögmarul* tn.i. 'elzsibbad, elhalt'. *Mögmarút a job lábom.*
megmogyoróz *mögmogyoróz* ts.i. 'a heréjét megszorongatják; sarokba szorítják'. *Jóskát úgy mögmogyorászták, hogy mindönt elárút.*
megmórel *mögmórël:mögmorgël* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megnyagáz *mögnyagáz* ts.i. 'megdögönyöz, megnyaggat'.
megnyilalás *mögnyilalás* fn. 'lópatkolásnál a pata aljának kihegyezése'.
megokupál *mögokupál* ts.i. 'megjavít, megcsinál'. *A szuszter mögokupáta a bakkancsomat.*
megpaskol *mökpacskol* ts.i. 'megverdes'.
megpergálódik *mökpërgálódik* tn.i. 'megpörkölődik'.
megpirisztéroz *mökpirisztíroz* ts.i. 'gyermeket beöntéssel kezel'.
megpopsikol *mökpapsikol (papsikol)* ts.i. 'fenekére ver' (kisgyermeknek).
megpráhol *mökpráhol* ts.i. 'vízzel meghint, megpermetez'. *A vasalnivalót mökpráholta a zasszony.*
megrajzol *mögrajzol* ts.i. 'átver'.
megrázint *mögrázint* ts.i. 'egyszer megráz'.
megringázta *mögringászta* ts.i. 'előre nem látható baj, kár, nagy kiadás érte, ami majdnem tönkretette'. *A kártyaadósság mögringászta.*
megrostál *mögrostál:mögrëstál* ts.i. 1. 'megválogat'. 2. 'pénztelenné tesz, zsebét kiüríti'. *A disznóvész jó mögrëstáta a gazdát.*
megseggelyukáz *mökseggelukáz* ts.i. 'nőt magáévá teszi'.
megsóz *möksóz* ts.i. 'birkát, szarvasmarhát sóval megetet, megnyalat'.
megsuhint[1] *möksuhint* ts.i. 'forró zsírba szórt pirospaprikát önti a levesre'.
megsuhint[2] *möksuhint* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megsuszterol *möksuszterol* ts.i. 'megcsinál vmit (nem csak cipőt, lábbelit)'. *Az öreg möksuszterolta a hásztetőt.*
megsuvaszt *möksuvaszt* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megszakállaz *mökszakállaz* ts.i. 'szakállal más (főleg gyermek) arcát megdörzsöli'. *Jól mökszakállaszták a kölköt.*
megszalaszt *mökszalaszt* (vmi) tn.i. 'hasmenést idéz elő vmi'.

megszeplőtlenít *mökszeplőtlenít* ts.i. 'meggyaláz, leányt teherbe ejt'.
megtámaszt *möktámaszt* ts.i. 'megver, elver (vmivel)'. *Úgy möktámasztották a komát, hogy a műtőbe ébret fő.*
megtaszajt *möktaszajt* ts.i. 'férfi nőt magáévá teszi'.
megtaszít *möktaszít* ts.i. 'megver, (jól) meglécel'. *Úgy möktaszította, hogy az árogba esött.*
megtojóz[1] *möktojóz* ts.i. 'baromfi hímje párosodik'.
megtojóz[2] *mögtojóz* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megtököl *möktököl* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
megugrik *mögugrik* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
meg van ijesztve *mög van ijesztve* kif. 'le van öntve, fel van javítva finomsággal'. *A lepényt mögijesztették ëcs csomó téfölle.*
megveszekedett fene *mögveszeködött fene* kif. 'szörnyű, átkozott' (szitkozódó nyomósítás).
megvet *mögvet* ts.i. 'a szekér hátulját fölemelve arrább tesz'.
megzöldül *mögződül* tn.i. 'megbolondul'.
méhsör *méhsör* fn. 'mézből főzött sör, vagy a csavarás után visszamaradt mézből erjesztett sör'. *A méhsörtű is be löhetöt rugni.*
mekekuka *mekekuka* fn. 'megnevezetlen tárgy (vmi)'. *Hozd mán ide aszt a mekekukát!* (Közben rámutat, amit hozatni kíván.)
mellbevágó *mejbevágó* fn. 'erős pálinka'. *Mögitták a mejbevágót.*
melles *mejjes* fn. 'birkabőrből készült, rövid, ujjatlan bunda'.
menytárs *menytárs* fn. 'nem vérségi rokonsági kapcsolat: menyek (két testvér férfi felesége-i)' (egymás megszólítására).
merel *mërël* tn.i. 'meghal'. *A Pijavéná sok katona mërëlt.*
mert *mẽ:mer* ksz. 'ua'.
messzelátó tészta *messzelátó tészta* kif. 'makaróni'.
mesztelen tészta *mesztelen tészta* kif. 'mák nélküli tészta'.
mézgás *mézgás* mn. 'ragacsos'. *Nagyom mézgás ez a kinyér.*
mezítláb *mesztéláb* hsz. 'ua'.
miért *mé:mié:mijé* nm. 'ua'.
miháncs *miháncs* hsz. 'rögtön'. *Gyüvök, miháncs mögöszöm a kaját.*
mihánt *mihánt* hsz. 'mihelyt'. *Gyüvök mihánt gyühetök.*
mihencs *mihencs* hsz. 'rögtön'. *Gyüvök mihencs ẽmén a babám.*
mihest *mihest* hsz. 'amihelyt, mihelyt'. *Gyüvök mihest gyühetök.*
mihók *mihók* fn. 1. 'kantafedő'. *Aggy ëggy mihók vizet!* 2. 'mázas ivóedény'. 3. 'miskakancsó'.
Mikalaka *Mikalaka* fn. 'helységnév' (sokat emlegetett). *Majd ẽküdelek Mikalakára paszúré.*
milling *milling* mn. 'éles kés, vágóeszköz élessége (valóban hóhérbárd)'. *Ojan élös ez a kés, mint a milling.*
mitlistok *mitlistok* fn. 'keretes fűrész középfája (ácsfűrészé)'.
minapjában *minapjába* hsz. 'minap, nemrég'. *A minapjába jártam a zerdőbe nyulászni.*
mindétig *mindétig* fn. 'mindhalálig'. *Mindétig éjjön a zembör.*
mindjárt *minygyá* hsz. 'ua'.

mirkásztúró *mirkáctúrú* fn. 'mirkásztúró, sajthulladék összegyúrva, összeérlelve'. *Mirkáctúrúvã nagyon jó vót a szaraztészta.*

miskakancsó *miskakancsó* fn. 'olyan mázas, plasztikus díszítésű cserépkorsó, amelynek szája huszárcsákós emberfejet, hasa pedig zsinóros dolmányt formáz'.

mislingcsutka *mislincsutka* fn. 'sűrűre, takarmánynak vetett, zöld állapotban etetett kukoricaszár, amikor az állatok lerágták'.

misung *misung* fn. 'cement és homok vizes keveréke'. *A misung jó köt.*

mitás *mitás* fn. 'cenzár (vásári alkusz)'. *A mitás ëgy lóra alkudott.*

mocskos tészta *mocskos tészta* kif. 'szilvalekváros (főtt) tészta'.

mókár *mókár* fn. 'általában egy ember megszólítása' (úgy mint: koma, haver, mandarin). *Ott mönt ëgy mókár.*

moluszka *moluszka* mn. 'tetye-totya, nehezen mozgó, kissé elhízott (főleg lány)'. *A kislányt nem hítták el a bálba táncolni, mẽ ojan moluszka vót.*

moment *moment* hsz. 'menten, rögtön, azonnal'. *Moment, megyek!*

monér *monér* fn. 'viselkedés'. *Ez a monér nem emböri.*

morcol *morcol* ts.i. 'leszid'. *Úgy morcolták a komát, hogy no.*

morcos *morcos* mn. 'maszatos, szurtos'. *Morcos vagy, mint ëgy malac.*

mórel *mórël* tn.i. 'férfi nővel közösül'.

morgel *morgël* tn.i. 'férfi nővel közösül'.

morzsika *morzsika* fn. 'morzsalék, apró vmi'. *Akkora, mint ëgy morzsika.*

mosdó *mozsdó* fn. 'kenőcs (kozmetikum)'. Evvel a mozsdóval kenték be a nők az arcukat (mosdás után), hogy bőrük szép fehér legyen. *A mozsdó mögötte a bűrt is mög a csontot is.*

motolla *motolla* fn. kifejezésekben: *Úgy mëgy. . . Olyan gyors. . ., mint a motolla.* 'nagyon gyors'.

motoz[1] *motoz* fn. 'egy bizonyos vallásnál az elsötétítés ideje alatt mindent szabad, ahol férfi és nő válogatás nélkül szeretkezik'.

motoz[2] *motoz* fn. 'a juhok férgességét okozó féreg (az agyban)'. *Möktanáták a birka fejiben a motoszt, attú vót ojan kerge.*

motoz[3] *motoz* ts.i. 'matat'.

motyorog *motyorog* ts.i. 'piszmogva tesz-vesz vmit'.

mozibuzi *mozibuzi* fn. 'mindig mozit néző személy'.

Mucsa *Mucsa* fn. (helységnév, a butaság faluja, a butaság megszemélyesítője) *Te, mucsai! Ojan mucsaji vót az a koma.*

mukuli *mukuli* mn. 'bamba, bambáskodó'.

mukuliskodik *mukuliskodik* tn.i. 'bambáskodik'. *Në mukuliskogy mán!*

muri kutya *muri kutya* kif. 'hasmenéses kutya, de emberre is mondják'. *Mén a hasam, mint a muri kutyának.*

murva *murva* fn. 'zúzottkő (bazaltból)'. *Murvávã terítötték a zútat.*

mustip *mustip* fn. 'rézfúvós hangszer fúvókája'.

mutymurutty *mutymurutty* fn. 'többféléből összekotyvasztott rossz, silány étel'.

muzsla *muzsla* mn. 'nagy testű és lomha, lassú mozgású (járású) (főként férfiember)'. *Ojan nagy muzsla embör vót.*

N

nábókos *nábókos* mn. 'bolondos, hóbortos, raplis'.

nadály[1] *nadáj* fn. 'pióca'. *Dajkám nadájt ragasztott a nyakára.*

nadály[2] *nadáj* fn. 'árokparti gyomnövény, melynek teája a hasmenés gyógyszere'. *Hasmënésös disznónak nadájt!*

nákó *nákó* mn. 'fejbevert, szédelgő'. *Ojan nákó a fejem.*

nagyban van *nagyban van* kif. '(kissé gúnyosan: feltünően) jó viszonyban van vkivel'. *Ojan nagyban vannak ëgymássã, hogy mök së ismerik a kissebiket.*

nagybőgő *nagybőgő* fn. 'tarlógereblye'. *Nagybőgővel húszták a kaparékot.*

nagybőgőzik *nagybőgőzik* ts.i. 'aratáskor a tarlót nagygereblyével összegereblyézi'.

nagydobra ver *nagydobra ver* kif. 1. 'elárverez'. *Nagydobra verték a házát.* 2. 'elhíresztel'. *A szomszédasszony nagydobra verte, hogy mit látott.*

Nagyfa *Natyfa* fn. 'börtön'. Megj. A szegedi Csillagbörtön rabgazdasága volt itt, s ez jelenti a börtön fogalmát most is'. *Natyfába köcc ki, ha rosz lösző!*

nagyfűrész *natyfűrész* fn. 'keresztfűrész'.

nagyház *natyház* fn. 'utcai (tiszta) szoba a régi parasztházban'. *A natyházban laktak az öregök, a kisházban mög a fijatalok.*

nagyhold *natyhold* fn. '1600 négyszögöles katasztrális hold föld'.

nagy idő *nagy üdő* kif. 1. 'rettenetes vihar' (dörgéssel, villámlással). *Ojan roppant nagy üdő vót, hogy a körösztöket is főforgatta.* 2. 'hosszú életkor'. *Dajkám nagy üdőt ért, 88 éves vót, amikó mökhótt.*

nagyja tarhonya *naggya tarhonya* kif. 'a tarhonya legnagyobbja'.

nagyjáz *naggyáz* ts.i. 'nagy öltésekkel varr'.

nagy lebedár *nagy lëbëdár* kif. 'nagy kajla'. *Nagy lëbëdár kölök.*

nagymester *nagymestör* fn. 'gazember'. (tréf.)

nagyralátó *nagyralátó* mn. 'beképzelt, fennhéjázó, gőgös'. *Ferkó ojan nagyralátó vót, hogy mök së ismert.*

nagyvíz *nagyvíz* fn. 'ha Makón mondják, akkor az 1821-es marosi árvizet értik, ha Szegeden vagy körzetében mondják, akkor az 1879-es nagy tiszai árvizet értik (Földeákon a tiszait)'.

nagyzol *naddzol* tn.i. 'nagyzol'. *Pétör bácsi ënadzolta a vagyonát.*

napáldozat *napáldozat* fn. 'naplemente'.

napamasszony *napamasszon* fn. 'az anyós megszólítása'.

napfőkőt *napfőkőtt* fn. 'napfelkelte'. *Napfőkőtkó mán kint kölöt lönni a zuraság főggyin.*

naphajlat *naphajlat* fn. 'alkonyat'. *Naphajlatkó indút a guja befele.*

naphajlattájt *naphajlattájt* hsz. 'alkonyattájt, alkonyat körüli időben'. *Naphajlattájt a tyúkok mán elültek.*

napon sült málé *napon sűtt málé* kif. 'ürülék'.

napos föld *napos főd* kif. '400 négyszögöl földterület, amit egy kapás meg tudott kapálni egy nap alatt'. (Ez után a terület után fizették a csőszbért is).

napsugár *napsugár* fn. 'parasztházak utcai házvégén a végdeszkába fűrészelt ilyen díszítés'.

napsugaras *napsugaras* mn. 'napsugár díszítéssel ellátott házvég'.

náspángol *náspángol* ts.i. 'ver, püföl'. *Nagyon náspágold csak a komát!*

natura *natura* fn. 'az emberben levő mérgesség, méreg'. *Akkora natura van ebbe a kölögbe, hogy no.*

necces *neccös* mn. 'neccet, hálószerű kézimunkát készítő'. (ragadványnév is) *A neccös asszonyok a zuccai gödörbe neccöltek.*

nekidurál *nekidurál* tn.i. 'elhatározza (magát)'. *Úgy nekiduráta magát a nősülésnek, hogy lë së löhetött rulla beszélni.*

nekopogi *nëkopogi* fn. (kovácscsúfoló) *Az öreg Nëkopogi még éccaka is kalapát.*

nem egyedül van *nem egyedű van* kif. 'terhes'. *Julcsa nem egyedű van.*

nem eszik együtt a hasával *nem öszik ëggyütt a hasává* kif. 'mindig éhes, sosem lakik jól'.

nemifőzelék *nemifőzelék* fn. 'tökfőzelék'.

nem tudom *nem tom* kif. 'ua'.

netujka *nëtujka* mn. 'buta, alamuszi, bamba'.

népház *népház* fn. (Földeákon) 'falusi nagy kultúrház'. A mai Táncsics utcában állt, Bakacsi kovács mellett a népház, de lebontották.

neszel *neszöl* tn.i. 'ijedős' (ló). *A ló neszölt, mögijett a vonattú.*

nicsak *nicsak* isz. 'nini'. *Nicsak, nicsak, mondá bicsak!*

nincsen *csincsen* tagadó ige 'nincsen'. *Van-ë! – Csincsen.*

nócabóca *nócabóca* fn. 'sült tészta'. (Kenyérsütéskor egy szögletes tepsirevaló tésztát kiszakítottak. Ezt elnyújtották ujjnyi vastagságúra, megkenték zsírral, majd összehajtogatták a tepsi nagyságának megfelelően, s kemencében megsütötték.)

nősténye *nőstényе* fn. 'olyan dolog, eszköz, aminek bemélyedése van (csavaranya, patent). *A patënt nősténnyibe mén a kan.*

nőstényördög *nőstényördög* fn. 'csintalan, rossz magaviseletű nő'. *Ojan vagy, mint ëgy nőstényördög!*

numerus *numerus* fn. '16 katesztrális hold földterület'. *Ëgy numerus fődbű mán jó mög lëhetött élni.*

nuna *nuna* fn. 'bőrduda, duda'. *Dombi Lajos bácsi dudáját nunának hítták.*

nunás *nunás* mn. 'dudás, bőrdudás'. *Dombi Lajos nunás vót a faluba.*

NY

nyagdul *nyagdul* tn.i. 'kimozdul' (minduntalan).

nyaggazott *nyaggazott* mn. 'nyaggatott, nyomkodott'. *Savanya Antalné boszorkány vót. Ez monta a mádrára, hogy az nyaggazott.* (A hasfájás nyaggazott!)

nyakcsiga *nyakcsiga* fn. 'nyakcsigolya'.

nyakfog *nyakfog* fn. 'mandula'. *A gyerök nyakfoga mögdagatt.*

nyaki *nyaki* fn. 'nokedli'. *Főzzé mán ëty kis nyakit!*

nyaklik *nyaklik* tn.i. '(fej, végtag) erőtlenül vmerre billen'.

nyakló nélkül *nyakló nékű* kif. 'akadály nélkül'. *Nyakló nékű mönt ott mindön.*

nyakravaló *nyakravaló* fn. 'hóhérkötél, akasztott ember kötele'. *Hogy Bugár János kösse mög a nyakravalódat!*

nyálazó[1] *nyáladdzó* fn. 'előke'. *Töt fő a gyerök nyáladdzóját!*

nyálazó[2] *nyálazó* fn. (a fonóbeli asszonyok így hívták a pálinkát) *Na, vögyük elő aszt a nyálazót!*

nyasgem *nyazsgem!* mondatszó: Nyald ki a seggem!

nyekeg-mekeg *nyekög-mekög* ts.i. 'nyögdécsel'. *Csak nyekögött-mekögöt, mikó mökkérdöszték.*

nyeklik *nyeklik* tn.i. 'összevissza mozog, elmozdul'.

nyeles aszpirin *nyeles aszpirin* kif. 'a férfi nemiszerve'.

nyenyenyunya *nyenyenyunya* fn. 1. 'megnevezetlen vmi, sok minden, amire nincs szó, nincs fogalom'. *Hozd mán ide aszt a nyenyenyunyát!* 2. 'a nő nemiszerve'.

nyervákol *nyërvákol* tn.i. 'a (macska, gyermek, nő) kellemetlen hangot hallat'. *Në nyërvákoj mán itt annyit, had mán abba!*

nyesedék *nyesedék* fn. 1. 'a fák lenyesett gallya'. 2. 'az erdő alja'. *Az erdőzők a nyesedéköt pucolták.*

nyifog *nyifog* tn.i. 'nyafog'.

nyig-nyög *nyig-nyög* tn.i. '(folyton) nyög, betegeskedik'. *Mindig nyig-nyög.*

nyihár *nyihár* fn. 'nagy jókedvet elárulo, több személy hancúrozása'. *Vót ott akkora nyihár, hogy no!*

nyihározik *nyihározik* tn.i. 'jókedvűen hangoskodik, kacag és hancúrozik is (egyszerre)'. *Úgy nyihároszták, hogy rosz vót halgatni.*

nyiknyakk *nyiknyakk* (munka) hsz. 1. 'rossz munka'. 2. 'sehogyse állapot'. *Hogy vagy koma? – Csak úgy nyiknyakk!*

nyiklik-nyaklik *nyiklik-nyaklik* tn.i. 'elmozdul minden irányban'. *Nyiklik-nyaklik, mint a részög embör.*

nyila *nyila* fn. 'villám, istennyila'. *Csapjon beléd a nyila!*

nyipászka *nyipászka:nyipászta* mn. 1. 'élhetetlen'. 2. 'vékony, sovány'.

nyirták *nyirták!* msz. 'csak azért is!' (megerősítése, nekem van igazam) *Amikó a zöregasszont lëengették a kútba, ott is aszt monta: Nyirták! De, amikó beleengették a vízbe, akkó a zujjáva mutatta a vöbetűt.*

nyiret *nyiret* tn.i. 'sipítva, sírásra hajlóan beszél, fülsértő módon'. *Kis kölök mindig nyiretöt-nyiretött, amig nem kapott önni.*

nyirtet *nyirtet* tn.i. 'a gyermek nyervog, sirdogál fülsértő módon'.

nyirnyala *nyirnyala* (idő) mn. 'esős, sáros, kellemetlen idő'. *Ojan nyirnyala idő van, hogy a kutyát is kár kiverni.*

nyiszereg-nyöszörög *nyiszörög-nyöszörög* ts.i. 'vmi miatt halk hangot hallat, így beszél, így mond vmit'. *Csak nyiszörgött-nyöszörgött, mán alig tudot beszéni.*

nyiszitöl *nyiszitöl* ts.i. 'vág (rossz, életlen késsel, ollóval, eszközzel)'. *Nyiszitölte a budlivá a szalonnabűrt.*

nyivászka *nyivászka:nyivászta* mn. 1. 'élhetetlen'. 2. 'vékony, sovány'.

nyomás *nyomás* fn. 'legelő'. *Kihajtották a nyomásra a zállatokat.*

nyoszolyó *nyoszojó* fn. 'nyoszolya'.

nő *nyőll* tn.i. 'ua'.

nyugalom *nyugalom* fn. 'a juhász subája'. *A nyugalom föntvót a szamár hátán.*

nyúlja *nyújja* fn. 'a disznóháj alatti hús, nagyon jó kolbászanyag'.

nyújtás *nyújtás* fn. 'fonáskor a guzsalytól a pödrést, fonást végző kar ujjáig érő fonal hossza'.

nyúlcipő *nyúlcipő* fn. 'futás vmi veszély elől'. *Fölvötte a nyúlcipőt.*

nyúlpasszus *nyúlpasszus* fn. 'futás vmi veszély elől'.

nyuszkurú *nyuszkurú* fn. 'nyúl, nyuszi'.
nyúvad *nyúvad* tn.i. 'meghal'.
nyuvaszt *nyuvaszt* ts.i. 'gyötör' (fenyegetéssel).
nyuzgol *nyuzgol* ts.i. 'rossz, életlen szerszámmal vág'.
nyügkelevéz *nyükkelevíz* fn. 'istráng hosszabító része (kötélből)'. *Ha a nyükkelevíz rajta vót, a ló hosszabbat tudott lépni.*
nyüstöl[1] *nyöstöl* tn.i. 'nyugtalanul járkál'.
nyüstöl[2] *nyüstöl* ts.i. 'koptat, nyű'. *Gazsi nyüstöli a csizsmát.*
nyüstölődik *nyüstölődik* ts.i. 'kitartóan húz, von, vonszol, cibál, húzogat (mozog)'.
nyüves *nyüves* mn. 'férges'.
nyüvesködik *nyüvesködik* ts.i. 1. 'kedvetlenül tesz-vesz vmit'. 2. 'semmi sem tetszik neki'. *Mindig csak nyüvesködik.*

O, Ó

odabasavel *odabasavël* ts.i. 'odavág, odaüt, vág'. *Ódalba basavëlta a kutyát.*
odabaszik *odabaszik* ts.i. 'odavág, odaver'. *Úgy odabaszta a fazëkat, hogy az darabokra tört.*
odapergálódik *odapërgálódik* tn.i. 'odaég, megpörkölődik'.
odapörköl *odapörköl* ts.i. 'odavág, odahúz (ostorral)'. *Úgy odapörkölt neki, hogy menten kiserkent a bűrin még a vér is.*
odatapaszt *odatapaszt* ts.i. 'nagy pofont ken le'.
odatiszteleg *odatisztölög* tn.i. 'odateszi az ürülékét'. *A macska odatisztölgött a sarokba.*
ofszájdba vágja magát *opszájdba vágja magát* kif. 'vigyázzba áll'.
okarina *okolina* fn. 'ua'.
ókumlál *ókumlál* ts.i. '(nézve) figyel'. *Āra ókumlált a zerdő felé.*
oláhkorsó *olájkorsó* fn. 'Erdélyből hozott korsó'. *Az olájkorsóban mindig hideg a víz.*
oldalcsont *ódalcsont* fn. 'oldalborda'.
oldalkamra *ódalkamra* fn. 'kamra a lakóépület végében vagy a tornác (pitvar) zárt vége'. *Az öregök a ódalkamrában gubbasztottak.*
oldat *ódat* tn. 'egy oldat ízíkcsutka' (amit egy kéve magába foglal). *Öt ódat ízíkcsutka kölött a kemince főfütésihön.*
olt *ót* ts.i. 'ua'.
oltástúró *ótástúrú* fn. 'birkagyomorból készült oltóanyag hozzáadásával készült túró'.
oltó *ótó* fn. 'tejoltó', a tej beoltására való száraz birkagyomor.
olyanfajta *ojanfajta* mn. 'olyanfajta, rossz erkölcsű (főleg nő)'. *Ojanfajta vót annak mán a zannya is.*
olyatánképpen *ojatánképpen* hsz. 'olyan módon'.
óne *óne* tagadásszóféle 'nem, nincs'.
ordung *ordung* fn. 'rend'. *Akkora ordung vót ot, hogy még a söprü is vigyázba ált.*
ormó *ormó* fn. 'a kasza hegye (de a foka is)'. *Kicsorbút a kasza orma (ormója).*
oroszbejövetel *oroszbegyüvetel* fn. 'a szovjet csapatok Magyarországra történt bejövetele 1944–1945-ben'.

orozva csinált gyermek *orozva csinát gyerök* kif. 'törvénytelen gyermek'. *Sok orozva csinát gyerök születöt haggyakorlat után.*
orront[1] *óront* ts.i. 'sejt, gyanít vmit'. *A néni óronytya, hogy mejk lányhon jár a Pista.*
orront[2] *óront* ts.i. 'haragot mutat, duzzog vmiért'. *A szomszéd óront, mē anyonütöttem a kutyáját.*
ortályozik *ortájozik* tn.i. 'híresztelő jelleggel nagyon kiabál'. *Rozi néni úgy ortájozot, hogy a zegész úcca hallotta.*
osztozik *osztozik* tn.i. 'hangosan veszekszik, vitatkozik'.
ottomány *otomány* fn. 'két végén magasított heverő, kerevet (általános kárpitos fekhely, díványszerű kárpitozott)'. *Az otományon pihentek, feküttek.*
óvantag *óvantag* fn. 'kullancs'. *Óvantaggā tele vót a birka.*

Ö, Ő

ő *ű* nm. 'ua'.
öblöget *öblöget* ts.i. 'iszogat (szeszēsitalt)'.
őgyeledik *őgyelödik* tn.i. 'vegyül, keveredik'. *Në enget, hogy a disznók őgyelöggyönek ëgymással!*
öklendezik *ökröndözik* tn.i. 'ua'.
ökörkorty *ökörkorty* fn. 'nagy korty a vödörből (pohárból)'. *Mögivott vaty hat ökörkortyot.*
ökrész *ökrész* fn. 'ökörgondozó, ökörrel dolgozó'.
ölyü *ülü* fn. 'ölyv, sólyomhoz hasonló alkatú, ragadozó madár'.
öntöttpite *öntötpite* fn. 'tészta'. *Az öntötpitét kemincébe legjob sütni, mē akkó szép piros lössz.*
ördögbiblia *ördögbiblija* fn. 'kártya'. *Mám mögint a kezedbe vötted az ördögbibliját?!*
ördögmotolla[1] *ördögmotolla* fn. 'örökmozgó, pajkos, rossz gyermek'. *Oja vagy, mint a zördögmotolla!*
ördögmotolla[2] *ördögmotolla* fn. 'ördögszekér, ballagó'. *Viszi a szél a zördögmotollát.*
öregasszonyvirág *öregasszonyvirág* fn. 'büdöske (virág)'.
öregbiblia *öregbiblija* fn. 'nagy Biblia'. *Az öreg pap mökharagudott, oszt népe közé vákta a zöregbibliját.*
öregesküdt *öregeskütt* fn. 'a községi bíró helyettese'. *Az öregeskütt végigmönt a pijacon.*
öregharang *örekharang* fn. 'nagyharang'. *Mökkondút a zöregharang.*
öregtarhonya *örektarhonya* fn. 'a tarhonya nagyja'. *Főzzé örektarhonyát, annyuk!*
örlés *őllés* fn. 'ua'.
ösztöke *üsztöke* fn. 'ua'.
összecsavart *összecsavart* mn. 'búzából (önmagából) csavart (kötél)'. *Összecsavart kötélbe kötöttük a búzát aratáskó.*
összediskurál *összediskurál* tn.i. 'összeveszik, erős szóváltásba keveredik'. *Úgy összediskurátak a zasszonyok, hogy ëgymás haján búcsúsztak.*
összeédesedik *összeédösödik* tn.i. 'összemelegszik, nagyon szeretik egymást'. *Úgy összeédösöttek, hogy lött is láccattya.*

összegabalyodnak *összegabajonnak* tn.i. 1. 'nemileg közösülnek'. 2. 'beleszeretnek egymásba'.
összeheppent *összeheppent* ts.i. 'gyorsan készít (ételt)'. *Gyorsan összeheppentötte a levest.*
összekalapál *összekalapál* ts.i. 1. 'összever'. *Úgy összekalapáták a komát, hogy alig löhetött ráismerni.* 2. 'sikerül neki gyermeket nemzeni'. *A szomszédék összekalapáták a gyerököt.*
összekaristol *összekaristol* ts.i. 'összevissza karcol, kapar (közben fülsértő hanghatás is előfordulhat)'.
összeragad *összeragad* tn.i. 'kutyák (férfi és nő is) párosodik'.
összeszűr *összeszűr* tn.i. (ts.i) 'férfi és nő összemelegszik, és tiltott nemi kapcsolatra lép egymással'.
összeteszik *összetöszik* ts.i. 'nemileg közösülnek'.
összever *összever* ts.i. 1. 'két különböző kotló nevelte csirkét egy kotló alá tesz össze'. *Ánygyó összeverte a csirkéket.* 2. 'lábasjószágot egy falkába terel'. *A kanász összeverte a falkát.*
ösztökél *üsztökél* ts.i. 'ua'.
ötvenöt *ötvenöt* fn. 'rókázás, hányás'. *Jóska a kocsmaajtóba aszonta, hogy ötvenöt.*
ötvenötöl *ötvenötöl* ts.i. 'rókázik, hány'. *A lakodalom után a részög ötvenötölt.*

P

pacalos[1] *pacalos* mn. 'hentes- és mészáros' (gúny.).
pacalos[2] *pacalos* fn. 'pacalt tisztító, pacalt áruló'.
pacuha *pacuha* mn. 'rendetlen, trehány (főleg öltözetű)'. *Ojan pacuha, csak úgy lóg rúlla a ruha.*
pacsál *pacsál* ts.i. (tn.i.) 'vízben játszva pacskol'. *A kislány nevetve pacsáta a vizet.*
pacsáz *pacsáz* ts.i. (tn.i.) 'vízben játszva pacskol' (kisgyermek).
paccsolás *paccsolás* fn. 'likkerrel történt játéknál a két golyó találkozik'. *Paccsolást játszottunk.*
pacsker *pacsker* fn. 'egyszerű szandálféleség'.
pacsmag *pacsmag* fn. '(szövet-)papucs'. *Pacsmagban csoszogott az öreg.*
pacsmagol *pacsmagol* ts.i. 'pancsol, pacskol'. *Ott pacsmagolt a vízben.*
pádimentom *pádimentum* fn. 'padló'. *A templom pádimentuma kűbű vót.*
pajzán *pajzán* mn. 'pl. ló esetében, lógós ló, legény esetében szabad, el nem kötelezett legény'. *A pajzán legény nem függöt sénkitű.*
páka *páka* fn. 'káka, gyékény virágzata, buzogánya'.
pákedli *pákedli* fn. 'a gyermek nyálvetője, előkéje'. *A pákedlire csurgott a csóccsa.*
paklincs *paklincs* fn. 'kullancs'.
paksus *paksus* fn. 'marhalevél, járlatlevél'.
paksusíró *paksusíró* fn. 'marhalevél, járlatlevél kiállítója'.
paksusirányító *paksusirányító* fn. 'a marhalevél (járlat) hátuljára e községházi tisztviselő írta rá, hogy az állatot az eladó melyik vásárra (piacra) viszi eladni'.
palavessző *palavessző* fn. 'vékony, gyermeki hímvessző'.

pálcás *pácás* fn. 'pallér, az első béres után következő, uradalmi munkáshajcsár'. *A pácás, aki nem jó éggyelt, aszt hazakűtte.*
pálforduló *pálforduló* fn. 1. 'I. 29-i időjárásváltozás'. 2. 'vmi esemény megváltozása'. *Akkora pálforduló történt, hoty hihetetlen!*
palianyja *paliannya* fn. 'a sertés vakbele'. *A paliannyát legtöbb hejjön hurkávã, de van ahun kóbásszã tőtik tele.*
palimadár *palimadár* fn. 'becsapható ember'. *Szögény palimadarat úgy becsapták.*
palkó *palkó* fn. 'a sertés vakbele'.
pallat *pallat* fn. 'plafonzat alulról'. *A pallatot lëcsömpöjegöszték.*
palozsna *palozsna* fn. 'tojófészekben csalogató (záp-)tojás is'.
pampula *pampula* fn. 'száj'. *Fogd be a pampuládat, më ráülök!*
pampuska *pampuska* fn. 'fánkféle, zsírban sült, de megnevezetlen más sült tészta is'. *Mám mëgint pampuskát sütötté? !*
panaszláda *panaszláda* fn. 'olyan személy, aki szívesen, megértően meghallgatja mások panaszát'. *Eszter jószívű panaszláda vót.*
pandamét *pandamét* fn. 'biliárdasztal gumimandinere'.
panpog *pampog* ts.i. 1. 'a száját pampogósan jártatja'. 2. 'ugyanígy értelmetlen hangokat hallat'. *Az örek csak pampogot, nem is löhetött érteni a szavát.*
panpogó *pampogó* fn. 'száj'. *Fogd be a pampogódat!!*
papa *papa* fn. 'ennivaló'. *Aggyá papát!*
papás *papás* fn. 'ennivaló' (a gyermeket ezzel kínálják). *Kabd be, finom papás!*
pápaszájú *pápaszájú* mn. 'kopaszszájú, beretvált arcú'.
pápaszem *pápaszöm* fn. 'a ló szemellenzője (a kantárfejen)'.
paplan *paplan* fn. 'herefojtó aranka' (a lucerna növényi ellensége).
papol *papol* tn.i. 'a nőnek a pap udvarol'. *A kisasszony papolt.*
papramorgó *papramorgó* fn. 'pálinka (reggelire)'.
paprikajancsi *paprikajancsi* fn. 'dühös, gyorsan mérgesedő, dühtől vörös ember'.
papsapka *papsapka* fn. 'lekváros táska, sült tészta'.
papsikol *papsikol* ts.i. 'megveri a kisgyermek fenekét'. *Mökpapsikolta a kis kölök fenekit.*
papsipka *papsipka* fn. 'lekváros táska, sült tészta'.
papucsvirág *papucsvirág* fn. 'a szépségéből megélő (lusta) nő'.
papundekli *pakundekli* fn. 'kartonpapír, durva, vastag keménypapír'.
pár *pár* fn. 'párélesztő, korpaélesztő'.
paradejsz *paradejsz* fn. 'paradicsom' (tréf.).
paraplé *paraplé* fn. 'könyöklő (tornácon, gangdeszkán)'.
parasztbába *paraszdbába* fn. 'képesítés nélküli szülésznő'. *A parazdbába, ha szükség vót rá, mög is körösztölte a gyerököt.*
parasztebéd *parasztebéd* fn. 'késői reggeli'.
paraszthajszál *paraszthajszál* fn. 'női nemiszerv szőrzete'.
paréj *paré* fn. 'mindenféle gyom'. *Sok paré vót a kerbe.*
párélesztő *párélesztő* fn. 'korpaélesztő'.
párkedli *párkedli* fn. 'pártedli, előke'.
párszárító *párszárító* fn. 'korpaélesztő kerek, fűzvesszőből font szárítója'.
partvis *parfis* fn. 'ua'.

páskom *páskom* fn. '(a faluhoz közel levő) rét, dűlő'. *Páskom:* falurésznév is (Földeákon). *Kimönt ánygyom a Páskomba.*

páskuli *páskuli* mn. 'renyhe, rendetlen, piszkos, tunya, lusta (ruhája, zsíros, piszkos)'. *Páskuli vót annak az egész élete.*

pászma *pászma* fn. 'szőrcsomó, tincs'. *Pászmánként szötte ki a szőrit.*

pásztor *pásztor* fn. 'csősz'. *A pásztor mökkerűte a höstyát.*

paszuly *paszúr* fn. 'bab'.

paszulyos *paszúros* mn. 'maszatos a csizma (lábbeli) szára, szennyes, nem fényes'. *Paszúros csizmában gyüd be Pali a bálba.*

patallérozik *patallérozik* tn.i. 'tombolva garázdálkodik'. *Úgy patallérozott a részög, hogy mindönt összetört.*

patent *patent* mn. 'pontos, pedáns, rendes (ember)'. *Patent ëgy embör!*

patrikulus *patrikulus* fn. 'templom előcsarnoka'. *A patrikuluszba is csak lëvöt sipkáva lëhetött bemönni.*

paterol *patterol* ts.i. 'eltávolít'. *Patterold ki a pitvarbú a kutyát!*

pátyolgat *pátyolgat* ts.i. 1. 'babusgat'. 2. 'gondosan takargat'.

pecek[1] *pöcök* fn. 'a peca vízben úszó parafája'.

pecek[2] *pöcök* fn. 'kis zömök gyermek, ember'. *Kis pöcök!*

peceráj *peceráj* fn. 1. 'ruhatisztító'. 2. 'sok egyéb, megnevezetlen hely, valami'. *Ëmöhecc a pecerájba!*

péciás *péciás* mn. 1. 'beteges'. 2. 'másnapos (főleg gyomor)'. *A péciás gyomrot kíméni kő.*

peckel *pöcköl* ts.i. 'preckel'. *Az újjává bepöckölte a gombot a hejjire.*

pecs *pöcs* fn. 'gyermeki hímvessző'.

pecsmegelő (munka) *pecsmögölő (munka)* mn. 'aprólékos, haladótlan (munka)'. *Csak ojan pecsmögölő munkát attak ott a zöregöknek.*

pecsovics *pecsovics* mn. 'árulkodó, becstelen, hazug'. *Te, pecsovics!*

pekeráj *pekeráj* fn. 1. 'pékség'. 2. 'egyéb megnevezetlen hely'. *Ëmöhecc a pekerájba!*

pekvanc *pekvanc* fn. 'holmi, limlom'.

pemet *pemet* fn. '(csak vőfélyszövegben lelhető fel) a kemencét (befűtés után) felseprő, kb. 2,5 m hosszú rúdra kötött rongy, de legtöbb esetben kukoricacsuhéj, melyet megvizeznek'.

pempityke *pempityke* fn. 'megnevezetlen ételféleség'. *Csinájjá mán ëty kis pempitykét!*

pempitykézik *pempitykézik* tn.i. 'nemileg közösül'.

pendely *pendej:pöndöl* fn. 'női ing'.

pendelyes *pöndölös* mn. 'kicsi, fiatal (gyerek)'.

pendül *pöndül* tn.i. 'az élőlény testében gyarapodás áll be (de lehet a helyzetében is)'. *Ez a koma szépen pöndül.*

penészlek *penészlek* mn. 'fakóarcú, penészvirág'.

pengetik *pöngetik* ts.i. 'beszélik, híresztelik, beszélgetik'. *Pöngetik, hogy a Julcsa békát nyelt.*

pénzezés *pénzezés* fn. 1. 'pénzzel való vonalra dobálós gyerekjáték'. 2. 'pincézés (gyermekjáték)'. *Pézösztünk a szomszéd kerítésiné.*

Pereg *Pereg* fn. 'helységnév Battonya körül, s határrésznév Mezőhegyes határában'. *Az öreg csőszé vót egész Peregig.*

pergál *pergál* ts.i. 'pergel, pörköl, pirít'.

pergő[1] *pergő* fn. 'a szánkóhúzó ló nyakán levő rézgömböcskék és a bennük levő acélgolyók'. *A pergőket bőrszíjjal csatolták a ló nyakára.*

pergő[2] *pergő* fn. 'betlehemesek (gulyás, bojtár) botjára szöggel, lazán felszegelt 2–3 laza pléhdarab, melyek zörögnek-börögnek'.

permet *permet* fn. 'apró cseppekben permetező eső'. *Hút a permet.*

permetvíz *permetvíz* fn. 'kenyérsütéskor a kenyérre permetezett, kenyérmosdató víz'. *Permetvizet itattak a kuka gyerökkë, hogy tuggyon beszéni.*

pernyelyuk *pörnyeluk* fn. 'a kemence előtti lyuk, melybe a még tüzes pernyét belehúzzák'.

péró *péró* fn. 'férfi nemiszerv'.

per pillanat *per pillanat* hsz. 'most, ebben a pillanatban'.

persely *pörső* fn. 'ua'.

perte *perte* fn. 'kertje'. *A Julcsa néni perte ződebb.*

pervál *përvál* ts.i. 'szid'. *A zanya përváta a rossz fiját.*

peszternák *peszternák* fn. 'pasztinák'. *Sárgarépa, peszternák, most gyünnek a katonák!*

pesztra *pëszra* fn. 'pesztra, gyermekgondozásra fogadott leány, szárazdajka'. *Csóccsó, baba, nyeli pëszra!*

petek *petek* fn. 'veszekedés, patália, kellemetlenség, zűrzavar'. *Mán mëgint peteköt csinátá, te kölök!?*

petónia *petónia* fn. 'begónia (kerti virág)'.

petrence *petrence* fn. 'rudas'. *Petrencébe rakták a szalmát.*

petró *petró* fn. 'petróleum'.

pettyentett *pöttyentött* mn. 'csinosított, szépített (fiatal nő)'.

pézsma *pézsma* fn. 'pézsmarózsa, pézsmaboglár (kerti virág)'.

picc *picc* fn. 'a cipő orrhegye'. *Piccë rukta a fudbalt a bekk.*

picces-puccos *piccös-puccos* mn. 'kihívóan öltözött, telt keblű, színes ruhás (nem éppen fiatal nő)'.

píce *píce* fn. 'halfogó horog'.

pícézik *pícézik* ts.i. 'halászik (pecával)'.

pícik *pícik* tn.i. 1. 'kívánkozik, óhajt, szeretne, vágyakozik'. 2. 'mehetnékje vhová vagy vkihez'.

picsog *picsog* tn.i. 'sír, sírdogál'.

pihánul *pihánul* hsz. 'egyenletesen, csendesen'. *Szép pihánul beszét.*

pihi-puhi *pihi-puhi* fn. '(hangos) verés'. *Vót ot nagy pihi-puhi.*

Pikali *Pikali* fn. 'helységnév'. *Ëmöhecc Pikaliba kapáni!*

pili *pili* fn. 'fűrész'.

pilís *pilís* fn. 'a púpos kenyér eleje szépen sült, sokszor a kifolyt, rosszul sült része'. *Törtünk ëgy darabot a pilízsbű.*

pille *pille* fn. 'a kenyér gyürkéje'.

pillés *pillés* fn. 'a púpos kenyér megszegésekor levágott kisebb rész (a kenyér hozzában vágva)'. *Váktunk ëgy darabot a pillézsbű.*

pillés *pillés* mn. 'vékonyan befagyott víz'. *Pillés vót a Száraz-ér.*

pimpörnye *pimpörnye* mn. 'feltűnően kényes, lábujjhegyen járó, kifestett, kicicomázott (fiatal) nő'.

pinahajszál *pinahajszál* fn. 'paraszthajszál, vékonyság jelképe'. *Ojan vékony vót, mint a pinahajszál.*

pinczezés *pinczezés* fn. 'pénzezés, egyfajta gyermekjáték'.
pinduri *pinduri* mn. 'kicsi, pici (gyermek)'.
pinyó *pinyó* fn. 'pingpong, asztalitenisz'.
pinyózás *pinyózás* fn. 'pingpongozás'.
pipa[1] *pipa* fn. 'méreg, mérgesség'. *Ojam pipa vagyok!!*
pipa[2] *pipa* fn. 'kapható, jó (nő)'. *Jó pipa ez a nő.*
pipa[3] *pipa* fn. 'a kisgyermek azon ujja, melyet szop'.
pipakupakoló *pipakupakoló* fn. 'pipafedélkészítő'.
pipál *pipál* ts.i. 'kisgyermek az ujját szopja'.
pipás *pipás* mn. 'mérges'. *Ojan pipás vót Gazsi, maj szétrobbant.*
pipahuja *pipahuja* fn. 'kis munkaszünet, cigarettaszünet'. *Tarcsunk mán ëty kis pipahuját!*
pipaszutyok *pipaszutyok* fn. 'a pipában keletkező sűrű, bűzös nedv'.
pipázik *pipázik* tn.i. 'a kémény nagyon füstöl'.
pipi[1] *pipi* fn. 'nőcske'. *Szép kis pipi.*
pipi[2] *pipi* mn. 'piros'.
pipil *pipil* tn.i. 'pisil'. tréf.
pipogya *pipotya* mn. 'gyámoltalan, erőtlen akaratgyenge'.
pircsi *pircsi* mn. 'piros, vörös'.
pircsikukorica *pircsikukorica* fn. 'piros kukorica'.
pirincel *pirincöl* ts.i. 'ugrat, noszogat, mozgat'. *Pirincöjjed mán aszt a macskát!*
Piripócs *Piripócs* fn. 'sokat emlegetett helységnév'. *Ëmöhecc Piripócsra!*
pirkad *pirkad* tn.i. 'tavasszal a föld felszíne szikkad'.
pirók *pirók* fn. 1. 'vöröstarka szarvasmarha'.
piros lámpa *piros lámpa* kif. 'kupleráj jelképe'. *It mög ot kitötték a piros lámpát.*
piros lámpás ház *piros lámpás ház* kif. 'kupleráj'.
piszeg *piszög* tn.i. 'szipogva sírdogál'.
piszke *piszke* fn. 'egres'.
piszkurál *piszkurál* ts.i. 'szurkál, piszkál, bökdös'. *Në piszkurájj!*
piszkutál *piszkutál* ts.i. 'szurkál, piszkál, bökdös'.
piszra *piszra* mn. 'lófejen fehér jegy'.
piszlicsáré *piszlicsári* mn. 'jelentéktelen'.
piszterkál *pisztergál* ts.i. 'piszkál, háborgat'.
pitvar *pitar* fn. 'ua'.
pitizál *pitizál* tn.i. 'udvarol'. *Tóni Katinak pitizál.*
pitlesz *pitlesz* fn. 'pitleszhagyma, a raknivalóhagyma legnagyja'. *A pitlezbű jó zőthagyma lött. Aszt csomóssan atták el.*
pitli *pitli: bidli* fn. 1. 'víztároló edény'. 2. 'vászonból készített itatóvödör'.
pitlikum *pitlikum: bidlikum* fn. 'víztároló edényke'.
pityere *pityöre* fn. 'árnyékszék'.
pityizál *pityizál* tn.i. 'udvarol'.
pityeg *pityög* tn.i. 'pityeg, a csirke halkan csipog'.
pitykézik *pitykézik* tn.i. 'közösül (ember)'.
pitypalatty *pitypalatty* fn. 'fürj'. *A pitypalaty szót a búzába.*
plagális *plagális* mn. 'alávaló'. *Mindig nagyon plagális vót.*

plánétás *plánétás* fn. 'plánétát (jóscédulát) áruló ember'. *Plánétás a plánétát papagájjā (tengörimalaccā) húzatta ki.*
platni[1] *platni* fn. 'zsebhajtóka'. *Vard mög a platnimat!*
platni[2] *platni* fn. 'a tűzhely vaslemes fedőlapja'.
platty *platty* hangutánzószó (ürített széklet leesésének hangja)'.
plitty-platty *plitty-platty* hangutánzószó '(ürített széklet leesésének hangja)'.
plébi *plébi* fn. 'plébános (becézve, kedveskedő módon)'.
plomba *blomba* fn. 1. 'ólomzár'. 2. 'fogban: tömés'.
plömplöm *plömplöm* mn. 'szájtáti, hanyag, nemtörődöm'. *Plömplöm vót ott a zegész család, nemcsak Gabi.*
pluttyog *pluttyog* tn.i. 'a lekvár forralás, sűrítés közben ezt a hangot hallatja'. *Pluttyogott a fóró lekvár.*
poc *poc* fn. 'pocok'.
poci *poci* fn. 1. 'malac'. 2. 'kis haska,ember hasa hája'.
pockos[1] *pockos* mn. 'potrohos, nagyhasú'.
pockos[2] *pockos* mn. 'pocokfogásra betanított (idomított) kutya, görény'. *A pockos kutya kihúszta a lugbú a poct.*
pocokdinnye *pocogdinnye* fn. 'zöld héjú, hosszúkás, elálló dinnye'. *A pocogdinnyét fönt a palláson a búzába érleltük.*
Pócs *Pócs* fn. 'Máriapócs sokat emlegetett búcsújáróhely'. *Ëmöhecc Pócsra a Márijához könyörögni.*
pocséta *pocséta* fn. 1. 'jószágfürdető gödör'. 2. mn. 'sáros, rossz idő'.
pofaberendezés *pofaberöndözés* fn. 'arc'. *Sok ráfér a pofaberöndözésire.*
pofi *pofi* fn. 'kedves kis arc'. *Szép pofija van.*
pofitos *pofitos* mn. 'pufók (lányka)'.
pokolkelet *pokolkelet* fn. 'mérges, gennyes furunkulus'. *A pokolkeletre érött paradicsomot kötöttek, hoty kifakassza.*
pokolkutyája *pokolkutyájja* fn. 'kincsőrző kutya'. Megj. Erős köhögéskor mondják: *Ugat a pokolkutyájja.*
pokolvar *pokolvar* fn. '(borzalmas fájdalommal járó) övsömör'.
pokolvíz *pokolvíz* fn. 'ásott kút vize'. *A pokolvísztű sok kizsgyerök hasmönést kapott.*
pólenta *pólenta* fn. 'durva kukoricalisztből (kerek alakú nagy pogácsaszerű) sütött tészta'. *A pólentábú a kutya is kapott.*
policáj *policáj: policer* fn. 'karszalagos rendfenntartó 1944–1945-ben'. *A policerök szigorúak vótak.*
polyog *pojog* tn.i. 'sok, apró állat mozog'. *A kiccsirkék kedvesen pojoktak a kotló körű.*
polyvahordó kalicka *pojvahordókalicka* fn. 'pelyvahordó kalicka, paraszt- (lőcsös) kocsira a kersztfákon felül lécből készített (1,3 m magas) körkalicka, melyet a sarkokon szét lehetett kapcsolni'.
polyvahúzógereblye *pojvahúzógerebje* fn. 'pelyvahúzógereblye, a cséplőgép pelyvalyukjából ezzel húzták ki a pelyvát'.
polyvakaparó *pojvakaparó* fn. 'pelyvakaparó, aki a cséplőgépnél a pelyvát a pelyvalyukból kihúzta'.
polyvalyukas *pojvalukas: pojvajukas* fn. 'pelyvalyukas, pelyvakaparó'.
polyvakazlos *pojvakazlos* fn. 'pelyvakazalos, aki cséplésskor pelyvából rakta a kazlat'.

polyvás sár *pojvás sár* mn. 'búzapelyvás sár'.
poltura *poltura* fn. 'másfél krajcár értékű pénzdarab'.
pománába *pománába* hsz. 'ingyen (előnyökhöz jut)'. *Hogy gondolod? Csak úty pománába?!*
pománaság *pománaság* fn. 'vendégség'. *Vót ott akkora pománaság.*
pompa *pompa* fn. 'gazdag ember temetésére húzott harangszó, mely sokszor és hosszan szól'. *Húszták ám a pompát.*
Poncida *Poncida* fn. 'sokat emlegetett helységnév'. *Hencidától – Poncidáig.* (Sokszor egy meghatározatlan távolságra is használják, úgy mint Makótú Jeruzsálemig.)
poncsó *poncsó* fn. 'gallérszerű, ujjatlan, horgolt női ruhadarab'.
poprét *poprét* fn. 'cókmók, holmi'. *Ëvitte a bérös mindön popréttyát.*
popsikol *popsikol:papsikol* ts.i. (tn.i.) 'fenekére ver'. *Úty popsikold a kizsgyerök fenekit, hogy eszibe jusson vőlegénykorában is!*
porol *porol* ts.i. 'elver'.
porolya *poroja* fn. 'kukoricalisztből készült (málé, pólenta, görhe) kerek alakú sült tészta'. *A porojábú a kutya is kapott.*
poros állás *poros állás* kif. 'vmit vhol hosszú ideig ott hagynak (emberre is érvényes)'. *Ott hatták a poros álláson.*
postaszem *póstaszöm* fn. 'olyan vadásztöltény, melyben 4–5 sörétszem van (sörétes puskából lövik ki vaddisznóra, szarvasra)'.
poszmet *poszmet* fn. 'szemétdomb, trágyadomb'.
potyesz[1] *potyesz* fn. 'has'. *Jól kitömtük a potyeszt.*
potyesz[2] *potyesz* fn. 'pénztárca'. *Elővötte a kupec a potyeszt.*
potyesztó *potyesztó* fn. 'sár, nagy sár'. *A potyesztóba beledűt a ló.*
potyó *potyó* fn. 'hulló szilva'. *Annyi vót ott a fa alatt a potyó.*
potyogtató *potyoktató* fn. 'árnyékszék'.
potyondi sör *potyondi sör* kif. 'potya sör'.
potyóresz *potyóresz* mn. 'potya'. *Kaptunk ëty kis potyóreszt.*
potyószilva *potyószilva* fn. 'hullós szilvafajta'.
pőcikél *pőcikél* tn.i. 'csavarog, lófringol'.
pödör *pödör* tn.i. 'rohan, kerékpározik'.
pökkenködik *pökkenködik* tn.i. 'büszkélkedik, pökhendi módon, sértő fölényességgel gőgösködik'.
pöndibűz *pöndibűz* fn. 'pendelybűz, szellentés vagy ürülék bűze'.
pörc *pörc* fn. 'zsírban abált, pirosra sült nagyobbacska szalonna'.
pőslérözik *pőslérözik* tn.i. 'csavarog, lófringol'.
pöszméte *pöszméte* fn. 'egres'.
pöszmötöl *pöszmötöl* ts.i. 'szöszmötöl, unalmában tesz-vesz'.
pöszög *pöszög* tn.i. 'a lekvár a főzéskor teszi ezt, pluttyog'.
pösztörög *pösztörög* tn.i. 'sertepertél, csendesen jön-megy'. *Ot pösztörgött a kis huncut a lábom körű.*
pötyő *pötyő* fn. 'vörösszilvából (cukor nélkül) főzött, dunsztba eltett, félhíg befőtt'. *A pötyőt kanállá paprikáskrumplihon is öttük.*
pőtyögős *pőtyögős* mn. 'ami nincs rendjén'. *Pőtyögős ez az ügy.*
praedicatum *prédikátum* fn. 'prédikáció'.
pramonát *pramonát* fn. 'a földeáki templom körüli szép fás kert'.

prasnya *prasnya* mn. 'hanyag, gondozatlan (öltözetű), nemtörődöm'. *Ojan prasnyájú nézöt ki, mint akinek së istene, së hazájja.*
preckel *pröcköl* ts.i. 'priccel (vizet)'. *Pröcközte a kezivë a vizet.*
préda *préda* mn. 'pazarló (személy)'. *Préda ëggy embör ez a Jani.*
preparandia *preparandia* fn. 'tanítóképző'. *Én is jártam preparandiára.*
prezúr *prezúr* fn. 'kisebb sérülés, seb, sebhely (gyermeken)'.
prezúros *prezúros* mn. 'sérüléses, (kissé) sebes, sebhelyes (a kisgyermek)'. *Hun lötté ijen prezúros? !*
pribékje *pribékje* fn. 'fogdmegje, állatorvos fogdmegje'. *Az állatorvos pribékje fokta lë a disznót, mikó herűték.*
priccses *priccsös* mn. 'bricsesz (nadrág)'.
priccsesnadrág *priccsösnadrág* fn. 'bricsesznadrág'.
princel *princöl* ts.i. 'ugrat, noszogat, mozgat'.
prinkel *prinköl* ts.i. 'pröcköl (kézzel)'. *A kölök ot prinkölt a zitatóvájúná.*
privátin *privátin* hsz. 'privátim, privát módon'. *Az orvos privátin is röndölt.*
privigyei *privigyei* mn. 'sokszor emlegetett helységbeli'. *Ha eszt a privigyei Boldogasszony látná!*
prófont *prófont* fn. 'prófunt, barna katonakenyér'.
prolidiki *prolidiki* fn. 'proletárdiktatúra' (tréf.).
proposzla *proposzla* fn. 'a nyelőcső belső nyálkahártyája vagy a gyomor belseje'. *Édösapám aszonta: „Në ögyé fóró önnivalót, më mögégeti a proposzládat!"*
prósza *prósza* fn. 'kukoricalisztből készült étel, édes, sült pogácsa, lepény'.
pruhangya *pruhangya:pruhungya* mn. 'rendetlen ruházatú'.
pruszlik *pruszlik* fn. 'posztóból való mellény'.
pruszlikhám *pruszlikhám* fn. 'lószerszám hámja'.
prüncs *prüncs* fn. 'pincézés' (gyermekjáték pénzzel).
prüncsölés *prüncsölés* fn. 'pénzzel való gyermekjáték'.
puciha *puciha* mn. 'vastagon, rossz ruhában öltözött'.
pucor *pucor* fn. 'gyomor'. *A lakodalomba jó mögrakták a pucrot.*
pufli *pufli* mn. 'pufók'. *Ojan pufli kölök vót mán kicsi korába is.*
púkanyós *púkanyós* mn. 'felpuffadt (állapotú)'. *A lëkvár, mög a parketta főpúkanyósodik.*
pukkantyú *pukkantyú* fn. 'pukkantó, a hal léghólyagja'.
puliszka *pulicka* fn. 'kukoricaétel'.
pulya[1] *puja* fn. 'gyermek, kis növésű ember'. *Akkora, mint ëgy puja.*
pulya[2] *puja* mn. 'elpuhult, tehetetlen, gyáva'. *Puja ëty kölök.*
pulykaorr *pujkaór* fn. 'keserűfű (virág)'.
pulykaszemű pénz *pujkaszömű píz* kif. 'az 1981-ben forgalomban levő 2 forintos fémpénz'. *Kérök ëgy pujkaszömű pízt!*
pulykatakony *pujkatakony* fn. 'keserűfű (virág)'.
pulykataréj *pujkataré* fn. '1–1,5 m magasra is megnövő, hosszú, vékony, lelógó virágú virág'.
puna *puna* fn. 'női nemiszerv' tréf.
pundra *pundra* fn. 'köpeny (ruhadarab), vastagabb ruhadarab'. *Vödd fő a pundrát, më mögfázó!*
punci *punci* fn. 'női nemiszerv' tréf.

punktumosan *punktumossan* hsz. 'pontosan'. *Nagyon punktumossan mérte.*
pupli *pupli* mn. 'tehetetlen, mamlasz' gúny. (megszólításként is).
purcant *purcant* tn.i. 'szellent, durrant'.
purdé *purdé* mn. 'csupasz, meztelen'. *Vót ott annyi purdé kölök.*
purgacium *purgácium* fn. 'tisztítótűz (egyházi, vallási kifejezés)'.
purgatórium *purgatériom: purgatérom* fn. 'tisztítótűz (vallási jellegű kif.)'.
purungya *purunygya* mn. 'csúnya, rendetlen ruházatú, de életvitelű, magatartású is'.
puruttya *puruttya* mn. 'rendetlen, nemtörődöm, trehány'.
puska *puska* fn. 'kocsikerék agyában befelé szűkülő, vassal bélelt nyílás, melyben a tengely foglal helyet'.
puszli *puszli* fn. 'pruszlik, női fehérneműű, ujjnélküli mellényféleség'.
pusztuljka *pusztujka* fn. 'légy'. *A pusztujka beleesött a tejbe.*
putyikukorica *putyikukorica* fn. 'kis csövű, sárga, kis szemű, gyors fejlődésű kukorica'. *A putyikukoricát pattogatták is.*
pútyulál *pútyúlál* ts.i. 'bugyolál, beköt'. *Putyuládd be a gyerököt, mẽ mökfázik!*
puzon *pazán* fn. 'harsona'.

R

rácmalac *rácmalac* fn., mn. 'piros bőrű, rengő oldalú malac, süldő'. *Ojan rácmalac pofid van.*
radai rosseb *radai rosseb* kif. 'enyhe káromkodás'.
rafanérozott *rafanérozott* mn. 'rafinált'. *Nagyon rafanérozott koma.*
ráfejel *ráfejel* tn.i. 'terhes nővel közösül'.
rafiás *rafijás* mn., fn. '(ló sörénye) rafiával befont'. *A rafiás gangossan lépködött.*
ragadóskezű *ragadóskezű* mn. 'tolvaj'.
ragya *ragya* fn. 'rossz szellem, földöntúli lény'. *Verjön ki a ragya!*
ragyabunkó *ragyabunkó* fn. 'ragyás személy'. *Te, ragyabunkó!*
rákfene *rákfene* fn. 'fene, rosseb'.
ramaty[1] *ramaty* mn. 'rossz, ronda vmi, csúnya, rusnya'.
ramaty[2] *ramaty* fn. 'építési (tégla-) törmelék'. *Építés után vót annyi ramaty, hogy öt kocsi sẽ vitte ẽ.*
rapidó *rapidó* fn. 'csuklóskapa (oda csúszó, visszafelé pedig kapáló kapa)'. *A csemetekertben rapidóval dógosztak a lányok.*
rárittyent *rárittyent* tn.i. 'rákiált'. *Úgy rárittyentött, hogy mögijett.*
ráspolyalj *ráspojajj* fn. 'vasreszelék'.
rátótiasan *rátótiassan* hsz. 'gondolkodás nélkül, ész nélkül (cselekszik)'. *Rátótiassan vitték a létrát, körözbe a zerdőbe.*
rávág *rávág* ts.i. 'rendet az álló gabonára kaszál'.
recefice[1] *recefice* fn. 'csipkeidom, cicoma (nőknél)'. *Rávarták a szoknyára a receficét.*
recefice[2] *recefice* fn. 'orvosi recept'. *Vácst ki a receficét.*
regnál *regnál* tn.i. 1. 'alkalmatlankodik'. 2. 'követelőzik rajta'. 3. ts.i. 'korhol, szid'. 4. ts.i. 'sürget, nosztat'.
regruta *reguta* fn. 'újonc'.

relni *relni* fn. 'tűzhely sütője'. *Relniben sűt a krumpli.*
rend *rönd* fn. 'öltözet'. *Vót ẽgy rönd ruhájja.*
rendőrijesztő *rendőrijesztő* fn. 'zseblámpa'.
rénesi forint *rénesi forint* kif. 'rénus (rénes) forint (60 krajcár)'. *A földeáki határt Návay János 4000 rénesi forinté vötte mög.*
repülőeresz *repülőeresz* fn. 'a törzsépületen kívül nyúló eresz az épület hosszában'. *A repülőeresz alá befészkelt a madár.*
reszel *reszel* ts.i. 'nagyon kíván vmit, vkit'. *Nagyon reszelték Jóskát Pirijé.*
reszelmes *reszelmes* mn. 'szerelmes' (tréf.).
reti *rẽti* fn. 'árnyékszék'.
retyerát *rẽtyẽrát* fn. 'árnyékszék'.
retyerutya *retyerutya* fn. 'rokonság'.
retyezát *retyezát* fn. 'árnyékszék' tréf.
rezeg *rözög* tn.i. 'reszket'. *Úgy rözögök, mint a nyárfalevél.*
részfaszú bagoly *részfaszú bagoj* kif. (a gyermekeket ezzel a nem létező szörnnyel ijesztgetik) *Vigyázz, mẽ ẽvisz a részfaszú bagoj!*
rezgő *rezgő* fn. 'őszi virág'.
rézi *rézi* fn. 1. 'a nap (az égen)'. *Rézi, bolond, aki nézi!!* 2. 'Terézia beceneve'. *Rézi néni valódi nevét még az unokájja sẽ tutta.*
rézke *részke* fn. 'rézkehely, rézpohár'.
reznekmadár *reznekmadár* fn. 'a túzoknál kisebb, ritka, kihaló félben levő madárfaj'. *Akkora, mint ẽty reznekmadár.*
rezerva *rezorva* fn. 'tartalék'.
rezes *rézös* mn. (fn.) 'a pálinka rézeleje'.
ribirongy *ribirongy* fn. 'szajha'.
rideglegény *rideglegény* fn. 'agglegény'. *Rossz a rideglegény élete.*
riferál *riferál* ts.i. 'ajánl, javasol, közvetít'.
riglifa *riglifa* fn. 'reteszfa, tolózár'. *Riglifávẽ zárták a kaput.*
riha *riha* fn. 'hangzavar, zaj'. *Nagy riha vót ott.*
rihát csap *rihát csap* kif. 'zajt csap, hangzavart kelt'. *Nagy rihát csaptak a lakodalomban.*
riherongy *riheronygy* mn. 1. 'hitvány, aljas'. 2. 'ringyó'. *Te, riheronygy!*
riktig *riktig* ksz. 'mégis, annak ellenére'. *Indút, riktig visszafordút.*
riktol *riktol* ts.i. 1. 'igazodik'. 2. 'egyel, ritkít'. *Kiriktolta a céklát.*
rimbol *rimbol* ts.i. 'tönkretesz'. *Lẽrimbolt ott mindönt.*
rinaldó *rinaldó* mn. 'rossz, csintalan'. *Nagy rinaldó ez a kölök.*
rinaldó rinaldini *rinaldó rinaldini* fn. (mn.) 'nagyon rossz'. *Te, rinaldó rinaldini!*
ripacs *ripacs* fn. 'vándorkomédiás'. *Oja, mint ẽgy ripacs.*
ripacsos *ripacsos* mn. 'sebhelyes arcú, sebhelyes bőrű'.
ripatos *ripatos* mn. 'sebhelyes arcú, sebhelyes bőrű'.
ripityom *ripityom* réja, jókedvű, nótaközi felkiáltás *Ripityom, sosẽ halunk mög!*
rittig *rittig* hsz. 'menten'. *Rittig, mán mék is!*
rittyent *rittyent* ts.i. 1. 'szájon vág'. *Szájjon rittyentötték Janit.* 2. tn.i. 'szellent és székel is'. *Belerittyentött a nadrágba.* 3. 'kiált, rákiált'. *Akkorát rittyentött, hogy mögijett.* 4. 'durrant, ostorral pattint'. *Akkorát rittyentött, hogy az alvók is fölébrettek.*
rohad a bele *rohad a bele* kif. 'büdöset szellent'.

rongy *ronygy* fn. 'egy db. 500 forintos'. *Aggy ëgy ronygyot!*
rongyoszsidó *ronygyoszsidó* fn. 'limlomot összevásároló kereskedő (vándorkereskedő)'. *A ronygyoszsidó kijabáta, hogy „helladójom"!*
Rontó Pál *Rontó Pál* fn. 'a rontás megszemélyesítője'. *Rontó Pál ájjon beléd!*
ropánt *ropánt* fn. 'ácsok eresztőgyaluja'. *Ropántā dógosztak a zácsok.*
rosseb baka *rosseb baka* kif. 'a 44-es somogyi közös gyalogezred katonái voltak'. *A rossebb bakák mindig rosseböltek.*
rostély *rosté* fn. 'ua'.
rozi *rozi* fn. 'kézi gatter (fűrész)'. *A rozivā úgy dógosztak, hogy ëggyik a gödörben át, a másik mög fölü húszta.*
rozizik *rozizik* tn.i. 'kézi gatterfűrésszel dolgozik'.
rózsalakodalom *rúzsalakodalom* fn. 'Földeákon június 29-én tartott népünnepély'. *A rúzsalakodalomban vót rúzsamënyasszony is mög rúzsavőlegény is.*
rózsamenyasszony *rúzsamënyasszony* fn. 'a rózsalakodalom menyasszonya'.
rózsavőlegény *rúzsavőlegény* fn. 'a rózsalakodalom fiktív vőlegénye, a menyasszonya pedig a rózsamenyasszony'. *Mindön évben vót két rúzsavőlegény, mök két rúzsamenyasszony a rúzsalakodalomban.*
röhencs *röhencs* mn. 'minduntalan röhögő személy'. *Në légy ojan röhencs!*
röhincske *röhincske* fn. 'minduntalan röhögcsélő (főleg fiatal kislány)'. *Ojan kis röhincske vót kicsi korában.*
ruca *ruca* fn. 'vadkacsa'.
rudas[1] *rudas* fn. 'szekérbe jobbról befogott ló'. *Fogd be a rudast is!*
rudas[2] *rudas* fn. 'a cséplőgép faránál összerakott szalmakupac, mely alá bedugják a szalmahordó rudasfát, hogy felvigyék a kazalra'.
rudas[3] *rudas* fn. 'a két rúdon egyszerre elszállítható széna'.
rudasfa *rudasfa* fn. 'cséplőgépnél a szalma elhordására használt, egyik végén kihegyezett farúd, amelyet a szalmahordó által összerakott rudas alá tolnak'. *Rudasfávā horták a rudast.*
rudaskötél *rudaskötél* fn. 'cséplőgépnél a rudasfára kötött kötél, mellyel a rudast kötötték le'. *A rudaskötél másik végit a másik rudasra csavarta a rudashordó.*
rugdalógereblye *rugdalógerebje* fn. 'favázas, vasfogú gereblye, mellyel a kirúgatott gazt lerántották a garmadáról'.
rugtatás *ruktatás* fn. 'cséplés lóval (nyomtatás)'.
rutyutyu! *rutyutyu!* réja felkiáltószó, ének közbeni vidám felkiáltás
ruva *ruva* fn. 'fejkendő, ruha'. *Vöt fő a kis ruvádat!*
ruvácska *ruvácska* fn. 'ruha, kis ruha'. *Szép kis ruvácskád van!*
rózsakukorica *rúzsakukorica* fn. 'rózsakukorica (kukoricafajta)'.
rücsök *rücsök* fn. 'gyűrődés, ránc'. *Sok rücsök vőt a ruhájján.*
rüherongy *rüheronygy* mn. 'hitvány, jellemtelen (ember)'. *Te, rüheronygy!*
rühet *rühet* tn.i. 1. 'anyadisznó párosodási hajlamot mutat'. 2. 'anyadisznó párzik (berühet, megrühet)'.
rühettetés *rühettetés* fn. 'anyadisznó pároztatása'.

S

sábec *sábec* fn. 'éppen, hogy csak ég a lámpa (fény, világ)'. *Tán sábec vót náluk, alig égött a pilács.*
sajdít *sajdít* ts.i. 'sejt'.
sajtár *sajtár* fn. 'kisebb dézsa, túróssajtár'. *Sajtárba gyúrta a túrút.*
sakterol *sakterol* ts.i. 'levág vmi állatot (nem zsidó is)'. *A nagylány lësakterolta a csirkét.*
salladromos *salladromos* mn. 'szeleburdi, szeles (magatartása és öltözéke is)'. *Salladromos ëty kölök.*
sallang *sallang* fn. 'egyéb tartozék, plussz még vmi'. *Aggyom még rá valamit, ëty kis sallangot.*
sámli *zsámli* fn. 'ua'.
samunadrág *samunadrág* fn. 'összement, szűk nadrág'. *Ojan vót, mint a samunadrág.*
sandabég *sandabég* mn. (fn.) 'sanda, kétkedő'.
sandarikázik *sandarikázik* tn.i. 'szalad, fut (a kanyarban)'. *Ott sandarikázott a pocok a luk körü.*
sápkóros *sápkóros* mn. 'vérszegény'. *Sápkóros ez a gyerök.*
sáprikás *sáprikás* mn. 'másnapos, gunnyasztó, beteges'. *Nem teccöt neköm ez a koma, ojan sáprikás vót mán röggē is.*
saraboly *saraboj* fn. 'kishagymakihúzó kaparcs'. *A sarabojt a vasvilla két középső ágábú csináták.*
sárgafehércukor *sárgafehércúkor* fn. 'kandiszcukor'.
sárgaföld *sárgafőd* fn. 'a halál jelképe, az elmúlás, eltemetés azonosulása'. *Majd möggyógyít a sárgafőd.*
sárgapénz *sárgapéz* fn. 'a pengős világban az 1 és 2 filléres'.
sárhajó *sárhajó* fn. 'egyetlen fatörzsből kivájt alkalmatosság, amit a (egy) ló könnyen tudott húzni a nagy sárban is!'
sarjú *sarjú* fn. 'a család lányai közül mindig a legkisebb'. *A sarjú mindig utójjára mönt férhön.*
sarkantyú *sarkantyú* fn. 'derelyemetélő'. *Sarkanytyúva vákták a derejét.*
sarkantyúz *sarkanytyúz* ts.i. 'a kakas egyik szárnyát a földig eresztve, sajátos hangokat hallatva, körmével a földet szántva „körültáncolja" a tyúkot, melyet meg akar tojózni'.
saromplénia *saromplénija* fn. 'sorompó, határzár (határ)'. *Ëmöntek egész a saromplénijig, onnét fordútak vissza.*
sáros *sáros* mn. 'folt esett a becsületén'. *Az intéző sáros lött. Harangosztak valamit, de fene tuggya.*
sasfiók *sasfijók* fn. 'erős ember csenevész fia'.
saskós *saskós* mn. 'izzadságtól nedves, kifehéredett ruhanemű, kapca'. *Saskós vót, valósággā fehér vót mán a kapca a saskótú.*
sasóka *sasóka* fn. 'sasszeg'. *A sasóka két végit ëhajtották.*
sasszem *sasszöm* fn. 'a lakat beakasztására való kettős karika, horog'.
savanyú *savanya* mn. 'ua'.
sávolyos *sávojos* mn. 'kockásmintás'.
savószemű *savószömű* mn. 'igen világos kékszemű'.

sátánkutyája *sátánkutyájja* fn. 'nagyon rossz ember'. *Ojan vagy, mint a sátánkutyájja.*
seckojednó *sëckojednó* msz. 'mindegy'. *Ennek mán sëckojednó.*
sederint *sederint* ts.i. 'pödör'. *Sederincs a bajuszodon!*
seggdugacs *segdugacs* fn. 'kis gyermek, ember (alacsony)'. *Akkora, mint ëty segdugacs.*
seggdugasz *seggyugasz* fn. 'kicsiny, alacsony (gyermek, ember)'.
segggyugat *seggyugat* fn. 'kicsiny, alacsony (gyermek, ember)'.
seggel *seggöl* tn.i. 'farol, hátrál'. *Úty seggölt kifelé, hogy no.*
segges *seggös* mn. 'kiverős, nem tetsző személy'. *Ojan seggös vót, kiverős a bandábú.*
seggevége *seggevége* fn. 'távoli rokona'. *Gazsi Julcsa néninek valami távoli seggevége.*
seggtukarcs *sektukarcs* fn. 'alacsony gyermek, ember'.
semlyék *sömjék* fn. 'vízjárta hely, de ha művelhető, művelik is'. *Sömjék* fn. 'makói határrésznév'.
seppeg *seppög* ts.i. 'halkan motyog, mond vmit'.
seprőnyél *söprűnyél* fn. 'egy ágba font női haj'. *Tërkának befonyták a söprűnyelit.*
sebtiben *septiben* hsz. 'azonnal, menten'. *Septibe mán ott is vót.*
serdít *serdít* ts.i. 'odacsördít, odavág'.
serdül *serdül* tn.i. 'perdül, fordul'. *Jóska odaserdűt Marcsa mellé.*
sérelem *sérelöm* fn. 'méreg'. *Sérelmit a kutyán tötötte ki.*
seremórál *séremórál* tn.i. 'jön-megy, járkál (sietősen, de halkan)'. *Ot séremórát a kislány a konyhában.*
sertepertél[1] *sertepertél* tn.i. 'jön-megy, járkál (sietősen, de halkan)'.
sertepertél[2] *sertyepertyél* tn.i. 'sürög-forog'.
sérül-fordul *sírül-fordul* tn.i. 'fordul-perdül'. *Ot sírült-fordulta mënyasszony körül a kontyolóasszony.*
sete *sete* mn. 'balkezes'. *Zoli mindig sete kézzë övött.*
setyera *sëtyëra* fn. 'szerető'.
settyeg *sëttyög* tn.i. 'lassan, kényelmesen (csoszogva) jár, ólálkodik'. *Ot settyögött a legény Tëca ablaka alatt.*
siflitészta *siflitészta* fn. 'rombusz alakúra vágott levestészta'.
sifonykemence *sifonykemince* fn. 'szögletös kemence'.
sikertelen *sikertelen* mn. 'lassú szaporátlan (főleg munka)'. *Ojan sikertelen munkát bísztak rá, alik halat vele.*
sikít *sikít* ts.i. 'sikkaszt'. *A pésztáros sikított.*
sik-sek-sukk *sik-sek-sukk* fn. 'gyors mérés, gyors kalkulálás kifejezésére használt kifejezés'. *Sik-sek-sukk, tíz forindba kerül.*
sik-sukk *sik-sukk* fn. 'gyorsan elintézett valamit, megcsinált vmit'. *Sik-sukk, mán el is van intézve, mëg van csinálva.*
siláp[1] *siláp* fn. 'nagy szelet kenyér'. *Kenytem ëgy nagy silápot. Váktam a kutyának ëty siláp kinyeret.*
siláp[2] *siláp* fn. 'kezebeli fa, hajításra alkalmas darab fa'. (Bökény!) *Úgy hozzáváktam aszt a silápot a malachon, hoty főfordút.*
silapsi *silapsi* mn. 'rosszul látó, lassú és ügyetlen (is)'. *Az öreg Jakab mindig is ojan silapsi vót.*
silbakol *silbakol* tn.i. 'szunyókálva figyel, ügyel'. *Ot silbakolt mindig a kispadon.*
sild *silt* fn. 'cégtábla'.

sillom *sillom* fn. 'kár', *(sillomba mëgy)* 'kárba megy'.
sillög *sillög* tn.i. 'gyengén pislákol, sercegve égeget a tűz'. *A madárfüttyös fa alig sillögött a parhëdban.*
siltes sapka *siltös sapka* kif. 'ellenzős sapka'. *A mestör siltös sapkát hordott.*
sipista *sipista* mn. (fn.) 'megbízhatatlan, sikkasztásra hajlamos (személy)'.
sirbakol *sirbakol* tn.i. 'sírdogál'.
siserehad *sererehad* fn. 'nagy tömeg'.
sitty-sutty *sitty-sutty* isz. 'gyorsasági mozdulatszó, gyorsan elvégzi a munkát, vagy aprót, de gyorsan odaver (megver)'. *Sitty-sutty, mán kész is vót a disznópörzsölés.*
skáfa *skáfa* fn. 'szűcsmester szerszáma, húsoló, 24–25 cm hosszúságú, marokra fogható fogófája van, melyben félgömbölyű, durva éles vasél van'. *A skáfát a jop kezibe fokta a szűcs.*
skalpol *skalpol* ts.i. 'megvágja, elnyeri a pénzét, kifosztja'. *Skalpold a komát, nyerd el a zösszes pízit!*
skubizik *skubizik* ts.i. 'találgat, élesen figyelve nézeget vmit'. *A kártypöcér skubiszta a zördögbiblijját.*
slafrok *slafrok* fn. 1. 'egyszerű női ruha, lígó-lógó női ruha'. 2. 'főleg menyasszonyi hosszú (esküvői ruha) neve'. gúny. *Slafrogban esküdött Rúzsi.*
slájer *slájer* fn. 'esküvői hosszú (női) fátyol'.
slambuc *slambuc* fn. 'ennivalóféleség: megpirított hagymás krumplis tészta'. *A slambucra szépem mökpirított hagymát is töttek.*
slattyogó *slattyogó* fn. 'csizmából készült papucs'. *A csizmának lëvákták a szárát, mög a kérgit, oszt lött belülle slattyogó.*
slettyeg *slettyög* tn.i. 'ballag (szép csendesen megy)'.
slettyeg-slattyog *slettyög-slattyog* tn.i. 'ballag, bandukol (szép csendesen)'.
slipperfa *slipperfa* fn. 'vasúti talpfa'.
slipperszeg *slipperszög* fn. 'slipperfa szege, ami a vasúti sínt a talpfához rögzíti'.
slittyeg-slattyog *slittyög-slattyog* tn.i. 'slettyeg, ballag'.
slusszpassz *slusszpassz!* fn. 'vége, nincs tovább, nincs tovább idő'.
slusszpaszta *slusszpaszta* 1. fn. 'végeztünk!'. 2. hsz. 'ellentmondást nem tűrő: azonnal!'. *Slusszpaszta, de azonnal tűnny el!*
smanca *smanca* fn. 'hazugság'. *Ugyam mán, smanca az egész!*
sóbavízbeleves *sóbavízbeleves* fn. 'só, víz, gyökér, répa, tojás (zsír nélküli) csipedett-tészta összefőzve'.
sodrottló *sodrotló* fn. 'nehéz testű, muraközi keresztezésű ló'.
sógorostól megy *sógorostú mén* kif. 'szellentéssel együtt megy a sűreje is (a nadrágba)'.
sóhajleves *sóhajleves* fn. 'hagymaleves'.
sokadalom *sokadalom* fn. 'vásári, búcsúi forgatag'.
somfakolbász *somfakóbász* fn. 'somfabot'. *Kapott a somfakóbászbú.*
sommásbanda *summásbanda* fn. 'részben (részért) arató társaság'.
somolyog *somojog* tn.i. 'fájdogál (főleg fog)'. *Somojog a fogam.*
sonkoly *sonkoj* fn. 'a lépesméz kipergetése után visszamaradt viasz'.
sonkolyos *sonkojos* fn. 'méhviaszt (sonkolyt) felvásárló utcai kereskedő'. *A sonkojos a sonkojé adott kiprésölt lépet is.*

sórikázik *sórikázik* tn.i. 1. 'körbe forog'. 2. 'sietve jön-megy'. *Ot sórikázott, mint a sós-seggű tyúk.*
sorjáz *sorjáz* ts.i. 1. 'sorba rak'. 2. 'sorjában elmond'. *A mesélésnél szépen sorjászta a szavakat.*
sóz *sóz* ts.i. 1. 'szarvasmarhát, birkát sóval etet'. 2. 'üt, ver'.
sőre *sőre* fn. 'hízlalnivaló szarvasmarha'.
sörecet *sörecet* fn. 'sörből készült ecet'.
sőrés *sőrés* fn. 'szarvasmarha-hízlalással foglalkozó béres'.
sörgettyű *sörgettyű* fn. 'pörgettyű'.
sörissza *sörissza* fn. 'sörivó'. *Nagy sörissza vót Kupec Jani.*
spanyolviasz *spanyolviack* fn. 'ua'.
spéci *spéci* mn. 'specialista'.
spekuláta *spekuláta* mn. 'spukulánt'. *Nagy spekuláta vót öregapám.*
spongya *spongya* fn. 'a puhaság jelképe'. *Ojan a kinyér, mint a spongya.*
spriccelt *spriccölt* fn. 'spriccer, fröccs: 1 deciliter bor + 2 dl szódavíz'. *Kérek ëgy spriccöltet!*
srájf *srájf* fn. 'fék'. *Behúszta a kocsis a srájfot.*
srájfol *srájfol* ts.i. 'testhez álló derekú ruhát szab'.
srájfolt ruha *srájfolt ruha* kif. 'karcsúsított ruha'.
srapnel *slapner* fn. 'első világháborús lövedék'.
srég *sërég* mn. 'ua'.
srégvizaví *srégvizavé* hsz. 'rézsút szemben'.
sríbol *sríbol* ts.i. 'ír'. *A diák sríbolta a leckét.*
stafér *stafír* fn. 'hozomány'. *Kapott a lány sok stafírt.*
stájgerol *stájgerol:stejgerol* ts.i. 'árat emel, felsrófolja az árat'. *A cënzár stájgerolta ám a zárat.*
standa pityere *standa pityöre* hsz. 'készenlétben'. *Ott át Jani standa pityöre.*
stimulál *stimulál* ts.i. 'az árat, árajánlatot feljebb viszi, emeli'. *Stimuláta a zárakat a kofa.*
strabális *strabális* mn. 'szép szál, nagy termetű, jó kiállású ember'.
strájfa *srájfa* fn. 'rugófa, rugós lovak elválasztására szolgáló (állathosszúságú) rudasfa'. *A strajfa ëgyik vége a jászolon pihent, a másik vége a palladbú lógó láncon himbálódzott.*
strimulál *strimulál* ts.i. 'az árat, árajánlatot feljebb viszi, emeli'.
strimfli *strimfli* fn. 'harisnya'.
strózsák *strózsák:storózsák* fn. 'szalmazsák' tréf.
sturmol *sturmol* tn.i. 'mélyen alszik (jót alszik)'.
suba *suba* fn. 'a töltöttkáposzta (szárma) bőre (káposzta, ami a húst beborítja)'. *A subát is mök kő önni, ha a húsát mögötted!*
subás nyár *subás nyár* kif. 'hűvös nyár'.
suber *súber* fn. 'a szekér hátulját teljes szélességben és magasságban 2–2 vágatba csúszó, összeszegelt deszkaalkalmatosság'. *A súbert, ha főhúszták, kigurút a kukoricacsű.*
subrikálás *subrikálás* fn. 'hímzési forma, fehérneműt a szálak kihúzásával és átszövésével mintásan díszít'.
sugár *súgár* fn. 'az ostor sudara, karikásostornál, a csapóba kötött, kifésült manilla, rafia, mely durrant'.

suhancár *suhancár* fn. 'karcsú, magas termetű fiú'. *A suhancár mán tánciskolába is járt.*
suhanték *suhanték* fn. 'forró zsírba szórt pirospaprika (ezt öntik a levesre)'.
sukk *sukk* fn. 'a két ököl és az egymás felé fordított hüvelykujj együttes hossza, mint hosszmérték'. *Ëgy nagy parasztszekér kilenc sukk hosszú vót.*
sumák *sumák* mn. 'sunyi, alattomos (ember)'. *Ojan sumák koma az.*
sumák berci *sumák berci* kif. 'sumák, alattomos'. *Te, sumák berci!*
súmár *súmár* fn. 'erdőőr'. (Hallottam *summár*-ként is emlegetni.) *A súmár odapörkölt a vadorzónak.*
sumáré *sumáré* fn. 'erdő alja, bokros, bozótos, suttyós, növedékes rész'. *Tápén a gyerökök ëmöntek a sumárëba bújócskázni.*
sumeeeer! *sumeeeer!* isz. 'pucolás, futás!' (osonva, feltűnés nélkül). *Sumeeeer, te hüje!*
summapénz *summapíz* fn. 'nagy összegű pénz'. *Summapíszt kapott az árva.*
summa-summárum *summa-summárum* hsz. 'összesen, összesítve, összegezve'. *Summa-summárum, lëvonhattyuk a konzekvenciát.*
sundán-bundán *sundám-bundám* hsz. 'nem egyenes úton, alattomosan'. *Ojan sundán-bundán mönt ott mindön.*
sung *sung* fn. 'lendület, megszokott ütem'. *Amikó fővötte a sungot, asztán szépen szalatt.*
supa *supa* fn. 'birkasupa, fedett karámféle'. *A supába feküttek a berbécsök.*
supel *supel* fn. 'superlát, baldachin, ágy fölé való deszkakeret, melyet leterítettek az ágyterítővel'. *Supel alá bújtunk jáccani.*
superlát *supellát* fn. 'superlát'. *A supellát alat mönt a pap úrnapján a körmönetben.*
suprikál *suprikál* ts.i. 'gyengéden megver, elver'.
surbankó *surbankó* mn. (fn.) 'suhanc, siheder, nagyobbacska fiú (lány)'. *Surbankó legényök, mög lányok jártak a Marosra vízé.*
surgyé *surgyé* fn. 'derékalj, szalmazsák'. *A surgyé jó meleg vót.*
surja *surja* fn. 1. 'fiatal fa, vadhajtás'. 2. 'serdülő karcsú fiatal személy (is)'. *Ojan surja legénykék gyüttek ott sorba.*
surmó *surmó* mn. (fn.) 'suttyó (legény, ember)'.
surrint *surrint* ts.i. 'sikkaszt'. *A kasszás surrintott ám!*
susnyó *susnyó* fn. 'növendék-gally, földből kinőtt hajtások'.
sut *sut* fn. 'kuckó (kemencekuckó) legbelső sarka, zug'. *A sudban vót a gyerökök hejje, mikó a fölnőttek beszégettek.*
sutra *sutra* fn. 'ördög, megnevezetlen rémalak'. *Vigyön el a sutra!*
sutu *sutu* fn. 'kemence alja'. *A sutut pemettë mökkotorták.*
sutul *sutul* ts.i. 'hajat símára lefésül'. *Juli a haját lësutúta.*
sutykó *sutykó* mn. (fn.) 'suttyó (fiatal) legényke'. *Ez a kis sutykó akar tégöd ëvönni feleségű? !*
sutyorog[1] *sutyorog* tn.i. 'összebújva súgdosódik (suttog)'. *Ot sutyoroktak a kemincepatkán a szerelmesök.*
sutyorog[2] *sutyorog* tn.i. 'fösvénykedik, spórol, takarékoskodik, kuporgat'. *Në sutyorogi a vam mellett!*
suttyan *suttyan* tn.i. 'suhan, surran'. *Biciklivë suttyant mellém.*
suttyó *suttyó* fn. (mn.) 'suhanc, siheder, nagyobbacska gyermek'. *Mán suttyó legény korában járt a bálba.*
suvad *suvad* tn.i. 'csúszik, csuszamlik'.

suvadj (meg)! *suvaggy (mög)!* tn.i. 'gebedj meg!'.
suvaszt[1] *suvaszt* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi'.
suvaszt[2] *suvaszt* ts.i. 'lop, eltüntet'. *Në suvazd el a pìszt!*
suvaszt[3] *suvaszt* tn.i. 'fejbe sújt'. *Úgy fejbe suvasztotta, hogy no!*
sükebóka *sükebóka* mn. 1. 'figyelmetlen'. 2. 'együgyű (ügyefogyott)'. *Te, élhetetlen, sükebóka, tel*
süllő *süllő* fn. 'gyermekjáték golyója, melyet szőlőtőkéből faragtak. Ezt ütik a süllőbottal'.
süllőbot *süllőbot* fn. '7–8 cm átmérőjű, kezebeli bot'. Ezzel ütötték a süllőt a süllőzés elnevezésű gyermekjátékban'.
süllőzés *süllőzés* fn. 'gyermekjáték'. Eszközei: süllő és süllőbot. A süllő biliárdgolyó nagyságú. Ezt ütötték bottal a levegőben. Két csoport játszotta. Egyik csoport egy embere ütött, a másik csoport bedobta. Aki ütött, annak egy megadott helyre kellett szaladnia. Ott köpött, s utána visszaszaladt. Ha a süllőt a kint levők megfogták, a levegőből elkapták, akkor utána ők ütöttek.
sütkőzik *sütkőzik* tn.i. 'sütkérezik'. *Mindig a napon sütkőzött.*
svábcuk *svábcuk* fn. 'ácsok kanyarítófűrésze'.
svábtepsi *sváptepszi* fn. 'Wartburg márkájú személygépkocsi' tréf.
svájcer *svájcer* mn. (fn.) 'svájci tehenészet'. *A svájcerben sok tejet fejtek.*
svájceráj *svájceráj* fn. 'svájci tehenekből álló tehenészet (általában tehenészet)'. *A svájcerájban dógozott a svájcerájos.*
svájcertehén *svájcertehén* fn. 'svájci eredetű pirostarka szarvasmarha'. *Tele vót a zistáló svájcertehénne.*
svartli *svargli* fn. 'disznósajt, disznógömböc

SZ

szabadbirka *szabadbirka* fn. 'a pásztor saját birkája'. *A szabadbirka mindik ketőt ellött.*
szaggat *szaggat* tn. i. 'halálozáskor harangozni külön-külön haranggal'. *Szaggatni kezdött a harangozó.*
szájmuzsika *szájmuzsika* fn. 'szájharmonika'.
szak *szak* fn. 'sertés, nyúl, szarvasmarha, kecske álla aljáról lelógó kis leffentyű'. *A bornyú szakja akkora vót, mint ëgy nagy egér.*
szakáll *szakáll* fn. 'becsület, kontó, hitel'. *Szakállamra mondom, hogy a szavamat möktartom.*
szakít *szakít* ts.i. 'földet a vályogvetéshez'. *A puttyantós szakított ëgy darabot, beásztatta, bepojvászta, mán puttyantotta is.*
szakszakol *szakszakol* tn.i. 'a kutya szagolja (a pocok) lyukját'.
szaladgáló *szaladgáló* fn. 'szalagáré'. tréf.
szalalkáli *szalagárija* (tréf.)
szálka *szálka* mn. 'elvékonyult (ember)'.
szalonna *szalonka* (tréf.)
szalonnakuka *szalonnakuka* fn. 'faragott fából készült szalonnaakasztó kampó, mellyel a szalonnát felakasztják'.

szalonnás *szalonnás* mn. 'tapadós, ragadós, félszáraz (is) föld'. *Szalonnás vót a főd, amikó szántott a hat ökör.*
szálszerkás *szálszërkás* mn. 'összevissza álló, szálas (haj)'. *Ojan szálszërkás vót a haja, úgy át, mint a szénabogja.*
számadókanász *számadókanász* fn. 'a kanászok (sertésgondozók) közvetlen brigádvezetője'. *A számadókanász nem dógozott.*
szamártüske *szamártüske* fn. 'bogáncs, ördögszekér'.
szántogat *szántogat* tn.i. 'nemileg közösülget'.
szapul *szapul* ts.i. 'fehérneműt (sulykolva) mos'.
szarakodik *szarakodik* ts.i. 'erőszakosan, kitartóan követel vmit'.
szárazkeresztelő *szárazkörösztölő* fn. 'a bába által való keresztelés'. *Akkó vót száraszkörösztölő, ha baj vót a szüléssë.*
szárazmolnár *szárazmónár* fn. 'szárazmalom molnárja'. *A szárazmónár sok, érdekës mondókát tudott ám.*
szárízík *szárízík* fn. 'leveletlen (állatok által lerágott) csutkaszár'. *A száraz szárízíkkë jó vót fűteni.*
szárkúp *szárkúp* fn. 'kukoricaszár-kévékből összerakott kúp'.
szárma *szárma* fn. 'töltöttkáposzta'.
szarmadzag *szarmaddzag* fn. 1. 'kis, semmi ember'. 2. 'méreg, mérgesség'. *Te, kis szarmaddzag!*
szárnyék *szárnyék* fn. 'szélvédő fal, enyhely'. *A szárnyékot nádbú, cirokszárbú is csináták.*
szaromrád *szaromrád* fn. 'szalonnát' (tréf.). *Mit öszö? Szaromrád!*
szatying *szatying* fn. 'fűzésre való keskeny szalag, szalag, gumipertli, cipőfűző, gatyamadzag' (sok egyéb apró cikk).
szatyingos *szatyingos* fn. 'szatyingot áruló'.
száznapos kukorica *száznapos kukorica* kif. '100 nap alatt érő kukoricafajta'.
szedeget *szödöget* ts.i. 'kalászt szed (a tarlón)'. *A szögény asszonyok szödögettek a tallón.*
szedres *szedres* mn. '(testrész) piros tarjagos'. *Szedres a zórod.*
szeg *szög* fn. 'sarok, szeglet, zug'. *Bedopta a szögbe a cuccot.*
szeglyuk *szögluk, szögjuk* fn. 'a lakás félreeső zuga, sarka'.
széjjelvettetés *széjjelvettetés* fn. 1. 'a két mezsgye felé (szét-) szántott szántás közepe'. 2. 'maga e szántásmód'.
szekánt *szëkánt* mn. 'olyan ember, aki szeret másokat szekálni'.
szekéralj *szekérajj* fn. 1. 'a szekér alsó része'. 2. 'egy szekérderékba beleférő (széna, szalma, kukorica mennyisége)'. *Hosztunk ëty szekéraj szénát.*
szekérkas *szekérkas* fn. 'a szekérderékba, méretre beillő fonott kas'. *Ha két kast a szekérdërégba szëmben összetëttek, amit beletëttek a dërégba, nem rázódott ki onnét.*
székláb *széklább* fn. 'sütőteknőt tartó dagasztóalj'.
szekvesztom *szekvesztom* fn. 'széjjelség, rendetlenség'. *Vót ott akkora szekvesztom. Szekvesztomba át ot mindön.*
szelindek *szilindök* mn. (fn.) 'nyugodt természetű (ember)'. *Ojan vót az a koma, mint ëgy szilindök.*
szélkakas *szélkakas* fn. 'szeleburdi (ember)'.
szélkallantyú *szélkallantyú* mn. 'komolytalan, szeleburdi, szeles'. *Csupa szélkallantyú ez a gyerök.*

szélkiáltó *szélkijátó* fn. 'hangoskodó, kiabáló (nő), feleslegesen kiabáló (asszony)'. *Ez a Tëca ëgy naty szélkijátó.*

széllelbélelt *széllelbéllelt* fn. 'kisütéskor felhólyagzó (lekváros) táska (tésztaféle)'.

szem *szöm* fn. 'ua'.

szemerketúró *szemerketúrú* fn. 'fenyőmagos túró'.

szemét *szemét* fn. 'apró pénz'. *Aggya ide kend aszt a szemetet!*

szemétgödör *szemédgödör* fn. 1. 'válogatás nélkül szeretkező nő'. 2. 'aljas ember'. *Te, szemédgödör!*

szemige *szömige* fn. 'szemmelverés'. *Ez a gyerök szömigébe van.*

szemölcs *szümőcs* fn. 'ua'.

szemverés *szömverés* fn. 'babonás szemmelverés'. *Szömverézsbe van.*

szent Antal tüze *szent Antal tüze* kif. 'orbánc'. *Kiverte a szent Antal tüze.*

szentelegyibe *szentelegyibe* hsz. 'összevissza, rendetlenül'. *Szentelegyibe vót ot mindön.*

szentencia *sentencia* fn. 'szentencia, ítélet, vélemény'. *Lëvontuk belülle a sentenciát: nem érdemös tönni ëgy lépést së tovább.*

Szent Mihálykor *Szent Mihájkor* hsz. 'szept. 29-én'. *Szent Mihájkor történtek mög a bérekocsmák kinyitása, költözés, harankszóváltás.*

szentmihálylova *szemmihájlova* fn. 'szentmihálylova, négy lábú, feketére festett alkotmány, amelyen a halottat a temetőbe a sírhoz vitték'. *Vigyönek ki a szemmihájlován!*

szentiványi alma *szentiványi alma* kif. 'Szent Iványkor érő, fehér héjú és húsú, jércetojás nagyságú alma'. *Szórták a szentiványi almát Szent Ivánkó a zúccán a tűzbe.*

szennyesláda *szennyesláda* fn. 'aljas, mindenkivel szeretkező (nő)'.

szerafin *szerafin* fn. 'hatszárnyú angyal'. *A szerafinok vigyönek fő a menybe!*

szérdéktúró *szérdéktúrú* fn. 'magától megaludt vagy fölözött tejből készített túró'. *A szérdéktúrú nagyon ganca vót.*

szerelemgyermek *szerelömgyerök* fn. 'szép gyermek (néha törvénytelen gyermekre is mondják)'.

szerencse *szöröncse* fn. 'a körömágy fehérsége, a körömben levő fehér pettyek (foltocskák)'. *Akinek szöröncse vót a körmiben, aszt szöröncsésnek tartották.*

szerenyicska *szerenyicska* fn. 'női szépítőszer, kozmetikum'. *A szerenyicska szétrágja a bűrt, s mögörli a nők csonytyait.*

szerszám *szërszám* fn. 'férfi nemiszerv'.

szérű *szűrű* fn. 'ua'.

szerviánpaprika *szerviánpaprika: szerviáncspaprika* fn. 'csípmentes, töltenivaló paprika'.

szétdíbol *széddíbol* ts.i. 'tiporva szétdúl, tönkretesz'. *Széddíbolt ott mindönt a részög embör.*

szétrimbol *szétrimbol* ts.i. 'tiporva szétdúl, tönkretesz'.

széttirimbol *széttirimbol* ts.i. 'taposva szétdúl, tönkretesz' (a fenti két igén kívül ez a durvább!).

szexfőzelék *szekszfőzelék* fn. 'tökfőzelék'.

szifilisz *cifilisz* fn. 'ua'.

szika *szika* mn. 'fösvény'.

szikáter *szikáter* mn. 'fösvény'.

szikszumfertig *szikszumfertug* hsz. 'teljesen kész, teljesen készen van, teljesen rendben van'.

szikszomszarleves *szikszomszarleves* fn. 'paradicsomleves' (tréf.). *Gardi Gáspár asztalosinasai nevezték szikszomszarlevesnek – Földeákon – a paradicsomlevest, közben belecsapták a kanalat.*

szilvacibere *szilvaciböre* fn. 'szétfőtt szilvát tartalmazó, befőttnek eltett eledel'. *A szilvacibörét kiduncolták.*

szilvalé *szilvalé* isz. 'úrhatnámságot kifejező (franciás módú) beszédmodorra mondják, csúfolják'. *Szilvalé, sziruplé.*

szimpla (ablak) *cimpla (ablak)* mn. 'ua'.

szín *szín* fn. 'tejszín'. *Lëszötték a tej színit.*

szipákol *szipákol* tn.i. 'sírdogál'.

szíszált *szíszált* mn. 'laza, összevissza'. *Nagyon szíszáttan át a kazal teteje.*

szitka *szitka* fn. 'a fejő szélére akasztható tejszűrő'. *A szitkán átszűrték a tejet.*

szitok-átok *szitok-átok* fn. 'durva, mocskolódó átok'. *Úty hút ám a szitok-átok, mint a jégeső.*

szittyó *szittyó* fn. 'káka'. *A szittyó a kopoja szélin nyőtt.*

szivalkodik *szivalkodik* tn.i. 'szikkad, keményedik (pl. sár)'. *Szivalkodott a vasalnivaló ruha.*

szívdöglesztő *szívdöglesztő* mn. 'nagyon szép (főleg nő)'.

szobrozik *szobrozik* tn.i. 'áll, állva, tétlenül várakozik'. *Ott szobrozott a pali a mozi előtt.*

szocialista *cocilista: cucilista* mn. 'szocialista gondolkodású'.

szocsé *szocsé* fn. 'se hó, se sár (pocsolya)'. *Bokájig ért ott a szocsé.*

szódavízzel bélelt (kabát) *szódavízzë béllelt (kabát)* kif. 'bélés nélküli kabát (nagykabát)'.

szófosó *szófosó* mn. 'értelmetlenül sokat beszélő'. *Maca ojan szófosó, hogy lukat beszél a hasamba.*

szokmány *szokmány* fn. 'gyapjúból készült nagykabát, télikabát'.

szombatista *szombatista* fn. 'szombatos, a vasárnap helyett a szombatot ünneplő szekta (tagja)'.

szorítócsikó *szorítócsikó* fn. 'kétkézvonószék, kétkézvonópad'.

szotyakos *szotyakos* mn. 'szotyós, csuppanós (sáros), túlérett, leves, puha (pl. gyümölcs, dinnye)'.

szotty *szotty* fn. (gúnyos, tréfás megszólításban használt:) *Szivemszotty, kapaszkoggy!*

szottyos *szottyos* mn. 'túlérett volta miatt túlságosan leves, puha (gyümölcs, dinnye)'.

szökdös *szögdös* tn.i. 'ugrál, ugrabugrál'. *Magosra szögdösött örömibe.*

szőlőhártya *szöllőhártya* fn. 'a szőlő sora'. *A szöllőhártyát mökkapáták.*

szőrmók *szőrmóc* mn. (fn.) 'szőrös arcú, borotválatlan, gondozatlan arcú, szakállú'.

szörtyög *szörtyög* tn.i. 'hörög' (a tisztítatlan pipaszár hangzik így). *Szörtyögött az öreg tüdeje. Szörtyögött a pipaszár.*

szörtyöl *szörtyöl* ts.i. 'hangosan issza a folyadékot'. *Itta a tejet, oszt szörtyölt.*

szöszmő *szöszmő* fn. 'piheszerű, könnyű ruhakopás, s egyéb apróság'.

szövegez *szövegöz* ts.i. 'feleslegesen sokat beszél'. *Në szövegözz!*

szufla *cufla: szufla* fn. 1. 'méreg (mérgességi állapot)'. 2. 'emberi belső akarat'. 3. 'lélek'. *Nagy vót benne a szufla. Kiszát belülle a cufla.*

szundili-mundili *szundili-mundili* fn. 'szundítás, alvás'. *Vót ám hosszú szundili-mundili.*

szundimundi *szundimundi* fn. 'szundítás, alvás'. *Jáccotta a szundi-mundit.*

szuny *szuny* tn.i. 'alszik, pihen, szunnyad, szundikál'. *A kapás szunyt ëty kicsit a föd véginé.*

szunya *szunya* fn. 'egy kis alvás'.

szunyamunya *szunyamunya* mn. 'lassú, lusta, hanyag (ember)'. *Ojan szunyamunya vót, nem sok hasznát vötték neki.*

szunyamunyál *szunyamunyál* tn.i. 'aluszikál'.

szunyi *szunyi* fn. 'alvás'.

szunyimunyi *szunyimunyi* mn. 'alvós'. *Mindig ojjan szunyimunyi vót.*

szupera *szupëra* fn. 'tejcsarnokos, tejátvevő' (ragadványnév is). *Az öreg Szupëra szupërá-ta a tejet.*

szuperál *szupërál* ts.i. 'tejet szeparál'. *A csarnokban szupëráták a tejet.*

szurdék *szurgyék* fn. 'kuckó, sarok, zug'. *Behúzóttak a kölkök a szurgyékba.*

szurkapiszka *szurkapiszka* mn. 'olyan személy, aki mindig áskálódik'. *Mindönki ojan szur-kapiszka vót ott.*

szurkos *szurkos* mn. 'fekete, kötött föld sáros időben ragad az ekéhez'. *Sok hejjön van ëre szurkos föd.*

szuroló *szuroló* fn. 'szűcsszerszám, ezen törik a birkabőrt húsával kifelé fordítva'.

szorolótalp *szurolótalp* fn. 'a szuroló talpa (nagy karácsonyfatalphoz hasonlít)'. *A szuro-lótalpra rálépött a szűcs két lábbã.*

szurutyka *szurutyka* fn. 'vörösszilvából félkeményre főtt, s dunsztba eltett híg befőtt'. *A szurutykát bodonkába tötték ẽ.*

szusz *szusz* fn. 'mérgesség, gőgösség, pökhendiség (együtt is)'. *Akkora vót benne a szusz, hogy maj szét robbant.*

szuszakol[1] *szuszakol* tn.i. 'lassan kínlódik vmivel, szöszmötöl'. *Csak szuszakolta a biciklit, de nem halatt vele.*

szuszakol[2] *szuszakol* ts.i. 'vmibe tömköd, gyömöszöl vmit'. *Addig nem nyugodott, amíg bele nem szuszakolta a dugót a züvegbe.*

szuszál *szuszál* ts.i. 'lassan kínlódik vmivel, szöszmötöl'.

szuszatyol *szuszatyol* ts.i. 'vmibe tömköd, gyömöszöl vmit'.

szuszimuszi *szuszimuszi* mn. 1. 'lassú, lomha mozgású'. 2. 'szuszogó (ember)' (a kettő együtt is érvényes).

szuszka *szuszka* mn. 1. 'orrhangon beszélő'. 2. 'orron át szívja a levegőt (és úgy beszél), ragadványnév is'.

szuszma *szuszma* mn. 'lomha, piszmogó'. *Szuszma vót világ életiben.*

szuszmákol *szuszmákol* ts.i. 'piszmogva csinál vmit'. *Szuszmákolta a kereket, de nem bol-dolgút vele.*

szuszmura *szuszmura* 1. fn. 'cefre (pálinka alapanyaga)'. 2. mn. 'buszma, lusta, piszmogó (együttvéve is)'.

szuszog-baszog *szuszog-baszog* ts.i. 'elpiszmogja az időt, lassan tesz-vesz'. *Szuszogott-ba-szogott, de nem halatt.*

szutyákol *szutyákol* 1. tn.i. 'piszmog, tehetetlenkedik'. 2. ts.i. 'pipaszárat tisztít'. *Ott szu-tyákolta a pipát.*

szülike *szülike* fn. 'nagymama, anyóka (szépítve)'.

szürcsöl *szörcsöl* ts.i. 'ua'.

szűrés *szűrés* fn. 'gyermekjáték, lapos kővel, kaviccsal való kacsázás a vízen, hogy a dobott kő ugrálva haladjon a víz felszínén'.

szűrkankó *szűrkankó* fn. 'szegényebb parasztoknál viselt, befelé bővülő, ujjas, rövid posz-tó felső ruhadarab'.

szürkeökör *szürkeökör* fn. 'magyarökör'.

szütyő *szütyő* fn. 'kisebb zsákocska, nagyobb zacskó, tarisznya'. *Szütyőbű vetötték a bú-zát régön.*

szving *cving* fn. 'táncfajta'.

T

táberol *táberol* tn.i. 'vkibe belefojtja a szót, letámad (szóval)'. *Úty táberolta Julcsa Mar-csát, hogy alig át mög a lábán.*

taccs *taccs* fn. 'gyermekjátékban likkerek összeütődésekor keletkező hang, s ez nyerési lehetőség'.

tájaggyökér *táragygyükér* fn. 'beteg disznó fülébe húzták bele, s ez kigennyesedett, s a disznó meggyógyult'. *A táragygyükeres íty kijabát a zuccán: Táragygyükér! Tááá-ragygyükér!*

tájla *tájla* fn. 'felleghajtó, cifraszűr nagy gallér(ja)'.

takabakázik *takabakázik* ts.i. (tn.i.) 'gondolkodik, döntés előtt áll, de vonakodik ezt meg-tenni'. *Në takabakázz mán annyit!*

takarás[1] *takarás* fn. 'aratás (gabona aratása)'. *Befejesztük a takarást.*

takarás[2] *takarás* fn. 'szőlőtőke lefedése (saját földdel)'.

takaró *takaró* fn. 'a kaszanyélre erősített vessző, mely a levágott gabonát (magas növésű szálastakarmányt) rendre teríti'.

tákol *tákol* ts.i. 'láthatatlanul segít vkit (rászorultat)'. *Tákolták szëgény özvegyöt (árvát).*

tákol(gat) *tákol(gat)* ts.i. 'férfi a nőt magáévá teszi (rendszeresen és a nő beleegyezésével)'. *Tákolgatta Jóska a szomszédasszonyt.*

takonypolc *takonypóc* fn. 1. 'nyavalyás, esetlen gyermek'. 2. 'leszólás is'. *Mönny innen, te, kis takonypóc!*

takubakuzik *takubakuzik* ts.i. 'gondolkodik, döntés előtt áll, de vonakodik azt megtenni'.

talentum *tálentom* fn. 'ész, okosság'.

taliga *taliga* fn. 'kezdetleges, egytagú szekér'.

taligás kereskedő *taligás keresködő* kif. 'egylovas, két kerekű taligás'. *A taligás keresködő lë-fő járta a falut.*

tályoggyökér *tájoggyükér* fn. 'az állatok tályogjának gyógyítására használták'.

tambura *tambura* fn. 'citera'.

tamtam *tamtam* hangutánzószó 'vki addig nem nyugszik, amíg neki igazat nem adnak'. *Veri a tamtamot.*

tángál *tángál* ts.i. 1. 'ápol'. 2. 'segít'. 3. 'táplál'. 4. 'üt, ver'.

tángovál *tángovál* ts.i. 'tétlenül tölti az időt, bizonytalanul álldogál, várakozik'. *Ot tángo-vát a pijac sarkán a kofa.*

tanti-amanti *tanti-amanti* isz. 'modernkedő, olaszoskodó bemondás, de külön jelentése nincs'.

tanyahasú *tanyahasú* fn. 'nagyevő'.
tanyásbéres *tanyázsbérös* fn. 'a gazda tanyáján családjával együtt kint lakó béres'. *A tanyázsbérös nagyon szögény embör vót.*
tányércifra *tányércifra* fn. 'a suba legdíszesebb, kivarrott válltányérja'.
tányérvirág *tányérvirág* fn. 'napraforgó'.
tanyinkó *tanyinkó* fn. 'kis tanya, tanyácska'.
tappancs *tappancs* fn. 'kutya- és macskaláb- (nyom)'. *Odatötte a kutyuli a tappancsát a falra.*
tapperol *tapperol* ts.i. 'kézzel tapogat (főként férfi a nőt)'.
táragygyökér *táragygyükér* fn. 'tájagyökér, tájoggyökér, a disznó fülébe húzták (árral), s a gennyet odaszívta'.
tarajos *tarajos* fn. 'söröspohárban levő sör tetején a hab'.
táritoppos *táritoppos* fn. 'széles peremű, aljú, illetve elálló (kalap, cipő, ruha)'. (Már csak nótában él.)
tarjagos *tarjagos* mn. 'szederjes'. *Tarjagos vót az öreg arca.*
tárlóhere *tallóhere* fn. 'árpa közé vetett lucerna vagy lóhere, mely az árpa learatása után nő a tarlón'.
tarlósömör *tallósömör* fn. 'mezítláb, a harmatban járó kanász, libapásztor lábán levő sömör'.
taroglya *tarogja* fn. 'egyágú létra'. *Tarogján mönt fő a pallásra.*
táskaleves *táskaleves* fn. 'táskaalakúra formált tésztából főzött egyszerű leves'.
tasla *tasla* mn. 'kajla, ügyetlen, lapos (ember; férfi)'.
taslafülű *taslafülű* mn. 'nagy lelógó fülű (főleg sertés)'. *A taslafülű malacnak lëlógott a füle, nem is látot tülle.*
tatar *tatar* fn. 'kanócként, bélként használt rongydarab a mécsesben (petróleumlámpában)'. *Ha mán a tatar égöt, nagyon nagyon büdös vót.*
tátogó *tátogó* fn. 'gyújtóványfű'.
tátombák *tátombák* mn. 'tátott szájú'. *Naty tátombák vót a koma.*
tátorján *tátorján* fn. 'nyári, nagy szélvihar neve'. *Akkora tátorján gyütt, hogy mind lëdobta a körösztökrű a papot.*
táttá! *táttá!* hsz. 'kisgyermeknek mondják: *Mönnyünk táttába!* 'innen máshová, haza'.
tatu *tatu* fn. 'papa, nagyapa (öregember)'.
tavalyi pöndörítés *tavaji pöndörítés* kif. 'tavalyi kis szamár (a juhász szamara)'. *A tavaji pöndörítés is ott ballagott a zannyával.*
tavaszfélt *tavaszfélt* hsz. 'tavasz táján'. *Tavaszfélt ëmönt a hó.*
tébláb *tébláb* fn. 'nehezen mozgó és másokat akadályozó személy'. *Mindig ot vót a tébláb.*
téblábol *téblábol* tn.i. 'nehezen mozgó és másokat akadályozó személy topog'. *Julcsa néni mindig ot téblábolt a tűsz körű.*
téglaverő *téglaverő* fn. 'aki a téglaveréssel (-vetéssel) foglalkozik'.
téglavető *téglavető* fn. 'az a fából készült keret, amellyel a téglát formázzák'. *A téglaverő a téglavetőbe belevákta a sarat.*
tegnap *tënnap* hsz. 'ua'.
tehénszaros mész *tehénszaros mész* kif. 'friss tehénürülékkel kevert mész, melyet a tapasztásra elsőnek rámeszeltek'.
tejesleves *tejesleves* fn. 'tejeslevesnek megfőzött tarhonya'.

tejszupera *tejszupëra* fn. 'tejszeparátor'. *A tejcsarnogba vót tejszupëra. Ezze szupërátták a tejbű a tefölt.*
téka[1] *téka* fn. 'a legrégebbi szekrényféle parasztbútor'.
téka[2] *téka* fn. 'iskolatáska'. *Pakojj be a tékába mindönt!*
tekercs *tekercs* fn. 'a bokától a térdig érő lábszártekercs (katonaságnál is használatos volt)'.
tekerő *tekerő* fn. 'forgólant, nyenyere'.
tekerőkapca *tekerőkapca* fn. 'lábszárkapca'.
telibélű *telibélű* mn. 'jó húsban levő, testes'. *Telibélű, csak úgy reng rajta a hús, mög a háj.*
templomkőnyaló *templomkűnyaló* mn. 'nagyon híven templombajáró'.
tengely *tengő* fn. 'ua'.
tengelyakasztás *tengőakasztás* fn. 'összeverekedés, veszekedés'. *A tengőakasztás vége az löt, hogy jó mögverték ëggymást.*
tengeri *tengöri* fn. 'kukorica'.
tengerifosztás *tengörifosztás* fn. 'kukoricafosztás'.
tengeri herkentyű *tengöri herkentyű* kif. 'megnevezetlen gép, szerkezet'. *Működött ott valami érdekös tengöri herkenytyű.*
teniszparget *teniszparget* fn. 'ruhaanyag'.
tenyerel *tenyerel* tn.i. 'pofon vág, arcon csap'. *A pofájába tenyerelt.*
tenyészbika *tenyészbika* fn. 'erős, kapatos, nagy testű, nőket szerető férfi'.
tepe-tupa *tepe-tupa* mn. 'ügyetlen járású'.
tepickél *tepickél* tn.i. 'cuppanós sárban jár'.
tepsi *tepszi* fn. 'ua'.
teraj! *tërajj!* tn.i. 'szaladj, rohanj, fuss!'. *Most mán osztán tërajj!*
térd *térgy* fn. 'ua'.
térdepel *térgyepöl* tn.i. 'ua'.
tergenye *tergönye* fn. 'teherhordásra, szamárra való nyereg'. Csak szólásban él: *Ojam, mint a tergönyés szamár.*
természetazonosság *természetazonosság* fn. 'egy növény (élőlény) a maga helyén való alkalmazkodó képessége'. *Ëgy évelő növény nem fagy ki nálunk. Ez is az ő természetazonossága.*
terpentin *terpetin* fn. 'ua'.
tesped *tesped* tn.i. 'a termés az érés idején túl sokáig ágán maradva (szárán) pang'. *Ot tespett a fán a körte.*
testamentum *testámentom* fn. 'végrendelet'.
tesz *tösz* tn.i. '(ember) ürüléket bocsát ki magából'. *Tösz az egészre.*
tetéj *tetéj* fn. 'tető, háztető'.
tetejez *tetejöz* ts.i. 1. 'tetéz, megrak'. 2. 'tetőt rak, tetővel fed (házra, kazalra)'.
tetőgerinc *tetéjgirinc* fn. 'nyeregtető éle'.
te-tu *të-tu* mn. 'tegező viszonyban levő (barátok)'. *Csak úty të-tu.*
tetundrát *tëtundrát* nm. 'ugyanaz, ugyanolyan'. *Ez a lány tëtundrát a zannya.*
tetűhinta *tetűhinta* fn. 'oldalszakáll, barkó'.
tézsla *tézsla* fn. 'az eketaliga vagy a borona elé akasztott rúd, amely mellé az igás állatot (szarvasmarha) befogják'.
tíblábol *tíblábal* tn.i. 'óvatosan lépked, lábatlankodik, nehezen mozog'. *Në tíblábajj mán itt, mönny alunni!*

tíblődik *tíblődik* tn.i. 'tétováz'. *Ugyan mit tíblőcc!?*
tíbol *tíbol* ts.i. 'díbol, összetapos, letapos'.
tilibogyi *tilibogyi* mn. 'ügyetlen, bolond, kelekótya'. *Ez a kölök ëty tűrűmeccöt tilibogyi.*
tilöget-tologat *tilöget-tologat* ts.i. 'ide-oda tologat'. *Tilögette-tologatta a tányért a zasztalon.*
tinó *tinó* fn. 'idősebb, de még nem jármos, már kiherélt bikaborjú'.
tinó-binó *tinó-binó* fn. 'apró tinó' (tréf.).
tipródik *tipródik* tn.i. 'topog'. *Tipródik, mint a tojó galamb.*
tirefon *tirefon* fn. 'vasúti szegverő kalapács'. *A tirefonnā vėrték a tirefonszöget.*
tirefonszeg *tirefonszög* fn. 'a vasúti sínhez ezzel erősítik (szegezik) a talpfát'. *A tirefonszöget a bejáró bakter beverte.*
tirimbol *tirimbol* ts.i. 'lerombol, leszed, letapos, megsemmisít'. *Az egész kertöt lëtirimboltták a disznók.*
tirimfli *tirimfli* fn. 'harisnya' (tréf.).
tirirózsás *tirirúzsás* mn. 'csicsás, túlságosan, kirívóan díszített (virágos) rikító színekkel'. *Anci tirirúzsás ruhába vót.*
tirketarka *tirketarka* mn. 'nagyon sokféle színű, tarkabarka'.
tisztaszoba *tisztaszoba* fn. 'utcai szoba a régi parasztházban'.
titóvacsora *títóvacsora* fn. 'lencsefőzelék'. *Títóvacsorába főzzön anyám kóbászt is!*
tízperc *tíszperc* fn. 'bolondóra'. *Mëgint rágyütt a tíszperc.*
tojástánc *tojástánc* fn. 'veszedelmes űzelem'.
tojózás[1] *tojózás* fn. 'a tyúk kloákájába dugja a jobb keze mutatóujját, s megállapítja, hogy van-e nála tojás'.
tojózás[2] *tojózás* fn. 'az újburgonyatőnek töltésdombját oldalt eltúrják, kiszednek néhány nagyobbacska újburgonyát' (majd a bakhátat visszatemetik, visszaállítják).
toklyó *tokjó* fn. 'még be nem párzott nőstény birka'.
tokmányorrú *tokmányórú* mn. 'nagyorrú (ember)'.
tol *tom* ts.i. 'tol'. *A kocsis tomta a kocsit.*
tolat *tolat* ts.i. 'terhes nő viszi a terhét'. *Julcsa mán tolat.*
told-fold *tód-fód* ts.i. '(ruhafélét) varrással javít, házat bővít'. *Mindik tótta-fótta a lányok ruhájját Örzse néni.*
toliágy *toliágy* fn. 'lapos, kereken guruló ágy, amelyet nappal másik ágy alatt tartanak (betolva), éjszakára kihúzzák'.
tollaszsidó *tollazsidó* fn. 'házaló kereskedő (régen zsidó), aki a tollat, s elhullott állatok bőrét vásárolta össze'.
tolyhos *tojhos* mn. 'lompos'.
tombác *tombác* fn. 'a vízimalmot a vízen fenntartó, hajómódra kifaragott fatörzs'. *A tombác ott himbálódzott a fojón.*
topa *topa* mn. 'hibás, beteg, torz, csonka lábú'.
topogós csárda *topogós csárda* kif. 'álló ivó'.
toportyán *toportyán* fn. 'farkas' (csak mesében él még).
toppancs *toppancs* fn. 'nagy, széles lábbeli'. *A toppancsot töd lë, ha begyüssz a szobába!*
toroköblítő *toroköblítő* fn. 'reggeli előtt ivott pálinka (szesz)'.
torongyája *toronygyájja* fn. 'a tojásból kikelő csirke köldökzsinórja'. *Alik száratt fő a toronygyájja, mán is csipog.*

torózsák *torózsák* fn. 'szalmazsák'.
toszd mög! *tozd mög!* tn.i. 'enyhe káromkodás'.
toszik *toszik* tn.i. 'közösül'.
toszogat *toszogat* tn.i. 1. 'közösülget vele'. 2. ts.i. 'bánt, háborgat, nem hagyja nyugton'.
totalice *totalice* hsz. 'teljesen' (tréf.).
tótul *tótul* hsz. 'sír, bőg'. *A gyerök tótul nevet.*
tő *tű* fn. 'ua'.
tőgymeleg *tőgymeleg* mn. 'a frissen fejt tej kellemesen meleg'.
tökcitera *tökcitora* fn. 'pengetős tambura (délszláv jellegű)'.
tökkáposzta *tökkáposzta* fn. 'tökfőzelék'.
töklámpa *töklámpa* fn. 'a takarmánytök belsejét kivájták, s bele égő gyertyát tettek'. *A töklámpávā ijezgették a zijedősöket.*
tököl *tököl* tn.i. 'közösül'.
tökösveréb *tökösveréb* fn. 'verébfióka'.
töksi *töksi* mn. 'buksi, tökfilkó'. *Naty töksi feje vót a zöregnek.*
töksüket *töksüket* mn. 'teljesen süket, nem hall semmit'. *Ojan töksüket vót a zöreg tüzér, hogy annak mondhattad.*
tömköd *tömköd* ts.i. 'férfi közösül (főleg nem a saját feleségével)'.
tömő *tömő* fn. 'falverésnél használt (élező) éles hegyű furkó'. *A tömőt a béldeszka mellé ütögették, hogy tömörűjjön a főd.*
tősgyökeres *tőrzsgyükeres* mn. 'helybeli'.
tötyetotya *tötyetotya* mn. 'nehezen járó, totyogó (ember)'.
tövisborona *tüsökborona* fn. 'tövisborona, kökénygallyból készült borona'. *Tüsögboronávā boronáták a hagymafődet.*
tőzegganéj *tőzeggané* fn. 'tőzegnek, tőzegpornak érett marhatrágyával kevert, kitaposott, kiszaggatott keveréke (tűzrevaló)'. *A tőzegganévā tüzeltek.*
tragacs *tragacs* fn. 'pelyvahordó dereglye'. *A lányok a tragacson horták a pojvát a gépné.*
trágyagödör *trágyagödör* fn. 1. 'mindenkivel szeretkező nő'. 2. 'szemét, aljas, züllött (ember)'.
trancsérdeszka *trancsérdëszka* fn. 'vastag deszka, melyen a disznóvágási húst darabolják'.
transzferáló *transzferáló* fn. 'az 1950-es évek elején a gabonát erőszakkal begyűjtő hivatalnok (padlásseprő)'. *A transzferáló ēvitte a kinyérnekvalót.*
tráncporál *tráncporál* ts.i. 'kikerget, kizavar'. *Tráncporádd mán aszt a kutyát a zudvarra!*
trapa *trapa* fn. 'strapa, fárasztó munka'.
trapás *trapás* mn. 'strapás, fáradságos, kimerítő (munka)'.
tribliz *tribliz* ts.i. 'cselez'. *A bekk triblizött a balszélön.*
trimflis *trimflis* fn. 'harisnya'. *Húzd fő a trimflist!*
tringel *tringöl* ts.i. 'kever, levág, tönkretesz'. *A fődre tringölte.*
trinkel *trinköl* ts.i. 'szeszesitalt iszik'.
trombitál *trombitál* ts.i. 'lop (megfúj vmit)'. *A pésztáros trombitát.*
trón *trón* fn. 'bili'. tréf. *Ült a kizsgyerök a trónon.*
trónol *trónol* tn.i. 'bilin, illemhelyen ül vki'. *Ot trónolt a budiban.*
trónus *trónus* fn. 'bili, illemhely ülőkéje'. *Ott ült a trónuson.*
tropa *tropa* fn. 1. 'magyar kártyával játszott 21-ezésben több lett a poén, mint 21 (bukott)'. 2. 'használhatatlan, vége, nem sikerült vmi'. 3. 'belebukott az üzletbe'.

trotykos *trotykos* mn. 'totyakos'.
trotyli *trotli* mn. 'totyakos, nehéz mozgású, esetlen (kövér ember)'.
trotyogós *trotyogós* mn. 'fúvós hangszereken játszó (fúvós zenekar)'. *A trotyogós zenekar nagy pofával fútta a mustipot.*
trotty *trotty* fn. 'a szellentéssel együtt jött kaka'. *A troty beleszalatt a nadrágba.*
trottyos (nadrág) *trottyos (nadrág)* mn. 1. 'lötyögős, bő (nadrág)'. *Az ispán trottyos nadrágot viselt.* 2. mn. 'kakás'. *A gyerök gatyájja csupa trottyos vót.*
truccos *truccos* mn. 'truccoló, csak azért is haragvós'.
trupa *trupa* fn. 'társaság'. *Tónijékná összegyütt a trupa kártyázni.*
tubigatya *tubigatya* fn. 'bő gatya'.
tubigatyás *tubigatyás* mn. 1. 'bő gatyás'. 2. fn. 'gatyásgalamb'.
tucat *cutat* (tréf.)
tudákos *tudákos* fn. 'kuruzsló'. *Ëmöntek a tudákoshon, hogy gyógyíccsa mög.*
tukmondi *tukmondi* mn. 'oktondi, buta, bumfordi (nagy fejű és bamba is)'.
tuna *tuna* fn. 'női nemiszerv'.
túr *dúr* ts.i. 'túr'. *A disznó dúrja a csicsókát.*
túrás *dúrás* fn. 'ua'.
turkesztáni *turkesztáni* (dinnye) mn. 'turkesztáni sárgadinnye'.
túri süveg *túri süveg* fn. 'csúcsos, felhajtott karimájú föveg'.
túrkál *dúrkál* ts.i. 'ua'.
túros *túrós* mn. 'az állat teste váladékot habzóan tajtékos'. *Közös lónak túrós a háta.*
turpis *turpis* mn. 'pisze, fitos (orrú)'.
tusája *tusája* fn. 'a kéve alsó része, ahol a növények vastagabb része van'. *A kévét mindig a tusájjáva előre duktuk a kemincébe.*
tutaj *tutaj* fn. 'horgászzsinegen az úszó (parafadugó)'. *A tutajt rángatta a kárász.*
tutajos *tutajos* fn. 'halász, tutajjal rendelkező (személy)'.
tutajos szemű *tutajos szömű* kif. 'férfiakra nemileg ingerlően hat, nemiszervet merevítő (faszállító)'. *Ojan gyönyörű tutajos szömű nőt láttam.*
tutor *tútor* fn. 'árvagyám'. *A tútor viselte az árvák gonygyát.*
tutorára *tutorára* fn. 'gyámolítás'. *Mások tutorára szórút.*
tutyimutyi *tutyimutyi* mn. 'tehetetlen, lusta'.
tücsök *prücsök* fn. 1. 'tücsök'. 2. 'kisgyermek' (tréf. becéző).
tüccs ki! *tüccs ki!* 'hajt(sd) ki!'. *Tüccs ki disznó a kukoricábú!*
tücsköl *tücsköl* ts.i. 'nyomkod, paszíroz'. *Tücskölte a szitán a szilvát.*
tűérő *tűérő* mn. 'kicsit érő'. *Ëty tűérőt së örökölt a zannyátú.*
tüköralma *tüköralma* fn. 'nyári fontosalma'.
tüköreke *tüköreke* fn. 'fényes ekelemezű (Schachs márkájú) eke'. *A tüköreke szépen hasította a födet.*
tündelevény *tündelevény* fn. 'denevér'.
tűr *tűr* fn. 'tőr, a vadon élő állatok befogására való eszköz (hurok)'. *Tűrt vetöttek az őzikének, s mögfokták. Tűrt vet.*
tűrömolaj *tűrömolaj* fn. 'türelem (a baj, kellemetlenség elviselésében)'. *Szögény asszonynak nagy tűrömolaja vót.*
tüske *tüsök* fn. 'tüske'.
tüskés *tüskös* mn. 'ua'.

tüskésdisznó *tüsközsdisznó* fn. 'sündisznó'.
tüskeborona *tüsökborona* fn. 'tövisborona'.
tüsök *tüsök* fn. 'tövis'. *Tüsök mönt a kanász lábába.*
tütülés *tütülés* fn. 'tülkölés'.
tütymütty *tütymütty* mn. 'mamlasz, ütődött (forma ember)'.

TY

tyatyó *tyatyó* fn. 'öreg ember különleges megszólítása'. Kártyázás közben így dorgálták: *Tyatyó, a zatyaúristenit!*
tyúkalj *tyúkajj* fn. 'egy tyúk (kotló) által befedett tojás vagy nevelt csirke (stb.)'. *Ëgy tyúkajj csirke 30–40 darab (is) vót.*
tyúkász *tyúkász* fn. 'tyúktolvaj'. *A tyúkász zsígba gyukta a csirkét.*
tyúkláb *tyúkláb* fn. 'sulyom, tyúklábalakú, zsírban sült tészta'.
tyúklétra *tyúklétra* fn. 'rézfúvós hangszer'. *A tyúklétrát fútta a tyúklétrás.*
tyúklétrás *tyúklétrás* fn. 'puzont, rézfúvós hangszert fúvó zenész'.
tyúktojózás *tyúktojózás* fn. 'a tyúk kloákájába való nyúlás a jobb kéz mutatóujjával (ezzel érzékeli, hogy tojós-e a tyúk)'.
tyúkvakság *tyúkvakság* fn. 'farkasvakság'.

U, Ú

udvaros *udvaros* fn. 'a ház körüli munkát végző férficseléd'.
ugar *ugar* fn. 'Ugar, határrésznév is. Régen pihentetés végett bevetetlenül hagyott szántóföld a nyomásos gazdálkodás idején'. *Az Ugarban jó búza termött.*
ugarol[1] *ugarol* tn.i. '(férfi a nővel) közösül'.
ugarol[2] *ugarol* tn.i. 'udvarol (tudatosan használva)'.
ugrás *ugrás* fn. 'állat (nagy állat) beporoztatása'. *A ló ugrása möktörtént.*
ugratás *ugratás* fn. '(főként ló) beporoztatása'.
ugrómókus *ugrómókus* fn. 'agronómus (tréf.)'.
úgy van *úgy van* kif. 'a nő terhes, teherben van'. *Të̈ca úgy van.*
uh! *uh!* isz. 'ijesztésre használt szó'. *Ott át, aszonta: uh!*
újember *újembör* fn. 'frissen nősült férfi'.
újság *újság* fn. 'újhold, holdújulás'. *Újsákkó fögyütt a hódvilág.*
újtestamentum *újtestámentom* fn. 'a Biblia második része'.
unoka *unottka* (tréf.)
úrdolga *úrdóga* fn. 'robotmunka'.
úrhám *úrhám* fn. 'nyakló, lószerszám'.
urizál *urizál* tn.i. 'udvarol, kurizál'. *Jani Julisnak urizál.*
ustorpénz *ustorpéz:ustorpíz* fn. 'ostorpénz, kanásznak adott bér'. *Az ustorpéz onnét jár, ahunnét vót kint disznó a csürhén.*
uszkuru! *uszkuru!* isz. 'futás'.
útall *útal* ts.i. 'útallóval sort húz'. *Mögútalta a gyükér sorát.*

útalló *útalló* fn. 'a nagygereblyéhez hasonló, sorhúzó szerszám'. *Az útallónak öt foga vót, és collā mérték a fogak távolságát.*

útász *útász* fn. 'útkarbantartó, útőr (rendszeres alkalmazott)'. *Az útász nyírfasöprűvē sörte a zútat.*

útászház *útászház* fn. 'az útász út mellett levő szolgálati lakása'.

uzovál *uzovál* ts.i. 'nosztat, noszogtat, unszol, erőltet'. *Mindig uzováták a kölköt, hogy tanúljon, tanúljon, de nem lött belülle sömmi.*

Ü

ühü *ühü* msz. 'igen'.

üpre *üpre* hsz. 'üptre, csak úgy'.

ütőzés *ütőzés* fn. 'a harangozást végző gyermekek a harang nyelvét kézzel (lábbal) odaütötték (odarúgták) a harang egyik oldalához'. *Sanyiék a toronyba a nagymásodikkā ütősztek.*

üttetés *üttetés* fn. 'széjjelvettetéses szántásnál az eketaliga láncszemét a gerendely alatti horogra akasztották, s az ekefejjel a legközépen maradt vékony földcsíkot elszántatták (elültették)'.

V

Vác *Vác* fn. 'börtön'. Megj. Vác város neve azonosult a börtön fogalmával. *Majd eküdelek Vácra!* (Csillagbörtönbe!)

vackeráj *vackèráj* fn. 'vacak vagy megnevezetlen semmiség'. *Mit akarsz ezzē a kis vackèrájjā.*

vackor *vackor* fn. 'vadalma'. *Ēvásta a fogát a vackor.*

vadít *vadít* ts.i. 'elzavar, elkerget'. *Vadította a vőlegényt.*

vágódik *vágódik* tn.i. 'utánamegy (főként nőnek)'. *Utánnavágódott Pétör Zsófinak.*

vajas *vajas* fn. 'a tehén'. *Fejd mán mög a vajast!*

vájdling *vájling: vejling* fn. 'ua'.

vájdling-tál *vájling-tál* fn. 'vájling'.

vakajtó *vakajtó* fn. 'a falban ajtó alakú mélyedés'. *Úgy lött az ajtóbú vakajtó, hogy berakták a hejjit, de kissé bejjebb.*

vakarcs *vakarcs* fn. 'utolsónak született gyermek'. *Gyula vót az utolsó, ű vót a vakarcs.*

vakbarázda *vagborozda* fn. 'szántáskor a fel nem szántott sáv a földben a szántott rész alatt (rávettetés alatt)'.

vakdűlő *vagdüllő* fn. 'olyan dűlőút, melynek egyik vége „zsákutca" '.

vaker *vaker* fn. 1. 'beszéd, szöveg'. 2. 'zene'.

vakerál *vakerál* tn.i. 'muzsikál'. *Vakerájjá mán ëty kicsit!*

vákkog *vákkog* tn.i. 'hápog'. *Csak vákkogot, szóni së tudott.*

vakmezsgye *vakmezsgye* fn. 'farmezsgye, a két földdarab véggel ér össze egymáshoz, s ott keletkezik a vakmezsgye'.

vakond *vakondok* fn. 'ua'.

vaksipila *vaksipila* mn. 'ügyetlen (aki még szemével is rosszul lát)'. *Csak igyetlenködöt ot, mint ëggy vaksipila.*

vakszik *vakszík* fn. 'teljesen puszta szikes talaj'.

valagászik *valagászik* ts.i. 'vakarja, piszkálja a fenekét'.

valorizáció *valulizációjó* fn. 'valorizáció, a pénz leértékelése'. *Az első világháború után vót nagy valulizáció.*

vályogverő *vájogverő* fn. 'aki vályogveréssel foglalkozik'.

vanctepp *vanctepp* fn. 'valcer nevű tánc'. *Ējárta a vancteppöt.*

vándlizik *vándlizik* tn.i. 'megy vhová, ballag'. *Pali vándlizott ott a túsó ódalon.*

vándorbölcső *vándorbőcső* fn. 'a vándorbölcső mindig ott volt, ahol a kisgyermek volt'.

vanja *vannya* fn. 'vagyona, pénze, értéke'. *A vannyátú mökfosztották a zöregasszonyt a gyerökeji.*

vánkos[1] *vánkos* fn. 'az eketaligán ebben fekszik az ekegerendely'. *A vánkost úgy álították, amijen méjre akartak szántani.*

vánkos[2] *vánkos* fn. 'a lószerszám ló hátán levő széles szíja'.

vánkoshuzat *vánkoshuzat* fn. 'párnahuzat'.

várba labda *várba labda* kif. 'labdával játszott gyermekjáték'.

varjúcsősz *varnyúcsősz* fn. 'foglalkozás, vetést őrző ember'.

vartapiszli *vartapiszli!* isz. 'várj, várj egy kicsit!'. Ezzel intik türelemre a gyermeket'. *Vartapiszli, hurka sül!*

vartyant *vartyant* ts.i. 'a tyúk, kotló ilyen hangot hallat'. .

vartyog[1] *vartyog* ts.i. 'a kotló tyúk ilyen hangot hallat'.

vartyog[2] *vartyog* ts.i. 'főleg (gyermek) nyafogva sírdogál, s közben beszél'. *Në vartyogj mán itt a fülembe!*

vásik *vás* tn.i. 'ua'.

vasárnapló *vasárnapló* mn. 'vasárnapi, ünneplő (ruha)'. *Fővötte a vasárnaplót, amikó a zannya mökhótt.*

vasderes *vazsderes* mn. és fn. 'fekete alapszínű (ló)'.

vasháromláb *vasháromláb* fn. 'szabadtűzi főzéshez az edény alá tették, s alatta tüzeltek'. *A vasháromláb alá tőzegganévā tüzeltek.*

vasláb *vasláb* fn. 'szabadtűzi főzéshez az edény alá tették, s alatta tüzeltek'.

vaskó *vaskó* fn. 'rossz kés'.

vastaghús *vastakhús* fn. 'lábikra'. *A vastakhúsba harapott a kutya.*

vastaghűvös *vastakhűvös* fn. 'nagy (teljes) hűvös'. *A nagy dijófának ojan jó vastakhűvösse vót.*

vastepszi *vastepszi* fn. 'vanctep, valcer nevű tánc' (tréf.).

vászoncseléd *vászoncseléd* fn. 'fehércseléd, női cseléd'.

vatályoz *vatájoz* ts.i. 'válogat, keresgél (turkálva)'.

vecsernyézik *vecsörnyézik* tn.i. 'sok veréb a fán egyszerre csiripel'.

végszomszéd *vékszomszéd* fn. 'lábtőszomszéd'. *A vékszomszéd beszédbe elegyödött velem.*

vehemencia *vehemencija* fn. 'hevesség, temperamentum'. *Akkora vehemencija vót benne, hogy maj szétrobbant.*

veksza *veksza* mn. 'pökhendi, gőgös, fennhéjázó'. *Eszt, hogy veksza, édösapámtú hallottam, sënki mástú!*

vekszáskodik *vekszáskodik* tn.i. 'pökhendiskedik, gőgösködik, fölényeskedik'.

vénlány *vénlány* fn. 'étkezési villa' (tréf.). *Aggy ëgy vénlányt!*
vercájg *vercájg* fn. 'szerszám'.
verébdeszka *verébdëszka* fn. 'házvégnél a lécek alá szegezett deszka'.
veréborrú *verébórú* mn. 'kicsi (kalász)'.
verébüdvözlet *verébüdvözlet* fn. 'a verébürülék, mely a levegőből jön az ember fejére'.
verébvecsernye *verébvecsörnye* fn. 'verébcsiripelés'. *A verébvecsörnyétű alig löhetöt hallani valamit.*
veres nadrág *veres nadrág* kif. 'huszárnadrág'.
vernyákol *vërnyákol* tn.i. 1. 'a párzó macska kellemetlen hangon nyávog'. *Ott vërnyákoltak a bagzó macskák a girincön.* 2. 'nő éles hangon kellemetlen hangot hallat'. *Në vërnyákojj mán itt, te!*
vértestvér *vírtestvír* fn. 'testvér'.
vertyog *vërtyog* tn.i. '(ember, gyermek) nyafog, nyafkáskodik'.
veselkedik *veselködik* tn.i. 'erőlködik'.
vesés *vesés* mn. 'derék, tagbaszakadt, drabális (ember, de állat is)'.
vesszőhombár *vesszőhambár* fn. 'vesszőből font hombár (gabonatároló), melyet betapasztanak'.
vetkőzik *vetkőzik* ts.i. '(állat) vedlik'.
vezérbika *vezérbika* fn. 'erős, kegyetlen, nőcsábász férfi'.
vezetékló *vezetékló* fn. 1. 'lehet vezetett ló, mely nem tud elmenni a soron'. 2. 'de lehet két-három ló előtt még egy (pl. ekébe befogott ló), melyet pl. borozdolásnál vezetnek (vagy ő vezeti a többi lovat)'.
viasz *viack* fn. 'ua'.
viaszosvászon *viackosvászon* fn. 'viaszosvászon'.
vickándozik *fickándozik* tn.i. 'ua'.
vicsori *vicsori* mn. 'vigyori' (van benne egy kis acsarkodás is).
vidéki *vídéki* mn. 'nem földeáki'. *Gyütt a zúccán ëggy vídéki embör.*
vígályos *vígájos* mn. 'ritkán kelt (növény)'. *Földeákon gígájos, Lelén vígájos.*
viksz *viksz* fn. 'fadobozban árult, gyenge minőségű, büdös, de dörzsölés után szép fényt adó cipőfényesítő anyag'. *A vikszöt köpkönni köllöcs, csak úgy löt szép fényös a csizsma.*
világ *világ* fn. 'lámpa, gyertya, mécs (világítóeszköz)'. *Messzirű löhetött látni, hogy ég a világ a házban.*
világcsúfja *vilákcsúfja* fn. (mn.) 'tette vagy kinézete (rútsága, csúfsága miatt)'. *Vilákcsúfja lötté, më szétverted a bálat.*
világgyujtogató *világgyútogató* fn. 'lámpagyújtogató, a sarki lámpák gyújtogatója'. *A világgyútogató vitte a kis létrát a hátán.*
világgyújtatkor *világgyújtatkó* hsz. (fn.) 'lámpagyújtás idején, amikor besötétedett'. *Még világgyútatkó is dógozni köllött.*
világ torka *világ torka* kif. 'pokol'. *Ha rosz lösző, a világ torkára jucc!*
villogtat *villoktat* ts.i. 'a péraajkakat nyitogatja a ló'.
vinnyog *vinnyog* tn.i. 'vihog'.
viola *viloja* fn. 'virág'.
virdít *vírdít* ts.i. 'éles hangon nagyon ordít (sírósan)'. *Úgy virdított a kölök, mintha nyúsztak vóna.*

virga *virga* fn. 'kín, szenvedés (veszedelem)'. *Annyi virgán mönt körösztű szögény, jó hogy az esze nem mönt ë.*
virradat *vérratt* fn. 'ua'.
Virradat sor *Viradat sor* fn. 'Virradat sor' (a falu, Földeák) keletre néző házsora. *Viradat soron laktak Rúzsiék.*
virrasztó *virasztó* fn. 'halottvirrasztás este (régen a háznál), most a temetői ravatalozóban'.
virtigli *virtikli* mn. 'igazi, valódi'.
visít *visít* ts.i. 'sikkaszt'.
viszket *viszket* tn.i. '(a nő nemiszerve) közösülni szeretne'. *Viszket Krisztina feneke.*
visszavág *visszavág* tn.i. 'a koca nem lesz hasas'. *A koca mán másoccóra visszavágott.*
visszavonás *visszavonás* fn. 'viszály (csak vőfélyszövegben használatos)'. *Në lögyön köszték visszavonás!*
vízduda *vízduda* fn. 1. 'régi hangszer: fakürt'. 2. 'férfi nemiszerv'. *Majd a vízdudába rugok!*
víziborjú *vízibornyú* fn. 'akinek nagy hasa nőtt, arra mondták (de nagyon komolyan), hogy víziborjú nőtt a hasában'. *A rossz víz ivásakó a vízibornyútú fétötték a gyerököket.*
vízitök *vízitök* fn. 'tavirózsa'.
vizsla *vizsla* fn. 'megfigyelő, kifürkésző'. *A vizsla mán a vásáron kinészte, hogy ki mit adott ë, asztán ërabolta tülle a pészt.*
volton *volton* fn. 'konjuktúra, lehetőség, kínálkozó jó alkalom'. *Rágyütt a volton a birkákra.*
vonalravetős *vonalravetős* fn. 'pénzvetéses játék'. *A vonalravetőst úgy jáccották, hogy húsztak ëgy vonalat, oszt ëgy bizonyos távolságrú a vonalra dobták a pészt. Akijé legközelebb esött, az összeszötte mind. A markábú fődopta a levegőbe. Közbe aszt mondta: „Írás vagy fej". Írás vót a pénz számozott fele, a fej pedig a hátúja. Vagy aszt monta: „Szám vagy korona". A pénzek közül, amejk úgy esëtt, hogy eltalálta, akkor az az övé lëtt. Azután dobott a második, majd a harmadik, amíg minden fémpénszt el nem találtak.*
vonószék *vonyószék* fn. 'ua'.
vont méz *vont méz* kif. 'a kasos méhektől elrabolt (kis vonóeszközzel kihúzott), kicsepegtetett, kicsavart méz (már csak vőfélyszövegben él)'. *Édös, mint a vont méz.*
vőfély *vőfény* fn. 'ua'.
völgye *vőggye* fn. 'furunkulus legmélyebb közepe, mely teli van gennyel'. *A gilva vőggyire éröt paradicsomot töttek, hogy az mögérlelje.*
vörhenyes *vörhenyös* mn.
vörösördög *vörösördög* fn. 'huszár vagy tüzér (a közös hadseregben)'. Nótában él: *„Asztán gyütt a vörösördög".*
vöröspecsenye *vöröspecsönnye* fn. 'gyermekjáték, amelyben a résztvevők egymás keze fejére igyekszenek csapni (a másik kezükkel)'.
vükül *vükül* tn.i. (ts.i.) 'fütyül' (tréf.).
vükülő *vükülő* fn. 'fütyülő' (tréf.).

Z

zabhambár *zaphambár* fn. 'nagyevő, feneketlen belű'. *Te, zaphambár, annyit ösző, mint ëgy ló!*
zagyváskodik *zagyváskodik* tn.i. 'értetlenkedik, hülyéskedik'.
zahuli *zahuli* mn. 'szertelen'.
zahurász *zahurász* ts.i. 'zavarász, kerget'. *Në zahurázd mán aszt a kutyát!*
zákányos *zákányos* mn. 'berúgott'. *Lakodalombú zákányossan mönt haza.*
záp *záp* fn. 1. 'saroglya összekötő fafoka'. 2. 'szekéroldal fafoka'. 3. 'létrafog'. 4. 'kerékküllő'.
zápfog *ápfog* fn. 'ua'.
zatyul *zatyul* ts.i. 'kavar, kever, keverget'. *Anus zatyúta a kását.*
zatyuli *zatyuli* fn. 'pofon (kézzel adott, de nagy pofon)'. *Kapott akkora zatyulit, hogy könybe lábatt mintkét szöme.*
zeller *celler* fn. 'ua'.
ziher *ziher:zikher* msz. 'biztos'. *Ha én mondom, akkó ziher, bisztos!*
ziherbiztos *ziherbisztos:zikherbisztos* msz. 'nagyon biztos'. *Nyugot löhecc a dógodban: zeherbisztos!*
ziherejsztű *ziherejsztű* fn. 'biztosítótű'.
zihertű *zihertű* fn. 'biztosítótű'.
zihi *zihi* fn. 'eső, gyorsan jött záporeső'.
zihi-zuhi *zihi-zuhi* fn. 1. 'eső (nagy eső)'. *Vót ám nagy zihi-zuhi.* 2. 'megverés, elverés'. *Kapott akkora zihi-zuhit, hogy két marogba vitte haza a fenekit.*
zínia *zínia* fn. 'egyfajta kerti virág'. *A zíniát monygyák színiának is.*
zirzom *zirzom* fn. 'méhkaptár'. *A zirzomban döngyicsétek a méhek.*
zónázik *zónázik* tn.i. 'sétál, kényelmesen járkál'. *Ott zónázott a legény a Julcsájék ablaka alatt.*
zöldkorpa *zőtkorpa* fn. 'folyondár (aprószulák)'. *A zőtkorpát nagyon szerették a malacok.*
zöldtakony *zőttakony* fn. 'egy dl bor és két dl Márka nevű üdítőital keveréke' (tréf.).
zötyögős *zökögős* mn. 'zötyögős'. *A zökögős úton battyoktak a lovak.*
zötyköl *zöcsköl* ts.i. 'zötyköl, nyomkod, jó szándékkal ütöget'. *Ott zöcskölte a ruhát a teknyőbe.*
zubbony *ubony* fn. 'ua'.
zuborog *zuborog* tn.i. 'huzamosan zubog'. *Zuborgott a hasam.*
zúgat *zúgat* ts.i. 'rebesget (hírt, pletykát)'. *Rozi aszt zúgatta, hogy mi történt a szomszédba a zéccaka.*
zugoly *zugoj* fn. 'kis kamra'. *A zugojba vót még ëty kis kóbász.*
zuhancs *zuhancs* fn. 'nagy eső, záporeső'.
zuháré *zuháré* fn. 'nagy eső, gyors zivatar'.
zuhé *zuhé* fn. 'nagy eső, főleg záporeső'. *Ahogy gyütt a zuhé, el is mönt.*
zurbítyol *zurbítyol* ts.i. 'vizet (folyadékot) a szájában hangosan kavar'. *Csak zurbítyolták a disznók a moslékot.*
zurbol *zurbol* ts.i. 'vizet (folyadékot) szándékosan felkavar'. *Zurbolta a vizet a szájjában, mikó mosta a fogát.*

zuttyan *zuttyan* hangutánzószó 'sárba, vízbe, folyadékba beleesik, leesik'.
zúza *zúzza* fn. 'szárnyas zúzógyomra'.

ZS

zsába *zsába* fn. 'szárnyasok nyelvbaja'. *A tyúknak zsábája vót.*
zsákfutás *zságbafutás* fn. 'gyermekjáték'.
zsalugáter *salukátër* fn. 'ua'.
zsebpiszok *zseppiszok* fn. 'kis, apró ember' (gúny.). *Te, kis zseppiszok!*
zsébre *zsébre* fn. 'szájpenész'. *A zsébre kezgye ki a pofád!*
zsemper *dzsemper* fn. 'szvetter, pulóver'. *Jó meleg dzsempert kaptam.*
zsenge *zsönge* fn. 'a kenyér (ha kifolyt) sületlen része'. *Mindig a zsöngét törtük lë előszö a kinyírrű, mikó kisűt.*
zsengés *zsöngés* mn. 1. 'a kenyér sületlen (más vmi is sületlen)'. 2. 'gyagyás, értelmetlen (ember)'.
zsivaj *zsibaj* fn. 'ua'.
zsiborog *zsiborog* tn.i. 'zsibbad'. *Zsiborgott a jobb lábam.*
zsiga *zsiga* fn. 'a duggatnivaló kishagyma legapraja'. *A zsiga ojan vékony vót, mint a cérna. Ezt is mögvötte a zsidó.*
zsigahajma *zsigahajma* fn. 'zsigahagyma, a duggatnivaló kishagyma legapraja'.
zsinórparget *zsinórparget* fn. 'textilanyag'.
zsíronkullogó *zsíronkullogó* fn. 'zsírban sütött tésztaféle'.
zsírozó *zsírozó* fn. 'kacsa és liba püspökfalatján található kis szemölcs, melynek váladékával zsírozza tollát'.
zsizsik[1] *zsuzsok* fn. 'kártevő rovar'.
zsizsik[2] *zsizsik* fn. 'magtáros csúfolója' gúny. megszólítása.
zsubrák *zsubrák* mn. 'zsugori, fösvény'. *Ojan zsubrák vót, hogy csak pattogatot kukoricán élt.*
zsugorog *zsugorog* tn.i. 'kuporog, kucorog'. *Ott zsugorgott, sírt a sarogba a kis kölök.*
zsumesz *zsumesz* hangutánzószó 1. 'zsupsz, nagy ütés'. 2. 'beleesés gödörbe, sárba, kátyúba'. *Zsumesz, bele a sárba!*
zsúp *zsupp* fn. 'tetőfedő rozsszalma'.
zsúpol *zsuppol* ts.i. 1. 'kézzel csépel, hogy a szalma zsúpnak maradjon'. 2. 'kizavar, kikerget'. *Kizsuppolták a komát a tánciskolábú.*
zsúpverés *zsuppverés* fn. 'zsúpnak vágott búza zsúpverővel való kiverése'.
zsurmó *zsurmó* mn. 'zömök, erős, keménykötésű (ember, gyermek)'.
zsurmók *zsurmók* mn. 'alacsony, erős, keménykötésű (ember, gyermek)'.